

ชุมนุม
หัวข้อธรรมในคำกลอน
ของท่านพุทธทาสภิกขุ

และ

บทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

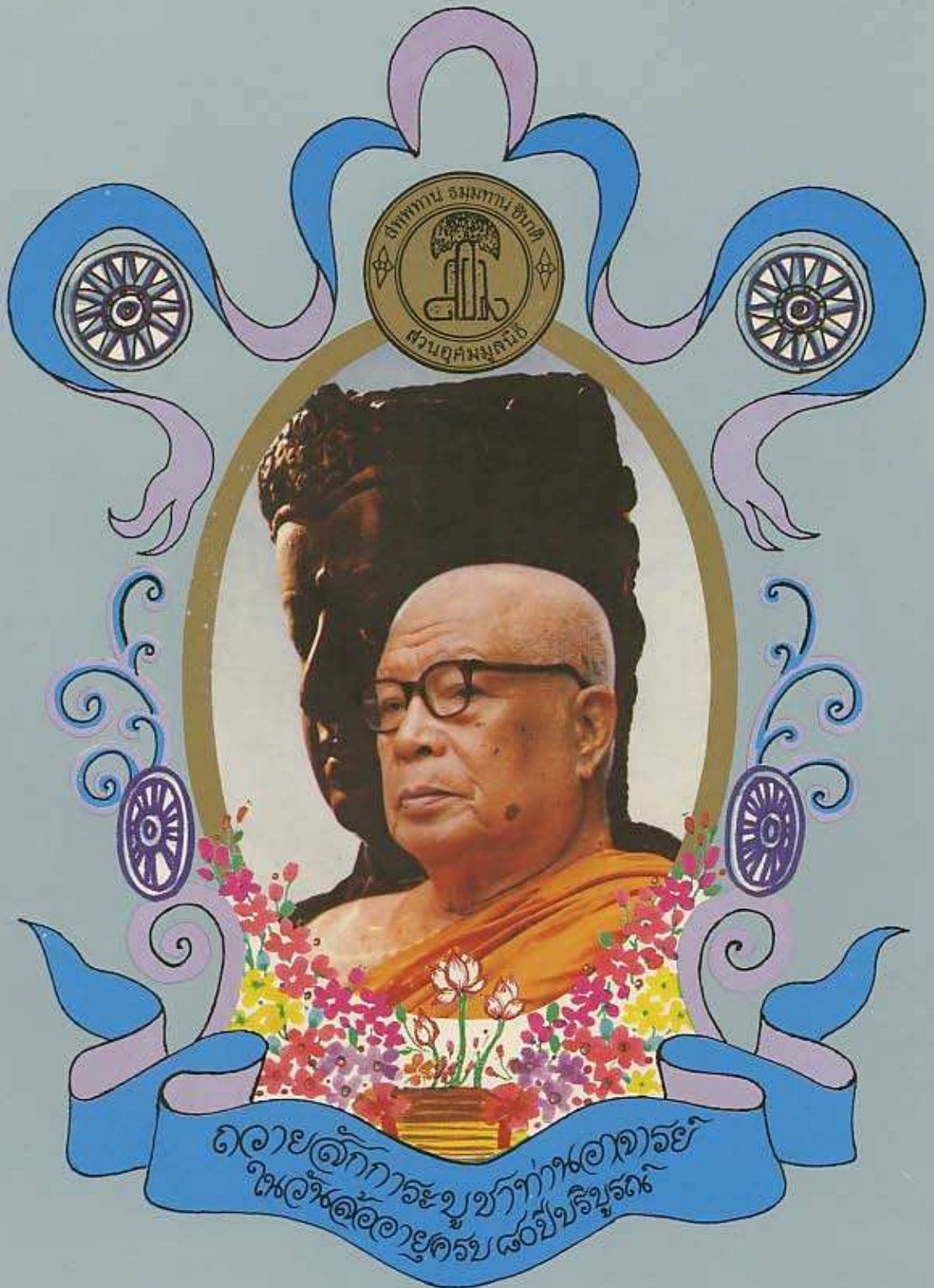

จัดพิมพ์ด้วยเงินบริจาค (มีนามข้างท้าย) กับ ทุนธรรมทานปรีวารตน์
ที่ตั้งไว้ทางสวนอุศมมุนิธิ เป็นอันดับที่ สิบเจ็ด เป็นการพิมพ์ครั้งแรกของหนังสือนี้
ซึ่งจัดอยู่ในธรรมโฆษณ์ หมวดหน้า ชุดรวมเรื่องปกิณฑกะ

อันดับ ๔๒ ค. บนพื้นแถบสีม่วง

จำนวน ๓,๐๐๐ เล่ม ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๒๙

[ลิขสิทธิ์ไม่สงวนสำหรับแจกเป็นธรรมทาน สงวนเฉพาะการพิมพ์จำหน่าย]

ถวายแด่การครบรอบ ๑๐๐ ปี
ของสภาสังฆราชไทย

คำปรารภ

การจัดพิมพ์หนังสือชุด หัวข้อธรรมในคำกลอน ของท่าน “พุทธทาส อินทปัญโญ” ร่วมกับเรื่อง บทประพันธ์ของ “สิริวิยาส” ครั้งนี้ เนื่องมาจากคณะกรรมการจัดงานธรรมสมโภชฉลองอายุ ๘๐ ปีของท่านอาจารย์ โดยเฉพาะฝ่ายจัดพิมพ์หนังสือ มีมติให้รวบรวมบทประพันธ์ร้อยกรอง ของ ท่านอาจารย์ “พุทธทาสภิกขุ” กับ “สิริวิยาส” มาตีพิมพ์เป็นหนังสือสำหรับท่านอาจารย์ได้แจกเป็นวิทยาทานในงานครั้งนี้ด้วย; กับเนื่องจากการจัดพิมพ์งานเผยแผ่ธรรมะของท่านอาจารย์ มีเรื่องเกี่ยวกับบทประพันธ์ของท่าน เตรียมไว้ในโครงการธรรมโฆษณ์แล้ว ในชุดหมวดห้า รวมเรื่องปกิณกะ ลำดับที่ ๔๒ ค. และธรรมโฆษณ์เล่มนี้ผู้ปวารณารับเป็นทานบคิช่วยจัดพิมพ์อยู่แล้ว มีรายนามข้างท้ายหนังสือนี้ คณะผู้จัดทำธรรมโฆษณ์จึงพิจารณาจัดพิมพ์เรื่องนี้เป็นสองเล่ม : แยกเป็นธรรมโฆษณ์โดยเฉพาะเล่มหนึ่ง สำหรับจัดแจกและเผยแพร่ตามโครงการธรรมโฆษณ์ กับอีกเล่มหนึ่งสำหรับถวายท่านอาจารย์จัดแจกเป็นวิทยาทานตามประสงค์ของท่าน

อานิสต์ของการศึกษาข้อธรรมในคำกลอน และบทประพันธ์ของ “สิริวิยาส” จัดมีเพียงไร ท่านผู้สนใจอาจศึกษาได้จากคำนำและคำชี้แจงขององค์ประพันธ์ ซึ่งตีพิมพ์ไว้แล้วนั้น.

คณะผู้จัดทำหนังสือชุดธรรมโฆษณ์

สวนอุสมมุนิธิ

๗๗ หมู่ ๖ แขวงหนองบอน เขตพระโขนง

ถนนสุขุมวิท ซอย ๑๐๓ กท. ๑๐๒๖๐

๒๗ พ.ค. ๒๕

คำนำ

(ของท่านอาจารย์ฯ)

หัวข้อธรรมประเภทนี้ มีไว้สำหรับใช้เพ่ง เพื่อให้เห็นข้อเท็จจริงแห่งข้อความนั้น แล้วเพ่งต่อไป เพื่อให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้นขึ้นมาจริงๆ จนจิตใจเปลี่ยนไปตามข้อเท็จจริงนั้น ในการที่จะทำให้เกิดความสดสังเวช ความไม่ประมาท การเปลี่ยนนิสัยที่ไม่พึงปรารถนา กวาดล้างความรู้สึกชนิดที่ทำความรำคาญต่างๆ ให้แก่ตนให้หมดไปจากจิตใจ และมีความสะอาด ความสว่าง ความสงบ โดยสมควรแก่การกระทำของตน ๆ.

ความรู้ ความเข้าใจ ที่เกิดจากการเพ่งทำนองนี้ จะถูกต้องและมีประโยชน์กว่าที่เกิดจากการอ่านตะพืด และยังเป็นการปฏิบัติกรรมฐานภาวนาชนิดหนึ่ง อยู่ในตัว ทั้งสมาธิและปัญญาในระดับที่คนทั่วไปจะพึงทำได้ และพร้อมกันนั้นก็เป็นผู้คล้อยแล้ว ในขณะที่มีการสังวรระวังบังคับตัวให้ทำเช่นนั้น ไม่มีโอกาสแก่การท้อส แต่ประการใด.

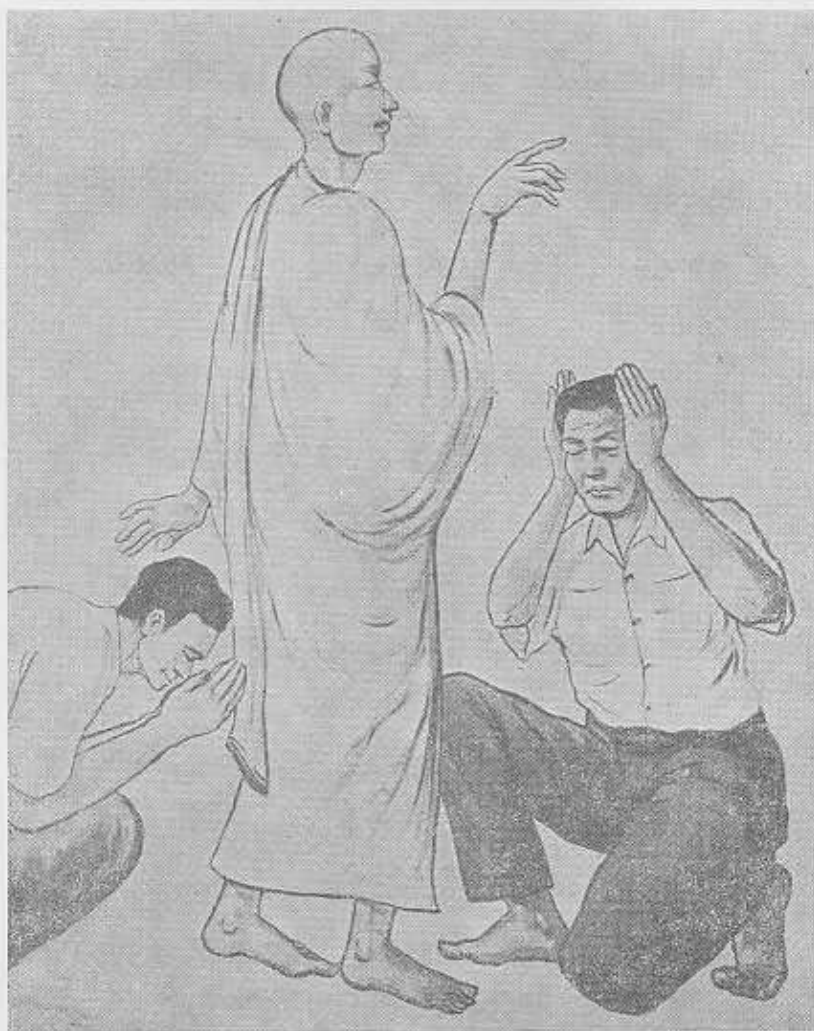
พุทธทาสโอฬาริก

คำประพันธ์ บทพระธรรม ไม่จำเพาะ
แต่จะต้อ, โทษะ โทษะอักษ
หรือ สัมผัส ช้อยชด แห่งบทกลอน
ที่อร ชร เชื้อทวี ตมหนียม ๔

ขอแต่เพียง ให้อรต แห่งธรรมะ
ได้แจ่มจะ ภาศเห็น เป็นข้อม
แล้ว ติรัส แห่งพระธรรม คือธรรม
ที่อร บ่ม เป็นภาศ ให้แจ่ม ๔

ได้เห็นสัย เป็นอันใหม่ จากก่อนเค
มิใช่มีสัย สุกสก่า แห่งธรรมะ
เป็นสัยสัย สามารถ ไม่ขาด เค
ขอชดชเชย สัมธรรมรส ๒๓๗ ๔

สุนทรภู่ อิมพินิต

สมัยนี้ พวกเรา เอาแต่ให้
พอบอกให้ ประพฤติธรรม ก็กำหู่

สารบาญ

ภาคแรก หัวข้อธรรมในคำกลอน

	หน้า
พุทธนวารทศุณ ๙ บท	๒
อุบาลีพุทธศุณ ๑๐๐ บท	๗
หัวข้อธรรมในคำกลอน หมวดบทนำ :—	๒๙
— คำประพันธ์บทพระธรรม	๓๓
— ความทุกข์เกิด	๓๔
— ธรรมพหุใหม่	๓๕
— ชีวิตของผู้ประเสริฐ	๓๕
— ส.ค.ส.	๓๖
๑. หมวดการงาน :—	
— การงานคือการปฏิบัติธรรม	๓๗
— การงานเป็นสิ่งที่น่ารัก	๓๗
— การงานทำให้ชีวิตสดใส	๓๗
— การงาน, — กิเลสขุย, — จริ่งชี	๓๘
๒. หมวดอุปมาธรรมคำกลอน :—	
— ยาระงับสรรพทุกข์	๓๙
— หลักเป็นประธานของพุทธธรรม	๔๐
— ช่างห้วมัน	๔๓
— อย่าช่างห้วมัน	๔๓
— บัด— บัด— บัด	๔๕

— เปิด — เปิด — เปิด	๔๕
— นังริมธาร	๔๖
— นังเหนื่อเมฆ	๔๗
— อุปมาธรรมค้าย่อ	๔๘
— ตกนรกพลาง คว้านิพพานพลาง	๔๘
— บ้าดี — อะไรที่ไหน	๔๙
๓. หมวดเตือนตน :—	
— หลีกของคนทุกวันนี้	๕๐
— ยึดมั่นมันักัดแน่น	๕๐
— บาบใหญ่ — บาบเล็ก	๕๐
— ท้าวกูมิได้มี, ทำไมไ่	๕๑
— ระวังผีกู ผีสู	๕๑
— ท้าวกู — ท้าวสู, เมื่อกูเก่ง	๕๒
— ของกู — ของสู, ท้าวกู — ท้าวสู	๕๓
— ท้าวกูกับท้าวกู, สัจจิต — ทุจริต	๕๔
— มีอยู่แล้ว, รักสงบ	๕๕
— มี โดยไม่ต้องเป็นของกู	๕๕
— มี โดยไม่ต้องมีผู้มี	๕๖
— สหายเอ๋ย, สิ่งทีรู้จักยากทีสุด	๕๖
— จงรู้จักตัวเอง, ศัตรูคือผู้จู่มาสอบได้	๕๗
๔. หมวดอธิบายธรรมะจากภาพ :—	
— ภาวะแห่งเจ้าตนหลวง	๕๘
— ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์, บัวที่เริ่มบาน	๕๘

	หน้า
— พระองค์อยู่ที่หลังม่าน	๕๙
— จงรู้จักตัวเอง	๕๙
— เสียงมือทบข้างเดียว	๕๙
— ปฏิบัติเพื่อความสะอาด	๖๐
— เสียงขลุ่ยกลับมาหากอไผ่	๖๐
— ดอกไม้จักคน	๖๑
— ไหว้พระพุทธรูป	๖๑
— อยู่ให้เหมือนลิงงูในปากงู	๖๒
— เท่าหินตาบอด	๖๓
— ผู้คับไม่เหลือ	๖๓
— จิตว่างไค้ยินหญ้าฟุก	๖๔
— ฝนอิฐเป็นกระจกเงา	๖๔
— อริยมรรคมืองค์แปด	๖๕
— แม่น้ำคด น้ำไม่คด	๖๕
— สาทร่ายเขียนพระไตรปิฎก	๖๖
— พันแล้วไวย	๖๖
— ใต้เทียนเขียนจดหมายถึงมนุษย์	๖๗
— ตัวกู กับ ตัวกู	๖๗
— ทะเลไฟ	๖๘
— จากอนันตะสู่อันันตะ	๖๘
— ยอดนักรบ, พุทธรูปไม้, ศักดิ์ครูแห่งสานติ	๖๙
— วาตะ ศักดิ์ครูแห่งสานติ, สัมผัส	๗๐
— โลกกล่าว ฯลฯ	๗๑

— ในโลกนี้มีพุทธศาสนา, พระยี่ซัส	๗๒
— นางเบ็ท	๗๓
๕. หมวดศาสนา :—	
— พระเจ้าองค์เดียว	๗๔
— คิดตำราจะคิดทั้ง	๗๔
— เราถือศาสนาอะไรกันแน่	๗๕
— เรียนธรรมะ, เรียนศาสนาที่ทาหู	๗๕
— เรียนปรัชญา, เรียนธรรมะกับเรียนปรัชญา	๗๖
— เรียนแบบคันถธุระ, เรียนวิปัสสนา, เรียนชีวิต	๗๗
— เรียนศาสนา, ไม่น่าจะบ้า	๗๘
— มังคุตธรรม, สำคัญที่วิธี	๗๘
— จิตลุดึง พุทธ — ธรรม — สงฆ์	๗๙
— ประชคธรรม, มีธรรมเป็นอาภรณ์	๘๐
๖. หมวดความตาย :—	
— ความแก่, ตันสนเฒ่า	๘๑
— ตายก่อนตาย,	๘๒
— ปริญาจากสวนโมกข์	๘๓
— หนทางชนะความตาย, คาถาคับสังขาร, มันมีเท่านั้นเอง	๘๔
— รสแห่งความเปลี่ยนแปลง คับสังขาร	๘๕
— บางที่ท่านมีมัน, ชีวิตนี้คืออะไรกัน?	๘๖
— ภัทเทกรัตต์	๘๗
— อยู่กันนี้วันคร	๘๘

๗. หมวด เป็น ให้เป็น :—

— ยามไหนก็ได้	๘๙
— ยามจะมี, ยามจะใช้, เป็นอยู่ด้วยจิตว่าง	๙๐
— ปากอย่างใจอย่าง, ตามรอยพระพุทธองค์	๙๑
— อะไรเผือก	๙๒
— ภัยร้ายของนักเรียน, เป็นพ่อให้เป็นพ่อ	๙๓
— บุญเป็นอะไร	๙๔
— ชาวบ้านชาววัด	๙๕
— ความเป็นพระ, เป็นมนุษย์หรือเป็นคน	๙๖
— ปุถุชน, กัลยาณชน, อริยชน	๙๗
— อรหันต์, เป็นเจ้าคุณ, เป็นหลวงตา, เป็นพระบ้าน	๙๘
— เป็นพระเถื่อน, เป็นพระป่า, เป็นพระเมือง, โภทิสต์วี	๙๙
— พระรัตนตรัย, ไม่รู้จักหน้าที่, ความรักของอวิชา	๑๐๐

๘. หมวดศีลธรรม :—

— ศึกษากันทำไม, ความหมายของศีลธรรม	๑๐๑
— ศีลธรรมกับคน	๑๐๑
— ศีลธรรมโลก ย่น — ถอย — ยับ	๑๐๒
— หลงบ๊าวว่าศีลธรรม, ศีลธรรมกลับมาเด็ก	๑๐๒
— ถ้าศีลธรรมไม่กลับมา, ปรมัตถธรรมกลับมา, อยู่กับธรรม	๑๐๓
— ปัญหาเฉพาะหน้า	๑๐๔
— ก ข ศีลธรรม ก—ก, ก—จ, จ—ช	๑๐๔
— ช—ญ, ฎ—ฐ, ท—ณ, ด—ถ, ท—น, บ—ผ	๑๐๕

—ฝ—ฟ, ภ—ย, ร—ว, ศ—ส, ห—อ	๑๐๖
—ก—ข ปรมัตถธรรม ก—ข, ค—ง, จ—ฉ, ช—ญ, ฎ—ฏ	๑๐๗
—ฐ—ณ, ต—ท, ถ—น, บ—ป, ผ—พ, ภ—ม	๑๐๘
—ย—ธ, ว—ษ, ส—ห, พ—ฮ, สำคัญที่มีศีลธรรม	๑๐๙

๙. หมวดมงคล :-

—เราสร้างดวง อย่ายให้ดวงสร้างเรา	๑๑๐
—ทำดี ดีแล้วเป็นพร	๑๑๑
—กรรมดี ดีกว่า มงคล	๑๑๒
—สู้กับหมอน, สนนากับพระเจ้า, การปิดทอง	๑๑๓
—รสสวรรค์นั้นเสพติด, อักตาทิฯ	๑๑๔
—การฟังผู้อื่น	๑๑๕

๑๐. หมวด มอง—มอง :-

—มอง—มอง—มอง, มองถูกทุกข์คลาย	๑๑๖
—มองแต่เงที่เกิด, คาบอศ—คาคี	๑๑๗
—เมื่อมองกิน เห็นฟ้า, มองฟ้าปะดิน	๑๑๘

๑๑. หมวดโลก :-

—โลกเปรียบศาลาให้อาศัย	๑๑๙
—โลกนี้คืออะไรกันแน่, โลกนี้น้ำขำ	๑๑๙
—โลกนี้คือทางผ่านและบทเรียน	๑๒๐
—โลกนี้คือเครื่องลงและโรงละคร	๑๒๐
—โลกเปรียบมหาสมุทรและกรงไก่	๑๒๐
—จะดูโลกแง่ไหนดี	๑๒๐

—โลกนี้คืออะไรแน่ ?	๑๒๑
—โลกอนิจจัง, โลกกลียุค	๑๒๑
—โลกนี้พัฒนา, เมื่อกิเลสยึดครองโลก, โลกพัฒนา	๑๒๒
—ยิ่งเจริญยิ่งบ้า, ทรงเบ็ดโลก	๑๒๓
—นกไม่เห็นฟ้า ปลาไม่เห็นน้ำ	๑๒๓
—โลกรอคเพราะกตัญญู	๑๒๔
๑๒. หมวดปกิณกะ :-	
—อาสาพหุชา	๑๒๕
—เผาตัวเอง, ใครอยู่ระกำไหนด, ความสุข	๑๒๖
—ความอยาก, อาจารย์ไก่	๑๒๗
—สุมบหรี, ถ้าสตรีที่มเหสี	๑๒๘
—ตีในข้าว, ข้าวในตี, ให้เขาเถิก	๑๒๙
—ไต่ตีเพราะถูกค่า, ยิ่งตรงยิ่งคดลิก	๑๓๐
—บุญหรือนิพพานเจ็ดเลือก	๑๓๐
—ความโง่ของปัญญา, นายเหนื่อหัว, มัวแต่สร้างมาร	๑๓๑
—มีมารไม่มีมาร	๑๓๒

สารบัญภาคบทประพันธ์ของ “สิริวิลาส”

มีสารบัญเฉพาะภาคนี้ต่อจากหน้า ๑๓๒ ของภาคแรก

พุทธนวารหคุณ

หัวข้อคำบรรยาย

พระพุทธคุณ ๙ บท

บรรยาย ณ สวนโมกขพลาราม พ.ศ. ๒๕๒๐

อรหัง

สมมาสัมพุทโธ

วิชาจรณสมุปบันโน

สุคโต

โลกวิทู

อนุตตโร ปุริสทมมสารถิ

สตถา เทวมนุสฺसानัง

พุทโธ

ภควา

พุทธนวารหคุณ ๙ บท

คำกลอน

บทสรุปคำบรรยาย ระหว่างวันที่ ๒ เมษายน ถึง วันที่ ๒๓ เมษายน ๒๕๒๐

บทที่ ๑. อรหิ

ไอ้พระองค์ ทรงเป็นพระ อรหันต์
เหตุแห่งทุกข์ ไหลล้น ไม่กลับกลาย

กิเลสวัฏฏ์ ถูกขจัด ทลายลง
หมุนต่อไป จึงได้ หยุด-เย็น-เย็น

ยอดมนุษย์ สูงสุด ด้วยคุณธรรม
ถึงความว่าง ห่างทั่ว จากตัวตน

เพราะประหान กิเลส- สวะหาย
ทุกข์จึงวาย ดายไป ไม่กลับคืน.

วัฏฏ์ทั้งวง หักกระจาย ไม่อาจฝัน-
ควรรวมขึ้น ว่าทำนรอด เป็นยอดคน.

อยู่เหนือกรรม เหนือเหตุ และเหนือผล
นิรมล นิรทุกข์ วิมุกต์มवल.

บทที่ ๒. สมมาสมพุทโธ.

ไอ้พระองค์ ทรงเป็น พระสัมมา-
รู้โดยชอบ พร้อมครบ จบกระบวนการ

ทรงแจ่มแจ้ง แสงตลอด อริยสัจจ์
ปฏิจ- สมุปปา- ทธัมมา

สัพพัญญู รู้แจ้ง ทุกแหล่งธรรม
ทรงมหิท- ธิปัญญา ทำให้ถึง

สัมพุทฺธะ ศาสตา ทุกกระสวน
โดยพระองค์ เองล้วน ไร้ครุบา.

สามัญญลักษณะ ประจักษ์ชัด ตัดโมหา
อสังขตะ สังขตา ประจักษ์จริง.

อาศัยอ้า- นางตรัส- รู้ยัง
มาร พรหม วิง หนีหน้า ไม่ทำอะไร.

บทที่ ๓. วิชาจักรณสมฺปนฺโน.

โอ้พระองค์ ทรงสมบุรณ์ ด้วยวิชา
ทั้งสองธรรม สัมพันธ์ แก่กันไป

เพื่อความ เป็น พระสัมพุทธ สุตประเสริฐ
ทำหน้าที่ รื้อชน เวไนยยา

สมัยนี้ เรียกว่ามี ทั้งเทคนิค
วิชาการ วิธีการ ญาณภโย

และจระ ประปทา อันยิ่งใหญ่
มีผลได้ ถึงวิมุตติ สุตพรรณนา.
ที่สามารถ ก่อกำเนิด พระศาสนา
เพราะวิชา— จระ— สัมปนฺโน.
และเทคนิค เชี่ยวชาญ ชำนาญโช
มอบบโน นมัสการ สมานใจ.

บทที่ ๔. สุกโต.

โอ้พระองค์ ทรงพระนาม พระสุคต
ชั้นโลกุตร์ หลุดพ้น จากวัฏฏ์ตรัย

หรือ “ถึงดี” คือถึงที่ แห่งนิพพาน.
ถึงสภาพ นิรันดร นามกรมี่

อีกนามหนึ่ง ซึ่งไม่คุ่น หุคนนั้ก
เพราะไม่เปลี่ยน แปลงอย่างไร ไรเวลา

เพราะถึงบท อันสูงสุด เป็นวิสัย
อภิไชย เกิดขึ้นมา ว่า “ไปดี”
ดับกิเลส ในสันดาน ทุกวิถี
ไพเราะดี ว่า “มหา สุกญุตา”.
ถ้าประจักษ์ ก็เรียกว่า ถึง “ตถา”
ใครถึงแล้ว ก็เรียกว่า “ผู้ไปดี”.

บทที่ ๕. โลกวิทู.

โอ้พระองค์ ทรงสมัญญา โลกวิทู
แม้วิจิตร พิศดาร ปานเมณี

ทรงทราบโลก และเหตุ ให้เกิดโลก
อยู่ในกาย มีชีวา นำอัสจรรย์

สัตว์โลกเกิด อยู่ในคู่ อายตนะ
ส่วนพระองค์ ทรงสภาพ เหนือโลกา

ทรงหยั่งรู้ โลกธาตุ ทุกวิถี
ก็ไม่มี ส่วนที่ น่าติดพัน.
ความดับโลก และทางถึง ความดับนั้น
รวมด้วยกัน อยู่ที่คู่ อายตนา.
หลงตะกอละ ทุกข์แสดง อย่างแรงกล้า
เพราะรู้โลก จนเรียกว่า โลกวิทู

บทที่ ๖. อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ยอดสารถี
พอฝึกได้ ต่างต่างกัน ตามชั้นคุณ

เพราะพระองค์ ทรงเป็น สัพพัญญู
ปาฏิหาริย์ ดกใจสัตว์ ถนัดจน—

ออกจากโลก พันโลก หมดโสภณศิลป์
ประทานสิ่ง สูงเหลือ เหนือโลกา

บทที่ ๗. สตุถา เทวมนุสฺसानิ.

ไอ้พระองค์ ทรงเป็น พระศาสดา
สอนให้พ้น ทุกข์ภัย ทั้งใจกาย

เทพกามา รูปา อรูปา
ยังมีทุกข์ เพราะยึดมั่น กันอย่างเคย

พวกมนุษย์ อุตลุด ในแหล่งทุกข์
ทรงเปิดเผย สุขโลกุตร์ สุตทุกข์ภัย

บทที่ ๘. พุทุโธ.

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม ว่าพุทฺธะ
สามารถสั่ง สอนวิถี แห่งวิมุตติ

อีกพุทฺธะ มีอัคระ ว่า “ผู้ตื่น”
สามารถปลุก สัตว์ทั้งหลาย ได้ตื่นจน

อีกพุทฺธะ มีอัคระ ว่า “เบิกบาน”
จึงสดใส สุกปลั่ง ดั่งจันทร์รา

เพราะฝึกสัตว์ ที่พอมิ นิสสัยอยู่
ฝึกแล้วรู้ ถอนพราว จากวัฏฏ์วน.

ทรงล่วงรู้ วิสัยสัตว์ ไม่ขัดสน—
ยอมจำนน ดำเนินตาม พระองค์มา.

เป็นอรหันต์ ยอดสุด มนุสสา
คือมรรคา พระนิพพาน ผ่านพ้นตาย.

ของเทวา และมนุษย์ มีจุดหมาย
ถึงระดับ สุตท้าย สิ้นทุกข์เลย.

มีสุขอย่าง โลภียา หลงเสวย
ทรงเปิดเผย สุขโลกุตร์ วิมุตติไป.

บ้างล้มลุก ในอบาย ยิ่งร้ายใหญ่
หมดทุกข์ได้ ทั้งเทวดา แลมนุษย์.

ทรงทราบธรรม— สัจจะ อันสูงสุด
ลฺโลกุตร์ ฐึ้ระงับ ดับทุกข์ตน.

อย่างสดชื่น จากความหลับ ที่สับสน
ไม่มีตมณฑ์ ด้วยกิเลส— นิทรา.

เมฆหมอกไม่ พ้องพาน สกนิตหนา
เพ็ญนภา ผ่องพิไล ไร่ละออง.

บทที่ ๙. ภควา.

โอ้พระองค์ ทรงนาม ภควา
คือความดี มีอยู่ ทุกหมู่กอง

อนึ่งพระองค์ ทรงนาม ภควา
ให้หมู่สัตว์ พันวิภูฏี แห่งวงกรรม

อนึ่งพระองค์ ทรงนาม ภควา
ได้เป็นที่ ฟังพา พยายาม

เพราะหนั้นหนา ด้วยภักดี - ยศกรมผอง
ไม่มีพร่อง มีเปลี่ยน เสถียรธรรม.

เพราะแจกธรรม แก่ประชา เพื่ออุปถัมภ์
ไม่ชักนำ ภพใหม่ ให้ติดตาม.

ที่คบหา แห่งสัตว์ ในภพสาม
มีโชคงาม ตามพระองค์ ทรงภักดีธรรม.

[จบ พุทธนวารหฤศ ๙ บท]

พจนานุกรมศัพท์

หัวข้อบาลีคำบรรยาย อภิธานศัพท์ ๑๐๐ บท

บรรยาย ณ สวนโมกขพลาราม พ.ศ. ๒๕๒๐

๑. ธีโร	๒. วิคตโมโห	๓. ปภินนชิลो	๔. วิชิตวิชัย
๕. อนินโฆ	๖. สุขุมจิตโต	๗. พุทธสีโล	๘. สารูปญโฆ
๙. เวสมนตาโร	๑๐. วิมล	๑๑. อกถงกถิ	๑๒. ตุสสิโต
๑๓. วนตโลกามิส	๑๔. มุทิต	๑๕. กตสมโณ	๑๖. มนุโข
๑๗. อนติมสรโร	๑๘. นโร	๑๙. อโนปโม	๒๐. วิโร
๒๑. อสัสโย	๒๒. กุสโล	๒๓. เวนยโก	๒๔. สารถิวโร
๒๕. อนุตโต	๒๖. รุจิรชโม	๒๗. นิกกชโย	๒๘. ปภาสกร
๒๙. มานจฉิโท	๓๐. วิโร	๓๑. นิสโก	๓๒. อปฺปเมยโย
๓๓. คมภีโร	๓๔. โมนปฺปตโต	๓๕. เขมกฺกโร	๓๖. เวโท
๓๗. ฐมมภูโจ	๓๘. สุตฺตโต	๓๙. สงคาคิโต	๔๐. มุตโต
๔๑. นาโค	๔๒. ปนฺตเสโน	๔๓. ชินฺสณฺโฆชโน	๔๔. วิมุตโต
๔๕. ปฏิมนฺตโก	๔๖. โมน	๔๗. ปนฺนชโย	๔๘. วิตราคิ
๔๙. ทนฺโต	๕๐. นิปฺปญฺโจ	๕๑. อธิสฺสตฺตโม	๕๒. อุกุโ
๕๓. เดวิชชโย	๕๔. พรหมสฺสโต	๕๕. นฺหาคโก	๕๖. ปทโก
๕๗. ปสฺสทฺชโย	๕๘. วิทิตเวโท	๕๙. ปฺรินทโท	๖๐. สกโก
๖๑. อริโย	๖๒. ภาวิตโต	๖๓. ปตฺตติปฺตโต	๖๔. เวยยากรโณ
๖๕. สติมา	๖๖. วิปสฺสี	๖๗. อนภินฺโต	๖๘. โน อปณฺโต
๖๙. อาเนชโย	๗๐. วสิปฺตโต	๗๑. สมมคฺคโต	๗๒. ฌายี
๗๓. อนนฺนคตฺตโร	๗๔. สฺสทฺชโย	๗๕. อสิโต	๗๖. อปฺปภีโต
๗๗. ปวิวิตโต	๗๘. อคฺคปฺตโต	๗๙. ตินฺโณ	๘๐. ตารยณฺโต
๘๑. สนฺโต	๘๒. ฐุริปญฺโฆ	๘๓. มหาปญฺโฆ	๘๔. วิตฺตโลโก
๘๕. ตถาคโต	๘๖. สฺสคโต	๘๗. อปฺปฏิกุคฺคโล	๘๘. อสโม
๘๙. วิสารโท	๙๐. นิปฺโณ	๙๑. ตณฺหจฺฉิโท	๙๒. พุทฺชโย
๙๓. วิตฺตโม	๙๔. อนฺนปฺลิตโต	๙๕. อาหุเนยฺโย	๙๖. ยกฺชโย
๙๗. อุตฺตมปฺคฺคโล	๙๘. อตฺตโล	๙๙. มหฺนฺโต	๑๐๐. ยสฺสคปฺตโต

คำกลอน

อุปมาลีพุทธคุณ ๑๐๐ บท

บทสรุปคำบรรยาย ระหว่างวันที่ ๓๐ เมษายน ถึงวันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๒๐

ธีรบรรค ที่หนึ่ง

๑. ธีโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าธีโร
ดุดังบ้อม ปราการ อันเกรียงแกร่ง

เพราะภียโย ด้วยปัญญา อันกล้าแข็ง
และปราดเปรื่อง เรืองเจาะแทง กิเลสมลาย.

๒. วิคตโมโห.

ไอ้พระองค์ ทรงปราศ จากโมหะ
ทรงเห็นชัด สัปายะ และอบาย

ปัญญาจักษุ แจ่มกระจะ และเจตนาย
มีธรรมกาย เป็นพระองค์ ทรงความงาม.

๓. ปภินนชีโล.

ไอ้พระองค์ ทรงหัก ซึ่งเสาเชือก
ทั้งในรูป และอรูปร หรืออกองกาม

เคยตรึงจิต ไม่เขยื้อน ในภพสาม
ไม่ติดตาม ตรึงจิต สักนิตเดียว.

๔. วิชิตวิชโย.

ไอ้พระองค์ ทรงพิชิต ได้พิชัย
ไม่กลับแพ้ แก่อะไร เรื่อยไปเที่ยว

แก่หมู่มาร น้อยใหญ่, ไม่หวาดเสียว
ไม่ข้องเกี่ยว กับบ่วงมาร สถานใด.

๕. อนินโฆ.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา อนินโฆ
ต้องทุกข์ยาก ลำบาก แห่งผากใจ

ปรีสุทโธ จากสิ่ง กระทบให้—
มีพระทัย หยุดยืน เป็นนิพพาน.

๖. สุตมจิตโต.

ไอ้พระองค์ ทรงมีจิต สม่่าเสมอ
อนุสัย ไม่เหลืออยู่ ในสันดาน

ไม่ล่อหลုပ် ฟุบเพื่อ อย่างชาวบ้าน
อาสวะ ไม่มีผ่าน เข้าออกเลย.

๗. พุทฺธสีโล.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าพุทฺธสีล
ทั้งปกติ มิแปรเปลี่ยน เพี้ยนจากเคย

มีระบิล พุทฺธภาพ ที่เปิดเผย
พวกเราเอ๋ย เปลี่ยนเรื่อยไป ไม่อยู่คง.

๘. สาธูปญโย.

ไอ้พระองค์ ทรงสา— ธูปัญญา
สำเร็จประโยชน์ แจ่มกระจ่าง เป็นทางตรง

ที่มั่นคง แก่กล้า ไม่ไหลหลง
ดียิ่งยง ตรงเหลือ เพื่อนิพพาน.

๙. เวสมนฺตาโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าผู้ข้าม
ทั้งดีชั่ว บุญบาป หยาบตระการ

ซึ่งขวากหนาม ยิ่งใหญ่ ในสงสาร
ล้วนกันดาร ขรุขระ ทรงละไป.

๑๐. วิมโล.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าวิมล
ไม่แปดเปื้อน เปื้อยพัง ทั้งนอกใน

เพราะผ่องพัน กิเลส— สวานุสัย
มีกายา วาจาใจ ไม่ปฏิกุล.

สรุปรวรด ๑.

ทั้งฉลาด ทั้งสะอาด เป็นปราชญ์แท้
ไม่มีปรุจ จึงไม่มี ปฏิกุล

กิเลสแม้ กิเลสลูก ประยুক্ত์สูญ
บริบูรณ์ บริสุทฺธิ หยุคว่ายเวียน.

อกถังกถีวรรค ที่สอง

๑๑. อกถงกถิ.

โอ้พระองค์ ทรงพระนาม อกถังกถิ
เรื่องดับทุกข์ ได้อย่างไร ไม่มีควม—

เพราะไม่มี ข้อสงสัย ต้องได้ถาม
สงสัยตาม ที่คนเรา เผ่าละเมอ.

๑๒. ตูสิโต.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าผู้อิม
ไม่มีกิเลส ที่เป็นเหตุ ให้ทะเยอ—

เพราะความปรีม อยู่ด้วยธรรม สม่่าเสมอ
ทะยานเห่อ หิวอะไร ไม่รู้พอ.

๑๓. วนุตโลกามิส.

โอ้พระองค์ ทรงกาย ซึ่งอามิส
อิฏฐารมณฺ์ ไฉน ไม่อาจรอ

เครื่องข้อมติด น้อยใหญ่ ไม่เหลือหลอ
หรือหลอกล่อ ดวงใจ ให้ติดตั้ง.

๑๔. มุทิโต.

โอ้พระองค์ ทรงมี มุทิตา
จะเป็นมิตร แก่ปวงสัตว์ จัดประดั่ง

ความอ่อนโยน นานา เพราะหวัง
ให้โลกหยั่ง สู่สภาพ ภราดร.

๑๕. กตสมโณ.

โอ้พระองค์ ทรงสำเร็จ เป็นอย่างดี
สงบเย็น เป็นนิพพาน อุดมพร

ในหน้าที่ สมณะ ลือกระฉ่อน
ไม่มีร้อน แต่สักนิต หมดพิชเลย

๑๖. มนุโซ.

โอ้พระองค์ ทรงกำเนิด แต่มนุ
ธรรมศาสตร์ แห่งโลกุตร์ สุดเปรียบเปรย

เป็นมนุ กว่ามนุ ผู้เบ็ดเผย—
ว่าใครเคย พบธรรมใด ใหญ่เปรียบปาน.

๑๗. อนติมสิโร.

ไอ้พระองค์ ทรงประกาศ ชาติสุดท้าย
ดับกิเลส อัดดาหาย ได้นิพพาน

ไม่เวียนว่าย อีกต่อไป ในสงสาร
ไม่มีการ ก่อร่าง สร้างภพใด.

๑๘. นโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา นระแท้
สามารถนำ สัตว์ทั้งหลาย ไปได้ไกล

เพราะเปี่ยมแปล้ นรธรรม ล้ำสัตว์ไหน
จากกิเลส ทุกข์ภัย ได้นิพพาน.

๑๙. อโนปโม.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา อโนปะโม
สมบูรณ์ด้วย เหตุและผล พันประมาณ

เพราะความเป็น สัมพุทโธ ในทุกสถาน
สมบูรณ์ญาณ ไม่มีอะไร ให้อุปมา.

๒๐. วิโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าวิรัช
ไม่พุ่งออก ไม่พุ่งเข้า ไม่เนามนา

เพราะทรงสลัด จากธุลี กิเลสา
เพราะอวิชา ถูกทำลาย ให้สิ้นไป.

สรุปวรรค ๒.

ทั้งสะอาด ทั้งฉลาด ทั้งเมตตา
ทั้งเหว มานุษย์ วิมุติไกล

มากจนเหลือ อุปมา อย่างไรไหว
อยู่ในโลก ไม่มีภัย ในโลกหลง.

อสังสยวรรค ที่สาม

๒๑. อสังสโย.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา อสังสโย
ทรงทราบสิ่ง ควรทราบ เสร็จสิ้นไป

เพราะความเป็น สัมพุทธโธ สิ้นสงสัย
ไม่เหลือไว้ ให้กังขา ทุกกรณี.

๒๒. กุสโล.

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม กุสโล
ทรงถือเอา เป็นปัญญา บารมี

ทรงเติบโต ด้วยกุศล จนเต็มที
สามารถที่ ทลายกิเลส เจตกระจาย.

๒๓. เวณียโก.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าผู้นำ
สู่สภาพ แสนวิเศษ สะดวกตาย

สัตว์สิ้นสุด แห่งกรรม วิบากหาย
คือ นำให้ หลุดรอด ยอดผู้นำ.

๒๔. สารถิวโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา สารถิประเสริฐ
ทรงฝึกสัตว์ ปฏิบัติ อยู่เหนือกรรม

ทรงฝึกจิต พ้นเกิด แก่ตาย มีหน้า—
อยู่เหนืออำ— นางกิเลส วิเศษงาน.

๒๕. อนุตตโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา อุนุตตระโร
ศีลสมาธิ ปัญญา วิมุตตญาณ

ไม่อวดโอ้ แต่ยิ่งล้ำ ด้วยธรรมสาร
บริสุทธิ์ ปริมาณ มากกว่าใคร.

๒๖. รุจิรธมโม.

โอ้พระองค์ ทรงมี ธรรมรส
ล้วนชื่นชม บรมธรรม ล้ำเลิศนัย

ที่ปรากฏ แก่สัตว์ ทุกวิสัย
ทุกดวงใจ ชื่นชม บรมธรรม.

๒๗. นิกกงโซ.

โอ้พระองค์ ทรงสิ้น สุกงังขา
หมดสงสัย ในกิเลส และในกรรม

เพราะปัญญา ช่วยชุป อุปถัมภ์
ที่อาจนำ ให้เวียนว่าย ในวัฏฏ์วน.

๒๘. ปภาสกโร.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ประภากร
สัตว์ทั้งหลาย ได้รับแสง แห่งธรรม, ยล -

รังสีธรรม ประภัสสร ทุกแห่งหน
หนทางตน ถูกต้อง คลองนิพพาน.

๒๙. มานจฺฉิโท.

โอ้พระองค์ ทรงตัด ซึ่งมานะ
ไม่มีตน วนอยู่ ใน “ประมาณ”

ได้ทรงละ ความหมายมั่น ทุกขั้นฐาน
ว่าดีแล้ว หรือสมาน เสมอกัน.

๓๐. วีโร.

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าวีโร
ไม่รู้หวาด หวั่นไหว อะไรกัน

มีวีรธรรม นำไพล่ จากโมหันธ์
จึงฟาดฟัน กิเลสमार โลงล้านไป.

สรุปรวรด ๓.

ทั้งสามารก ทั้งฉลาด ทั้งบริสุทธิ์
พระองค์เป็น ผู้นำ ข้ามวัฏฏ์ภัย

มวลมนุษย์ และเทวา ได้อาศัย
กรรมกระษัย ไตรภพสูญ อาตุรมลาย.

นิสรวรรค ที่สี่

๓๑. นิสโภ.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่านิสโภ
เป็นเสฏฐโฐ ประเสริฐนัก เรื่องชกจูง

เป็นอัคโค เพราะว่าเลิศ ด้วยจิตสูง
เป็นเชฏฐโฐ คือจำฝูง สัตว์เวไนย.

๓๒. อุปฺปเมโย.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าอุปฺปเมโย
ไม่อาจทำ อุปมา กันท่าไร

เพราะทรงคุณ อันใครใคร ไม่วัดได้
สุดวิสัย ใช้ประมาณ การค่านึง.

๓๓. คมภีโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าคมภีร์
ทรงทราบธรรม ลึกล้ำ เกินรำพึง

เพราะทรงมี ธรรมสภาพ เกินชาวซึ่ง
ทรงลุ่มถึง ธรรมลึก เกินตรีภคตรอง.

๓๔. โมนปฺปตฺโต.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าโมนะปัดด์
ควบคุมจิต วิเศษได้ ดั่งใจปอง

มีโมนะธรรม กำจัด สิ่งเศร้าหมอง
ตามทำนอง มุนิมุนี ที่โลกลือ.

๓๕. เขมฺงกโร.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าเขมกร
เกษมจาก สรรพพิษ กิตติระบือ

เพราะทรงสอน เวไนยสัตว์ ตัดยึดถือ
ได้มีชื่อ ว่าศิษย์พระ เขมกร.

๓๖. เวโท.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าทรงเวท
ขจัดเสีย ซึ่งโมหันธ์ ทุกชั้นตอน

เพราะทรงเดช เรืองแสง ตั้งแผลงศร
ไม่กลับย้อน มาคลุมสัตว์ วิบตไกล.

๓๗. ธมฺมภูโจ.

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม ธมฺมภูโจ
ผู้ลุถึง โลกุตร์ หลุดอาลัย—

ดำรงอยู่ อย่างอ่ำไอ้ ตามวิสัย—
อันยิ่งใหญ่ ในตัวเอง ทุกเพรงกาล.

๓๘. สุสํวุตฺตโต.

ไอ้องค์พระ บรมครู สุสํวุตฺตโต
ไม่มีตน ไต่ด้วย อุปาทาน

ผู้ทรงอัต— ตภาพธรรม ล้าสังขาร
ชัชวาลัย จากกิเลส เหตุจัดดี.

๓๙. สงฺคาติโค.

ไอ้พระองค์ ทรงเป็น สงฺคาติโค
แห่งวัฏฏะ พันทั่ว ทั้งชั่วดี

มีมโน ก้าวออก นอกวิถี—
จึงไม่มี เครื่องข้อง ยึดครองใจ.

๔๐. มุตฺโต.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่ามุตโต
แห่งโลกีย์ กลายเป็น โลกุตร์ไป

เพราะพ้นหลุด มุตโต จากวิสัย
จึงว่างไกล จากตนตัว เครื่องพัวพัน.

สรุปวรรค ๔.

ทั้งฉลาด ทั้งสามารถ ทั้งวิสุทธ
ตามพระองค์ ได้ไกล ทุกริกัน

ทั้งวิมุติ จากตัวตน พ้นสอคล้อง
ควรพวกท่าน ครอบตรึง นึกได้เอง.

นาควรรค ที่ห้า

๔๑. นาโค.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา นาคะประเสริฐ
ทั้งเข้มแข็ง ทั้งอ่อนน้อม พร้อมวิธี

พระคุณเลิศ อุปมา พญาหัตถี
เกิดความดี ทวีไกรวัลย์ สดพรรณนา.

๔๒. ปนฺตเสโน.

ไอ้องค์พระ บรมครู ผู้อิสระ
ทุกกาละ ทุกข์ใดใด ไม่บีทา

กิเลสใด ไม่ปะทะ ไปทุกท่า
เรียกได้ว่า มีวิเวก เป็นเอกจริง.

๔๓. ชีณสญโทยชโน.

ไอ้พระองค์ ผู้ทรงสิ้น สิ่งผูกพัน
อารมณ์ใด กิเลสใด ไม่พาดพิง

ไม่เหลืออยู่ แต่สักชั้น วิสุทธียิ่ง
จึงแน่วหนึ่ง ไม่โคลงโยก : เป็นโลกอุดร.

๔๔. วิมุตโต.

ไอ้พระองค์ ผู้ทรงพ้น พิเศษแล้ว
เพราะกิเลส ทำลายไป ในทุกตอน

เพราะปล่อยแล้ว จากกองทุกข์ ทุกখনอน
พ้นจากร้อน เหลือแต่เย็น เป็นนิพพาน.

๔๕. ปฏิมนฺตโก.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าปฏิมันต์กั
เกิดขึ้นเหมาะ เจาะแก้เหตุ ทุกฐานการ

เพราะปัญญา สารพัน ทุกชั้นฐาน
มีปฏิภาณ ผ่านไปได้ ไม่ติดตัน.

๔๖. โมนโน.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าโมนโน
เป็นมุนี มีโมนะธรรม เป็นสำคัญ

ความหมายเดียว กับพุทโธ ไม่ผิดผัน
เครื่องฟาดฟัน อวิชา ฝ่าออกไป.

๔๗. ปนฺนชฺโช.

ไอ้พระองค์ ผู้มีธง ลดลงแล้ว
ไม่อวดโอ้ โอหัง ดังใครใคร

จึงผ่องแผ้ว จากอวดตา มานานุสัย
ที่ยกธง ขึ้นไสว คั่นใหญ่ยาว.

๔๘. วีตฺราโค.

ไอ้พระองค์ ทรงปราศ จากราคะ
ไม่มีสี ไตโต ให้กลืนดาว

เครื่องย่อมติด หลุดละ เปลี่ยนเป็นขาว
อย่างที่ขาว โลกย่อม กั้นมอมแมม.

๔๙. ทนฺโต.

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าทนฺโต
คือสัจจะ จาคะ ขันตี แนม

มีทะโม เป็นยอดธรรม ช้ำของแถม
ปัญญาแถม ผีกตนต์ได้ ดังใจปอง.

๕๐. นิปฺปปญฺโจ.

ไอ้พระองค์ ทรงทำลาย สายระยาง
ให้เชือนแซ แก่การเดินทาง ในครรลอง

ที่รุ่งรัง กัดขวาง อย่างห้วยหนอง
แล้วลอยล่อง สู่จุดหมาย ได้จับไว.

สรุปวรรค ๕.

ทั้งฉลาด ทั้งสามารถ ทั้งไหวพริบ
ทั้งอดีต อนาคต จดกันไป

จึงเห็นกาล ไกลลับ ใต้ร่มไม้
ทุกทุกนัย ก็ถูกต้อง เป็นเกลอธรรม.

อิสีสัตมวารรค ที่หก

๕๑. อิสีสตุดโม

ไอ้พระองค์ ผู้อิสี สัตตมะ
เป็นองค์ที่เจ็ด แห่งอิสี ที่เด่นดวง

แสวงจน พบปะ คุณใหญ่หลวง
สัตว์ทั้งปวง ได้ปรีดา เพราะบารมี.

๕๒. อุกุโ

ไอ้พระองค์ ทรงสัจจ์เหลือ เนื้อความคด
กิเลสไว้ ลวงใคร นั้นไม่มี

ไม่มีเท็จ ไม่มีปด ทุกวิถี
สมเป็นที่ อุ่นใจ ไม่ระแวง.

๕๓. เตวิชโช

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม ว่าไตรวิชช
รู้จักโลก รู้ช่วยโลก รู้จัดแจง

มีวิชา ขวลิต ได้ส่องแสง
ให้โลกแล้ง เลิกโศก ทุกโลกเย็น.

๕๔. พุรหมสตุโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าพรหมสัตว์
เป็นพระพรหม ที่เหนือพรหม อุดมเป็น

ทรงเมตตา สารพัด จนสัตว์เห็น
ด้วยเชิงเช่น ที่อุดม กว่าพรหมปวง.

๕๕. นุหาคโก

ไอ้พระองค์ ทรงเสร็จ จากการอาบ
สิ้นอาสวะ มีมณะ ที่เด่นดวง

มรรคญาณ ล้างทั้งบาป และบุญหลวง
อันโชติช่วง บริสุทธ์ หยุดเปื้อนเลน.

๕๖. ปทโก

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าปะทะโก
พฤติกรรม แน่หนัก มีหลักเกณฑ์

มีสภาพ พุทฺโธ โสฬโให้เห็น
มุ่งความเย็น เป็นนิพพาน สถานเดียว.

๕๗. ปสฺสทุโธ

ไอ้พระองค์ ทรงระงับ ดับสันดาน
ต่ออารมณ์ ไตใด ไม่ยึดเหนี่ยว

สงบเย็น เป็นนิพพาน ไม่ชานเสีย—
ไม่เปล่าเปลี่ยว เพราะเมตตา วิหารธรรม.

๕๘. วิทิตเวโท

ไอ้พระองค์ ทรงธรรมกิต วิทิตเวท
ให้มนุษย์ พ้นหลุด จากกองกรรม

ปัญญาจรุ สุตวิเศษ ทรงอุปถัมภ์—
เพราะเหตุอา— นางปัญญา มหาพลัง.

๕๙. ปุรินุทโท

ไอ้พระองค์ ทรงขี้ บุรีมาร
ให้เหือดแห้ง หายไป ไร้กำลัง

คือกิเลส ในสันดาน พิชฌมัง
ทรงสอนสั่ง สาวกให้ ทำลายมาร.

๖๐. สกฺโก

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าศากยะ
แล้วเป็นจอม สัตว์ทั่ว ทุกจักรวาล

เป็นหน่อเนื้อ โอกกาเก อันกล้าหาญ
ทรงปาฏิหาริย์ นำสัตว์ ขจัดภัย.

สรุปรวรด ๖.

ทั้งเยือกเย็น ทั้งฉลาด ทั้งอาจหาญ
ทรงชนสัตว์ จากวัฏฏ์วน พ้นออกไป

ทั้งเมตตา มากประมาณ ไม่ทวนไหว
อย่างน้อยได้ รุ้ยบั้ง หลั่งวน.

อริยวรรค ที่เจ็ด

๖๑. อริโย

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าอริโย
ตัดกิเลส เหตุแห่งวัฏฏ์ เต็มอัตรา

พระสัมมา สัมโพ— ธิญาณกล้า
ไม่มีข้า— ตีกใดเหลือ เชื้อต่อไป.

๖๒. ภาวิตโต

ไอ้พระองค์ มีพระองค์ อบรมแล้ว
ทุกบารมี เต็มล้น จนพระทัย—

มีสันดาน ผ่องแผ้ว จากอนุสัย
วิมุตติไกล จากวัฏฏ์วน พันวายเวียน.

๖๓. ปตฺติปตฺโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าปตฺติปตฺต
กองกิเลส สุกฤษฎี ไม่เบียดเบียน

เพราะลุดถึง ธรรมสัจจ์ สุขเสถียร
ทุกข์เกษียณ เป็นนิพพาน กาลนิรันดร์.

๖๔. เวยยากรโณ

ไอ้พระองค์ ทรงเผยแพร่อย่างชัดแจ้ง
ให้หมู่สัตว์ สลัดได้ ไม่ติดพัน

ซึ่งความลับ รุนแรง แห่งทุกข์ชั้น
ได้พากัน พันโศก โลกวิไล.

๖๕. สติมา

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม สติมา
อวิชา ไม่อาจจู่ สู่พระทัย

เพราะเหตุว่า มีสติ เป็นวิสัย
ทุกข์น้อยใหญ่ ไม่อาจเกิด กวนกมล.

๖๖. วิปัสสี

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา วิปัสสี
อิริยา— บถโคไต ไม่มีดมนท์

ความตื่นมี ในความหลับ ไม่สับสน
พระทศพล ญาณมี ทุกวี่วัน.

๖๗. อนภินโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา อะนะภินัต
ไม่แพบฟุบ หุบเหี้ยว เพราะเกี่ยวพัน—

น้ำพระทัย ไม่ตระหวัด ไม่เหหัน
อารมณ์อัน ไม่อภิมย์ ระทมใจ.

๖๘. โน อปณโต

ไอ้พระองค์ ทรงมี กมลจิต
ความยั่วยุ แห่งอารมณ์ ระดมใส่

ไม่อาจฟุ้ง แต่สักนิต ในทุกวิสัย
สักเท่าใด ใจไม่ฟู, อยู่อย่างเดิม.

๖๙. อาเนโซ

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าอาเนช
น้ำพระทัย ไม่หวั่นไหว ไม่ถูกเติม

เขี้ยวกิเลส สักเท่าไร มาใส่เสริม
ไม่ลดเพิ่ม แต่สักนิต จิตถาวร.

๗๐. วสีปตโต

ไอ้องค์พระ จอมมุนี วสีปตต์
พระองค์ออก จากอำนาจ ดัสกร

สามารถตัด เขี้ยวกิเลส เป็นเหตุถอน
ที่เคยรื้อน กลับหาย กลายเป็นเย็น.

สรุปวรรค ๗.

ทั้งมีพลัง ทั้งตั้งมั่น ทั้งขันแข็ง
ธรรมที่ซึ้ง ถึงได้ ทุกประเด็น

ทั้งส่องแสง สัตว์ทั้งหลาย ได้มองเห็น
ความสำคัญ เสรีวิไล วิโยคไกล.

สัมมัตถคตวรรค ที่แปด

๗๑. สมมุคคโต

โอ้พระองค์ ทรงสมญา สัมมัตถคโต
เมตตาสัตว์ ทรงทำนุก ทุกทำนอง

สัมพุทธโ ผู้สหาย แห่งสัตว์มอง
อยู่ในคลอง แห่งธรรม นำปลอดภัย.

๗๒. ฌายี

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าฌายี
เพ่งสมณะ จิตมั่นคง และว่องไว

ความเพ่งมี สูงสุด พุทธวิสัย
เพ่งปัญญา สว่างไสว ได้รู้จริง.

๗๓. อนนุกตนุตโร

โอ้พระองค์ ดำรงจิต เหนือกิเลส
หายหน้าไป เปรียบได้ ดังฝูงลิง—

ทุกประเภท ไม่กลับ มาสู่สิ่ง
ที่ถูกยิง ตายหมด งดหลอกใคร.

๗๔. สุพุทธโ

โอ้พระองค์ ทรงมี บริสุทธิ์
จากกองทุกข์ ทุกชนิด ไม่ติดพระทัย

เพราะวิมุติ จากกิเลส ทุกวิสัย
ดั่งน้ำกลิ้ง จากใบ ปทุมมา.

๗๕. อสีโต

โอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าอสีติ
ไม่อาจเป็น หลักแหล่ง แห่งอวิชา

เพราะมีจิต ลุกระทั้ง วิสังขาร์
ทั้งทิฏฐิ และตัณหา ไม่เกาะกุม.

๗๖. อปฺปภีโต

ไอ้พระองค์ ไม่ทรงมี ที่หวาดกลัว
แห่งความอยาก ความติด ชีวิตรุม

เพราะไม่มี คนตัว ที่มีวุ่น—
จะประชุม ตัวกู และของกู.

๗๗. ปวิวิตโต

ไอ้พระองค์ ทรงมี ความวิเวก
ในภายใน ไม่มียึด ซึ่งธรรมคู่

เป็นธรรมเอก สงบสิ้น กิเลสอยู่
ภายนอกสู่วิเวกได้ ไม่วุ่นวาย.

๗๘. อคฺคบุปฺตโต

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม อัคระปัตต์
ล้วนสูงสุด เป็นโลกุตร์ แห่งธรรมกาย

ทรงลุลุธรรม สารพัด ตามมุ่งหมาย
เรียกว่าได้ สิ่งเลิศสุด วิมุติประจำ.

๗๙. ตินฺนโณ

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม ว่าติณโณ
คือข้ามทั้ง กองกิเลส และกองกรรม

ตั้งผูกใจ ข้ามสมุทร สุดลึกล้ำ
การกระทำ เป็นเพียง กิริยา.

๘๐. ตารยนฺโต

ไอ้พระองค์ ทรงขนสัตว์ ข้ามสมุทร
คือไม่เกิด กิเลสอยู่ ทางหู ตา ฯลฯ

ให้พ้นหลุด จากห้วง แห่งสังสาร
เลยได้นาม สมญา ว่าตาระยันต์.

สรุปรวรรค ๘.

ทั้งข้ามเอง ทั้งช่วย ผู้อื่นข้าม
ทั้งงามงด ทั้งสดใส ในอนันต์—

ถึงที่สุด แห่งความ สุทธิสันต์
แห่งนิรัน — ครอบภาพ ทรงทราบเอง.

สันตวรค ที่เก้า

๘๑. สันโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าสันโต
ร่างบ้ได้ เพราะไม่มี กิเลสครอง

มีมโน ภาชา วาจาผอง
อาสวะ ไม่ไหลนอง อีกต่อไป.

๘๒. ฐุปญโย

ไอ้พระองค์ ทรงบัญญัติ อันหนาแน่น
หรือบัญญัติ ฝ่าทะลุ แผ่นดินไป

เปรียบดั่งแผ่น พสุธา ให้อาศัย
หรือทนต่อ อารมณได้ ดุจแผ่นดิน.

๘๓. มหาปญโย

ไอ้พระองค์ ทรงบัญญัติ มหาศาล
บัญญัติสูง บัญญัติลึก บัญญาอจินตย์

ทุกเหตุการณ์ ทรงทราบได้ ดังถวิล
เป็นมุนินทร์ จอมบัญญัติ แก่กล้าจริง.

๘๔. วิตโลโก

ไอ้พระองค์ ทรงปราศ จากความโลภ
อุปาทาน ทุก ๆ แบบ ไม่แอบอิง

ไม่อ้อมโอบ อารมณใด ไร้สู้สิง
แต่สักสิ่ง ว่าตัวเรา หรือของเรา.

๘๕. ตถาคโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ตถาคต
เข้าถึงแดน นิรันดร สอนพวกเรา

มีญาณจรด ถึง "ตถา" ฆ่าความเขลา
เหมือนเทือกเถา แห่งพระองค์ ผู้ทรงญาณ.

๘๖. สุกโต

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม พระสุกต
ชั้นสุดท้าย ได้ลุถึง ซึ่งนิพพาน

ด้วยปรากฏ ว่า “ไปดี” ทุกสถาน
เรียกว่าการ “ถึงดี” มีแต่เย็น.

๘๗. อปฺปฏิปุคฺคโล

ไอ้พระองค์ หาไม่ได้ ผู้ใดเปรียบ
ทรงอยู่เหนือ รบรุก ทุกประเด็น

เป็นคู่เทียบ หรือคู่ทำ หาไม่เห็น
อยู่เหนือเช่น เชิงกระเทียบ หรือเปรียบเปรย.

๘๘. อสโม

ไอ้พระองค์ ไม่ทรงมี ผู้ที่เสมอ
ที่ดีกว่า ไม่มีท่า จะมีเลย

ใครเผยอ เทียมพระองค์ ก็ทรงเฉย
พวกเราเอ๋ย โชคดี ที่มีพระองค์.

๘๙. วิสารโท

ไอ้พระองค์ ทรงพระญาณ อันแก้วกล้า
สิ่งใดใด ทรงทราบได้ ดังจ้านง

เรียกได้ว่า วิสา-รท บทประสงค
จึงได้ทรง ทราบสิ้น สรรพธรรม.

๙๐. นิปุโณ

ไอ้พระองค์ ทรงปัญญา ละเอียดอ่อน
ให้ทรงชนะ กองกิเลส และกองกรรม

ทุกชั้นตอน ช่วยชุป อุปถัมภ์
ทุกสตั้มภ์ ทลายลง ตรงนั้นแล.

สรุปรวรวค ๙.

ทั้งแก้วกล้า ทั้งปัญญา ละเอียดอ่อน
แม่หม่มาร ไตโต ใฝ่รังแก

ทั้งลกขง ทุกชั้นตอน ทุกกระแส
หรือเข้าเหย กัพินาศ ปราศไปเอง.

ตัณฑ์จันทวารวค ที่สิบ

๙๑. ตณฺหจฺฉิโท

ไอ้พระองค์ ทรงทำลาย ช่ายตณฺหา
ทำลายบ่วง แห่งวัฏฏะ ละทุกข์ไกล

ดั่งพญา บั๊กซี มีฤทธิ์ใหญ่
อารมณฺ์ไหน ก็ไม่มี ที่พันพาน.

๙๒. พุทฺโธ

ไอ้พระองค์ ทรงพระนาม ว่าพุทฺโธ
เป็นผู้ตื่น จากหลับ อันเนิ่นนาน

เพราะมีโพ - ธิบัญญัติ อันกล้าหาญ
แล้วเบิกบาน สดสวย - ด้วยบัญญัติ.

๙๓. วิตรูโฆ

ไอ้พระองค์ ทรงออก จากหมอกควัน
คือหมอกแห่ง โมหะ อวิชชา

ที่เคยกัน ดวงใจ ไว้แน่นหนา
ไม่กลับมา มีดมม ผ่านพ้นไป.

๙๔. อนุปฺลิตฺโต

ไอ้พระองค์ ไม่ทรงติด ในตังเหนี่ยว
คือตณฺหา และทิวฏฺฐิ วิมุติไกล

ที่สัตว์โลก เกาะเกี่ยว แต่ไหนไหน
ไม่เป็นภัย ดังเช่นตัง รังนกตาย.

๙๕. อาหุเนยฺโย

ไอ้องค์พระ อาหุเนย - ยะบุคคล
ไทยทาน เกิดบุญ คุณมากมาย

เป็นบ่อเกิด แห่งกุศล แก่สัตว์หลาย
มีพระกาย เป็นนาบุญ โลกอุ้นใจ.

๙๖. ยุกโข

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่าเป็นยักษ์
ความจริงคือ สัตว์ต้องกลัว ทั่วโลกยั

แปลกหนัก บางคน ก็สงสัย
ต้องบูชา สุดใจ ได้เชื่อฟัง.

๙๗. อุตตมปุคฺคโล

ไอ้องค์พระ บัญญาคม อุตมบุรุษ
เพราะลูถึง ชิ่งนิพพาน กิเลสพัง

เป็นมนุษย์ งามปลอด ยอดอรหัง
เป็นสรวณะ มนุษย์ทั้ง เทพและพรหม.

๙๘. อตุโล

ไอ้พระองค์ ทรงพระคุณ ไม่วัดได้
เหตุว่ามี สุญญาตา เป็นอาคม

เหนือการเปรียบ การบรรยาย ให้เสียงขรม
โลกนิยม พระคุณเห็น เป็นอดุลย์.

๙๙. มหนโต

ไอ้พระองค์ ทรงสมญา ว่ามหันต์
ทั้งลึกซึ้ง ใหญ่หลวง กว่าปวงคุณ

เพราะคุณอัน ล้ำเลิศ ประเสริฐสุนทร
ทั้งคำจุน โลกกว้าง ว่างทุกขภัย.

๑๐๐. ยสคฺคบุปฺตโต

ไอ้พระองค์ ทรงมี กิตติยศ
กิตติคุณ ร่ำระบือ เลื่องลือไกล

กิตติศัพท์ ปรากฏ โลกไหนไหน
โลกน้อยใหญ่ ล้วนเคารพ ครอบไตรทวาร.

สรุปรวรค ๑๐.

ทั้งเรื่องยศ เรื่องเดช เรื่องกิตติศัพท์
ไว้เป็นหลัก ปฏิบัติ ชัดสันดาน

ทั่วไถวัลย์ ยอมรับ สมณสาสน์
มีนิพพาน เป็นที่หมาย ฝ่ายอนันต์.

สรุปอุปาส์พุทธคุณ ๑๐๐ บท

อุปาส์ พุทธคุณ หนุนให้คิด
หากผู้ใด ทำในใจ ไว้ทุกวัน

แม้เพียงแต่ ท่องบ่น สาธยาย
มีศรัทธา ปสาทะ ประสงค์

ในพระพุทธ ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ให้เกิดองค์ อริยกัม - ตสี่กล้า
ครบเป็นองค์ โสตาบัต - ตียังคมา

ต่อแต่นั้น มีแต่ จะก้าวไป
จะเข้าสู่ อมตะ มหานิพพาน

มีนิมิต ร้อยรส บทแยกผัน
จะพากัน แน่นหนัก รักพระองค์.

ก็ยังเกิด ผลได้ ตามประสงค์
อย่างมั่นคง เป็นอเวจจับ - ปสัทธา.

มันต่อหน้า อมตะ มหาทวาร.

ไม่มีอะไร อะไร จะตายด้าน
ได้ตามกาล อันสมควร ถ้วนทุกคน.

๑หมวดบทนำ

อุทิศนา

ลอยธรรมะมาลัย	ลงสู่โลกอันเบียดบีบ
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธทรงประสงค์ ฯ
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ยง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกสุขสถาพร ฯ
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวลูสู่เดรัจฉาน ฯ
จะทุกข์ทนทั้งคี่วัน	พิฆาตกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ

บรรษัทพระพุทธองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผองผ่องพ้นภัย ฯ
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตชัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งปถพี ฯ

พ.ท.

๒๕๒๓

อุทิศนา

จักรธรรมะมาลัย	จะหมั่นทั่วทั้งราชตรี
แผ่ธรรมะรังษี	ตามพระพุทธทรงประสงค์ ฯ
มันหมายจะเสริมศาสน์	สถาปนโลกให้อยู่ยัง
ปลอดภัยพินาศ, คง	เป็นโลกสุขสถาพร ฯ
หากแล้งพระธรรมญาณ	อันธพาลกลีบร
จะครองโลกเป็นอากร	ให้เลวลู่สู่เดรัจฉาน ฯ
จะทุกข์ทนทั้งคืนวัน	พิฆาตกันบมีประมาณ
ด้วยเหตุอหังการ	เข้าครองโลกวิโยคธรรม ฯ
บรรษัทพระพุทธองค์	จึงประสงค์ประกอบกรรม
ตามแนวพระธรรมนำ	ให้โลกผ่องผ่องพ้นภัย ฯ
เผยแผ่พระธรรมทาน	ให้ไพศาลพิชิตภัย
แปดหมื่นสี่พันนัย	อุทิศทั่วทั้งราชตรี ฯ

หัวข้อธรรมใน คัมภีร์

คิดไว้ก่อน
โดย
พุทธทาสภิกขุ

สมัยนี้ พวกเรา เอาแต่ไหว้
พอบอกให้ ประพฤติธรรม ก็กำห

คำนำ

หัวข้อธรรมประเภทนี้มีไว้สำหรับใช้ฟัง เพื่อให้เห็นข้อเท็จจริงแห่งข้อความนั้นแล้วฟังต่อไป เพื่อให้เกิดความรู้สึกเช่นนั้นขึ้นมาจริงๆ จนจิตใจเปลี่ยนไปตามข้อเท็จจริงนั้น ในการที่จะทำให้เกิดความสดสังเวช ความไม่ประมาท การเปลี่ยนนิสัยที่ไม่พึงปรารถนา กวาดล้างความรู้สึกชนิดที่ทำความรำคาญต่างๆ ให้แก่ตนให้หมดไปจากจิตใจ และมีความสะอาด ความสว่าง และความสงบ โดยสมควรแก่การกระทำของตนๆ.

ความรู้ ความเข้าใจ ที่เกิดจากการฟังทำนองนี้ จะถูกต้องและมีประโยชน์กว่าที่เกิดจากการอ่านตะพืด และยังเป็นการปฏิบัติกรรมฐานภาวนาชนิดหนึ่งอยู่ในตัว ทั้งสมาธิและปัญญาในระดับที่คนทั่วไปจะฟังทำได้ และพร้อมกันนั้นก็เป็นศีลอยู่แล้ว ในขณะที่มีการสังวรระวังบังคับตัวให้ทำเช่นนั้น ไม่มีโอกาสแก่การทุศีลแต่ประการใด.

พุทธทาส อินทปัญโญ

หมวดนำ

คำประพันธ์ บทพระธรรม ไม่จำเพาะ
 กะต้อบ, โปเพะ โปทะอักษ
 หรือ สัมผัส ๕๐๒๓ แห่งบทกลอน
 หือ ๕๕ ๕๖๗ ๕๗๘ ๕๙

ขอแต่เพียง ให้อรต แห่งธรรมะ
 ได้แจ่มละ ฤๅตเห็น เป็นปฐม
 แล ลัก ติรัส แห่งพระธรรม ตั้ธรรม
 ที่ใด บ่ม เมื่อกิจ ให้ใคร่

ได้เห็น ลือ ปรักอื่นใหม่ จากก่อนแต่
 มิใช่มีแล้ว สิวสอ แห่งธรรมะ
 เป็นลิตก้า สามารถ ไม่ขาดเกิน
 ขอชวนเชิญ ชมธรรมรส ๕๓๗ ๕๔

พุทธทาส อินทปัญโญ

ความทุกข์เกิด

๑ ความทุกข์ เกิดที่ใจ,
เพราะเห็นผิด เมื่อมีผัสสะ.

๒ ความทุกข์ ละไม่เลิก,
ถ้าไม่ใจ เมื่อมีผัสสะ.

๓ ความทุกข์ เกิดไม่ได้,
ถ้าเห็นถูก เวลามีผัสสะ.

พุทธทาส อินทปัญโญ

๕ ฝักพญานาคไม่มี เมล็ดป๊อใหม่หมดทั้งนี้
แต่มีฝัก คัดเฉพาะ ฝักที่ดี ที่มีเมล็ด

ธรรมพริบใหม่

อันชีวิต	ผลิตขึ้นมา	จากพระธรรม
ด้วยพระธรรม	โดยพระธรรม	นำวิถี
สูตร ปัญญา	เมตตา	และขันตี
ป๊อใหม่มี	มากกว่าเก่า	พวกเราเอ๋ย

ชีวิตของผู้ประเสริฐ

ผลงขึ้นมา	จากนรก	ให้ฉบับปล้น
แล้วนั่งพัก	บนสวรรค์	กันสักครู่
มีเวลา	เนานิพพาน	นานโขอยู่
ชีวิตผู้	ประเสริฐศรี	เช่นนี้แล.

ส. ค. ศ.

- ๑) ผู้ใดมีดี สำหรับดี กว้างไกล
 ฝึกดีในใจ ครอบงำ ทั่วหัว
 ทั้ง ขอบเขต และจำนวน ล้วน ฝึกหัด
 แต่คนชั่ว กลับถอยถด ไร้ศอก
- ๒) ดีที่เห็นหน้า ครอบงำกว่า ผู้มีดี
 ไม่ดีมี จะหมดดี เพราะมีนวล
 รู้จักใจ กะจัด, เพราะเห็นนวล
 ดีละคอ ดีจันไป ดีนวล ครอบ

พุทธทาสภิกขุ

๑ หมวดการงาน

การงานคือการปฏิบัติธรรม.

อันการงาน คือคุณค่า ของมนุษย์ ของมีเกียรติ สูงสุด อย่าสงสัย
ถ้าสนุก ด้วยการงาน เบิกบานใจ ไม่เท่าไร ได้รู้ธรรม จำซึ่งจริง

เพราะการงาน เป็นตัวการ ประพฤติธรรม กุศลกรรม กล้าปณมา มีค่ายิ่ง
ถ้าจะเปรียบ ก็เปรียบคน ฉลาดยิ่ง นัดเดียววิ่ง เก็บนก หลายพกมา

คือการงาน นั้นต้องทำ ด้วยสติ มีสมาธิ ขันติ มีอดสารห์
มีสัจจะ มีทมะ มีปัญญา มีศรัทธา และกล้าหาญ รั้งงานจริง.

การงานเป็นสิ่งที่น่ารัก.

อันที่จริง การงาน นั้นน่ารัก
ไม่รู้จัก ก็ปล่อยปละ แล้วละวาง
แต่ที่แท้ การงาน นั้นน่ารัก
ถ้ายังทำ ยิ่งฉลาด ไม่พลาดยิ่ง-
การงานนี้ ดูโหด มั่นน่ารัก
คือมีสติ ฉันทะ ทมะเกิน

เมื่อยังไม่ รู้จัก ก็อางขนาง (คือไม่ชอบ.)
บ้างร้องคราง เมื่อรอนำ ว่าเบื่อจริง
สอนให้คน รู้จัก ไปทุกสิ่ง
ได้ตรงดิ่ง สิ่งอุกฤษฏ์ คือจิตเจริญ
เป็นการชก ธรรมะมา นำสรรเสริญ
ครั้นหยุดเพลิน จิตก็วาง ทางนิพพาน.

การงานทำให้ชีวิตสดใส

อันการงาน นั้นประเสริฐ ตรงที่สนุก ยิ่งทำงาน ยิ่งเป็นสุข ทุกสถาน
ทำชีวิต ให้สดใส ใจเบิกบาน ในการงาน ประจำวัน นั้นเองนา
เมื่ออย่างนี้ มีแต่คน วิมลจิต เย็นสนิท ดวงใจ ไร้โทสา
เกิดสังคม ที่อุดม ด้วยเมตตา ออยากเรียกว่า รั้มมิกะ สังคมนิยม
ผลของงาน ล้นเหลือ เผื่อแผ่ทั่ว สัตว์ทุกตัว ใหญ่น้อย พลอยสุขสม
ทั้งเมืองเล็ก เมืองใหญ่ ได้ชื่นชม โลกระดม สุขวาง ทางนิพพาน.

การงาน

อันการงาน คือคำ ของมนุษย์
ของขี้เกียจดี สิ้นสุด อย่างสิ้น
เห็นหนัก ถัดไปทำงาน เบิกบาทไร
ไม่แท้ไร รู้ธรรม มิใช่จริง

ตัวการงาน คือตัวการ ประพฤติธรรม
พร้อมกันไป หลายคำ มีคำอื่น
แท้จะเปรียบ ก็เหมือนคน ฆราวาส
หนักได้จริง เก็บทุก หลายพวกเลย ฯ

กิเลสคุณ

คุณเสียดี มีแท้ แม้กิเลส
ทำสมเพช แต่อันแท้ไร ก็ไม่เห็น
ทำเป็นทาส กิเลส อยู่แต่เป็น
จะรอดเป็น ปรารถนาก็ไม่หา

คืนธรรมะ เขาทาบออก อัมกิเลส
ทำสมเพช ระวัง ระวังไว้
ตำรานี้ ตำรานี้ สรรพมา
ได้เมื่อนั้น กิเลสไป สมิโลเลย ฯ

จริง ชั่ว !

จริง ชั่ว ! เรามัว มอก
เฟ้อ-เหตุนั้น ชั่วธรรมแท้
ห่างจาก สิ้นลง คำ
เป็น โสภณ ที่แท้ยิ่งแท้

ธรรม กุศล
โลกา โล
วิเศษ
คู่กับ ให้ฟ ฯ

ธรรม, ธรรม, ธรรม, ไหมนี้
โลกา, โลกา, โลกา, เป็น
ดิฐ, คม, เสพ, ธรรม, วัณ-
ต, ญ, เมฆ, ลุกุช

ที่ สอน
ยิ่ง
คู่กับ
สงคณ ฯ

๒ หมวดอุปมาคำกลอน

ยาระงับสรรพทุกข์

ต้น "ไม่รู้-ไม่รู้" นี้เอาเปลือก
 ต้น "ชั่วหรือดี" นั้นเปลือก เอาแก่นแข็ง
 "อ่อนง่อนนี่เอง" เอาแต่จาก ทุกข์มันแรง
 "ไม่มียุ-ของกู" แลจง เอาแต่ใหม่

"ไม่ทำเอา-ทำเป็น" เฟ้นเอาดอก
 "คงก่อนตาย" เลือกรอก ลูกในช่อง
 หลอ อ่อนนี้ อ่อนละ ชิ่ง ตั้งเกณฑ์ไว้
 "ดัมไม่เหลือ" สิ้นสุดทั้ง ๙ ชั่วเมล็ด มัน

หนักหนักยิ่ง เก่งกับ นพินนลาฬ
 เล็ดกับไม่ เสกตก นี้อากรรม
 "สพเพ ชุมมา นล อมณีเวสส" อิม
 มีนชम्मชัน นฤทัง ๙ นพุทธนาล

จิตลงมือ ไร้ที่ พอท่วมมา
 เต็มพอไฟกล้า เหลือได้ นิ่งในลม
 นิ่งร้อนชา สัมเวลา พดณม
 ก็นั่งเฝ้าความ หลบสรรพไรด เป็นโลกอุดริ

หลักเป็นประธานของพุทธธรรม

๑. ไม้สามขา

ไม้สามขา อาศัยกัน ชั้นเอกอุตม์
คือพระพุทธ พระธรรม แลพระสงฆ์

๒. ศาสดราสามอัน

ศาสดรา มี สามอัน บันบาปลง
ตั้งประสงค์ คือศีล - สมา - ธิ ปัญญา.

๓. โจรฉกรรจ์สามก๊ก

โจรฉกรรจ์ สามก๊ก ฉกปล้นจะ
กักโลภะ โทสะ และโมหา

๔. บ้ารกสามดวง

บ้ารก สามดวง หลงหลับตา
ว่า “เที่ยงแท้” ว่า “สิ้นสุด” ว่า “ไม่มีอะไร”

๕. เวียนวง สามวน

เวียนวง สามวน ทนทุเรศ
วน “กิเลส” “กรรม” “วิบาก” ยากแก้ไข

๖. ทุกข์หนทั้ง ๓ โลก

ทุกข์หน ทั้งสามโลก วิโยคใจ
กามวิสัย รูป - อรูป เผ่าลูบคลำ.

๗. เขาโลกมีสามเนิน

เขาโลก มีสามเนิน มานะรัน
ดีกว่ากัน เลวกว่ากัน เสมอสม่า.

๘. ทางห้ามเดินสองแพร่ง

ทางห้ามเดิน สองแพร่ง แหล่งระกำ
หย่อนด้วยกาม ตึงด้วยเกียรติ ไม่เฉียดญาณ.

๙. แผลงห้าตัว

ตัวแผลง ห้าตัว ตอมหัวหู
นิวรรณ์ห้า กวนอยู่ ไม่สุขสานต์.

๑๐. มารน้ำกล้วห้าตน

มารน้ำกล้ว ห้าตน ตามรังควาน
กิเลส ขันธุ์ มัจจุ สังขาร มารเทวดา.

๑๑. บ่วงคล้องคนหกบ่วง

บ่วงคล้องคน หกบ่วง ห่วงแห่งกาม
ที่สวयงาม ไพเราะรส จดจ้อหา.

๑๒. เหตุทั้งปวงหกตำแหน่ง

เหตุทั้งปวง หกตำแหน่ง แห่ง หู ตา
ชีวหา นาสา ผิวกาย และฝ่ายใจ.

๑๓. แผลงอบายสี่ขุม
 แผลงอบาย สี่ขุม หลุมนรก
 เจริจฉาน เปรต-อสุร ภายใหญ่.
๑๔. ทศตองคุมสามจุด
 ทศตองคุม สามจุด ยุคให้ได้
 ภาย วจี ใจ ทั้งสามคลอง ต้องสังวร.
๑๕. ทางแห่งวิมุตติแปดองค์
 ทางแห่ง วิมุตติ มีแปดองค์
 ต้องเดินให้ ถูกตรง ดังตรัสสอน.
๑๖. วัตถุที่พึงประสงค์สองชั้นตอน
 วัตถุที่ พึงประสงค์ สองชั้นตอน
 ไม่ทุกข์ร้อน ทั้งสองฝ่าย ในสังคม.

อุปมาคำกลอน

อุปมา คำกลอน ไว้อ่อนใจ สิบหกข้อ รู้ไว้ อย่างเหมาะสม
 ประพฤติไว้ ตลอดไป ไม่ลุ่มจม มีชีวิต รื่นรมย์ สมใจเฮย.

ช่างหัวมัน

จงยึนกราน สลัดท้าว ช่างหัวมัน
อย่าสำออย ตะบอยจัด ไว้อัตรา

เรื่องนนั้นคิด เรื่องนนั้นน้อย ลอยมาเอง
เรื่องเล็กน้อย ตะบอยเห็น เป็นมากมาย

เมื่อตัวกู ลู่หลุบ ลงเท่าไร
รอดตัวได้ เพราะรู้ใช้ “ช่างหัวมัน”

ถ้าเรื่องนั้น นั้นเป็นเหตุ แห่งทุกข์หนา
ตัวกูกล้า ชื่นเรื่อยไป อัดใจตาย.

ไปบอกเบ่ง ให้เห็นว่า จะฉิบหาย
แต่ละราย รีบเขย่งขว้าง ช่างหัวมัน.

จะเยินเยือก ลงไป ได้เท่านั้น
จงพากัน หัดใช้ ไว้ทุกคนฯ

อย่าช่างหัวมัน

อย่าบินบ้า มัวแต่อ้าง ช่างหัวมัน
ต้องเอื้อเฟื้อ ปฏิบัติ เต็มอัตรา

การช่วยเพื่อน เหมือนช่วย ตัวเราเอง
ย่อมลดความ เห็นแก่ตัว ลงมากมาย

เห็นแก่ตัว บางเบา ลงเท่าไร
รอดตัวได้ เพราะไม่มัว ช่างหัวมัน

ถ้าเรื่องนั้น เกี่ยวกับเพื่อน มนุษย์หนา
โดยถือว่า เป็นเพื่อนเกิด - แก่เจ็บ ตาย.

เมื่อจิตฟุ้ง เล็งช่วย ทวยสหาย
ทุกทุกราย อย่าเขย่งขว้าง ช่างหัวมัน.

ยังเข้าใกล้ พระนิพพาน เห็นปานนั้น
จงพากัน ไคร่ครวญ ถ้วนทุกคนฯ

ผิด-ผิด-ผิด

ผิด ผิด ๓ : อด่าสวดสวด ใ้ผู้เกินเขต
ทางประเภท เกือบทำของ อดอดุผล
มัวลอดัว ลอดเขิน ละมัวคน -
เอาไฟไปน อดเขิน อดเขินมัว ;

ผิด ผิด ๔ : อด่าใ้เสีย ใ้พ้นเรื่อง
ที่ใ้เขินเขิน อดอด ใ้เขินเขิน
นรือใ้ใ้ ใ้พ้นเขิน อดอด
อดอดนรือ คนนรือ, อดอด ;

ผิด ผิด ๕ : อด่าพูดมาก เกินใ้เขิน
ละมัวคน, อดอดเขิน อดอด
ใ้เขินเขิน อดอด อดอด
อดอด อดอด อดอด อดอด ๗

พ. อดอด

เมื่อด-เมื่อด-เมื่อด

เมื่อด-เมื่อด ๓ : ใช้เริ่มแสง แผลพระธรรม
ยิ่งชัดคำ ยิ่งเห็นชัด ถนัดถนี่
สละอิมก ยิ่งเห็นชัด ถนัดถนี่
มีไว้ใช้ เมื่อดเมื่อด ใช้ถนัดถนี่

เมื่อด-เมื่อด ๗ : ใช้ขึ้นเสียง อธิเนียงธรรม
ทุกเช้าค่ำ มีกิจไม่ ใญ่ใญ่คน
ถนัดถนี่มี สอนให้ชัด เต็มอิมก
สละเสียงแผล สละเสียง สละเสียง

เมื่อด-เมื่อด ๙ : สอนหา พุทธาธรรม
จนยับยั้ง, สอนหา ก็สอนแล้วใน
พูดแต่เรื่อง สอนทุกได้ วิถี สอนให้
มีแต่ไร เขาเห็นใจ สอนให้ ใญ่

— หุ่หม่อม อิมก —

ข้อในข้อเมฆ.

รู้ลึกเท่า หน้อก อยู่เนื่อเมฆ
แสงหรือเงา ลอยไป ดับในเมฆ:
เมือเมฆนอก เมฆใน มีพัวพัน
เมือลจลัน ลือใจ ไม่สับสน.

ข้อในข้อเมฆ แล้วขาดคน ยังกั้นอยู่ที่
อะโรลา ฤตมา ลอภัทธาน
หรือเงินทอง ชาติ ชาติ ทัฬหอน
กิตตมา รัตตมา เป็นอักษณ
เห็นในเมฆแล้ว เมฆนอก ยับออกลจ
ดิ่งใสลจลจ เลบได้ ก็ไม่ใส
ยังไม่มีพัว ทัฬหอน หน้อกนมองใจ
พัวเมฆใน ใสจะใส ใสจะใส.

ดูปลจลน ใสจะใส เพือเมฆน
ไม่ทัฬหอน ภาภน ออกนใส
ลจลจ ใสลจ ใสลจ ใสลจ
ใสกว่า ลจ ใสลจ ใสลจ

อันเมฆน ใสจะใส เป็นเมฆน
ก็เพาะ ความ ใสลจ ใสลจ
ใสลจ ใสลจ ใสลจ ใสลจ
ใสลจ ใสลจ ใสลจ ใสลจ

อุปมาธรรมคำย่อ.

สาม ส. สะอาด สว่าง สงบ.

สาม ก. กิน กาม เกียรติ.

สิบสาม ฟ :-

ศีลธรรมมัน	แพบ	การศึกษามัน	เฟ็ด
ประชาธิปไตยมัน	เพื่อ	ยุชนมัน	ฟุ้ง
การปกครองมัน	เพื่อน	การเมืองมัน	ฟูบ
สังคมมัน	เฟะ	เศรษฐกิจมัน	ฟ้าม
ศาสนามัน	ฟั้น	วัฒนธรรมมัน	ฟูยว
ประเทศชาติมัน	ฟอน	รัฐธรรมนูญมัน	ฟาง
ความเป็นไทยมัน		เฟอย.	

กติ ๑.

กินข้าวจานแมว อาบน้ำในคู นอนในกุฏิเล้าหมู, ฟังยุงร้องเพลง

กติ ๒.

กินข้าวจานแมว อาบน้ำในคู เป็นอยู่อย่างทาส มุ่งมาดความวาง
เป็นอยู่อย่างตายแล้ว พบแก้วในมือ แจกของส่องตะเกียง.

ตกนรกพลาจ คว้านิพพานพลาจ.

เมื่อใด	จิตว่าง	จากตัวกู	นิพพานก็	มีอยู่	ณ	จิตนั้น
ตัวกูเกิด	เมื่อไร	ที่ไหนกัน	สังสารวัฏฏ์	ก็พลัน	เกิดขึ้น	แทน.

ขี้ดี

ยิงคำดี จะยิงขี้ นรกมาก
 ด้ใจลอยาก ดีได้ขี้ เม้ม เค้า งรัว
 ใจนี้ ผู้ศษ ท้ายฉาบ ทั่วอ้อม กลัว
 คืออ้อมทั่ว อยู่ใต้ วัลล ๒๖ ;
 ไม่ต้องกร มรรคผล ครอบิพพาน
 ดงทั่วอ้อมกร แต่ใจนี้ เหม ทั่วปลง
 ใจนี้ลอยลม ล่องไป ลมไม่ลบ
 ทั่วอ้อมประ สอดดี แต่แท้หิ" : "ขี้ดี" ๒๒ ๕

อชโรทกโทษ

อช ความ อาม มีอยู่ตาม หม่นซกนดี
 อช ความดี อยู่ทีล: ลล: ยิง
 ความเมืง พร: อยู่ทีเพียร บอชเว็ดนอ
 หนีพพาน ลิง อยู่ทีเคย ก่อชชอย ๒๒ ๕

๓ หมวด เตอนตน

หลักของคนทุกวันนี้.

ถ้าเอาเปรียบ เขาไม่ได้ ก็ว่า "ไม่ถูก" ถ้าจูงจมูก ได้ทุกที ก็ว่า "ดีเหลือ"
ถึงวันที่ เกิดมี เกลือจิ้มเกลือ ร้องว่า "เบื้อ" โลกอะไร? ไม่เป็นธรรม.
คนพวกนี้ มีโลก ของตัวเอง ไปตามเพลง ของกิเลส ที่อุปถัมภ์
ไม่ยอมรับ อะไรหมด แม้กฏกรรม ความเป็นธรรม นั่นคือ "ได้ ตามใจตัว"
ไกลจากสัตว์ ไปทุกที ที่ว่าเจริญ หาส่วนเกิน มาเทิดไว้ ใส่เกล้าหัว
ใช้สงคราม ตัดสินความ ไม่คร้ามกลัว ว่าความชั่ว จะไหม้โลก เป็นโลกไฟๆ

✽

ยึดมั่นมั่นกัดแน่น.

ชอบยึดมั่น ระวังมั่น จะกัดเอา เพราะความเขลา ยึดมั่น มีตัณหา
อุปาทาน กอดรัด มัดวิญญูณณ์ อยู่ดีดี ก็เป็นบ้า มาทันที.
ยึดสิ่งใด สิ่งนั้น แผลมะมั่นกัด กิน, กาม, เกียรติ สารพัด กลี หรือ สรี
หรือแม่บุตร ภรรยา และสามี ความชั่วดี บุญหรือบาป จงทราบกัน.
แม้รสสุข ที่อร่อย อยู่กับใจ ชั้นที่อร่อย แน่เนิ่งไป, ถ้ายึดมั่น
จะกลายเป็น ยักขา ขึ้นมาพลง แล้วทำหัน กัดเอา อย่าเขลาเอ๋ยๆ

✽

บาปใหญ่-บาปเล็ก ?

คิดว่าดี กว่าเขา ซึ่เขาแย
มัน เพียง แต่ ดีกว่าคน ที่บาปใหญ่
ล้วน ตัวเอง บาปเล็ก หนักในใจ
มัน บาป เขา อยู่เมื่อไร หนักก็ดู
เขา ตัด ข้าง, ทุเรศดูขวา, หนักก็ดู
มัน ยึด ตัด เหลือเล็ก ก็หนักทั้งค
ไม่ ตัด ข้าง เลวกว่า ไม่ตัด
แต่ ตัด ขวา มัน ก็ หุร อยู่เมื่อไร
มัน เพียง แต่ ดีกว่าคน ที่ยิ่งเลว
ล้วน ตัวเอง ก็ยิ่งเลว ไม่ไปไหน
เสีย เกลือ ตัด ข้าง รักขวา เป็นบ้าใจ
มัน ก็ ใจ พลัด หน้า ทนไม่พทาง

ตัวกู มิได้มี.

อันตัวกู เองหนอ ก็ไม่มี ลูกเมียกู มันจะมี ที่ไหนได้
ทรัพย์ของกู จะมี ได้อย่างไร เพราะตัวเอง มันก็ไม่ มีตัวกูฯ

ทำไมโง่?

“หู-หาง” ยังมี อยู่ทนโท่ โจนโง่ ไม่เห็น อันนั้นได้
ด้วยเหตุนี้ จึงเห็นมี แต่ใครใคร เป็นศัตรู ทั้งสิ้นไซว์! แสนโง่จริงฯ

ระวัง ผี “กู” ผี “สู”

อันความจริง “กู”-“สู” มิได้มี
แต่พอโง่ ก็เป็นผี โส่ลมาได้
พอหายโง่ “กู”-“สู” ก็หายไป
หมด “กู”-“สู” เสียได้ เป็นเรื่องดี ๆ

รักสงบ ชวนกันถอน ซึ่ง “สู”-“กู”
อย่าให้มี เหลืออยู่ เหมือนอย่างผี
เหลือกันไว้ แต่ปัญญา และปราณี
อย่าให้มี “กู”-“สู” เหลืออยู่เว่ย ๆ

อันธรรมชาติ ผี “กู” และผี “สู”
มันเป็นคู่ กัดกัน ชันเปิดเผย
เข้าสิงจิต เมื่อไร เป็นไม่เสบาย
อย่าเลี้ยงเลย ผีทั้งสอง ต้องขับไป ฯ

ตัวกู - ตัวสุ

[โอวาทให้เฉพาะคน]

อันดงามจริง "ตัวกู" มิได้มี
แต่พอเียง มันก็มิ จันทนได้
พอพียง "ตัวกู" ก็หายไป
หมด "ตัวกู" เสียได้ เป็นเรื่องดี

ในตอต้นนั้น ลงตอน ซึ่ง "ตัวกู"
และตอนทั้ง "ตัวสุ" อย่างเต็มที่
ดงมีแต่ วิญญู และปราณี
หนักที่ใคร ทำได้ดี แทนนี้โดย

พ.ธมฺมชฺน

13 กย. 09

*

เมื่อถูกแก่ง.

[ให้เฉพาะบุคคล]

ฉันมีปัญญา-ญาณัน จนหัวโต พวกแกเียง ดูหมิ่นฉัน กันจนได้
ฉันอยากฆ่า ตัวตาย ให้ใครใคร ได้เข้าใจ ว่าใครเียง โขกว่ากัน.
ฉันมีดี อะไรๆ ไม่แก้งว่า ฉันแกร่งกว่า คนตั้งแสน เป็นแมนมั่น
หัวฉันโต กว่าหัวช้าง ไม้แกะกัน ทำไมแก ไม่กลัวฉัน น่าขันเอย ฯ

จ๋องก - จ๋องล

อัน ความจริง "จ๋องก" มีได้มี
 แต่พอแผลง "จ๋องก" มี หนึ่งคนได้,
 พอแผลงแผลง "จ๋องก" ก็หายไป
 นมด "จ๋องก" เสียได้ เป็นเรือใบ ;
 สหภาพไอ้จ๋อง กบก่อน ชื่ "จ๋องก"
 แล = ตอนนั้น "จ๋องล" อย่างได้มี มี
 จ๋องไปเสียหายไป เปลี่ยนมา จากคน
 เพาะไม้ มี ของใคร มีในมือ ๔

จ๋วก - จ๋วล

อัน ความจริง : "จ๋วก" มีได้มี
 แต่พอแผลง มัน เป็น "ล" ใญ่มาได้
 พอแผลงแผลง "จ๋วก" ก็หายไป
 นมด "จ๋วก" เสียได้ เป็นเรือใบ ;
 สหภาพไอ้จ๋วก กบก่อน ชื่ "จ๋วก"
 แล = ตอนนั้น "จ๋วล" อย่างได้มี มี
 มีกัน แต่ ๒ ๓ ๔ และ ๕ ๖ ๗ ๘
 นมด มีใคร มีในมือ มีในมือ ๔

ตัวกู กับ ตัวกู.

อัน "ตัวกู" "ตัวกู" มิได้มี แต่พอเฝ้า มันเป็นผี โผล่มาได้
 พอหายเฝ้า "กู" - "กู" ก็หายไป พอเฝ้าใหม่ โผล่ใหม่ ดูให้ดี.

แต่ละข้าง ต่างยึด ว่า "ตัวกู" จึงเกิดการ ต่อสู้ กันอย่างผี
 ต่างหมายมั่น แก่กัน จนไฟริ ทั้งเปิดเผย ลับลี้ มีทั่วไป.

ที่ด้อยกว่า สู้ว่ากู ก็มีดี ที่เด่นกว่า ช่มชี่ เขาเข้าใจ
 ที่พอกัน กันท่า ไม่ว่าใคร ล้วนแต่ใคร่ โด่งเด่น เป็นธรรมดา.

เอาพระธรรม กวาดล้าง อย่างไม้กวาด สำหรับฟาด หัวสัตว์ ที่ข้างฝา
 ตกกระเด็น เป็นเหยื่อ แก่ไก่กา ที่เก่งกว่า คืออย่าเฝ้า ให้โผล่เอย ๆ

ลูจិត - หุจิต

หุจิต ลูจิต เกิด "ตัวกู"
 ใฝ่จับกนู ขนบอ คงเข้า นลิ่ง
 เขาตัก เสร็จเ อดบอไร ไม่ยอมพอง
 ใฝ่ คัดมี คลิ่ง เลือดคนล้น เคาพลาญสี;

ลูจิต ลูจิต ว่าง "ตัวกู"
 สักใดอยู่ ด้วยสรรพ อันผ่องใส
 สักใดอยู่ เพระเห็นตม ความจริงไป
 สักใดอยู่ เพระเห็นได้ ไม่ร้อพรน:

เหตุตั้งนั้น นมันระอับ ตั้งสติ
 ตม ความไม่ตัว ท่านควน นมันฝึกฝน
 มีในเสียด "ตัวกู" อดในตน
 เป็น สุขน เพระ= ลูจิต วิสัจจวิไล ๕

มีอยู่แล้ว

ขณะใด จิตไม่ มี "ตัวกู"
อุปทานก็ ปราศอยู่ ณ จิตนั้น
เมื่อ "ตัวกู" เกิดได้ ในจิต นั้น
สิ่งสารวัตร ก็พลัน ปราศหายไป ฯ

รักสงบ

รักสงบ ละลืมิ สิ่ง "ตัวกู"
แคะลิ้ม ทั้ง "ตัวกู" อย่างใดมีทั้ง;
มีสติ ปัญญา แลจะประภา
หน้าที่ใด หน้าที่ใด; หน้าที่ใด ฯ

มีโดยไม่ต้องเป็นของกู.

ถ้าจะอยู่ ในโลกนี้ อย่างมีสุข
มันจะสุข ผากระบาล ท่านทั้งวัน
เป็นของกู ในอำนาจ แห่งตัวกู
อย่างน้อยก็ เป็นนกเขา เข้าตำรา
จะหามา มีไว้ ใช้นหรือกิน
โดยไม่ต้อง มันหมาย ให้อะไร ฯ

อย่าประยุกต์ สิ่งทั้งผอง เป็นของฉัน
ต้องปล่อยมัน เป็นของมัน อย่าผันมา.
มันจะดู วุ่นวาย คล้ายคนบ้า
มันคือว่า "กู-ของ-กู" อยู่ร่ำไป.
ตามระบิล อย่างอิมหนา ก็ทำได้
ผูกยึดไว้ ว่า "ตัวกู" หรือ "ของกู" ฯ

มีโดยไม่ต้องมีผล.

ถ้ามีอะไร แล้วใจ รู้สึกเหนื่อย
มีทั้ง "กู" ทั้ง "ของกู" อยู่อดตรา
ถ้ามีอะไร มีไป ตามสมมุติ
แห่งจิตใจ ไม่วิปริต ผิดวิธี

จะนั้นมีอะไร อย่างมีให้ อดตาเกิด
สมบูรณ์ด้วย สัมปชัญญ์ และปัญญา
เป็นศิลปะ แห่งการมี ที่ชั้นยอด
มีอย่างว่าง ว่างอย่างมี มีได้เพลิน

สำนักเรื่อย ว่ากูมี อย่างนี้หนา
นั่นอดตา มาผิดขึ้น ในการมี.
ไม่จับยอด ว่า "ของกู" รั่วถึ
มีอย่างนี้ ย่อมไม่เกิด ตัวอดตา.

เพราะสติ อันประเสริฐ คอยกันทำ
นี้เรียกว่า รู้จักมี ที่เก่งเกิน.
ไม่ต้องกอด ไพนรก ระหกระเหิน
ขอชวนเชิญ ให้รู้มี อย่างนี้แล้ว

สูญเอ๋ย !

สูญเอ๋ย "ตัวเรา" มิได้มี
แต่พอเปลว "ตัวเรา" มี จึงมีได้
พอจนเปลว "ตัวเรา" ก็หายไป
หมด "ตัวเรา" เสียได้ เป็นเรือโผล่ ;
สูญเอ๋ย ! อดทน อด "ตัวเรา"
และทน อด "ตัวเรา" อดทนได้มี
นี้มิใช่แต่ ปิณฑ และจักษ
อดทนได้ มี "ตัวเรา" เขาเหลือใจ ๔

สิ่งที่รู้จักยากที่สุด.

สิ่งที่รู้จัก ยากที่สุด กว่าสิ่งใด
สิ่งนั้นคือ ตัวเอง หรือตัวเรา
ที่พระคือ เถเรคือ และเด็กคือ
เพราะความรู้ เรื่องตัวกู มันไม่มี
อันตัวกู ของกู ที่รู้สึก
ส่วนตัวธรรม เป็นตัวจริง ที่ยิ่งยง

ไม่มีสิ่ง ไหนไหน ได้ยากเท่า
ที่คนเขลา หลงว่ากู - รู้จักดี.
ไม่มีเรือ มีสร้าง อย่างหมุนจี
หรือมีอย่าง ไม่มี ที่ถูกต้อง.
เป็นตัวลวง เหลือลึก ให้คนหลง
หมดความหลง รู้ตัวธรรม ล้าเลิศตน ฯ

จงรู้จักตัวเอง.

“จงรู้จัก ตัวเอง” คำนี้หมาย มีดีร้าย อยู่เท่าไร เร่งไขชาน
ข้างฝ่ายดี มีไว้ ในดวงมาน ข้างฝ่ายชั่ว รีบประหามัน ให้หมดไป.

จงรู้จัก ตัวเอง คำนี้หมาย ว่าในกาย มีกิเลส เป็นเหตุใหญ่
จึงสาระแน แต่จะทำ บาปกรรมไกล ต้องควบคุม มันไว้ ให้รักบุญ.

จงรู้จัก ตัวเอง คำนี้หมาย สังขารไว้ ตนตัว มัวแต่หม่น
ไปตามเหตุ บั้จยั ที่ใส-รูน พันบาปบุญ ชั่วดี มีนิพพานฯ

ศัตรูคือผู้จู่มาสอบไล่.

อันศัตรู คือ ผู้จู่ มาสอบไล่ ให้รู้ได้ ว่าเรามี ดีเท่าไหน
หรือดีแต่ จะโกรธเย็น เป็นพื้นไฟ บังคับใจ ไว้ไม่อยู่ สักครู่เดียว.

อันศัตรู คือ ผู้สรร สวรรค์ให้ ตรงที่ได้ มีจิต คิดเจเลี้ยว
ว่าอดกลั้น นั้นแหละนะ เป็นพระเทียว ไม่อด, เลี้ยว ไปเป็นมาร พล่านนรก.

อันศัตรู คือ ผู้สอน สัจธรรม ว่าอาฆาต นั้นคือ น้ำสกปรก
อย่าเก็บไว้ ในใจ ให้ใจฟก จะเวียนวาก ว่ายสงสาร นานนักเอย.

เหตุฉะนั้น ศัตรู คือผู้ให้ แต่กลายเป็น ผู้ร้าย เหตุไรเหวย
เพราะผู้รับ รับไม่เป็น อย่างเช่นเคย ถ้ารับเป็น พวกเราเอย หมดศัตรูฯ

๔. หมวดอธิบาย ธรรมะจากภาพ.

ภาวะแห่งเจ้าตนหลวง.

เจ้าตนหลวง ห่วงประชา เป็นภาวะ	ตั้งจอมพระ ห่วงสัตว์ ในสงสาร
เจ้าตนหลวง ห่วงชาติ ราชการ	ตั้งสมภาร ห่วงวัด สมบัติกลาง.
เจ้าตนหลวง ยังห่วง ศาสนา	เพื่อไพร่ฟ้า พุทธม พราัสะสง
เจ้าตนหลวง ห่วงสืบ พระวงศ์, วา-	ทายาทอย่าง ก่อนมา ภาวะเอยๆ

ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์.

มีชีวิต มีให้ดี ต้องมีชาติ	ชาติวิลาส นั้นต้องมี ศรีศาสนา
สองนั้นจะดี ต้องมี ธรรม-ราชา	เป็นหัวหน้า และตัวอย่าง ทุกอย่างไป.
ประเทศชาติ เหมือนร่างกาย ให้คิดดู	ไม่มีกาย ใจจะอยู่ อย่างไรได้
ศาสนา นั้น เหมือนใจ ฝ่ายนามกาย	ไม่มีใจ ก็เหมือนตาย ซากกายนอน.
มหากษัตริย์ เหมือนสติ และปัญญา	ที่ปัญญา กายและใจ ให้เป็นสมร
ร่วมกันไป คล้ายกับงาน สหกรณ์	ไม่ม้วยมรณ์ ไทยเจริญ เกินเปรียบเอยๆ

บวที่เริ่มบาน.

บวที่ยังบาน เต็มที่ ยังมีมาก	ผู้มีพระภาค ยิ่งพอ พระทัยยิ่ง
เหตุตั้งนั้น บวที่เริ่ม จะบานจริง	อย่างลอกกลิ้ง ล่อหลุบ หุบเสียเอยๆ

พุทธะตัวจริง

คือความเบ่งบานถึงที่สุดของธรรมชาติแห่งความเป็นพุทธะ
ซึ่งมีอยู่แล้วในคนทุกคน.

พระองค์อยู่ที่หลังม่าน.

ดูให้ดี พระองค์มี อยู่หลังม่าน
เฝ้าเรียกหา ดุจเห่าหอน หอนหาเป็น

เพียงแต่แหวก ม่านออก สักตอกหนึ่ง
จะรู้จัก หรือไม่ ไม่แน่ใจ

เชิญพวกเรา เอาการ “การแหวกม่าน”
ทำลายล้าง อวิชชา อยามัวเกรง

อยู่ตลอด อนันตกาล ท่านไม่เห็น
ไม่รู้เช่น เชิงหา ยิ่งหาไกล.

จะตกตะลึง ใจสั่น อยู่หวนไหว
รู้จักได้ จักปรีดี “อยู่นี่เอง”.

จงดมง่าย ดายด้าน หยุตโจงเงง
ว่าไม่เก่ง ไม่สวย ไม่รวยบุญฯ

จงรู้จักตัวเอง.

“จงรู้จัก ตัวเอง” คำนี้หมาย
ทานอกตัว ทำไม ให้บ่วยการ

ในดอกบัว มีมณี ที่เอกอุตม์
“การตรัสรู้ หรือรู้ สิ่งใดใด

ว่าค้นพบ แก้วได้ ในตัวท่าน
ดอกบัวบาน อยู่ในเรา อย่าเขลาไป.

เพื่อมนุษย์ ค้นหา มาให้ได้
ล้วนมาจาก ความรู้ ตัวตนเอง”ฯ

เสียงมือตบข้างเดียว.

มีอนันตบ ข้างเดียว ส่งเสียงลั่น
เสียงมีอนัน ดังก้อง ทั้งโลกย์

เสียงความว่าง ดังกลบ เสียงความวุ่น
เสียงสงบ กลบเสียง ทั้งโลกา

เสียงของโลก ดังเท่าไร ไม่ได้ยิน
เป็นเสียงซึ่ง ผิดเสียง อย่างสามัญ

มือข้างเดียว ตบดัง ฟังดูเถิด
ไม่ยึดมั่น อารมณ์ใด ไม่นำพา

มีท่านตบ สองข้าง จึงดังได้
เสียงมือท่าน ดังไกล ไม่ก็ว่า.

ทั้งมีคุณ กว่ากัน ทางบรรชา
หูของข้า ได้ยิน แต่เสียงนั้น.

เพราะเหตุวิญ - ญาณรับ แต่เสียงนั้น
เป็นเสียงอัน ดังสุด จะพรรณนา.

แสนประเสริฐ คือจิต ไม่ใฝ่หา
มันร้องทำ เย้ยทุกข์ ทุกเมื่อเอ๋ยฯ

ปฏิบัติเพื่อความสะอาด.

อาบอะไร ล้างกันใหญ่ ดูให้ดี
 ไม่น่าดู นั้นแหละดู ให้ดีเว
 อาบที่หนึ่ง นั้นล้าง ส่วนร่างกาย
 ภาพพวกเซ็น อาบเป็น ตัวอย่างดู
 อาบที่สอง จองล้าง ไลกิเลส
 เทียบยัดนั้น ยัดนี้ ที่กอบก่า
 เอน้ำคือ “ธรรมะ” เข้าชะล้าง
 อะไรมา ไม่ยัดมัน ไม่ขันคู้*
 ยามอาบล้าง ทำทาง ไม่น่าดู
 ยามชะล้าง แสนยาก ลำบากมี

ดูล้างกัน เต็มที่ ไม่มีเฉย
 ขอเฉลย อรรถอ้าง ล้าง “ตัวกู”.
 ย่อมทำได้ โดยขยัน หมั่นเช็ดถู
 ล้างตัวกู กันอย่างหนัก ด้วยรักทำ.
 ที่เป็นเหตุ ผลอไพล์ ไถลดลา
 เอามาทำ เป็น “ตัวกู” และ “ของกู”.
 ให้สว่าง สะอาดสิ้น สงบอยู่
 “สิ้นตัวกู” เป็นวิมุตติ ดีสุดดี.
 อาบเสร็จแล้ว สวຍหฺร ชุคักคิตรี
 ลุถึงที่ สุขล้วน ชวนชมเอยฯ

เสียงขลุ่ยกลับมากอไผ่.

“เสียงขลุ่ยหวาน กลับมา หากอไผ่” จงคิดให้ เห็นความ ตามนี้หนอ
 ว่าไผ่ลำ ตัดไป จากไผ่กอ ทำขลุ่ยพอ เป่าได้ เป็นเสียงมา.
 เสียงก็หวาน กลับมา หากอไผ่ เป่าเท่าไร กลับกัน เท่านั้นหนา
 เหมือนไอน้ำ จากทะเล เป็นเมฆา กลายเป็นฝน กลับมา สู่ทะเล.
 เหมือนตัญหา พาคณ ดันพิภพ พอสันฤทธิ์ ก็ตระหลบ หนทางเห
 วิ่งมาสู่ แคนวิสุทธิ์ หยุดเกาะ ไม่เถล ไถลไป ที่ไหนเลย.
 “อันความวุ่น วิ่งมา หากความว่าง” ไม่มีทาง ไปไหน สหายเอย
 ในที่สุด ก็ต้องหยุด เหมือนอย่างเคย ความหยุดเฉย เป็นเนื้อแท้ แก่ธรรมแลฯ

* เซ่นกเขา

ดอกไม้จัดคน.

คนนั่งจัด บุปผชาติ ก็คาดคิด
ความคิดนี้ ถูกดี แล้วหรือยัง

คิดดูเถิด พวกถนัด จัดมาลย
ใครจัดใคร แยกไป ให้นึกดู

ดูให้ดี พวกคน หลงดอกไม้
ในทันที ที่คนจัด— ดอกไม้ไป

ดอกไม้จัด คนบ้าง อย่างภาพนี้
เด็กผู้ใหญ่ ไพรผู้ดี มีหรือจน

ว่าพิชิต มันได้ ตามใจหวัง
มันจัดใคร เข้าให้มัน หยั่งคิดดู.

ลึงโลดใจ ว่าจัด ได้สวยหรู
อย่าหลงรู้ แต่ว่าตน จัดมาลย.

มันมัดท่าน ใจไซ้ อยู่ไหวไหว
มันรวบใจ คนมัด ในบัดดล.

คือพวกที่ หลงมัน ทุกแห่งหน
ไม่เคยพัน บุปผชาติ คาดมัดใจฯ

ไหว้พระพุทธรูป.

อาจารย์ขา ก้อนศิลา บ้านข้าเจ้า
ทำพุทธรูป กันเถิดหนา เลิศกว่าใคร

“ถ้าอย่างนั้น ไม่ได้แล้ว ไม่ได้แน่
ขึ้นทำไป ไม่มัน มันบ้วยการ

ถ้าในใจ เชื่อมัน มันก็ได้
เป็นพุทธรูปจริง ตรงที่ใจ ไม่เกเร

พุทธรูปจริง ข้างในมี ดีอยู่แล้ว
มีพุทธรูปจริง แล้วจะวิ่ง เทียวหาเอา

ลุกขึ้นเต้น เร่าเร่า นำเลื่อมใส
“อ้อ ทำได้”! แน่หนา ท่านอาจารย์.

เหตุว่าแก สงสัย ไม่ฉลาดงาน
พุทธรูป ดายด้าน เพราะลึงเล.

ถ้าในใจ สงสัย มันก็เขว
มันไหลเท ออกจากใจ ข้างในเรา.

พุทธรูป หินหรือแก้ว มักพาเขลา
อะไรเล่า มาหมอบไหว้ ให้ย่งเอย”ฯ

อยู่ให้เหมือนลิงงูในปากงู.

นั้นลูกตา มองเห็น ไม่เป็นหมัน
อยู่ในโลก อย่างไร ไม่ทรمان์

อยู่ให้เหมือน ลิงงู ในปากงู
อยู่ในโลก ไม่เคยถูก เขี้ยวโลกก็ย

คิดดูบ้าง นั่งได้ ในปากงู
นั่งในห้อง แสนสบาย ภายในเรือน

อยู่ในโลก ไม่กระทบ โลกธรรม
ใครมีตา รีบเคารพ นอบนบพลัน

เขาใช้มัน เล็งแล แก้ปัญหา
พิจารณา ตรองไป ให้จงด.

ไม่เคยถูก เขี้ยวงู อยู่สุขศรี
เป็นเช่นนี้ อุปมา อย่าพินเพื่อน.

ก็ไม่ถูก เขี้ยวงู อยู่เสมือน
มีเค้าเงื่อน เหมือนพระ- ภควันต์.

อยู่เหนือกรรม เหนือทุกข์ เป็นสุขสันต์
รีบพากัน ทำตาม ยามนี้เอยฯ

เต่าหินตาบอด.

“โอ้! เต่าเอ๋ย ขอถาม ความสักอย่าง
ตัวเป็นหิน ตาก็บอด ยอดเวรกรรม

“มนุษย์เอ๋ย เราจะบอก กรอกหูเจ้า
กรรมของเจ้า คือตำรา บ้าพอดู

ที่เป็นหิน หมายถึงเย็น อย่างนิพพาน
ความหนวกบอด ยอดสงบ ลบล้างกรรม

อันตำรา นั้นมิใช่ พระธรรมเลย
จะมีธรรม กันบ้าง ช่างกระไร

ดูท่าทาง ของเต่า เรานึกขำ
มีพระธรรม อยู่บนหลัง ยังไม่รู้”

ตัวเราเอง แหละคือกรรม ดำตาอยู่
กรรมของดู คือตัวดู อยู่ที่กรรม.

และประหาร อวิชชา ไยว่าขำ
เป็นความว่าง มีประจำ อยู่ร่ำไป.

คิดดูเถิด คนเอ๋ย อย่าไกล
คว้าเอาไว้ แต่คัมภีร์ ดีเหลือเอ๋ย”ฯ

ยิ่งคิดลอกยิ่งเลอะเทอะ.

พระคัมภีร์ ยังมีใช้ องค์พระธรรม
ครั้นนานเข้า คัดลอก กันสืบมา

คัดพลาถ ฉงนพลาถ ช่างอีตอัด
ยิ่งเป็นปราชญ์ ยิ่งแก้ไป ได้ไกลครั้น

ส่วนพระธรรม ล้าเลิศ ประเสริฐแท้
ธรรมของใคร ใครเห็น ตามเป็นจริง

ทั้งมีอาจ ถ้ายทอด วิธีใด
ไม่มีทาง ซ้อขาย หรือให้ปัน

มีไว้เพียง อ่านจำ เมื่อศึกษา
เพียงแต่เขียน อักษรา ให้คล้ายกัน.

ตัวไม่ชัด เดาไป คล้ายในฝัน
ยิ่งแก้มัน ก็ยิ่งเลอะ ไม่เจอะจริง.

ไม่มีใคร อาจแก้ ให้ยุ่งชิง
มิใช่สิ่ง คัดลอก หรือบอกกัน.

มีแต่การ จัดใจ ให้สบสันต์
หรือลอกกัน ให้เลอะไป ไม่หยุดเออยๆ

ผู้ดับไม่เหลือ.

อย่าเข้าใจ ไปว่า ต้องเรียนมาก
ถ้ารู้จริง สิ่งเดียว ก็ง่ายตาย :

เมื่อเจ็บไข้ ความตาย จะมาถึง
ระวังให้ ดีดี “นาที่ทอง”

ถึงนาที่ สุดท้าย อย่าให้พลาด
ด้วยจิตว่าง ปล่อยวาง ทุกสิ่งอัน

ตกกระได พลอยกระโจน ให้ดีดี
สมครใจ ดับไม่เหลือ; เมื่อไม่เอา

ต้องปฏิบัติ ลำบาก จึงพ้นได้
รู้ดับให้ ไม่มีเหลือ เชื้อก็หลง.

อย่าพร่นพรึง ทวาดไหว ให้หม่นหมอง
คอยจดจ้อง ให้ตรงจุด หลุดได้ทัน.

ตั้งสติ ไม่ประมาท เพื่อดับขั้นธ
สารพัน ไม่ยึดครอง เป็นของเรา.

จะถึงที่ มุ่งหมาย ใต้ง่ายเข้า
ก็ดับ “เรา” ดับตน ตลนิพพานๆ

จิตว่างได้ยินหญ้าพูด.

พระพุทธรูป ตรัสรู้ จิตอยู่ว่าง
เหมือนมันห้อง ตัวเอง แข็งแข็งไป

มาเพื่อเป็น ตัวกู หรือของกู
เอาของเป็น อนัตตา มาเป็นเรา

แม้กรวดดิน หินไม้ และใบหญ้า
คนจิตวุ่น ไม่เข้าใจ ไม่ระแวง

ครันจิตว่าง จะได้ยิน แม้ใบหญ้า
ว่า “ทำโนน สัตว์ทั้งหลาย จะร้ายรำ

ได้ยินสิ่ง ทุกอย่าง แดงไข
ว่าไม่มี สิ่งไหน น่ายึดเอา.

อย่าหลงดู มันเข้า เพราะความเขลา
จะต้องเศร้า โศกระทม ตรมใจแรง.

ล้วนแต่ส่ง เสียงจำ ทุกหัวระแหง
ว่าทุกสิ่ง ร้องแสดง บทพระธรรม.

มันปริกษา ข้อความ ที่งามซ้ำ
ด้วยจิตว่าง เพราะวางธรรม ทั้งปวงเลย”ฯ

✽

ฝนอิฐเป็นกระจกเงา.

ศิษย์วอนถาม อาจารย์ ฐานร้อนใจ
“อ้อ มันง่าย นี้กระไร บอกให้น่า

“อาจารย์ครับ เขาคงว่า เราบ้าใหญ่
“นั่นแหละเนื้อ มันสอนให้ แล้วไม่เบา

ไม่มีใคร ฝนอิฐ เป็นกระจก
นิพพานนั้น ถึงได้ เพราะไม่ไป

ถ้าฝนอิฐ ก็ฝนให้ ไม่มีเหลือ
ฝนความวุ่น เป็นความว่าง อย่างเปรียบปาน

“ทำอย่างไร ไปนิพพาน อาจารย์ขา”
คือคำว่า ฝนอิฐเป็น กระจกเงา”.

แม้ฝนไป ฝนไป ก็ตายเปล่า”.
ว่าให้เรา หยุดหา หยุดบ้าไป.

ไม่ต้องยก มากล่าว เข้าใจไหม
หมดตนไซ้ร้ ว่างเห็น เป็นนิพพาน.

ไม่มีเชื้อ เวียนไป ในสงสาร
ฝนอิฐด้าน ให้เป็นเงา เราบ้าเอง”ฯ

อริยมรรคมีองค์แปด.

พญานาค หกเศียร เจวียนฉวัด
 ตา หู จมูก- ลิ้น กาย ใจ ไหลปลิววัน
 พญาครุฑ ยุตขยา กำหนดไว้
 ด้วยเรือฝูง แปดลำ ทวนน้ำลม
 มีมนุษย์ ถึงก่อน วอนเรียกขาน
 ขอจงช่วย กันและกัน ให้ทันที

เที่ยวขบกัด อารมณ์หก อยู่ผกผัน
 รูป เสียง กลิ่น รส จวีกระสัน ธรรมารมณ์.
 มนุษย์ผ่าน ไปได้ โดยเหมาะสม
 ในชาตธรรม งามอุดม สะดวกดี.
 ให้ทุกท่าน ตามมา อย่าผันหนี
 ถึงบุรี นิรวาณ ก่อนการตายฯ

แม่น้ำคด น้ำไม่คด.

แม่น้ำคด ส่วนน้ำ นั้นไม่คด
 กายกับใจ ไม่ลามก ไม่วอกวน
 จิตล้วนล้วน นั้นเป็น ประภัสสร
 กิเลสเปรียบ ลำน้ำ ที่เลี้ยวลด
 อันจิตว่าง มีได้ ในกายวุ่น
 ในสงสาร มีนิพพาน อยู่มากพอ
 พระตรัสให้ ตัดป่า อย่าตัดไม้
 รู้แยกน้ำ จากแม่น้ำ ตามว่ามา

ไม่แก้งปด ดูให้ดี มีเหตุผล
 แต่กิเลส แสนกล นั้นเหลือคด.
 กิเลสจร ครอบงำ ทำยุ่งหมด
 จิตเปรียบน้ำ ตามกฎ ไม่คดงอ.
 ในน้ำขุ่น มีน้ำใส ไม่หลอกหนอ
 แต่ละข้อ งวยง ชวนสงกา.
 ไม่เข้าใจ ตัดได้ อย่างไรหนา
 จึงนับว่า ผู้ฉลาด สามารถเอยฯ

สาหร่ายเขียนพระไตรปิฎก.

เส้นสาหร่าย กายกัน หนาหนั้นนัก
ประสานสอด ทอดไป ไม่ลดลา

คือมันเขียน คัมภีร์ ที่ครบครัน
สภาพธรรม สัจธรรม ประจำตัว

เป็นหลักชี้ ชีวิต ไม่ผิดพลาด
อยู่ในเส้น สาหร่าย ที่กายกัน

ตาผู้ใด ไม่บอด สอดส่องดู
ดั่งศึกษา ปิฎกไตร ได้ประจำ

เป็นลวดลาย ย้ายยก หลายหมื่นท่า
จนท้าวา— ไร้ใส ในบึงบัว.

ทั้งวินัย สุตตันต์ ภีธรรมทั่ว
ธรรมชาติ พันพัว ทั่วถึงกัน.

แสดงซึ่ง ถึงขนาด ประสิทธิ์สันต์
สารพัน สัญญลักษณ์ หลักพระธรรม.

ก็จะรู้ ความหมาย ได้ยังคำ
เป็นเครื่องนำ สัตว์รอด ตลอดเอยฯ

พินแล้วไฉน!

บัดนี้เมฆ ลอยพิน ยอดเจดีย์
เมฆรวมตัว เป็นภาพ พิศดาร

ตะโกนร้อง บอกสหาย สิ้นทั้งผอง
อนันตสุข ในโลกนี้ ที่หวังมา

สุขแท้จริง จิตไม่วัง ไปตามโลก
มือเท้าเหนียว เหนียวขึ้นไป คล้ายตุ๊กแก

ลอยเหนือยอด โบสถ์ไป ในเวหา
ถึงความว่าง ห่างพิน จากตัวกู

ทั้งโรงโบสถ์ มากมี และวิหาร
บอกอาการ “พินแล้วไฉน” ไพรยย์มมา.

ว่าไม่ต้อง เสียเที่ยว เทียวค้นหา
เหมือนเที่ยวหา หนวดเต่า ตายเปล่าแล.

อยู่เหนือความ ทุกข์โศก ทุกกระแสะ
ไม่อยู่แก่ พินโบสถ์ ไพรดกิดดู.

ลอยพินไป เหนือฟ้า ที่เทพอยู่
ไม่มีอยู่ ไม่มีตาย สบายเอยฯ

ใส่เดือนเขียนจดหมายถึงมนุษย์.

รอยใส่เดือน เคลื่อนไป ในผิวดิน
มีความหมาย ว่าอะไร ใครสงกา

คือจดหมาย ใส่เดือน เดือนมนุษย์
ทั้งคืนวัน ขยันเขียน เวียนทำไป

มันพร่ำบอก พร่ำสอน พร่ำอ้อนวอนว่า
ว่าสรรพสิ่ง เปลี่ยนไป ไม่ถาวร

มันให้อัด— ถาธิบาย หลายแสนอย่าง
รอยใส่เดือน เคลื่อนทั่ว พสุธา

เป็นลวดลาย หลายระบิล หลายท่วงท่า
หรือเห็นว่า ไร้สิ่ง น่าสนใจ.

ไม่รู้สิ้น รู้สุด มาแต่ไหน
มนุษย์อ่าน หรือไม่ ไม่อาวรณ.

พรา้พรรณนา ให้ระวัง ให้สังหรณ
ทุกทุกตอน อนิจจัง อนัตตา.

อุทาหรณ ต่างต่าง ครบทุกท่า
ก็เพราะว่า ใส่เดือนรัก คนน้กเอยฯ

ตัวกู กับ ตัวกู.

อัน “ตัวกู” “ตัวสู” มิได้มี
พอหายไ้ “กู” — “สู” ก็หายไป

แต่ละข้าง ต่างยึด ว่า “ตัวกู”
ต่างหมายมั่น แก่กัน ฉันทไพร

ที่ต่อยกว่า สูว่ากู ก็มีดี
ที่พอกัน กันท่า ไม่ว่าใคร

เอาพระธรรม กวาดล้าง อย่างไม่กวาด
ตกกระเด็น เป็นเหยื่อ แก่ไ้ก่า

แต่พอไ้ มันเป็นผู้ โผล่มาได้
พอไ้ใหม่ โผล่ใหม่ ดูให้ดี.

จึงเกิดการ ต่อสู กันอย่างผี
ทั้งเปิดเผย ลับลี้ มีทั่วไป.

ที่เด่นกว่า ช่มชี่ เขาเข้าไ้
ล้วนแต่ไ้ใคร่ โด่งเด่น เป็นธรรมดา.

สำหรับฟาด หัวสัตว์ ที่ข้างฝา
ที่เก่งกว่า คืออย่าไ้ ให้โผล่เอยฯ

ทะเลไฟ.

เรือของธรรม แล่นฝ่า ทะเลไฟ
เห็นทีจะ ช้ำขลาด และอ่อนแอ

จะออกไป นอกโลก ต้องฝ่าไฟ
จะพินาศ ต้องพราว จากตัวกู

คนเขลาเขลา เหมาเหมา ไปตามเขลา
ไฟของธรรม มีไว้ เพื่อดับไฟ

ดบะธรรม กรรมฐาน เปรียบปานไฟ
อันไฟธรรม มีไว้ ดับไฟคน

เรือของคน อย่างไร ยังไม่แน่
จึงต้องแพ้ แก่เนื้อหนัง นิ่งเฝ้าดู.

จะหมดทุกข์ ต้องไป เห็นอสังคัม
เผากิเลส ต้องอยู่ ใจกลางไฟ.

ไม่ยากเข้า ไกลไฟ เพราะกลัวไหม้
ที่ไหม้ใจ ของสัตว์ ในบัดดล.

เผากิเลส สิ้นไป เหลือมรรคผล
ดับแล้วพ้น ทะเลไฟ ฝ่าไปเอ๋ยฯ

จาก อนันตะ สู่อันันตะ.

จาก "อนันต์" สู่ "อนันต์" นั้นเห็นยาก คนส่วนมาก ังนง ตรงความหมาย
"ไม่สิ้นสุด ทั้งฝ่ายเกิด และฝ่ายตาย"

ข้อนี้ต้อง เปรียบเทียบ กับเสียงระฆัง
ดังออกมา เรื่อยเรื่อยไป ได้อัจฉิน

เหมือนสังขตะ ธรรมธาตุ ปรุ่่งแตงกัน
ปรุ่่งออกมา นานนับ ก็กับปีวาร

แม้ธรรมธาตุ อสังขตะ สุธมฺมุตตา
เป็นที่ดับ แห่งสังขาร แต่กาลบุรพ์

ภาษาคน ไม่ชวนชวย มาฟังยิน.

คือมันดัง ออกมาได้ ไม่รู้สิ้น
ก็ไม่เคย เต็มถิ่น อากาศ-กาล.

เนื่องอนันต์ มิรู้สิ้น สายสังขาร
อวสานต์ นั้นไม่มี ที่เหตุมูล.

เป็นอนันต์ เสมอมา ไม่ขาดสูญ
ไม่เต็มnun, เพราะอนันต์ นั้นแลเนาฯ

ยอดนักรบ.

นักรบแบก เครื่องรบ อย่างครบครัน	พวกเขาบ้าน แยกบ้าน ทรัพย์สินหลาย
เอาจิตแบก งงงัน กันจนตาย	เพราะมันหมาย จึงมีแบก, แผลกใหม่คุณ?
ถ้าไม่มุ่ง หมายมัน สิ่งอันใด	ก็เท่ากับ ไม่แบกอะไร ให้หันเห
แบกอะไร ก็ไม่แปลก เท่าแบกบุญ	ถึงเซซุน ไม่รู้ว่า หนักอะไร.
ได้อะไร พาอะไร ไม่ต้องแบก	รู้จักแยก เสียจากกัน อย่าห่วงไหว
กายของกาย จิตของจิต : ไซ้ของใคร	อะไรอะไร เกี่ยวข้องกัน ฉันทองกลาง.
แม่แบกอยู่ ไซ้อยู่ หรือกินอยู่	จิตก็รู้ วางไว้ ไร่ยังฉาง—
สำหรับใส่ ของ“กู” ฐูปลอยวาง	มีชีวิต ก็มีอย่าง ไม่แบก“กู”ฯ

พุทธรูปไม้.

“เอาพุทธรูป สุมไฟ ทำไมเจ้า”	“อ้อ,เพราะเรา ควรจะได้ พระธาตุนั่น”
“พุทธรูปไม้ มีพระธาตุ อย่างไรกัน”	“ถ้าอย่างนั้น ควรเผา เพื่อฝังไฟ”.
ท่านสมภาร สว่างโล่ง โพลงในจิต	ได้พินิจ เห็นตรง หมดสงสัย
หยุดคณอง อย่างก่อนมา หยุดว่าใคร	เพราะท่านเสีย หยอดตาให้ หายบอดเอยฯ

ภายะ ศัตถุแห่งธานี.

โลกทุกวันนี้ยังมี สิ่งทีกลัว	จนขวัญแยก จากตัว นำชบขัน
ยิ่งก้าวหน้า ยิ่งระแวง แคลงใจกัน	ทุกคืนวัน เป็นโรคกลัว ทั่วกันเอยฯ

ราคะ ศัตรูแห่งศานติ.

พอราคะ กัดกัดลุ่ม ห่อหุ้มจิต
ไม่เห็นส่วน อื่นใด เหมือนไม่มี

ตาก็พิศ เฟ่งแต่หน้า รากษสี
เห็นนาคี เป็นมัจฉา นำกอดรัด ฯ

โลภะ ศัตรูแห่งศานติ.

สมัยนี้ ละโมบกळा อย่างป่าเถื่อน
ศิวไลซ์ ล้วนแต่หมาย ว่าจะเอา

จะรวบเดือน ดาวใส่ ในกระเป่า
โลกของเรา ย้อนกลับหลัง ยิงป่าเอย ฯ

โทสะ ศัตรูแห่งศานติ.

ดนตรีชีพ รื่นสำราญ ชื่นบานนัก
เพราะโทสะ สุขเฒ่า เป็นเค้ามูล

แล้วก็มัก ถูกทำลาย ให้หายสูญ
ต้องอาตุร ชีพรส หมดดนตรี ฯ

สันติภาพของคนสมัยนี้.

อยู่พร้อมหน้า ยินยัน สันติภาพ
ปากถือศีล มือถือสาก มีฉากบัง

สร้างอาวุธ ไว้ปราบ กันลับหลัง
ต้องวุ่นวาย ตั้งตั้ง ทังต่าปี ฯ

เดินตัวเปล่า เดินเร็ว กว่าแบกบ้าน.

สัมผัส.

สัมผัส กำหนด นั้น
อารมณ์พบอินทรีย์
ทำงานเที่ยงตรงหลัก
แต่โลกหลงว่าแก้ว

เครื่องจักร ในกาย
เข้าแล้ว
ต่างหาก
กำกวม

โลกสมัยนี้.

สมัยนี้ โลกกล้า อย่างป่าเถื่อน
ศิวิไลซ์ มีความหมาย ว่าจะเอา

จะรวบเดือน ดาวใส่ ในกระเป่า
โลกของเรา ย้อนกลับหลัง ยิ่งป่าเถื่อนฯ
(คือป่าเถื่อน)

พุทธศตวรรษที่ ๘

เกิดแบ่งชั้น วรรณะ เต็มขนาด
เริ่มกลืนพุทธ เลื่อนหาย ไปด้วยกัน

ตัดพวกศูทร ออกไปขาด ไม่สังสรรค์
นั่นคือพราหมณ์ ยามกำแหง แห่งอินเดียฯ

การประชุมลดอาวุธ ปี ๑๙๓๒

อยู่พร้อมหน้า ยืนยัน สันติภาพ
ปากถือศีล มือถือสาก มีฉากบัง

สร้างอาวุธ ไว้ปราบ กันลับหลัง
ต้องวุ่นวาย ดึงตั้ง ทังดาบี่ฯ

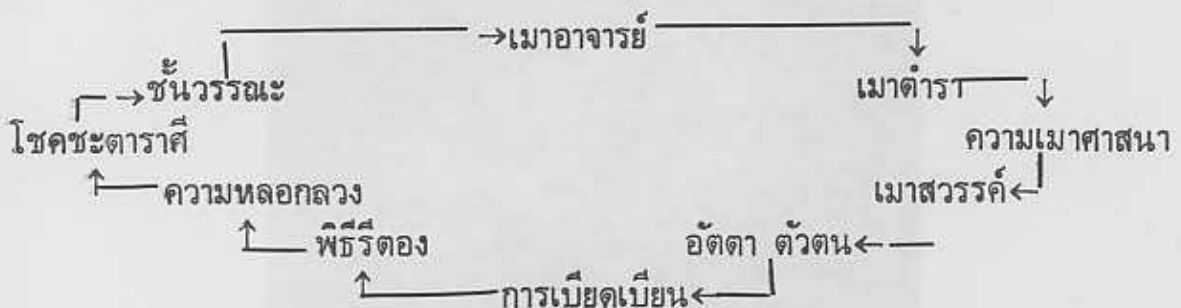
สันติภาพบริสุทธิ์ของเด็ก.

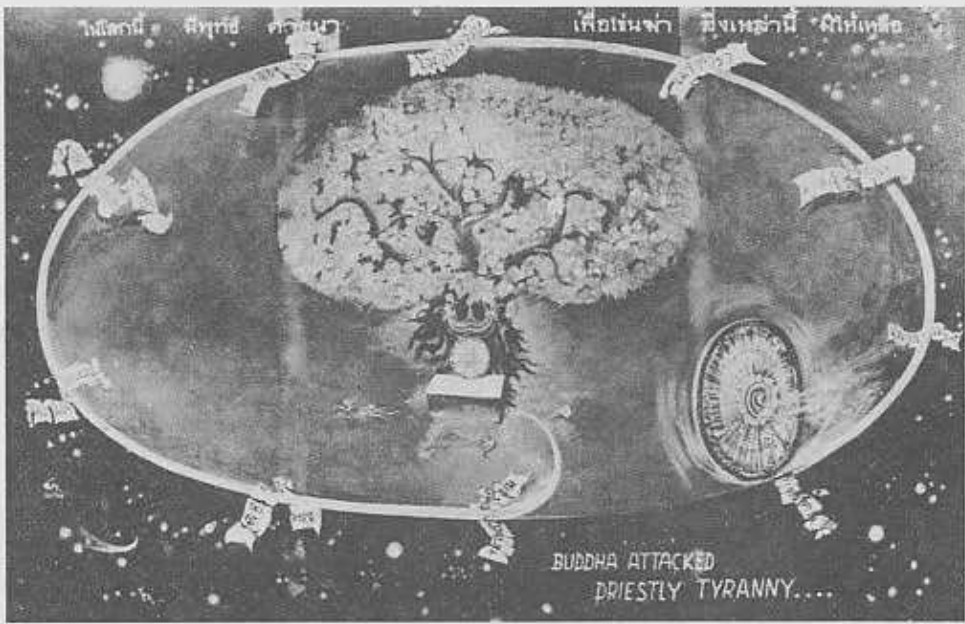
สันติภาพ สัญญา ของเราไซ้ไร
ไม่มีใคร แข็งข้อ ค่อรองกัน

เซ็นกันใน บทเพลง ทฤหรรษ์
ว่าใครถูก ใครผิด, อย่าดิติใจฯ

ในโลกนี้ มีพุทธ ศาสนา เพื่อเช่นฆ่า สิ่งเหล่านี้ มิให้เหลือ.

ในโลกนี้ มีพุทธ ศาสนา เพื่อเชนฆ่า สิ่งเหล่านี้ มิให้เหลือ.
 การเบียดเบียน พิธีรีตอง ความหลวมกลวง โศกชะดาราตี ชั้นวรรณะ
 เมทาจารย์ เมตาดารา ความเมตาศาสนา เมตาสวรรค์ อัดตาดัวตน.

พระเยซู สอนลัทธิ อหิงสา เสด็จมา คุณผลได้ ก็ใจหาย.

นางเบ็ด.

สมัยก่อน สาวสะอาง เรียก "นางฟ้า"
 สมัยนี้ เปลี่ยนมา เป็น "นางเบ็ด"
 เป็นรากษส ร่างมนุษย์ สดุดมดเท็จ
 หาเลี้ยงชีพ เบ็ดเสร็จ ด้วยเบ็ดอาน.

ย่าเจ้าเคย ปิตละอายุ ไร่มีดชีวิต
 วัฒนธรรม รับมา อนาคต
 เจ้าหลงงาม จิตทราวม ไร่รู้สีก
 ปากเป็นไทย ใจเป็นทาส ปรดตารัฐ
 หมดพันธ์ไทย ไปก็มี เป็นอนมมาก
 คุณย่าเห็น เป็นลม ล้มลงคราง
 สวมชุดเบ็ด หนักที ก็มีบาป
 เกียรติมารดร บ่อนพินาศ ปรดลาดไป
 แกล้งออกแบบ ปิตกาย อย่ำให้มิด
 พระเจ้าสาป บาปกิน หมดวิญญาน
 ไซเนื้อหนัง เป็นเหยื่อ เพื่อจับเขา
 มีจิตใจ ไหลเลื่อน จนเปื้อนปอน
 คำพระสอน ปิตละอายุ ไร่มีดชีวิต
 เจ้าแกล้งแยม นันนี่ สีปรดตน
 โลกทุกวัน จึงมี กระลีปร
 พวกชาวพุทธ ทรุดหน่ง ทางนิพพาน

เจ้าแกล้งปิต หลบล่อ ต่อหน้าฉาน
 อันธพาล รูปสวย ด้วยเบ็ดพรุ.
 หลงสากล หล่นลึก ลับหัวหู
 ยึดฝรั่ง เป็นครู เลยพันทาง.
 ไม่กระดาก แต่งกาย คล้ายผีสง
 เพราะทำทาง ไม่มี ที่เป็นไทย.
 เพราะโลภลาม ลวงโลก ให้หลงไหล
 นักแพชัน มั่นมีใจ จังจอกพาล.
 มั่นมีจิต เกินสัตว์ เดรจฉาน
 เป็นลูกมาร ทุกก้าวย่าง นางเบ็ดงอน.
 ปัญญาเบา เฟื่องฟ่อง ไม่ต้องสอน
 อรชร พราวกลเม็ด ตกเบ็ดคน.
 ราวจะปิต มิดเม้น ทุกเส้นขน
 โกลาหล เบ็ด,เหยื่อ เหลือปรมาณ.
 ต้องอาบเลือด เตือดร้อน ตั้งไฟผลาญ
 เพราะชมชาน ดิตเบ็ด เช็ดไม่เป็นฯ

สารตรา^๙ ส่งมา ถึงชาวพุทธ
 ที่อุตุลุด หดกระโปรง ไร่ไร่ไต้เห็น
 จนพระเณร ไม่มี ที่หน้เร้น
 ก็ออกไป โลดเต้น ดิตเบ็ดเอยฯ

๕ หมวดเรียนศาสนา

พระเจ้าองค์เดียว.

พระศาสนา สัมพันธ์ คือมรรคา
เพื่อมนุษย์ ได้เป็นสุข ทุกนิกาย

พระเจ้าแท้ มีแต่ พระองค์เดียว
เป็นทางตรง มุ่งไป สู่วิชาลัย

ไม่มีข้อ ขัดแย้ง แบ่งพวกพรรค
นี้แหละหนา พวกเรามา รวมกลม

การเรียกชื่อ ต่างกัน นั้นไม่แปลก
คือธรรมชาติ หนึ่งแน่ เป็นแท้เทียว

ที่ชักพา นำมนุษย์ สู่จุดหมาย
เราทั้งหลาย ชวนกันมา ปรีชากัน.

ทางจึงมี แต่ทางเดียว เป็นแม่นมั่น
เป็นนิรันดร์- ตรีสุข แก่ทุกคน.

มนุษย์รัก ร่วมสุข ทุกแห่งหน
แห่งปวงชน เพื่อบูชา พระเจ้าเดียว.

แต่เนื้อใน ไม่อาจแยก เป็นส่วนเสี้ยว
ทุกคนเหนียว เป็นที่พึ่ง จึงรอดเอ๋ย

ติดตำรา จะติดตั้ง.

จงรักษา ดวงใจ ให้ผ่องแผ้ว
อย่าถือแต่ ตามตำรา จะพาดน

อย่าถือแต่ ครูเก่า ฝ้าส่องบาตร
อย่ามัวแต่ อ่างข้ำ ว่าคำครู

อย่ามัวแต่ ถือตาม ความนึกเดา
ต้องฉลาด ขุดเขลา บัดเป่าไป

อย่าทิ้งแนว การถือ คือเหตุผล
ให้เวียนวน ติดตั้ง นั่งเปิดดู.

ต้องฉลาด ความหมาย สมัยสุ
แต่ไม่รู้ ความจริง นั้นสิ่งใด.

ที่เคยเขลา เก่าแก่ แต่ไหนๆ
ให้ดวงใจ แจ่มตรู เห็นลู่ทางฯ

เราถือศาสนาอะไรกันแน่ ?

ศาสนา โบสถ์วิหาร การวัดวา
 ศาสนา ประพฤติธรรม ตามขั้นตอน
 ศาสนา หนึ่งอก พอกพระธรรม
 ศาสนา กูตผี พานิชการ
 ศาสนา ใหม่ใหม่ ร้ายกว่าเก่า
 ศาสนา ปัจจุบัน พันการเมือง

ศาสนา คือพระธรรม คำสั่งสอน
 ศาสนา พาสัตว์จร จวบนิพพาน.
 ศาสนา น้ำครำ ของเบ็ดทำน
 ศาสนา วิตถาร กวนบ้านเมือง.
 ศาสนา ของพวกเจ้า โจรผ้าเหลือง
 ศาสนา มลึงเมลือง เมืองคนเข็นฯ

เรียนธรรมะ.

เรียนธรรมะ อย่าตะกละ ให้เกินเหตุ จะเป็นเปรต หิวปราษฎ์ เกินคาดหวัง
 อย่าเรียนอย่าง ปรัชญา มัวบาดัง เรียนกระทั่ง ตายเปล่า ไม่เข้ารอย.
 เรียนธรรมะ ต้องเรียน อย่างธรรมะ เรียนเพื่อละ ทุกข์ใหญ่ ไม่ท้อถอย
 เรียนที่ทุกข์ ที่มีจริง ยิ่งเข้ารอย ไม่เลือนลอย มองให้เห็น ตามเป็นจริง.
 ต้องตั้งต้น การเรียน ที่หูตาฯลฯ สัมผัสแล้ว เกิดเวทนา ดันหาวิง -
 ขึ้นมาอยาก เกิดผู้อยาก เป็นปากปลิง “เรียนรู้อยิง ดันหาดับ หนีว่าพอๆ”

เรียนศาสนา ที่ตาหู.

เรียนศาสนา นั้นต้องมี ที่ตาหูฯ เมื่อให้เกิด ทุกข์อยู่ ทุกสถาน
 เรียนให้รู้ ตรงที่ จะชกสะพาน อย่าให้เกิด อากา รมารบกวน.
 เรียนตรงตรง ลงไป ที่ตัวทุกข์ ดูให้ถูก กรรมวิธี ก็กระสวน
 สะกัดกัน การปรุ่่งแต่ง แห่งกระบวน จิตบั้นบัวน สงบได้ ทุกข์หายไปฯ

เรียนปรัชญา.

เรียนอะไร ถ้าเรียนอย่าง ปรัชญา
เรียนจนตาย ก็ไม่ได้ พบวิธี

เพราะมันเรียน เพื่อมิให้ รู้อะไร
มัวแต่โยก โย้ไป ให้สิ้นคลอน

ไม่อาจจะ มีวิมุตติ เป็นจุดจบ
เป็นเขโรอื่น สำหรับปราชญ์ ที่อาจอง

ที่เทียบกับ คำว่า ฟิโลโซฟี (Philosophy)
ที่อาจขี้ ทุกข์ดับ ไปกับกร.

ซัดลงไป ตามที่ ธรรมชาติสอน
สร้างคำถาม บ่อนต้อน รอบรอบวง.

ยิ่งเรียนยิ่ง ไม่ครบ ตามประสงค์
อยู่ในกรง ปรัชญา นำเอ็นดูฯ

เรียนธรรมะ กับ เรียนปรัชญา.

เรียนอะไร ถ้าเรียน อย่างปรัชญา
ยิ่งพลาดจาก ธรรมะ ที่ควรมี

เพราะเรียนอย่าง คำนวณสิ่ง ไม่มีตัว
อุปมาน อนุมาน สร้างที่มึมมึ

เรียนธรรมะมี วิถี วิทยาศาสตร์
ไม่คำนวณ หากแต่มอง ลองด้วยใจ

จะส่วนเหตุ หรือส่วนผล ยลประจักษ์
แก้คำถาม แจ้งถนัด ชัดทำนอง

ที่เทียบกับ คำว่า ฟิโลโซฟีส
เพราะเหตุที่ ยิ่งเรียนไป ยิ่งไม่ซึม.

สมมติฐาน เอาในหัว อย่างครีมครีม
ผลออกมา จึงมึม จับเอาไป.

มีตัวธรรม ที่สามารถ เห็นชัดใส
ส่องลงได้ ตามที่อาจ จลตามอง.

เห็นตระหนก ว่าอะไร อย่างไรสนอง
ตามที่ต้อง ปฏิบัติ ซัดลงไปฯ

เรียนแบบคันถธุระ.

คันถธุระ คือเรียนว่า พระคัมภีร์
เป็นมัตมัต ตู—ตู ดูมากจิ่ง
ภาวนา ว่านางฟ้า บิฎกไตร
จะตายไป ก็ชาติ ก็ภพมี
เป็นการสืบ ศาสนา ปริยัติ
แต่ดูดู คล้ายจะมุด คุดอยู่ใน

ที่ร้อยกรอง กันเต็มที่ ยุคทีหลัง
เรียนจนคลั่ง เคลิ้มไคล้ ไปก็มี.
จงผูกใจ ข้ำไว้ ให้ถนัดถนี้
ขอสมรส ด้วยวาทน์ ตลอดไป.
จะได้มี ปฏิบัติ ที่แจ่มใส
ไม่อย่าได้ พระนิพพาน สักท่านเดียว ๆ

เรียนวิปัสสนา.

เรียนวิปัสสนา เพิ่งมีมา ต่อภายหลัง
ไม่แยกเป็น คันถะ วิปัสสนา
เพราะทนอยู่ ไม่ได้ ในกองทุกข์
จัดชีวิต เหมาะแก่ แก่กิจกรรม
ในบัดนี้ มีสำนัก วิปัสสนา
ดูเอาจริง ยิ่งกว่า ครั่งพุทธราก

ไม่เคยฟัง ในบาลี ที่ตถา
มีแต่ว่า ตั้งหน้า บำเพ็ญธรรม.
จึงได้ลุก จากเรือนอยู่ สู่นอกซั้ม
เพื่อกระทำ ให้แจ้ง แห่งนิพพาน.
เกิดขึ้นมา เป็นพิเศษ เขตสถาน
ขอให้ท่าน จริง,ดี- มีวิปัสสนา ๆ

เรียนชีวิต.

เรียนชีวิต อย่าแสวง จากแหล่งนอก
อย่ามัวคิด ยุ่งยาก ให้ผากใจ
อย่ายึดมั่น นั่นนี่ ที่เรียกกฎ
จงมองตรง ลงไปที่ ชีวิตัง
ให้รัฐส หมดทุกด้าน ที่ผ่านมา
ประจักษ์ทุกข์ ทุกระดับ กระชับชิต

อย่าเข้าไป ในคอก แห่งศาสตร์ไหน
อย่าพิจารณา จาระไน ให้นุงนัง.
มันตรงตรง คดคด อย่างหมดหวัง
ดูแล้วหยิ่ง ลงไป ในชีวิต.
ให้ซิมซาบ วิญญาณ์ อย่างวิศิษฏ์
ปัญหาชีวิต จะเผยออก บอกตัวเอง ๆ

เรียนศาสนา.

คำนี้ฟัง วนเวียน “เรียนศาสนา”	ไม่แน่ว่า เรียนอะไร ทำไมหนอ
เรียนนักธรรม เรียนบาลี ยังมีพอ	ก็เรียนต่อ ก็มีมาตรฐาน การวิปัสสนา.
เรียนเรียนไป ก็ได้ สักว่าเรียน	บ้างก็เปลี่ยน เป็นอาพาธ บ้าศาสนา
มีหลายอย่าง บ้าระห่ำ เกินธรรมดา	กระทั่งบ้า ลาภยศ อวดนิพพาน.
เรียนศาสนา นั้นต้องมี ที่ตาหู ฯลฯ	ไม่ให้เกิด ทุกข์อยู่ ทุกสถาน
เรียนให้รู้ ตรงที่จะ ชักสะพาน	อย่าให้เกิด อากาธ มารบกวน.
เรียนตรงตรง ลงไป ที่ตัวทุกข์	ดูให้ถูก กรรมวิธี ก็กระสวน
สะกັตกัน การปรุงแต่ง แห่งกระบวน	จิตปั่นป่วน สงบได้ ทุกข์หายไป

ไม่น่าจะบ้า.

พุทธศาสนา คือวิชา ที่เปลื้องปลุก	มิให้คน ทนทุกข์ เท่าเส้นขน
แต่คนรับ รับมา ทำสัปดน	มาทำตน ให้ทุกข์ รุกขึ้นไป.
ให้ยึดมั่น ขลาดเขลา เมาศาสนา	สอนเป็นบ้า เรียนเป็นบ้า คว่ำกันใหญ่
สร้างเป็นบ้า จนเป็นผ้า บังจิตใจ	เกิดผกผ่าย พวกพรรค รักสู้กัน.
ส่วนพระธรรม คำสอน สิ่งดับทุกข์	ไม่สนใจ ทำให้ถูก ตามหลักนั้น
หลงส่งเสริม เพิ่มทุกข์ ลุกเป็นถวัน	นี้แหละพันธ์ุ พวกบ้า เจ้าข้าเอ๋ย

มิ่งคุณธรรม.

ไอ้จ้อหนึ่ง กัดมั่งคุด ทั้งเปลือกฝาด	ก็อาละวาด ขว้างทิ้ง กลิ้งหลุนหลุน
ไอ้จ้อหนึ่ง มีปัญญา รู้ค่าคุณ	หยิบบิณฑุ กินเนื้อใน ชื่นใจลิง.
คนโง่จับ ศาสนา ร้องว่าฝาด	ก็อาละวาด โกรธใจ คล้ายผีสิง
สัตว์บุรุษ ขุดพระธรรม ได้ความจริง	ดื่มธรรมยิ่ง ดื่มสุข ทุกวันคืน.
ลิงหรือคน กวีกล ได้ด้วยกัน	กลิ้งถกมัน ก็กลิ้งคล่อง ไม่ต้องฝัน
กลิ้งทั้งเปลือก ตาเหลือก ตายทั้งยืน	กลิ้งเนื้อใน ชื่นมัน รื่นเริงธรรมฯ

สำคัญทวิ.

ผิดวิธึ ดีก็หาย กลายเป็นบ้า	สมน้ำหน้า คำดี จนดีหาย
เรื่องดีดี คนโง่จับ ก็กลับกลาย	เป็นเรื่องร้าย อยู่ถมไป ไยมิดู.
ถูกวิธึ บ้าก็หาย กลายเป็นดี	กลายเป็นคนดี เป็นมนุษย์ สดสวยทรู
เรื่องร้ายๆ คนดีจับ กลับเหลียมคุณ	เป็นเรื่องดี ก็มีอยู่ ดูให้ดี.
หาวิธึ อย่าท้อใจ ที่ไม่อาจ	เพราะความโง่ ความขลาด นำวิธึ
ถ้าเสสาง อย่างสูงสุด ถูกพุทธวิธึ	พลิกโลกีย์ เป็นโลกุตร์ ทุกข์หยุดครองฯ

จิตลูถึงพุทธ - ธรรม - สงฆ์.

จิตลูถึง พุทธ ธรรม สงฆ์ อย่างแรงกล้า	นั้นซึมซาบ สุกัญญา สว่างไสว
ในสุกัญญา มีกรุณา เต็มสุดใจ	แต่ผู้ให้ และผู้รับ กลับไม่มี.
กรุณา ที่เป็นตัว สุกัญญา	คือมหา อุเบกขา วิสุทธศีรี
ใครเห็นชัด เหลือจะจัด ว่าชั่วหรือดี	เขาเห็นพุทธ— มณฑลที่ ในกายตน.
ตั้งนั้นจัด ให้มหา อุเบกขา	นำวิญญาณ์ สู้วิมุติ วิสุทธิผล
ดวงประทีป แห่งปัญญา ถ้าเต็มพล	ย่อมเต็มล้น ด้วยมหา กรุณาฯ

ประชดธรรม.

ประชดธรรม คำนี้ มีความหมาย
ประชดน้ำ พร้าแต่ตีมี น้ำล้างจาน

ประชดลม ก้อมอจุ- จาระพ่น
ประชดบาป นำมาอาบ นาบหทัย

ประชดกรรม นำกิเลส มาไล่หัว
อย่ามาเตือน ทั้งบิดา หรืออาจารย์

ที่เปรียบได้ เป็นอุปมา ห้าสถาน
เปรี้ยวหรือหวาน เขาก็รู้ อยู่แก่ใจ.

ตลบมา หน้าของตน ก็พ่นใหญ่
ประชดไฟ ให้สาสม แก่ยมบาล.

ทั้งเนื้อตัว แมมมอม จอมกล้าหาญ
ยอมวายปราณ รวมหมด ประชดตน ฯ

มีธรรมเป็นอาภรณ์.

คนไร้ธรรม พี่นเพื่อน เหมือนเปลือยกาย
คนมีธรรม รุ้อาย ไม่ว่ายเวียน

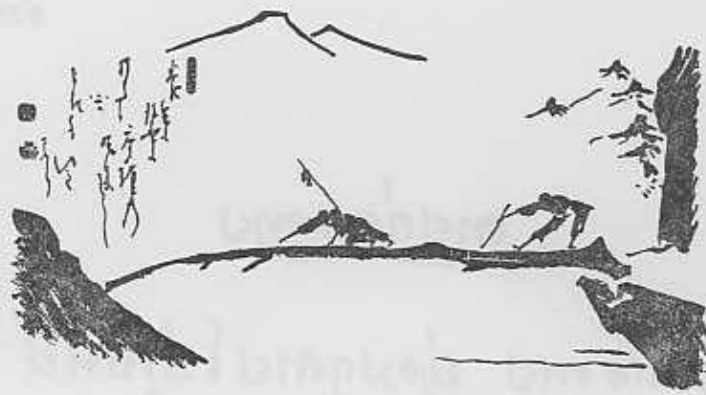
อาจสุขเย็น เห็นประจักษ์ เพราะรักตัว
ตนออกจาก ความจริง สิ่งถาวร

ความห่อเหิม เพิ่มศัณหา ให้กล้าจัด
ยังมีมาก หนักมาก ยิ่งยากตัว

มันหน้าอาย อวดได้ ไม่คลื่นเหียน
จูงดูให้ แนบเนียน มีอาภรณ์.

ไม่เมามัว รักกิเลส เป็นเหตุถอน—
จนเห็นกง— จักรร้อน เป็นดอกบัว.

เหมือนหลงสร้าง— สมบัติ ไว้ทุนหัว
ทั้งยังกลัว ความวิบัติ ชื่นบัดดล ฯ

ความแก่

ความแก่ น้อยคน ย่อมหลีกเลี่ยง อาตมา
 ดั่งคนหมด ข้ามฟ้าก ฝั่งคลอง, น
 วรวิธิต่า ไม้ลำ คลาหกลำมา
 กี่ริยา แสงสุลลิก ทุเลแล ;
 ทั้ไม่อดยาก ไร้น้ำลิก อาตมา
 ทั้บทั้มฟ้าก ไร้น้ำม ก่อหนตพแก่
 ก่อหนตพลัด ญนพอก, สอดกแต่
 ารองไร้น้ำ แต่หนนง ไร่เดินโคย ๕

*

ตำนิสน เฒ่า

เมื่อมันยัง ไม่ได้ เป็นพทธ:
 ทั้บสนเฒ่า ก็ยังจ: วิธิตาดสีน
 ไร่อยู่ไป ได้สนุก จากคั้น—วัน
 พอเนมา=ครัน เป็นพทธได้ ไร้นพริบตา,
 มนश्यเวท เขาเค้าม ยมมลาภ
 ก็ไม่ไผ่ ฝักองาม ตามจรต
 ุณแก่เฒ่า ทั้เงา ทั้บ อูรชตา
 ก็พะว้า พะริตดา ทั้บเปรมใจ ๕

ตายก่อนตาย

ตายเมื่อตาย ย่อมกลายเป็นผี
 ตายไม่ด่า ได้เป็นผี ผีตายโหง
 ตายทำไม เพียงงให้ เขาไม่โง่
 ตายโง่โง่ นั้นคือตาย เสียก่อนตาย

ตาย ก่อนตาย ผู้โง่กลายเป็นผี
 แต่กลายเป็นผี สิ่งที่ไม่สูญหาย
 ที่แท้คือ . ความตาย ที่ไม่ตาย
 มีความหมาย ไม่มีใคร ได้เกิด แล

คำพูดที่ สั้นสั้น ย่อมมี
 เหมือนคนสั้นสั้น ลาก่อน คนตายโหง
 แต่เป็นความ ลือลือ ไม่สั้นแปร
 ใจคิดแก้ ธรรมได้ ไม่ตายเลย ฯ

ปริศนา ลาก สิ้นไมถน

“ปริศนา ตายก่อนตาย” ใตริได้รั
เป็นอัน หย ว่างบสิ้น ทุรคิษา
เป็นโลกตถรว ษลตพษ เพหือโลก
หยุคเวียหนว่ย สิ้นลือธา- รวัญอุณ

ปริศนา แลลลวณ ลากลือไมถน
คนเขว่วา เยงโยก มิเห็นหษ
มิเห็นลือ ทุรคิษา ใตริได้รั
รับเออมา ว่างบ กัษกัษไมถน

หือ เพลละหษล ปริศนา “ตายก่อนตาย”
คนกัษหลาย ษลตถ มิรัเวือ
เขวเออมาอยู่ ใตริได้รั มิรัเวือ
เขวเออมาอยู่ ว่างบ ใตริได้รั ว่างบตาย ๑

น. สันติ

หนทางชนะตาย.

ดองอยากตาย ใจสบาย บอกไม่ถูก	ไม่ต้องหนาว ถึงกระดูก นะสหาย
มีแต่ครั้น เกรงใจ อยู่ไม่วาย	ไม่เห็นเป็น ภัยร้าย ในมรณา.
สมักรตาย ยิ่งสบาย ไปกว่านั้น	ไม่มีปัญหา— หาเหลือ เป็นเชื้อผวา
การจะอยู่ หรือจะตาย คล้ายกันนี้หว่า	ความชรา หรือเจ็บไข้ ไม่อาจรอ.
ตายก่อนตาย ยิ่งสบาย ไปกว่าอีก	เป็นการฉีก “กู” สลาย ไม่เหลือหลอ
ทั้ง“ของกู” ไม่อาจเกิด ประเสริฐพอ	ต่อนั้นหนอ ไม่มีใคร ที่ตายเอยฯ

คาถาดับสังขาร.

สิ่งปรุงแต่ง ทั้งหลาย ไม่เที่ยงหนอ	มันเกิดก่อ ตามหน้าที่ มีสังขาร
แล้วก็ดับ เป็นธรรมดา ตามอาการ	ไม่อยู่นาน มันเป็น เช่นนี้แล.
สังขารกลุ่ม นี้นหนอ ก็เหมือนกัน	จะสิ้นสุด ลงในวัน นี้เป็นแน่
ไม่มีใคร เกิดหรือตาย มีได้แต่	สังขารแท้ๆ มันจะดับ โดยธรรมดา.
ความสงบ มีเพราะดับ แห่งสังขาร	มันดับเย็น เป็นนิพพาน สิ้นสังสาร
นามรูปนี้ ดับวันนี้ เป็นกิริยา	ไม่มีเชื้อ กลับมา เกิดอีกแลฯ

มีหน้แห่งหน้ใจ

ต้อบ เวียนเกิด เวียนตาย ตมบปญฺจน
 เมื่อไร ตมบ ธรรมแท้ ไม้แรงยั้ง
 ไม้ต้อบเกิด ไม้ต้อบตาย สบาย ครั้น
 มีหน้หน้! ๙ ครนตมบ จมกนเอย ๔

รสแห่งความเปลี่ยนแปลง.

สิ่งตามคิด ขอบเวียน เปลี่ยนเสมอ
 มีนฝนฟ้า ฟ้าใหม่ ได้ กระสัน
 ละเปลี่ยนพร. เปลี่ยนน้. เปลี่ยนสีบสน.
 แดดคือมัน. เปลี่ยนเวลา เปลี่ยนอารมณ์.
 รสขบขม เปลี่ยนแปลง แผลงเคี้ยวอยู่
 ลืมได้ด เป็นรส ที่เหมาะสม
 เป็นรสแห่ง, รสคือ ช่างจับตาม
 มีรู้ถึง ลืมลง ว่าเคี้ยวสี ๆ

ดบ ถึงฟ้า.

“... อมฤตา รต สดขจร
 “ก็งั้นในศ ปรองจันมา มิใช่ก็ยงเยนอ!”
 อมฤตา รตขมใหม่; พอ
 เกิดแล้วก็ แผลงไว้ เป็นธรรมด

อุบรูชชิตตา อธิษฐาน
 มีเกิด, ฝน แล้วก็ดับ ลืมตาอัน
 เป็นเช่นนี้ ไล่ลมวิมาน อยู่ลึกลง
 4 ครและว่า รตอันต่างไร มิใช่ก็งั้น

แต่สิ อุบรูชไม สิว; แผลง
 ภาสุภาแท้ ลือสอข ทาร ปรองแต่ง น้
 มิใช่ปรองแต่ง ทั่วตามละไร สักสีบสน
 ชีวได้ข นหรือมิ, หัน ไม่เป็นประมาณ ๆ

M. S. S. S.

บางนาที่ท่านมีมัน.

รสอะไร ไม่ประเสริฐ หรือสุทธิ—ศานต์
 ยิ่งไปกว่า รสของการ “ไม่ต้องได้
 ไม่ต้องเป็น ไม่ต้องอยู่ ไม่ต้องตาย
 ไม่ระหาย ไม่สงสัย ไม่กังวล.

ไม่หวั่นไหว ไม่ถือ ร้ายหรือดี
 ไม่ถวิล หวังที่ มันสับสน
 เช่นจวนได้ หรือจะได้ แต่กลายเป็น
 เป็นไม่แน่ ว่าตน จะได้มัน”.

รสความว่าง อิมโอะชะ ตลอดกาล
 เป็นสัมปราช— โวหาร พระอรหันต์
 ดูให้ดี บางนาที่ ท่านมีมัน
 แต่ว่าท่าน ดูไม่ดี ไม่มีเอ๋ยฯ

✽

ชีวิตนี้คืออะไรกัน ?

ชีวิตนี้ คืออะไรกัน? ฉันคิดว่า
 ปรุ้งแต่งธาตุ แห่งกายใจ ไหลเป็นควัน
 ชีวิตนี้ มีทำไมกัน? ฉันเห็นว่า
 สงบกาย ใจเย็น เป็นนิพพาน
 ชีวิตนี้ ทำอย่างไรกัน? ฉันถือว่า
 ตามองค์มรรค แปรประการ ประสานกัน

เป็นความบ้า ของธรรมชาติ ประหลาดขัน
 เป็นธาตุความ— อร่อยชั้น สัญชาติญาณ.
 เพื่อความบ้า ถึงที่สุด สิ้นสงสาร
 อวสาน แห่งความไหล ไม่มีควัน.
 ต้องหยุดบ้า ในอร่อย คอยผ่อนผัน
 ทุกคืนวัน ให้ถูกต้อง คลองสัมมาฯ

ภัทเทกรัตต์.

สิ่งล่วงแล้ว แล้วไป อย่าไผ่หา
 อันวันวาน ผ่านพ้น ไม่วันวัง
 ผู้ใดเห็น เห็นชัด บัจจุบัน
 ไม่แ่งนงอน คลอนคลั่ง ดังเช่นเคย
 วันนีเเอง เร่งกระทำ ซึ่งหน้าที่
 เพราะไม่อาจ บอกบัต หรือผิดไว้
 ผู้มีเพียร เวียนเป็น อยู่เช่นนั้น
 นั้นแหละผู้ “ภัทเท— กรัตต์” อัน

ที่ไม่มา ก็อย่าพึง คณิ่งหวัง
 วันข้างหน้า หรือก็ยัง ไม่มาเลย.
 เรื่องนั้นนั้น แจ่มกระจ่าง อย่างเปิดเผย
 รู้แล้วเลย ยิ่งเร้า ให้ก้าวไป.
 อันวันตาย แม้พรุ่งนี้ ใครรู้ได้
 ต่อความตาย และมหา เสนามัน.
 ทั้งกีฬา ราตรี แข็งขยัน
 สัตบุรุษ ผู้รู้, ท่าน กล่าวกันเอยๆ

พุทธทาสจักไม่ตาย.

พุทธทาส จักอยู่ไป ไม่มีตาย
 ร่างกายเป็น ร่างกายไป ไม่ล่าเอียง
 พุทธทาส คงอยู่ไป ไม่มีตาย
 สมกับมอบ ภายใจ รับใช้มา
 พุทธทาส ยังอยู่ไป ไม่มีตาย
 ด้วยธรรมโฆษณ์ ตามที่วาง ไว้เอยังเคย

แม้ร่างกาย จะดับไป ไม่พึงเสียง
 นั้นเป็นเพียง สิ่งเปลี่ยนไป ในเวลา.
 ถึงดีร้าย ก็คงอยู่ คู่ศาสนา
 ตามบัญญัติ องค์พระพุทฺธ ไม่หยุดเลย.
 อยู่รับใช้ เพื่อนมนุษย์ ไม่หยุดเคย
 โอ้เพื่อนเอย มองเห็นใหม่ อะไรตายๆ

วิธีทำไม่ไห้ฉันตาย.

แม้ฉันตาย ภายลับ ไปหมดแล้ว
 ว่าเคยพลอด กันอย่างไร ไม่เสื่อมคลาย
 ทำกับฉัน อย่างกะฉัน นั้นไม่ตาย
 มีอะไร มาเขี่ยไค้ ให้กันพึง
 ทำกับฉัน อย่างกะฉัน ไม่ตายเกิด
 ทุกวันนัต สนทนา อย่าเลิกแล้ง

แต่เสียงสั่ง ยังแจ้ว แว่วหูสหาย
 ก็เหมือนฉันนั้น ไม่ตาย ภายธรรมยัง.
 ยังอยู่กับ ท่านทั้งหลาย อย่างหนหลัง
 เหมือนฉันนั้นนี้ ร่วมด้วย ช่วยชี้แจง.
 ย่อมจะเกิด ผลสนอง หลายแขนง
 ทำให้แจ้ง ที่สุดได้ เลิกตายกันๆ

อยู่กับนิรันดร.

“ทำกับฉัน อย่างกะฉัน นั้นยังอยู่
 อยู่เป็นคู่ กันชั่วฟ้า ดินสลาย
 ทำกับฉัน อย่างกะฉัน นั้นไม่ตาย
 ท่านทั้งหลาย ก็อยู่กับ นิรันดร.”

ทำฉันใด จึงจะเป็น เช่นนั้นเล่า
 คือทำให้ เข้าเค้า พระองค์สอน
 สิ่งไม่ตาย ถึงให้ได้ ทุกชั้นตอน
 สิ่งม้วยมรณ ก็ทิ้งมัน นั้นแลเนา.

สิ่งปรุแงแต่ง ไตใด ในโลกนี้
 ไม่ยินดี ยึดมัน แหละท่านชา
 จิตว่างไป ไร้“ตัวกู” ไม่จุ่มมา
 ไม่เห็นว่า อะไรกัน ที่มันตาย ๆ

๓ หมวด เป็น ให้เป็น

สาม ไหน ก็ได้

สามละได้ ได้ใหม่ใหม่ ใหม่เป็นเอก
 สามละใหม่ ใหม่ให้ตก ตกมีดี
 สามละตาย ตายให้ใหม่ เห็นสุดดี
 ที่อย่างนั้น ใหม่มีทุก ๆ ทุกอันเอย ฯ

หมายเหตุ :-

"ได้ใหม่ใหม่" คืออย่างได้ใหม่ได้มาใหม่ ตก
 นรีดี ตกตก ใหม่ขึ้นใหม่ เดิม ๆ กัน;

"ใหม่ให้ใหม่" คืออย่างใหม่ ตกปรั้งก็ตกใหม่
 ตกใหม่ ตกปรั้งก็ตกใหม่ ตกใหม่ขึ้นใหม่ ใหม่ขึ้นใหม่
 ใหม่ เดิม ๆ ใหม่ขึ้นใหม่แต่ตกใหม่ปรั้งตก;

"ตายให้ใหม่" คือตายจนตกใหม่ใหม่ตาย,
 แต่กตัญญูใหม่ อยู่มาตลอดกาล, และต้องใหม่
 ตกกระตก ตกใหม่ใหม่ เรียกว่า "ตายเสียก่อนตาย"
 คือ ตายเสียก่อนมีชีวิต ก่อนแต่จะ
 ทย ทย ดับ ฯ

น. อินท...

ยามจะมี.

มีอะไร มีไม่เป็น ก็เป็นทุกข์
 ถึงมีสุข ก็ยิ่งทุกข์ เพราะสุขนั้น
 ดูให้ดี อย่าเสียที ให้กับมัน
 จะพากัน มาเพิ่มทุกข์ ให้ทุกทีๆ

ยามจะใช้.

ยามจะใช้ ใช้ให้เป็น ไม่เป็นทุกข์
 ยามจะกิน กินให้ถูก ตามวิถี
 ยามจะถ่าย ถ่ายให้เป็น เห็นสุดดี
 ถ้าอย่างนี้ ไม่เป็นทุกข์ ทุกคืนวันๆ

เย็นอยู่ ด้วยจิตว่าง

คบหาทาง ทกขันธ์ ด้วยจิตว่าง
 ยถาลงาน ใ้้น้ความว่าง ทกอบุสสัน
 กิฬ อานาธ ทกอบุสสัน อังโฆระ กิฬ
 เทยเสวรัจสัน แล้วโนตัว แต่หัวที่

ทักขณัง ว่างได้ ด้วยจิตมา
 ไม้มีทั้ง ทกขันธ์ และหม่อมอติริ
 "คือปะ" ใ้้น้จิต ว่างนี้
 เป็น "เคล็ด" นี้ ใ้้น้จิตได้ สบายใจ ๫

ปากอย่างใจอย่าง

มีปากอย่าง ใจอย่าง นนทพดง
 ไม่เกิดทุกข์ เพราะยังมี หันแกลบ
 ว่าคำพระ พุทธองค์ ทรงเสด็จ
 อย่างระแวง ว่าฉันนลอก ยอช้อนเคย
 อย่างยังมี สิ่งใดๆ ด้อยใจดู
 ว่ารัก ของๆ อยู่เฉยๆ
 ปากพูดว่า รัก อยู่หม่อมเคย
 ใจอย่าเป็น เช่นปากโอ้อวดพอกเขา ๆ .

ตามรอยพระพุทธองค์.

เมื่อทั้งเกียรติ เกียรติศักดิ์ รักสงบ
 ก็จะไม่ นิพพานได้ ตั้งใจขาน
 ตัวท่านแหละ รู้ชัด อุบัติการณ์
 ว่าตัวท่าน เองถึง ซึ่งวิมุตติ.

จงดำเนิน ตามรอย พระพุทธองค์
 บากบั่นม่ง รามวล อันเอกอุตม์
 แน่ตั้งอา — ทิพย์อุทัย ไม่มีทรุด
 ท่านจะยุติ วิมุตติได้ ไม่เปล่าเอ๋ยฯ

อะไรเมื่อใด ?

สืบอะไรเมื่อใด เพศ=จน มั่นสัจขาว
 สืบจนจนเขา เมื่อใดได้ ๑ ตรกัมเพียร
 เมื่อใดเขา มี ธรรมมา โฉมจากเพียร
 ๑ ตรกัมเพียร เมื่อใดได้ โฉมเห็นตาม.
 มั่นสัจขาว เมื่อใด ฝืนใจ เห็นสาร
 เห็นพอ เห็น พอ มีได้ ทุกแห่งหน
 ตระกูลเมื่อใด ไม่ได้ เพียรทุกย ฝน -
 เห็น สัจขาว : เมื่อใดคน ๑ ข้อเมื่อใด.
 ทั้งสัจขาว เห็น คนเขา, ๑ ข้อเมื่อใด
 ที่ตรง ไม่สัจขาว, ของ สัจขาว ๑ ข้อเมื่อใด
 มี เสียบ ฝืน ที่ตรงไม่สัจขาว อะไรเมื่อใด
 แล้ว อะไร ฝืน ไม่เมื่อใด สัจขาว ๑ ข้อ ๑.

ภรรยาของนักเรียน.

เป็นนักเรียน เพียรศึกษา อ่ารรัก
สมาธิจะ หักเหี้ยน เตียนมลาย

แต่เดือนกัน สักเท่าไร ก็ไม่เชื่อ
หลอกพ่อแม่ มากมาย หลายกระบวน

การเล่าเรียน เบื่อหน่าย คล้ายจะบ้า
ไม่เท่าไร ใจกระด้าง สั้นยางอาย

มีสัจจะ ทมะ และขันดี
รักพ่อแม่ พวกพ้อง ต้องยำเกรง

ถูกรบัก เรียนไม่ได้ ตั้งใจหมาย
ถึงเรียนได้ ก็ไม่ดี เพราะฝักวน.

มันแรงเหลือ รักร้าย หลายกระสวน.
หน้าขาวนวล ใจหยาบดำ ช้ำละลาย.

ใช้เงินอย่าง เทน้าเทท่า นำใจหาย
หญิงหรือชาย เรียนไม่ดี สิ่งนี้เอง.

กตัญญู กตเวที ออย่าโง่งง
เรียนให้เก่ง ได้ยิ้มแป้ล้ แก่ทุกคน ๆ

เป็นพ่อ ให้เป็นพ่อ.

ถ้าเป็นพ่อ ก็จงเป็น ให้เป็นพ่อ
เดี๋ยวนี้เป็น กันจนผี ชีคร้านโย

พ่อรุ่นนี้ เผ่าพิริ พิโรปลอบ
จะตอบลูก ก็ตอบไม่ถูก ว่าเกิดมา

พ่อไม่รู้ ลูกจะรู้ ได้อย่างไร
ทำอะไร ได้ไม่— ถึงเสียวคน

เป็นเพียงให้ ผีหัวร่อ หรือพอไหว
พ่ออะไร ให้ลูกจุง จมูกพา.

ให้ชื่นชอบ สุดแต่ลูก จะปรารธนา
เพื่ออะไร กันหนา ยังมีดมนท์.

จะเดินไป ทางไหน ยังสับสน
ลูกของตน พ่อฆ่า สาแก่ใจ ๆ

บุญ เป็นอะไร.

สิ่งหนึ่ง เป็นเหมือน ของเกสรดอกไม้
 ที่ เป็น ขาป ก็บ กตุร ทั้ง ไถ่ถน
 ที่ เป็น บุญ มีไว้ เพื่อง เวื้อจุน
 ไซ้ เป็นคุณ สดวกตาย คล้ายปรตเวื้อ,

นริ้วขาวโพร มีไว้ไซ้ ไซ้ไว้แบก
 กลิ้งตกแตก ไซ้ล้น ประหวั้นเหลือ
 ไซ้กินเกสร ไซ้จะต้อบ, บขากเกสร
 บุญเหมือนเวื้อ มีไว้ไซ้ ไปห้พพาน

มีไซ้เพือ ไว้ประดับ ไซ้สอยทรู
 ไซ้ยออดช แบกไป ทุกสถาน
 นริ้วลอยล่อง ไปในโลก ไซ้ขก้นตง
 ไม่อยากข้าม ไซ้ห้พพาน เสียตายเวื้อ ๑

พระธรรมปิฎก

ชาวบ้าน - ชาววัด.

อันชาวบ้าน ทำงาห์ เพื่อตามแก้ปรัต
 ลือเกิดความ ตึงเครียด คนสั้นเสีย
 ส่วนชาววัด มั่งขจัด ไม้ทำเสีย :
 มีให้เกี้ยว เกี้ยวตาม มั่งงามธรรม;
 ลือเกิดมี เดรั้งวัด วัดชาวบ้าน
 ด้อย "โอฬ" "อาฬ" "อจจก" หรือ "อิมน" ?
 ส่วนเดรั้งวัด ชาววัด, วัดภิคารม
 ภาวนา ไร่ไร่ได้ เกี้ยวไร ;
 ด้ชาววัด ฮืดฮืด มั่งตามแก้ปรัต
 มั่งน้เกี้ยว แลนกล คนขอแผล
 ด้ชาวบ้าน เกี้ยวด้งัน งาห์เขื่อนแซ
 ก็มิแต่ ทกขาก น่มน นมองไป ;
 ลือขอให้ ชาวบ้าน เม้นชาวบ้าน
 ผสม ผสาน , เกี้ยวตาม ตามวลัย
 ไร่ชาววัด เป็นชาววัด ขจัดไกล
 เพื่อ มั่ง ไร่ เกี้ยว-ตาม งามน้กเอย ฯ .

ความเป็นพระ.

ความเป็นพระ คือจิตปราศ จากกิเลส	รู้สังเกต ไม่ประมาท ฉลาดเฉลียว
สำรวมระวัง รักษาใจ ไปทำดีด้วย	เพื่อหลีกเลี่ยง ภัยทั้งสาม ไม่ตามตอม.
จากเรื่องกิน เรื่องกาม และเรื่องเกียรติ	เห็นเสนียด ในร้อนเย็น ทั้งเหม็นหอม
ไม่ยินดี ไม่ยินร้าย ไม่อ่อมชอม	กิเลสล้อม ลวงเท่าไร ไม่หลงลม.
จิตสะอาด ใจสว่าง มโนสงบ	ทั้งครันครบ กายวจี ที่เหมาะสม.
ความเป็นพระ จึงชนะ เหนืออาภรณ์	โลกนิยม กระหึ่มใจ จึงไหว้แลฯ

เป็น มนุษย์ หรือ เป็น คน ?

เป็นมนุษย์ เป็นได้ เพราะใจสุข
 ไม่ร้อน ไม่เย็น ไม่กลัว ไม่กลัว
 ถ้าใจดี ก็เป็นได้ แต่เพียงคน
 ย่อมเสียใจ ก็ตน ได้เกิดมา.
 ใจสะอาด ใจสว่าง ใจสงบ
 ถ้าดีครบ ควรเสียก มนุษย์
 เพราะทำดี ทำดีทุก ๆ ใจ
 เป็นมนุษย์ดี ชัดเจน ไม่สงสัยสงสัย.
 ใจสกปรก ใจดำ และร้อนใจ
 ใจร้อนใจ ใจระแวง ใจเสียใจ
 เพราะพูดผิด ทำผิด ใจประมาท
 แต่ในสิ่งดี ก็ดี ๆ ใจดี.
 ดีดุดเกิด, ถ้าใจดี ไม่อวดดี
 ใจดีใจดี ใจดีใจดี ใจดีใจดี
 ใจดีใจดี ใจดีใจดี ใจดีใจดี
 ใจดีใจดี ใจดีใจดี ใจดีใจดี

ปุถุชน.

หน้าด้วยความ เห็นแก่ตัว มัวยึดมั่น	ว่าตัวฉัน ของฉัน มัวมันหมาย
เป็นตัวตน นอกใน ใจหรือกาย	ตั้งแต่เกิด จนตาย ไว้เป็นตัว.
ด้วยอำนาจ อวิชา ดังตาบอด	เกิดขึ้นสอด ไปทุกกาล สถานทั่ว
ต้องหลงรัก หลงสอก เกิดโรคกลัว	เป็นไฟคัว ใจกาย ให้อ้อนรน.
อย่างนี้แล เวียนว้าย ในวัฏฏทุกข์	ไม่เอือกเย็น เป็นสุข สักเส่นชน
เห็นตัวทุกข์ ว่าเป็น ตน— ของตน	นี้แหละหนา ปุถุชน คนหนาจริง ๆ

กัลยาณชน.

กัลยาณชน นั้นละได้ ในส่วนผิด	มายึดติด มากมาย ฝ่ายกุศล
หมายมั่นเห็น ว่าเป็น ตน— ของตน	เท่ากับกับ ปุถุชน “ยึดตัวกู”.
แม้ความยึด จะเท่ากัน แต่มันแปลก	มันเกิดแยก ทางกัน ดูชั้นอยู่
ข้างหนึ่งยึด ความทราวม กามเชิดชู	ข้างหนึ่งยึด ความทรู กุศลงาม.
ปุถุชน เคยหนาทึบ ด้วยผ้าตา	ครั้นนานมา เริ่มเห็นรัต— นะสาม
คือพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ ตาม—	ความเป็นจริง ใจเกิดงาม นามกัลยาณ ๗

อริยชน.

อริยะ แปลว่าละ จากข้าศึก	ไม่จมลึก อยู่ในโลก โสภสลาย
จนไม่มี ข้าศึกใหญ่ ทางใจกาย	เพราะจางคลาย คือวิโยค เป็นโลกเย็น.
เป็นปุถุชน กันทำไม ให้นานเล่า	จะตายเปล่า ไปทั้งชาติ ฉลาดเห็น
มันมีทาง ชนะทุกข์ ทุกประเด็น	อย่ามัวเป็น บู้โสม เรื่องโคมลอย.
ทิวฏฐิว่า “ตัวกู” และ “ของกู”	มุงมล้าง มันอยู่ อย่าท้อถอย
กิลสหลาย เริ่มมลาย ไม่รัดร้อย	นี่คือรอย อริยา วิชาเทอญ ๗

อรหันต์.

อรหันต์ นั้นคือถูก ถึงที่สุด
ถึงความเต็ม แห่งมนุษย์ สุตพรรณนา
ท่านหักแล้ว ซึ่งวง แห่งวัฏฏ์วน
เหนือบุญ-บาป ชั่ว-ดี มีแต่ใจ-
จิตหลุดจาก ทุกอย่าง ที่เคยติด
เหนือความเกิด ความตาย ใคร่ครวญดู

ทางวิมุตติ จากทุกข์ ทุกสาขา
ควรแก่การ วันทา ยิ่งกว่าใคร,
ไม่มีตน เวียนว้าย ในภพไหน
ที่ว่างไป จากตัวกู และของกู,
ไม่มีพิษ มีภัย อะไรอยู่
จะได้รู้ พระนิพพาน เหมือนท่านแล้ว

เป็นเจ้าของ.

เป็นเจ้าของ เขาว่าบุญ ไใหญ่หลวงนัก
ฉันฉุกใจ ในยุค พระศาสดา
พัดใบตาล ยังไม่มี นี้พัดยศ
สัญญาบัตร ไตรพระทาน งานสำคัญ

พากันแบก ใจใคร่ ใฝ่ฝันหา
เป็นเจ้าของ กันหรือหนา ทำไหนกัน.
นิตยภัตต์ มีหมด กระโถน ชัน
ฉลองกัน หรรษา จนบ้าใจฯ

เป็นหลวงตา.

เป็นหลวงตา สนุกกว่า เป็นเจ้าคุณ
ไม่ปรุงแต่ง สังขาร ประการใด
บุญเป็นเรื่อง สวยงาม กิน-กาม-เกียรติ
ส่วนความว่าง ว่างเสียจน คนกลัวลาน

เหมือนความว่าง ดีกว่าบุญ เป็นไหนฯ
ล้วนเป็นไป สงบเย็น เป็นนิพพาน.
แต่ไม่มี ใครเกลียด ทุกสถาน
เขาเกลียดกัน ชันจ้าน เป็นหลวงตาฯ

เป็นพระบ้าน.

เป็นพระบ้าน นั้นเห็นว่า ภาระมาก
หนอนสังคม มีมา ทั้งตาปี
ฉันทนเป็น พระบ้าน มานานแล้ว
มีแต่งงาน เตี้ยต่ำ, ทำตะบัน

ต้องเป็นครก เป็นสาก กันเต็มที
ช่างเหลือที่ จะเป่าบัต ขจัดมันฯ
ถ้าคิดไป ใจแสบว ไม่สุขสันต์
ก็ไม่เห็น มีวัน จะหมดไปฯ

เป็นพระเถื่อน.

เป็นพระเถื่อน เหมือนนก วิทหงษ์ ย่อมบินตรง ไปได้ ทิศไหนไหน
 เป็นอิสระ อยากจะผละ สักคมใด ก็ผละได้ ทนใจ ไม่อึดแอฯ
 เอ็นดูฉัน ขอให้ฉัน เป็นพระเถื่อน มีหมู่ม้า เป็นเพื่อน ทุกกระแสน
 มดแมลง แสดงธรรม อยู่จำแจ ไพเราะแท้ ไม่มีเบื่อ เหลือกกล่าวเอยฯ

เป็นพระป่า.

เป็นพระป่า สงบกว่า เป็นพระเมือง ไม่มีเรื่อง แยกพรรค แยกศักดิ์ศรี
 ไม่ต้องสวม หน้ากาก ผู้มากดี มันเกิดฟรี ขึ้นมาเอง เก่งในตัว.
 จะนั่งนอน ยืนเดิน ไม่เขินขัด ไม่มีใคร คอยวัด ว่าดี ชั่ว
 ไม่มีเรื่อง ยัวเย้า ให้เฝ้ามัว จึงเย็นตัว เย็นใจ ไม่ขึ้นลง ฯ

เป็นพระเมือง.

เป็นพระเมือง เรื่องมาก ด้วยอยากเด่น ต้องเขม่น กันไป จนไหลหลง
 ต้องแบกทรัพย์ แยกศักดิ์ แยกพรรคพงศ์ เพื่อการเมือง เรื่องฉรงค์ ด้วยจงใจ.
 งานใต้ดิน ใต้น้ำ ก็ทำเป็น ถึงฆ่าเข่น กันพินาศ ไม่หวาดไหว
 คอยแข่งกัน มิให้ใคร ดีกว่าใคร ไม่เย็นใจ เย็นตัว มัวขึ้นลง ฯ

โพธิสัตว์.

โพธิสัตว์ คือสัตว์ มุ่งพัฒนา	ให้โพธิแผ่ แก่กล้า เต็มความหมาย
ดูให้ดี มีอยู่จริง ทั้งหญิงชาย	ดูมวงาย จะไม่มี ที่ไหนเลย.
ถ้าทุกคน ดันรน เพื่อโพธิ	มันค่อยผลิ ออกไป ไม่หยุดเฉย
ถ้ามีแต่ ร้องว่าแยะ ขอมแพ้วัย	ในโลกเลย ไม่มี โพธิชน.
อย่าขอมแพ้ว มุ่งแต่ ปลูกโพธิ	ให้เต็มสติ กำลัง หวังเอาผล
ไม่เสียที่ ที่ได้เกิด มาเป็นคน	ได้ผ่านพ้น อวิชชา เพราะกล้าทำ ฯ

พระรัตนตรัย.

พระพุทธะ พระธรรมะ และพระสงฆ์ ล้วนต่างองค์ เป็นสามพระ หรือเณร
หรือเป็นองค์ เดียวกัน ที่ชั้นใน ดูเท่าไร ก็ไม่เห็น เป็นสามองค์.
นั่นถูกแล้ว ถ้าดูกัน แต่ชั้นนอก คือดูออก มีพุทธะ จอมพระสงฆ์
ได้ตรัสรู้ ซึ่งพระธรรม ทรงจำนง สอนพระสงฆ์ ทั้งหลาย ให้รู้ตาม.
แต่เมื่อดู ชั้นใน กลับได้พบ ว่าธรรมหนึ่ง ซึ่งอยู่ครบ ในพระสาม
ทั้งพุทธ สงฆ์ หรือว่าองค์ พระธรรมงาม ล้วนมีความ สะอาดสว่าง สงบ บรรจบกัน ฯ

ไม่รู้จักหน้าที่.

เกิดเป็นแมว	ทำไมนี่	ขี้เกียจหา	เกิดเป็นหมา	ทำไมนี่	ขี้เกียจนอน
เกิดเป็นหมู	ทำไมนี่	ขี้เกียจนอน	เกิดเป็นหนอน	ทำไมนี่	ขี้เกียจกลาน
เกิดเป็นงู	ทำไมนี่	ขี้เกียจเลื้อย	เกิดเป็นเลื้อย	ทำไมนี่	ไม่หนีขวาน
เกิดเป็นขุน	ทำไมนี่	ไม่ขี่คาน	เกิดเป็นท่าน	ทำไมนี่	ขี้เกียจอ้ง
เกิดเป็นพระ	ทำไมนี่	ดีแต่ขอ	เกิดเป็นหมอ	ทำไมนี่	ดีแต่ถอง
เกิดเป็นครู	ทำไมนี่	ดีแต่ท่อง	เกิดเป็นอ่อง	ทำไมนี่	ดีแต่เออ ฯ

ความรักของอวิชา.

มีชายหนึ่ง ลิงหนึ่ง อยู่ด้วยกัน
ลิงก็รัก คนจัด เต็มอัตรา

มาวันหนึ่ง คนนั้น นอนหลับไป
ลิงคิดว่า ไอนี้ยวน กวนเพื่อนกู

ฉวยตุ้มไม้, มาเงือ ขึ้นสองมือ
ฝ้ายเพื่อนรัก ดิ้นซึก ไปหลายที

คนก็รัก ลิงนั้น เป็นหนักหนา
ทั้งสองรา รักกัน นั้นเกินดู.

แมลงวัน มาได้ ที่กักหู
จะต้องบี ให้มันตาย อ้ายอปรีดิ์.

ฟาดลงไป เต็มต้อ แมลงวันหนี
ดูเถิดนี้ ความรัก ของอวิชา ฯ

๘ หมวด ศีลธรรม

ศึกษากันทำอะไร?

โลกยุคนี้ มีศึกษา กันทำไหน
บ้างติดยา เสพติด เป็นติดตั้ง

บ้างดูหมิ่น พ่อแม่ ไม่มีคุณ
บ้างลุ่มหลง love free เป็นดั่งาม

บ้างไปเป็น อีปี่ มีหลายชนิด
บ้างที่มี ดึกर्मมาก โยกฮากพอ

ยุวชน รุ่นใหม่ ได้คัลุ่มคลั่ง
บ้างก็ฝัง หัวสุม ลุ่มหลงกาม.

บ้างก็เห็น เรื่องบุญ เป็นเรื่องพลาบ
บ้างประณาม ศาสนา ว่าบ้าบอ.

บ้างทวงอิส- ระพันธ์ จนเหลือขอ
โลกเราหนอ ให้ศึกษา กันทำอะไร ฯ

ความหมายของศีลธรรม.

ศีลธรรม ความปกติ ตามธรรมชาติ
ศีลธรรม คือ สุข- สะดวก บวกเข้ากัน

ศีลธรรม นำบุญคุณ ดลอรียะ
ศีลธรรม ทุกทุกส่วน ล้วนเส้นตรง

ศีลธรรม ปริยัติ จัดฐานราก
ศีลธรรม สะอาด สว่าง สงบ บรรจบงาน

ศีลธรรม ตามอำนาจ คนจัดสรร
ศีลธรรม คนทุกวัน หันหัวลง.

ศีลธรรม รวมฐานะ ที่พึงประสงค์
ศีลธรรม นำสูงส่ง ตรงต่อญาณ.

ศีลธรรม มีวิบาก ล้วนสุขสานต์
ศีลธรรม ส่วนอวสาน นิพพานแล้ว ฯ

ศีลธรรม กับ คน.

ศีลธรรมแล้ว คนก็ได้ กลายเป็นผี
ศีลธรรมดี ผีก็ได้ กลายเป็นคน

ศีลธรรมต่ำ เปลี่ยนคน จนคล้ายสัตว์
ศีลธรรมสูง คนสดใส ไม่อลเวง

ศีลธรรมนี้ ทุกวัน มันตายซาก
ศีลธรรมกลับ มาเมื่อไร ทั้งใจกาย

หาความดี ไม่ประจักษ์ สักเส้นขน
ที่เลิศล้ำ ภูมิใจ ไหว้ตัวเอง.

จะกินกัด โกงกัน ขมั้นเขม็ง
ล้วนย่าเกรง กันและกัน ฉันทเพื่อนตาย.

คนมีปาก ก็ไม่พลาบ ศีลธรรมหาย
คนจะหาย จากทุกข์ เป็นสุขเอง ฯ

ศีลธรรมโลก ย่น-ถ่อย-ยับ.

ศีลธรรม! ศีลธรรม! ศีลธรรม! ต้องตกต่ำ ลงทุนวัน ถ้าสรรหา
คงไม่พอ ขอมาทำ น้ำหยอดตา เพราะบูชา กนแต่เงิน เกินพอแรง.

ศีลธรรม! ศีลธรรม! ศีลธรรม! ต้องตกต่ำ ไปเสียทั่ว ทุกหวัระแหง
เขารังเกียจ เกลียดชัง ดั่งผีกระเซง อยากให้มัน แห้งแล้ง จากโลกนี้.

ศีลธรรม! ศีลธรรม! ศีลธรรม! ถูกเหยียบย่ำ โดยฝูงคน จนบั้นนี้
โลกของคน ย่น ถ่อย ยับ เกินอัปรีช ที่คงที่ คือโลกสัตว์ ดูอัศจรรย์ ๆ

*
หลงความบ้าว่าศีลธรรม.

โลกทุกวัน อยู่ในชั้น กลียุค ที่เบิกบुक เร็วรวดเร็ว สุดสลาย
จนสิ้นสุด มนุษยธรรม ต่ำอบาย เพราะเห็นกง-จักรร้าย เป็นดอกบัว.

กิเลสใส- หัวส่ง ลงปลักกิเลส มีความแกว่าน แสนพิเศษ มาสมหัว
สามารถดูต ดึงกันไป ใจมีดมัว เห็นตนตัว ที่จมกาม ว่าความเจริญ.

มองไม่เห็น ศีลธรรม ว่าจำเป็น สำหรับอยู่ สุขเย็น ควรสรรเสริญ.
เกียรติ กาม กิน บั้นบ้ำ ยิ่งกว่ากิน แล้วหลงเพลิน ความบ้า ว่าศีลธรรม ๆ

*
ศีลธรรมกลับมาเถิด!

กลับมาเถิด ศีลธรรม กลับมาเถิด! กำลังเกิด ภัยร้าย อันใหญ่หลวง
แก่สัตว์โลก ทั่วถิ่น จักรวาลปวง นำเป็นห้วง ความพินาศ ฉกาจเกิน.

กลับมาเถิด ศีลธรรม กลับมาเถิด! ในโลกเกิด กลียุค อย่างฉุกฉิน
หลงวัตถุ บ้าคลั่ง เกินบังเอิญ มัวเปล็ดเพลิน สังกาลี มีกำลัง.

กลับมาเถิด ศีลธรรม กลับมาเถิด! ความเลวร้าย ลามเตลิด จวนหมดหวัง
รีบกลับมา ทันเวลา พาพลัง มายบัยยัง โลกไว้ ให้ทันกาล ๆ

ถ้าศีลธรรมไม่กลับมา.

ถ้าศีลธรรม ไม่กลับมา โลกาวินาศ มนุษยชาติ จะเลวร้าย กว่าเดรัจฉาน
 มัวหลงเรื่อง กิน กาม เกียรติ เกียรติดิพพาน ล้วนคือด้าน ไม่เห็นยวร้าย บังคับใจ.

อาชญากรรม เกิดกระหน่ำ ลงในโลก มีเลือดโชก แดงฉาน แล้วช่านไหล
 เพราะบ้ากิน บ้ากาม ทรามเกินไป บ้าเกียรติก็ พอไม่ได้ ให้เมาดน.

อยากครองเมือง ครองโลก โยกันใหญ่ ไม่มีใคร เมตตาใคร ให้สับสน
 ขอศีลธรรม ได้กลับมา พาหมู่คน ให้ผ่านพ้น วิกฤตการณ์ ทันเวลาฯ

ปรมัตถธรรมกลับมา.

ปรมัตถธรรม กลับมา โลกสว่างไสว ปรมัตถธรรม หมดไป จิตใจมืดมนท์
 มัวเป็นกัน แต่คน มนุษย์ก็ไม่มี ศีลธรรมดี คนก็กลาย เป็นมนุษย์กันหมด
 ศีลธรรมถอยถด ต้องเพิ่มปรมัตถธรรม คนทำบาปกรรม เพราะโลกขาดสัมมาทิฐิ
 คนมีสติ ย่อมดำริโดยแนว แห่งปรมัตถ์.

อยู่กับธรรม.

เมื่อรบสู้ กับศัตรู สู้ด้วยธรรม จะปลุกปล้ำ กันเท่าใด ไม่เสียหาย
 ถ้าสู้กัน อย่างนี้ ไม่มีตาย ในสุดท้าย จะปรองดอง ต้องใจกัน.

เมื่อป้องกัน ศัตรู รู้ใช้ธรรม เป็นกำแพง เพชรล้ำ เลิศมหันต์
 ป้องกันได้ สารพัด นำอัสจรรย์ บ้อมค่ายมั่น กว่าสิ่งใด ในโลกคน.

เมื่อหลบซ่อน จากศัตรู อยู่กับธรรม ไม่ระกำ ทุกข์เห็น สักเส้นขน
 ช่วยปลุกปลอบ ชื่นชอบ น่ากมล : ขอทุกคน จงมีธรรม ประจำกาย ฯ

ปัญหาเฉพาะหน้า.

โลกกำลัง มีปัญหา ว่าพระธรรม สำคัญกว่า ข้าวน้ำ นั้นไซ้ใหม่
 เราดีได้ เพราะศีลธรรม บำรุงใจ โลกวิไล เลิศล้ำ เพราะธรรมพา.
 พวกหนึ่งว่า หิวนัก ต้องอ้อมก่อน แล้วค่อยสอน ศีลธรรม กันเถิดหนา
 พวกหนึ่งว่า จะอ้อมท้อง ธรรมต้องมา หิวเจียนบ้า เพราะศีลธรรม ไม่คำใจ.
 คนส่วนน้อย สนใจ ใคร่ธรรมะ ส่วนมากผละ หันเห เถลไถล
 หาเนื้อหนัง ทั้งแก้หนุ้ม พุ่มเฟื่อยไป โลกเลยไม่ มีพระธรรม ทำยาตา ฯ

ก ข ศีลธรรม.

ก - ค

ก ไก่ ชอบ ข้าวสาร ไม่ชอบพลอย แต่ที่ถ้อย อารี มั่นดีเหลือ
 ข ไข่ กิน ประโยชน์ดี มีเหลือเพื่อ ต้องเอื้อเพื่อ แดง่าย ให้ระวัง.
 ข ขวด ดูสง่า กว่ากระบอกรู ใช้นอกคอก ตักกิน นั้นผิดหวัง.
 ค ควาย คนว่าโง่ โมหะจ้ง แต่คนมั่ง— มีเพราะควาย นำอายุมัน ฯ

ค-จ, จ-ช

ค คน ถ้า ฝึกฝน เสียงจะเพราะ ขัดคอกัน มันไม่เหมาะ ไม่สุขสันต์
 ฉ ระฆัง เสียงกังวาน หวานใจครัน เสียงสวรรค์ เชิญให้คน สนใจธรรม.
 ง งู ที่ ลนลาน พิชพานน้อย ที่แช่มช้อย พิชมันกล้า ดูน่าฆ่า
 จ จาน มี อาหาร คำมันล้ำ ถ้าจานคร่า ไม่เห็นมี ดีอะไร.
 ฉ ฉิ่ง ที่ ดีดี มีเสียงเพราะ ถ้าฉิ่งแตก ดีหรือเคาะ ฟังไม่ไหว
 ช ช้าง มี สติตั้ง ระวังภัย จะเคลื่อนไหว งามสง่า ทุกอาการ ฯ

ช-ญ, ฎ-ฐ

ช โช	ไม่ อากล่อม ซึ่งน้ำใจ	แม้อ่ามได้ กระทั่ง ถึงข้างสาร
ฉ เถอ	ไม่ เลินเล่อ เข้าสู่ฉาน	ง่ายต่อการ จะประสบ พบปัญญา.
ญ ผู้หญิง	สิ่งสร้างมา เป็นเมีย, แม่	หญิงสาระแน ชอบเป็น อีปลาร้า
ฎ ขฎา	หมายถึงเทริด เติลิตมา	จากชฎา คือผมเชิง ยุ่งเหยิงจริง.
ฎ ปฎัก	อย่าให้ปัก เอาผู้ใช้	เครื่องฝึกฝน วัควาย ให้เก่งวิ่ง
ฐ ฐาน	แม่ อยู่ต่ำ อย่าติติง	สำคัญกว่า ตัวสิ่ง อยู่ข้างบน ฯ

จ-ฉ, ด-ถ

จ มจโท	โสภา ยิ่งพ่าย่ง	ควรจะมุ่ง งามธรรม ตามเหตุผล
ฉ ผู้เต่า	ที่แท้ ต้องตื่นตน	เพราะได้ยล โลกมา เวลานาน.
ฉ เณร	นั้น คือหน่อ สมณะ	เริ่มตบะ เพื่อดับทุกข์ ทุกสถาน
ด เด็ก	ตัว ยังเล็ก รู้ประมาณ	เชื่อพ่อแม่ อาจารย์ ท่านอบรม.
ด เต่า	แม่ จะเขลา ก็หน่วงหนัก	กระดองฝึก ใช้เป็นเกราะ อย่างเหมาะสม
ถ ถุง	ทอง มีค่า กว่าถลุงม	น่านิยม อย่างสูง คือถลุงธรรม ฯ

ท-น, บ-ผ

ท ทหาร	มุ่ง กำราบ ปราบข้าศึก	ถ้าไม่ฮึก เพื่อเกียรติ-งาม กังามข้า
ท ธง	นั้น ธงชัย มีไว้หน้า	ให้เกิดก่า- ลังใจ ได้มากพอ.
น หนู	หนูน้อยๆ คอยเชื่อฟัง	ทำแต่ตาม พ่อแม่สั่ง จักสุขหนอ
บ ใบไม้	ไซ้เป็นยา หาไว้พอ	ทั้งยาหม้อ ยาผง ไซ้จดี.
ป ปลา	มี ลูกตา ไม่เคยหลับ	เป็นคติ ที่ควรรับ มาขับผี (?)
ผ ผึ้ง	นับ เป็นหนึ่ง แห่งสามัคคี	ความเพียรมี มากกว่าคน ควรสนใจ ฯ

ฝ-ฟ, ภ-ย

ฝ ฝ	หมาย ความว่า ไว้บ้องกัน	สิ่งโน้นนั้น ให้งามงด และสดใส
พ พาน	เพื่อ เสริมความงามวิไล	ดำรงกาย วาจาใจ ตั้งใส่พาน.
ฟ พัน	รักษามัน ให้ถูกต้อง	เคี้ยวกัดคล่อง ชัดเสียง สำเนียงขาน
ภ สำเภ	เราใช้ข้าม ชลธาร	ถึงนิพพาน เพราะถือเอา สำเภธรรม.
ม ม้า	ยิ่ง เลียงดี ยิ่งมีพลัง	และมีทั้ง ท่าที ที่งามขำ
ย ยักษ์	ดู จะรัก แต่บาปกรรม	ซึ่งจะทำ ให้เป็นยักษ์ ไม่รักดี ๆ

ร-ว, ศ-ส

ร เรือ	แล่น อยู่เหนือ ผิวน่านน้ำ	อย่าให้คว่ำ ก็ถึงท่า สง่าศรี
ล ลิง	มี เหลี่ยมเล่ห์ หลายวิธี	คนเรานี้ อย่าให้ลิง มันหลอกเอา.
ว แหวน	สวมนิ้ว ดูคมขำ	แหวนพระธรรม สวมใจ หายโง่เขลา
ศ ศาลา	คุ้มฝนฟ้า พาให้เรา	มีร่มเงา สุขสบาย ได้ทุกวัน.
ษ ฤษี	แสวงหา สิ่งสูงสุด	เพื่อมนุษย์ อยู่เย็น เป็นสุขสันต์
ส เสือ	ที่คีดี มีคุณธรรม	คนพากัน ให้เกียรติ ไม่เกลียดชัง ๆ

ห-อ

ห หีบ	เหมือนหทัย ใส่ชีวิต	ชวนกันคิด ให้วิไล ตั้งใจหวัง
พ จุฬา	ยอดสมอง ต้องระวัง	อย่าให้พลัง พลาดผิด ชีวิตวาย.
อ อ่าง	วางไว้ ใส่ก่อนทอง	รีบสนอง ใส่ให้ได้ ตั้งใจหมาย
ฮ นกฮูก	ตาดี มีประกาย	มองเห็นได้ แม้ค่ำมืด ยืดยาวไกล ๆ

กข ปรมัตถธรรม.

ก-ข

ก ไก่	ขันก้อง ร้องบอกมา	เป็นหัวข้อ แสดงธรรม นำศึกษา
ข ไข่	ข้อง เวียนวิฏฐิ อยู่อตรา	ใครอย่ากล้า ยึดอะไร ไว้เป็นตน.
ข ขวด	ใส่ สุรา; กายาคณ	โมหะหนา ออกไม่ได้ ให้ขัดสน
		ใส่ของเมา เมาล้น กว่านั้นไป ๆ

ค-ง, จ-ฉ

ค ควาย	หมายถึง อวิชา	ชี้หรือฆ่า มันทั้งผอง จักผ่องใส
ค คน	อย่า สัปดน ยืนเข้าใน	ห่วงโซ่ใหญ่ สายกรรม ช้ำมิวาย.
ฅ ระฆัง	วังเวงเสียง สำแดงสัจ	เป็นปรมัตถ์ แล้ววิมุตติ เป็นจุดหมาย
ง งู	อุปาทาน พานพันกาย	ตั้งผีพราย ยึดจับ ไว้กับทุกข์.
จ จาน	เปรียบเหมือนกาย ใส่ธาตุ-ขันธ	ต้อง "คว่ำ" มัน ให้ว่างหาย กลายเป็นสุข
ฉ ฉิ่ง	ทั้ง จังหวะ อยู่กรุกกรุก	บอกว่าทุกข์ ทุกที่ ที่เกิดมา ๆ

ช-ญ, ฎ-ฎ

ช ช้าง	ร้องอย่าง โทณจนาท	มันไม่พลาด พลัดตก จากหน้าผา
ช ช่อ	สาย สงสาร ช่างมารยา	ผูกแน่นหนา ไม่แสดง แห่งเงื่อนปม.
ฌ เฒ	ไม่ปลั่งเปลอ เข้าสู่ฉาน	แล้วเกิดญาณ เพราะปัญญา มาผสม
ญ ผู้หญิง	รู้จักจริง ไม่โง่งม	เป็นบัณฑิต มีถม เทียมผู้ชาย.
ฎ ขฎา	เลื่อนมา จากผมเชิง	แสนยุ่งเหยิง คือกิเลส ฤทธิ์เดชร้าย
ฎ ปฎัก	บึกหรือดี ที่วัวควาย	เหมือนขับไล่ อวิชา หนีหน้าไป ๆ

ฐ-ณ, ต-ต

ฐ ฐาน ที่ คงมั่น นั้นต้องมี
ท มณโฑ โสภา ทำอะไร
ฒ ผู้เฒ่า ที่แท้ รู้จักโลก
ณ เณร คือ หน่อ สมณะอัน
ด เด็ก ใจ ยังเล็ก ยึดถือน้อย
ต เต่า เอาแต่ จะกินนอน

ทุกคดี ธรรมหรือโลก ไม่โยกไหว
ทั้งกายใจ ต้องโสภา มาด้วยกัน.
สุขหรือโศก รู้จักจริง ทุกสิ่งสรรพ
จะสร้างสรรค์ ศาสนา สถาพร.
จึงไม่ค่อย ทุกข์ใจ ฤทัยถอน
เหมือนคนเขลา เอาแต่ร่อน ทหาารมณฺ์ ฯ

ถ-น, บ-ป

ถ ถูง นั้น บรรจุ อนุสัย
ท ทหาร ของพระองค์ ต้องระดม
ธ ธง นั้น ธงชัย อรหันต์
น หนู นั้น พันภัย เพราะได้รู้
บ ใบไม้ ใช้บังแดด ได้เย็นน้ำ
ป ปลา น้ำ ถึงตา พาวิกล

ถ่ายเทไว้ ทุกครา อย่าหมักหมม
พลังถล่ม กิเลสมลาย ไร้ศัตรู.
มีธรรมชั้นนี้ เป็นกองทัพ ขับเจ็ยวสุ
เหมือนเราสู้ ใช้ธรรม กำบังตน.
ใบพระธรรม บังกิเลส วิเศษผล
ไม่เคยยล เห็นน้ำ ดังทำเมิน ฯ

ผ-ฟ, ภ-ม

ผ ผึ้ง ฟึ่งเปรียบ คณะสงฆ์
ฝ ฝา ถ้า ปิดดี มีคุณเกิน
พ พาน มี ไว้ใส่ สิ่งสูงสุด
ฟ ฟัน นั้น เคี้ยวกัด ตัดเยื่อใย
ภ สำเภา ข้ามสมุทร สุดลึกล้ำ
ม ม้า เหมือน กายาดี ขี่ขับมา

ดำรงงาน ศาสนา นำสรรเสริญ
เหมือนคนเจริญ สติไว้ คุ้มกายใจ.
กายมนุษย์ ใส่ธรรมรส อันสดใส
ตัดอนุสัย ได้ด้วยฟัน คือปัญญา.
สำเภาธรรม ข้ามมหารณฺ์ แห่งตัณหา
ตามมรรคา แปรองค์ ตรงนิพพาน ฯ

ย-ด, ว-ช

ข ยักษ์	แปลว่า “ผู้ เขายูซา”	มักกลายมา เป็นยักษ์ ผู้หักหาญ
ร เรือ	เปรียบ เหมือนกาย ไร้ใช้งาน	ถ้าเรือร่ว จะบ่่วยการ งานไร้เรือ.
ด ถึง	ที่ แท้จริง มันหลอกเจ้า	กิเลสเรา ก็หลอกเรา เอามากเหลือ
ว แหวน	ใส่ น้่วงาม ความเหลือเพื่อ	ถ้าใครเชื่อ ก็ทิ้งไป อย่าใส่เลย.
ศ ศาลา	สร้างขึ้นมา บังแดดฝน	ศาลาธรรม กำบังคน ทั้งโลกเหวย
ษ ฤษี	แสวงหา มาอย่างเคย	ไม่หยุดเฉย วิบัสสนา แก่กล้าจริง ๆ

ศ-ท, พ-ฮ.

ศ เสือ	ซุ่ม ในสมณะ วิบัสสนา	จับได้มา ซึ่งมรรคผล พิมลยิ่ง
ห หีบ	ใส่ สุนัขจิ้งจอก อย่าซังซิง	เพราะเป็นสิ่ง เดียวเลิศ เหลือพรรณนา.
ท จูฬา	ถือกันว่า “สิ่งสูงสุด”	คือวิมุตติ จุดหมายมาด แห่งศาสนา
อ อ่าง	นั้น เป็นแอ่ง แห่งอาสวา	ใช้บิณญา ทุบหลาย อย่าให้ร้อ.
ฮ นกฮูก	เห็นได้ ในยามค่ำ	ผู้มีธรรม เห็นถึงใน ท้ายหนอ
หวัชชธรรม	นำมาวาง อย่างเพียงพอ	เป็น กช แห่งพระธรรม นำไปตรอง ๆ

สำคัญที่มีศีลธรรม

ศีลธรรม มีประจำ อยู่คู่โลก

ยิ่งกว่าโชค ไตโต ที่ไผ่ผ่น

โชคจะดี หรือร้าย อย่างไรกัน

มันสำคัญ อยู่ที่ มีศีลธรรม ๆ

๕ หมวดมงคล

เราสร้างดาว ๑๔ ให้ดวงสว่างไสว

เจตฯ ดักดำดลจิต เพชรดีนั้นมันมี-
 ใจเรา, สักกว่าคิดลวง
 คำดีนั้นแหละเราหล่อ เสร็จกับมือ
 มาทำให้ล้นรอบ มนดี
 ดาวซู้ไม่ได้ไล่ป่น ที่เราขยี้มัน
 ดุจดั่งคำวิ เป็นคุณ
 อยู่ดี ทั่วดี เพชรขุ่น คำวิเสียดู
 ๓ ลอดซึ้งมีดีมา
 ดาวดีมีอยู่คู่ธา ก็เพราะเหตุว่า
 เราทำดีมี เห็นมี ?
 ในตานั้น เราทำนโยนิตร คำดีใส่มอไว้
 ดาวดีใจก็มีสมมุติ ฯ

พุทธทาส อินทปัญโญ

ทำดี ดีแล้ว เป็นพร

ทำดี ดีแล้ว เป็นพร ไม่ต้อง อ้อนวอน
ขอพร กะใคร ให้อะไร.

พรที่ ให้อะไร ผันผวน เป็นเหมือน ลมหนาว
อวลไป อวลมา อย่าหลง.

พรทำ ดีเอง มั่นคง วันคืน ยืนยง
ซื่อตรง ต่อผู้ รู้ทำ.

อยากรวย ด้วยพร เพียรบำ — เพ็ญบุญ กุศลนำ
ให้ถูก ให้พอ ต่อตน.

ทุกคน เกิดมา เป็นคน ชั่วดี มีเงิน
เป็นผล แห่งกรรม ทำเอง.

ถือกรรม เชื้อกรรม ย่ำแยง บาปชั่ว กลัวเกรง
ทำแต่ กรรมดี ทวีพร ๆ

กรรมดี ดีกว่า มงคล

กรรมดี ดีกว่า มงคล สืบสร้าง กุศล
 ดีกว่า นังเกล้า ของคลัง.
 พระเครื่อง ตะกรุด อุทกั ปลุกเสก แสนจม้ง
 คาคม้ง แขนวม้ง รังรุง.
 ชีขลาด หวาดกลัว ห้วย่ง กิเลส เต็มพุง
 มงคล อะไร ได้คุ้ม.
 อัมพาล ช้อหา มากุม เป็นเรื่อง อุทลุม
 นอนตาย ก่ายเครื่อง รางกอง.
 ธรรมะ ต่างหาก เป็นของ เป็นเครื่อง คุ่มครอง
 เพราะว่า เป็นพระ องค์จริง.
 มีธรรม ฤามี ไครยง ไว้ธรรม ผีสง
 ไม่ยง ก็ตาย เกินตาย.
 เหตุนั้น เราท่าน หยิงชาย เร่งชวน เร่งขวย
 ทาธรรม มาเป็น มงคล.
 กระทั่ง บรรลุ มรรคผล หมดตัว หมดตน
 พันจาก เกิด แก่ เจ็บ ตาย.
 บริสุทธิ์ ผุดผ่อง ใจกาย อุบ้ทวะ ทังหลาย
 ไม่พ้อง ไม่พาน สถานใด.
 เหนือโลก เหนือกรรม อำไพ กิเลส— สวะไหน
 ไม่อาจ ย้ายี บีศา ฯ

สู้กับหมอน.

หมอนหมอนต่ำ นอนหงาย สบายหนอ	ถ้าหมอนสูง นอนหงาย กลัวตายโง่
คือคอหัก เผาะออกไป ได้ใส่โลง	แต่มันโล่ง สบายเหลือ เมื่อนอนตะแคง.
พ่อคุณเอ๋ย จะต้องมี สองสามหมอน	ข้างหลอกหลอน ไปได้ หลายแขนง
แก้ล้ามัน อย่ามีมัน ให้เหนื่อยแรง	นอนตะแคง หรือนอนหงาย ใช้แขนรอง.
นอนแต่น้อย ไม่ตะบอย หาความสุข	จากการนอน ไม่อยากจะลุก : เป็นโรคสมอง
ทีกิเลส ชักน่าใจ ให้ล้าพอง	จนเราต้อง มีอะไร ให้เกินควร ฯ

สนทนากับพระเจ้า.

บางเวลา สนทนา กับพระเจ้า	ท่านคอยเฝ้า ดูโลก อันโยกไหว
ด้วยขันติ เมตตา ปราณีไป	เท่าไรเท่าไร สัตว์โลก ยังโยกโคลง.
เพราะเม้าจัด ด้วยวัด— ฤ นิยม	เกิดระทม ทุกข์ร้าย กว่าตายโง่
ตายทั้งเป็น เหมือนว่าเล่น ทุกชั่วโมง	ยิ่งกว่าตาย ใส่โลง ซึ่งครั้งเดียว.
ทำอะไร ก็ยังไม่ มองเห็นทาง	จะเลิกร้าง หมดสิ่ง นำหวาดเสี้ยว
เมื่อศีลธรรม กลับผัน มาทันเที่ยว	โลกจะเกี่ยว ก่อสุข ยุคศรีอารีย์ ฯ

การปิดทอง.

การปิดทอง ต้องหมาย ถึงความสมัคร	ประพฤดิธรรม พร้อมรัก ตามที่สอน
เพื่อบูชา เต็มความรัก ประจักษ์ตอน	ยามม้วยมรณ์ หรือยังอยู่ ดูเหมือนกัน.
สุขจะเกิด ทั่วกัน นั้นยืนนาน	ทุกเหตุการณ์ ทุกทุกภพ ประสบสันต์
เพราะเหตุที่ มีธรรม ประจำวัน	ประพฤติกัน อย่างกะของ ที่ต้องกิน.
ผิดจากนี้ มีแต่ จะงายม	ดูไม่สม ตามส่วน ที่ควรถวิล
ปิดทองนอก ได้ความงาม ตามระเบิด	ปิดทองใน ใจสิ้น ความว้ายเวียน ฯ

รสสวรรค์ นั้น เสพติด.

อันลัทธินานา นำเวียนหัว	จงถอนตัว ออกมา เสียให้ห่าง
เรื่องพระเจ้า เรื่องสวรรค์ นั้นเหมือนนยาง	เป็นตั้งเหนียว กั้นกาง ดวงวิญญาณ.
เป็นกรงทอง จอจ่า จำกัดเขต	นำทุเรศ กลับริก เป็นหลักฐาน
ความหลุดพ้น ไซ้อร่อย เช่นอ้อยตาล	ทิ้งไม่ลาน ดาพราว ราวเพชรพลอย.
รสสวรรค์ นั้นเสพติด พิชฌมัจ	ถูกกัณฑ์ ก็ไม่รู้ เหมือนปฐพอย
อยู่แต่รู้ มิได้รู้ เรื่องนกกน้อย	ที่บินลอย เวหา ว่าปานใด ๆ

อตฺต นี อตฺตโน หกโก.

ฆยโกโร ละมิ่ง ชึ่งูพระเค้า
 ใต้พอกเขา ชาวพุทธ ศาสนา
 ผู้เซอมีง ใตวาท พระศาสนา
 ชึ่งูธรรม กิ่งมีง ชึ่งูตัวเคอ ;
 ประกอบกรรม ทัญ ชึ่งูโทษผล
 ตัญแต่ต้น คนปลาย ได้เหมาะเหม็ง
 ทั้งหกโลก ทงธรรม กิ่งเกรบ
 ถัว เลมบ สร้างตัว อยู่ทั่วกัน.
 อตฺต นี อตฺตโน หกโก, แปล
 ว่า "ตัว มีง ตัว" แน่, ทั้ปด มีง
 มีงอื่น ไม่ คนเขียน, ทาเห็นร คุรึน
 มีง เขา มีง รม "นมีง" เหมือนมีง มีง ตัว ๆ

การฟ้องผู้อื่น.

อื่นฟ้องท่าน ฟ้องได้ แต่บางสิ่ง
 ใช้ฟ้องฟ้อง ท่านเกล้า เล่าอยู่หัว
 หรือฟ้องเรา คนใช้ คนควาแล้ว
 ใช้ละฟ้อง ฟ้องตำรวจ ไปเมื่อไร.
 ตำรวจทำดี เล่าเกิดดี ที่ไหนฟ้อง
 ไม่ดีเล่า เล่าคนฟ้อง ฟ้องเขา โฉนด ?
 ทำดีไป ฟ้องตำรวจ ขอลงตำรวจ
 แล้วละได้ ที่ฟ้อง ซึ่งตำรวจ.
 ฟ้องผู้อื่น ฟ้องได้ แต่บางข้อ,
 ท่านฟ้องแต่ กล่าวบอก หรือพยาน
 ตำรวจทำดี เล่าละคดี ตกสิ่ง, นอก-
 นี้, เล่าบอก ตำรวจได้ ไม่ตกลง.
 ละตก นอก หรือว่า ละตกนรก
 ตกข้อตก ตกเอง ใช้ในมาละสม
 ตกไม่ ตก, ใช้เขาตก นั้นพยาน :
 ละตก นละม ตกเขละ ไม่เข้าทร ฯ

๑๐ หมวด มอง - มอง

มอง - มอง - มอง.

มองอะไร มองให้เห็น เป็นครูสอน มองไม้ขอน หรือมองคน มองค้นหา
มองเห็นความ เสมอกัน มีปัญญา มองเห็นว่า ล้วนมีพิษ : อนิจจัง.

มองทุกข์สุข ก็จงจ้อง มองให้ดี มองว่าเป็น อย่างที่ คนเราหวัง
มองว่าเป็น ตามบัจจัย ให้ระวัง มองจริงจัง ก็จักเห็น เป็นธรรมดา.

มองโดยนัย ที่มันสอน จะถอนโศก มองแยกโยก มันไม่สอน ร้อนเป็นบ้า
มองไม่เป็น โทษผีสง นางไม้มา มองถูกท่า ไม่คว่ำทุกข์ : มองถูกจริง!

มองถูก ทุกข์คลาย.

มองอะไร ให้เห็น เป็นครูสอน มองไม้ขอน หรือมองคน ถ้าค้นหา
มีสิ่งสอน เสมอกัน มีปัญญา จะพบว่า ล้วนมีพิษ อนิจจัง.

จะมองทุกข์ หรือมองสุข มองให้ดี ว่าจะเป็นอย่างที่ เรานึกหวัง
หรือเป็นไป ตามบัจจัย ให้ระวัง อย่าคลุ้มคลั่ง จะมองเห็น เป็นธรรมดา.

มองโดยนัย ให้มันสอน จะถอนโศก มองแยกโยก มันไม่สอน นอนเป็นบ้า
มองไม่เป็น จะโทษใคร ที่ไหนมา มองถูกท่า ทุกข์ก็คลาย สลายเอง ๆ

มองแต่แง่ดีเถิด.

เขาดีส่วน เรายัง ช่างหัวเขา
 คงเหลือเอา ส่วนที่ดี เขาดีอยู่
 เป็นประโยชน์ โลกยัง ยังดีอยู่
 ส่วนที่ชั่ว อย่าไปรู้ ขอบเขาเสีย ;
 ละอายคน ดีดี โดยส่วนดีอยู่
 อย่ามัวเที่ยว คั่นหา สหายเฝ้า
 ดูมือหยาบหา นหอดแต่ ทยเปลวโลย
 ฝึกหัดเคย มองแต่ดี มีคุณจริง ๆ

*

ตาบอด - ชาติ.

หมองหมอง มองไม่เห็นฟ้า
 ถึงดวงปลา ก็ไม่เห็น ชาติเป็นไร
 ใสได้ไหม มอง ไม่เห็นดี ที่กินไป
 นหอนก็ไม่ มองเห็นคุณ ที่ดูคน ;
 คนทั่วไป ก็ไม่ มองเห็นโลก
 ทั่วทุกวงโลก นหอนอยู่ อยู่ไหน
 ส่วนไปพอพาท ปรียกตธรรม ธรรมะ
 เห็นหมดสิ้น ชาติแล้ว ธรรมะจริง ๆ

เมื่อมองดินเห็นฟ้า.

มองเห็นฟ้า ดินใหญ่ กระจายเลย

คือมองโลก เห็นว่าง จากอวดตา
มันว่างจริง ยิ่งกว่าฟ้า เพราะว่ามี

ครันมองดู โลกกว้าง อย่างแท้จริง
อมฤต นคร ช้อนอยู่นา

คิดดูเถิด บำหรือดี มีให้ดู
ถ้าจะมัว อยู่ที่เห็น ดินเป็นดิน

เมื่อมองดิน เห็นฟ้า นิจจาเอ๋ย
ฉันจะเอ๋ย ฟังดูหนา บำหรือดี?

ว่างจากอวด ตनिया อย่างเต็มที
สิ่งหนึ่งที่ เรียกมหา— สุธมฺมุตตา.

ก็เห็นสิ่ง ที่เรียก ว่ามหา—
นี้เรียกว่า มองฟ้า แล้วปะดิน.

ถ้าไม่เห็น อย่าเพ่อจู้ มาติจิน
ก็ดูตकिन มันไป เป็นไส้เดือน ๆ

มองฟ้าปะดิน.

แรกมองฟ้า ก็เห็นว่าง อย่างเขาวา
ยิ่งมองไป ยิ่งว่างมา สารพรรณ

กลับได้เห็น สารหนึ่ง ซึ่งความว่าง
เป็นแผ่นดิน เย็นและหยุด กว่าจุดใด

เป็นที่ตั้ง เย็นสนิท แห่งจิตว่าง
เป็นแดนดิน ที่คงมั่น นิรันดร

ไม่เห็นพวก เทวดา คลาสวรรค์
จิตใจมัน ยิ่งเห็นว่าง อย่างสุดใจ.

มอบให้อย่าง แก่นสาร ปานดินใหม่
ทรงคุณใหญ่ เรียก“อมตะ มหานคร”.

กิลสร้าง ทุกข์หาย ไร้โสภศร
นี่แลตอน ที่มองฟ้า แล้วปะดิน ๆ

๑๑ หมวด โลก

โลกเปรียบศาลาให้อาศัย.

โลกนี้เปรียบ ศาลา ให้อาศัย
ทางที่ดี เมื่อพราก ไปจากมัน

เมื่อเราได้ เกิดมา ในอาโลก
จึงควรสร้าง สิ่งชอบ ไว้ตอบแทน

คุณความดี ของท่าน กาลก่อนก่อน
เราเกิดมา อาศัย ได้สำราญ

ประเดี้ยวใจ ผ่อนพัก แล้วจักผัน
ควรสร้างสรรค์ ส่งเสริม เพิ่มคะแนน.

ได้พ้นโศก พ้นภัย สบายแสน
ให้เป็นแดน ดั่งสุข ขึ้นทุกกาล.

ที่ท่านสอน ไว้ประจักษ์ เป็นหลักฐาน
ควรหรือผ่าน พ้นไป ไม่ค้ำึง ฯ

โลกนี้คืออะไรแน่?

โลกนี้คือ ถ้ามืด ไม่เห็นแสง
คิด—พูด—ทำ โมหา ไปทำเดี้ยว

โลกนี้คือ รมไม่ ได้อาศัย
ออกไปสู่ โลกอื่น อีกหมื่นพัน

ไม่มีความ แจ่มแจ้ง ไม่เจเลี้ยว
ลองคิดเที้ยว โลกสว่าง ข้างหน้ากัน!

บัดเดี้ยวใจ พักร้อน แล้วผ่อนผัน
โยยัดมัน หมายถึง โลกนี้นาน!

โลกนี้น่าขำ.

โลกนี้มี แต่คนบ้า ไม่น่าอยู่
คือตัวกู ที่เกิดอยู่ เป็นประจำ

อย่าปล่อยให้อารมณ์ใด เข้ามาปรุง
ว่างตัวกู จิตก็อยู่ เหนือโลกแท้

จงมองดู ให้ดีดี มีข้อขำ
จงกระทำ อย่าให้เกิด ประเสริฐแล.

เป็นจิตยุ่ง วุ่นวาย หลายกระแส
ว่างกูแน่ ก็หยุดบ้า น่าขำเอย ฯ

โลกนี้คือทางผ่านและบทเรียน.

โลกนี้เหมือน ทางผ่าน ที่รถเร็ว เพื่อทนสู้ อดเปรี้ยว ไปกินหวาน
 พันโลกนี้ มียิ่ง กว่าอ้อยตาล เมื่อพบพาน “อมฤ- ตโลกา!”
 โลกนี้เพียง บทเรียน ให้เพียรอ่าน หมั่นวิจารณ์ ตันลึก วิชาศึกษา
 ให้หรือรู้ แจ่มจน พันมาษา แล้วโลกมา เป็นบ่าว เราร่ำไป!

โลกคือเครื่องลองและโรงละคร.

โลกนี้คือ เครื่องลอง ของมารร้าย ไว้สอบไล่ ว่าใคร ยังหลงไหล
 ว่าใครบ้า ใครเขลา เผ่าจมนใน หล่มโลกใหญ่ ติดตั้ง ทั้งชั่วดี!
 โลกนี้ ที่แท้ คือโรงละคร ไม่ต้องสอน แสดงถูก ทุกวิถี
 ออกโรงกัน จริงจัง ทั้งตาปี ตามท่วงที่ อวิชา ลากพาไป!

โลกเปรียบมหาสมุทรและกรงไก่.

โลกนี้เปรียบ ปานว่า มหาสมุทร ปลามนุษย์ ผุดวาย อยู่ไหวไหว
 เพราะตณหา หมั่นวิถี เข้าใจใจ วิ่งชวักไขว่ เขยือดี มีไม่พอ!
 โลกนี้คือ กรงไก่ เขาใส่ไว้ จะนำไป แลเนื้อ ไม่เหลือหลอ
 จิกกันเอง ในกรง ได้ล้งคอ เผ่าตั้งข้อ รบกัน ฉันทึกกลัว!

จะดูโลกแง่ไหนดี ?

จงดูเถิด โลกนี้ มีหลายแง่ ดูให้แน่ น่าสรวล เป็นชวนหัว
 หรือชวนเศร้า โศกสลด ถึงหดตัว ดูให้ทั่ว ถ้วนความ ตามแสดง.
 จะดูมัน แง่ไหน ตามใจเถิด แต่ให้เกิด ปัญญา มาเป็นแสง
 ส่องทางเดิน ชีวา ราคาแพง อย่าให้แพลง พลาดพลั้ง ระวังเอ๋ยฯ

โลกนี้ ๗๖๐-ไร่นะ?

โลกเทณี ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่
 ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่
 ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่
 ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่
 ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่
 ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่
 ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่
 ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่ ๗๖๐ ไร่

โลกอนิจจัง.

ตามธรรมดา ถ้าไม่มี ความเปลี่ยนแปลง มาบังแฝง คนจะเบื่อ จนเหลือที่
 จะเป็นคน ทนอยู่ ในโลกนี้ หนักเข้ามี แต่อยาก จะดับไป.
 ดับจากโลก เพราะโลก มันน่าชัง แต่ใครบ้าง รู้สึก เช่นนี้ได้
 เพราะโลกมี อนิจจัง บังเอาไว้ คนเราใช้ อนิจจัง ชังตัวเอง ๆ

โลกกลียุค.

โลกทุกวัน อยู่ในขั้น กลียุค ที่เบื่อกบุง เร็วรวด ถึงจุดสลาย
 จนสิ้นสุด มนุษยธรรม ดำอบาย เพราะเห็นกง-จักรร้าย เป็นดอกบัว.
 กิเลสใส- หัวส่ง ลงปลักกิเลส มีความแคว่น แสนวิเศษ มาสมหัว
 สามารถดูด ดึงกันไป ใจมืดมัว เห็นตนตัว ที่จมกาม ว่าความเจริญ.
 มองไม่เห็น ศีลธรรม ว่าจำเป็น สำหรับอยู่ สุขเย็น ควรสรรเสริญ
 เกียรติกามกิน บินบ้า ยิ่งกว่ากิน แล้วหลงเพลิน ความบ้า ว่าศีลธรรม ๆ

โลกนี้พัฒนา.

โลกฮึดฮัด พัฒนา บุษบาไป
 ไม่มีใคร ต่ำหนิใคร เพราะใจเป็น
 รัฐบาลไหน ในโลก สับโขกมัน
 พวกนักบวช แอบหา ภาพมาดู
 ความก้าวหน้า ทางเนื้อหนัง อย่างนี้เอง
 บุษบาไป ถึงทูนหัว มั่วกันไป

เพราะผลอโง่ ทีละนิด คิดไม่เห็น
 ในเชิงเช่น เดียวกัน ไม่ทันรู้.
 ดูจะชอบ เหมือนกัน ทำไก่ออยู่
 คุณครูรู้ พรางศิลป์ไป โย้ได้ไกล.
 ครั้นพัฒนา จบเพลง ไม่ไปไหน
 โลกยุคใหม่ ต้องไม่โง่ หยดไปที่ ๆ

เมื่อกิเลสยึดครองโลก.

เมื่อกิเลส ไหลนอง ยึดครองโลก
 เมื่อกระแส ไฟดัลหา ไหมฟ้าไป
 กลบยักย่อง ว่านั่นสิ่ง ศิวไลซ์
 เป็นเครื่องล่อ กามา บ้าติดตั้ง
 ทั้งแก่เฒ่า สาวหนุ่ม ล้วนจมกาม
 อาชญากรรม ลุกลาม สงครามครบ

มันสุดแสน โสโครก ทีโกรกไหล
 ทิ้งซากไว้ ระเบิดระกะ อนิจจัง.
 ยั่วความใคร่ เพิ่มเหยื่อ แก่เนื้อหนัง
 ทั่วโลกคลั่ง ก็ยิ่งคล้าย อบายภพ.
 เกลียดศีลธรรม เห็นเป็นหนาม ระคายชบ
 ร้อนตลบ โลกกิเลส สังเวชจริง ๆ

โลกพัฒนา.

โลกพัฒนา ที่เรียกว่า Developed
 หรืออย่างน้อย ให้จบเร็ว กว่าธรรมดา
 เร่งพัฒนา เหมือนเร่งฆ่า ให้ตัวตาย
 ผลได้มา เพื่อกว่า ความเป็นจริง
 โลกพัฒนา วัตถุเหลือ เห็นคุณค่า
 เรื่องอวกาศ เรื่องอาละวาด เกินจำเป็น

ดูจะเพื่อ จุดจบ เสียมากกว่า
 นึกแล้วพา อนาถใจ ใครท้วงติง.
 ทรัพย์สินสมบัติ วอดวาย คล้ายกับวิ่ง
 จนยุ่งชิง กันไปหมด อดเยือกเย็น.
 ไม่อึ้งหน้า ไม่คิดเปลื้อง พวกเรื่องเหม็น
 ยิ่งโลดเต้น ยิ่งสุขโศก โลกพัฒนา ๆ

ยิ่งเจริญ ยิ่งบ้า?

ถ้าพูดว่า “ยิ่งเจริญ คือยิ่งบ้า”
 เพราะต่างชอบ ความเจริญ ที่เกินจริง

โลกเจริญ เกินขนาด ธรรมชาติแหวก
 ทำมนุษย์ ให้เป็นสัตว์ พิเศษพลัน

ยิ่งเจริญ ยิ่งดูเด็ด ด้วยเลือดอาบ
 สร้างปัญหา ยุ่งยาก มากระเบิด

ดูจะหา คนเชื่อ ได้ยากยิ่ง
 เจริญอย่าง ผีสาง ยิ่งชอบกัน.

เกิดของแปลก แปลงโลก ให้โศกศัลย์
 คือฆ่ากัน ทั้งบนดิน และใต้ดิน.

ยิ่งฉลาด ยังมีบาป กว่ายุคหิน
 โลกทั้งสิ้น สุขความบ้า ว่าความเจริญ ฯ

ทรงเปิดโลก.

ครั้นตรัสรู้ ลุถึง ความสำเร็จ
 ไพรดทวยเทพ ในเทวโลก เสร็จตั้งpong
 จึงเทวดา มามนุษย์ และอบาย
 ทั้งเหนือ—ใต้ ตก—ออก หรือล่าง—บน
 จนโลกุตตร์ โลกียา จ่อหน้ากัน
 จงเปิดไฉ่ ออกรับ ระวังบอขาย

ทุกทุกลัทธิ ขามเข็ด กษัตริย์สนอง
 เสด็จล่อง ลงมา ประชาชน.
 เห็นธรรมถึง กันได้ ทุกแห่งหน
 กำแพงคน คือวรรณะ พังทลาย.
 เหลือแต่ชั้น พวกเรา ที่เขลาหลาย
 โลกียะ จะได้กลายเป็นโลกุตตรา ฯ

นกไม่เห็นฟ้า ปลาไม่เห็นน้ำ.

หมูนกจ้อง มองเท่าไร ไม่เห็นฟ้า
 ไล่เดือนมอง ไม่เห็นดิน ที่กินไป
 คนทั่วไป ก็ไม่ มองเห็นโลก
 ส่วนชาวพุทธ ประยุกต์ธรรม ตามระเบิด

ถึงฝูงปลา ก็ไม่เห็น น้ำเย็นใส
 หนอนก็ไม่ มองเห็นคูถ ที่ดูดกิน.
 ต้องทุกข์โศก หงุดหงิด อยู่จนจสิณ
 เห็นหมดสิ้น ทุกสิ่ง ตามจริงเอย ฯ

โลกจรด เพาะ กตัญญู.

อันบุคคล กตัญญู รู้คุณ โลก
อุบถอก ขวี่โลก มี ๔ หั้ว หลาย
ตัว หรือ กะสิอ ยักหรือ หล้า ปลา หรือ ไม้ ๗๗
รู้จัก ๔ หั้ว อย่างใด หลาย ๔ หั้ว หลาย ๖ ;

อันใด คน ๗๐ คน ทุกคน ๗๐
ก็จนแต่มี คุณ ๗๐ ก็ ๗๐ มี ๗๐ เห็น ๗๐
มอง ๗๐ ดี ดู ๗๐ เห็น เห็น ๗๐ ๗๐
โลกจรดดี เพาะ กตัญญู รู้คุณ ก็ ๗๐ ;

ประเทศชาติ-ศาสนา-มหากษัตริย์
อันมี อุตสาหภาพไทย ๗๐ ๗๐ ๗๐ ๗๐
จรดมาได้ เพาะ รัก ๗๐ ๗๐ ๗๐ ๗๐
เพาะ กตัญญู มี ๗๐ ๗๐ ๗๐ ๗๐

พ.ธรรมาภรณ์

๑๒ หมวดปกิณกะ

อาสาฬหบูชา.

อาสาฬหมาสแม่น
 โอภาสส่องแสงนำ
 จากทุกข์ทุณกรรม
 ไยจะมัวชดคัน

มาศธรรม
 มนุษย์พื้น
 นำโลก
 ระเบบบำเบียดกัน ฯ

อาสาฬหบูชา วันพระธรรม
 ไยจะมัว คัวใจกาย อย่างงายงม

อันลึกล้ำ ถูกเปิดเผย เป็นปฐม
 เป็นชาวพุทธ หยุดระทม สมช้อเออย ฯ

๐ อาสาฬหบูชา
 เบ็ดเผย หนทางนำ
 ที่เกิด แก่เจ็บตาย
 มัวปิด ตาอยู่ไย

ถือกันว่า วันพระธรรม
 สัตว์โลกมอง ผ่องพันภัย.
 ได้สับสน ทุกข์กษัย
 ไม่รับแสง แห่งพระธรรม ฯ

๐ อาสาฬหบูชา ทำสื่บกันมา
 ดับทุกข์ที่เหตุ สันนิเลสนักรม

เพื่อระลึกถึงธรรม
 สันทุกข์สุขสำ— ราษฎร์รับเทอญ ฯ

อาสาฬหมาสชี้
 รู้จักธรรมจักรจน
 จักรประหัตประหารมล
 มวลประโยชน์ตนท่านได้

ชวนชน ชาวเรา
 จักใช้
 มวลโทษ
 มั่นมั่นมโนหมาย ฯ

เผาตัวเอง.

ร้ายอะไร ไม่ร้ายเท่า จะเอาดี	เป็นธูลี จับจิต เกิดริษยา
ชิงดีแล้ว อวดเด่น เห็นออกมา	ตัวกูเจ้า บ้าคลั่ง สงเวชใจ.
สร้างนรก เป็นที่อยู่ เพราะเหตุนี้	“ตัวกูดี, ตัวกูเด่น” เห็นหรือไม่?
กลัวหมดดี จุดจี ให้เกิดไฟ	“เผาตัวเอง” ต่อไป เศร้าใจเอ๋ย ฯ

ใครอยู่ระดับไหน ?

ตอนแรกๆ เด็กๆ มันก็อยาก ดี
 ล่วงมาไม่กี่ปี ก็กลายเป็น อยากร ด้ง
 ใครตักเตือน ก็ไม่ฟัง มันอยาก เด่น
 ไม่แคร์ใคร จะเขม่น มันอยาก โด่ง
 เริ่มรู้จัก คดโกง มันอยาก ด้ง
 ต่อมา ไม่ก็มีมือ มันอยาก โดด
 พระเจ้า ไม่โปรด มันต้องอยาก ด้บ.

ความสุข

ตามเอา ความสุข
 ๑ ครั้ง ทุก คน, ชอบใจ มีเรื่อง
 "แก๊งค์, หนีภัย, ตกเวลา"
 แต่กูแน่แท้ ตามเนื้อ ยังไม่เคย

ถ้าเขาเอา ทรัพย์สิน, ก็ให้สุข,
 ถ้ามันเอา เขาก็ "สุข" หรือเก่งเยี่ยมได้
 เขาก็สุข สุขเนื้อ! สุขเนื้อ!
 มันสุขเย็น หรือสุขใหม่ ๑ นี้แน่เอง ฯ

คตมอญาณ

อื่นคตมอญาณ ละละยังได้ ตัปลงได้
 มั่นมิใช่ เพราะเขา ทามระลอก
 ลังหิอญาณ ในทัน ตั้ง มั่นปลอ
 แต่เพราะต้อง หักมัน ในบรลชัย,
 ให้มีผลยา บอการ แทนชานอญาณ
 ความร้อนไม่ มีมาก อย่างสังสัย
 ทั้งตาผลลิต กิจการ งานโตๆ
 ให้ล่องไป ด้วยดี มีสุขเย็น ฯ

อาจารย์โก'

- ๑) รักคนทร เปรี๊ยะกับโก' ดูในดี
 มันไม่มันอนไม่หลับ ไม่มอดนัว
 ไม่มีโรคประจำตัว ประจำตัว
 โรคจิตไม่มากแล้วกับโก' ทร
 - ๒) คนใหม่โลกกินยา เมื่อกินยา
 พวกโก' มันไม่ต้องกินสักเท่าก้อย
 นหลับสนิทจรตชบาย ร้อยทั้งร้อย
 รู้จักน้อยแน่แท้ โยอาบโก' ทร
 - ๓) ได้เมื่อกินหรือจิวได้นอนไม่หลับ
 คงจะนิมว่าเมื่อกินหรือมดในอช
 มีกรรมะกันเสียละละเลย
 อยู่สบายไม่ละลาฟ แก่ ใจ มีน
- พ.อินทนิล

สุขุมนรี?

- ๑) สุขุมนรี มีแต่ จะคอยปั้น
หอนอาย ให้สิ้น นินแ่ง ๆ
- ๒) กิเลสจิต ถูกตัดรอน ให้น้อมเอา
เพราะต้องแพ้ แก่ความโอ้อวม ทยเปลี่ยนใจ
- ๓) ต้องเรี่ยทรัพย์ มนรีดี ยิ่งมีค่า
เลื่อนกว่า ๆ เองร้อยๆ ผลออกข้าง
- ๔) ทำเลี้ยงเครือ ครอบแครง เน้นนแม่ไป
เอาดวันไฟ รมบอด ปลอดภัย พาล.
- ๕) เป็นผู้ใหญ่ ทำเด็กให้ สุขุมนรี
ให้พอกมี หัวทะเลคน ควรสงสาร
- ๖) แล้วเกิดมา ทำไมกัน มีนบ้วยพร
หลงล้างมลาญ ตัวเอง เก่งรู้ใจ ๆ

ที่สตรี ดิมเกล้า

ที่สตรี กิ่งเกล้า เข้าเรื่อง "ที่"
มีรักว่า กิ่งจกไม่ กิ่งไปได้
หรือออกเมื่อน กิ่งนรี ที่ไว้ไฟ
ยังมีละไม่ อยู่เพราะเกล้า : ยี่ห้าทอง
ตัดควมิต ทยมดิตร นอกไม่ตก
เพราะยี่สาธ คงสมก ให้นี่สมนี้ลบ
เห็นผลเป็น เทวดา ฐาค่ง
โลกก็สั่ง ทยมแต่ แม่ยี่ตวง

ยิ่งคุณมี มีแต่ จะเขาใหญ่
มีอะไร ก็ต้องเกล้า ฝ้ายยี่ดุนนอบ
พอขาดเกล้า วัจนเรา เสียได้มจาง
โลกทั้งปวง เป็นโลกเกล้า ทำเดรัจวง
ที่ "สตรี" ดินี่มา ลาก "สตรี"
ก็แม่ลว่า "คนผู้มี สตรียี่ง"
ไม่ควรไป หลบเกล้า เข้าไว้บงสิ่ง
ควรละนยบ ทยมให้ ทยบแม่ใจ ๆ

ดีในชั่ว.

ส่วนที่ดี มีซ่อน อยู่ในชั่ว
มันสอนอย่าง เจ็บช้ำ เป็นธรรมดา
ชั่วมันสอน มากกว่า หรือจริงกว่า
สอนดีกว่า ให้กลับตน จนถูกวิธี
ให้ศรัทธา วังหาพระ— ศาสนา
สัตว์นรก หมกอยู่ ยังรู้ดี

ซึ่งสอนให้ เต็มตัว ไม่ยังทำ
แต่มันสอน ลึกกว่า เมื่อได้ดี.
มันสอนได้ ดีกว่า ความสุขศรี
เกลียดกลัวชั่ว กว่าก่อนนี้ ดีอย่างจริง.
เรียนศึกษา ภาวนา เป็นอย่างยิ่ง
ตัวของตัว เพราะชั่วสิ่ง สอนรุนแรง ฯ

ชั่วในดี.

ส่วนที่ชั่ว มีกลัว อยู่ในดี
ไม่ค่อยสอน ไม่ค่อยเตือน อาจเพื่อนลง
ยั่วให้หลง ในดี-ดี เป็นผีบ้า
ดีมันสอน ไม่ค่อยจะ ถูกวิธี
ยังมีดี ก็ยังมี คนרבกวน
พวกริษยา ก็หาช่อง จ้องจิดล้าง

คือดีมี เลศยั่ว ให้มัวหลง
สอนไม่ลึก สอนไม่ตรง จึงหลงดี.
ไม่นานหนอ ต่อมา ก็สิ้นศรี
ยึดมั่น “ดี” แล้วยิงยาก จะจากวาง.
หลายกระบวน หลายวิธี ไม่มีสร้าง
มองดูบ้าง ชั่วในดี มีอยู่เน้อ ฯ

ให้เขาเถิด.

เขาอยากดี เท่าไร ให้เขาเถิด
ริษยา คือทุรกรรม ทำให้เพ็ลย
เขาอยากเด่น เท่าไร ให้เขาเถิด
มุทิตา สาธุกรรม ทำให้งาม
เขาอยากดัง เท่าไร ให้เขาเถิด
ให้ดังก้อง ท้องฟ้า อย่างอสนี

ไม่ต้องเกิด แข่งดี มีแต่เสีย
ทั้งลูกเมีย พลอยลำบาก มันมากความ.
จะไม่เกิด กรรมกะลี ที่ชั่วสาม
สมานความ รักใคร่ เป็นไมตรี.
ช่วยชูเชิด ให้ประจักษ์ ด้วยศักดิ์ศรี
ต่างฝ่ายมี ผลงาม ตามเรื่องตน ฯ

ได้ดีเพราะถูกด่า.

ฉันมีดี เพราะถูกด่า นำหัวใหม่?
ใครจะด่า สักเท่าไร ไม่เคยกลัว
ใครมีดี คนก็คิด ริษยา
เมื่อยปากเข้า ปากก็มุบ หุบปากเอง
ฉันเป็นคน ได้ดี เพราะคำด่า
ด่าเท่าไร ก็เห็นไม่ จริงสักที

ยังดีใจ เพราะถูกด่า ดูนำหัว
เรื่องจะชั่ว อย่างเขาด่า นั้นอย่าเกรง.
หาแง่ด่า กันโขมง ล้วนโจงแจง
ยังครั้นเครง คือฉันทำ ให้ด่าฟรี.
กลายเป็นสิ่ง นำมา ซึ่งศักดิ์ศรี
เลยได้ดี เพราะถูกด่า นำหัวครั้น ๆ

ยังตรงยิ่งคดลึก.

ยิ่งจะให้ ตรงมาก ยิ่งคดลึก
อยากจะตรง เพราะอยากดี อยากมีชัย
อวดว่าตรง ตามเขาว่า น่าสรรเสริญ
ที่อยากตรง เพื่อให้ใคร เขาอึ้งชู
จิตที่แจ่ม จนปล่อย เสียได้หมด
พันคด-ตรง จนไม่หลง ในเรานั้น

เป็นข้าศึก เร้นลับ กลับร้ายใหญ่
มันตรงอยู่ เมื่อไร? ใครคิดดู.
ยังตรงเกิน ต้องนอนจม พยศอยู่
ไว้ให้หนู เด็กๆเขา เราโตครั้น.
ทั้งตรง-คด ไม่เห็น เป็นแพกผัน
จะสุกขันธ์สันต์ พันโลก หมดโยกเอ๋ย ๆ

บุญหรือพระนิพพาน, เชิญเลือก.

ชราрук ซัพทุกวัน จึงสิ้นไป
เมื่อเฟ่งเห็น ภัยร้าย ในมรณา

หาไม่ได้ เครื่องต้านต่อ ข้อนั้นหนา;
รีบสถา— ปนาบุญ หนุนสุขไว้ ๆ

[ของเทวดา]

ชราрук ซัพทุกวัน จึงสิ้นเป็น
ผู้เฟ่งเห็น ภัยทรม ในความตาย

หาไม่เห็น เครื่องต้านต่อ ข้อนั้น; ให้
จูงคั้นกาย เขี้ยวล่อ พอใจนิพพาน.

[ของพระพุทธองค์]

ความโง่ของปัญญา.

ลูกอ่อน กลืนสตางค์ ค้างติดคอ
ว่าละลาย โลหะหมด แล้วปลอดภัย

นี่แหละหนา ปัญญา มาพรวดพราด
กลายเป็นโง่ ในปัญญา ขึ้นมาพลัน

ความโง่มี ในปัญญา ถ้าขาดสติ
ฆ่าเจ้าของ ของมัน ได้บรรลัย

นางแม่หล่อ น้ำกรดตรง ลงแก้ไข
ผลอย่างไร เชื่อว่าทนาย ได้ด้วยกัน.

เพราะสติ มั่นขาด ก็ผวนผัน
ถ้าสติ มาทันควัน นั้นปลอดภัย.

มันอูตรี ออกมา อย่าสงสัย
มีสติไว้ หนอ, พวกที่ มีปัญญา ฯ

นายเหนือหัว.

นายของตน คนที่หนึ่ง คือ ท้องปาก
มาบื้อนท่าน ให้ทัน แก่เวลา

นายของตน คนที่สอง คือ เนื้อหนัง
แต่ในเรื่อง นุ่มเนื้อ เขี้ยวโลกีย์

นายของตน คนที่สาม คือ หู หัว
ทั้งยกหาง แกวงไกว ไวกว่าลิง

ยามท่านอยาก ท่านเรียกร้อง ต้องรีบหา
ท่านชื่อว่า “นายกิน” เก่งสิ้นดี.

ท่านไม่ฟัง เสียงใคร ใฝ่เสียดสี
ชื่อท่านมี ว่า “นายกาม” ตะกลามจริง.

เผ่ายกตัว เรือไป คล้ายผีสิง
มีชื่อพริ้ง ว่า “นายเกียรติ” ใครเกลียดเอ๋ย ฯ

มัวแต่สร้างมาร.

มารจะมี เมื่ออยากดี หรืออยากได้
เพราะความยึด แห่งตัวฉัน มันเหลือเพื่อ

ถ้าไม่อยาก ได้อะไร เป็นอะไร
อย่าอยากอะไร ที่เป็นไป ด้วยอัญญาณ

คิดพูดทำ ทุกอย่าง ด้วยปัญญา
อย่ามีอยาก จะเย็นดี กว่าที่เคย

แม้อยากตาย ก็ยังมี พิลึกเหลือ
ไม่มีเรือ เรื่องความอยาก มากประการ.

มารจะมี ได้ใจน ลองกล่าวขาน
จะไม่เกิด มีมาร ขึ้นมาเลย.

ไม่ต้องมี ตัณหา หนาท่านเอ๋ย
มารไหนเว้ย จะเกิดได้ ไม่เห็นทาง ฯ

มีมาร - ไม่มีมาร

มารไม่มี มารมี ยังไม่ แก่
จะสิ้นแต่ ฤๅยถด ฆมลิตตมาสมนถย
ไม่มีพลัง สร้างวิบาก ให้มากมายน
หรือสอบไล่ ให้เรา เข้าใจตัว ๙

มารยังมี มารมี ยิ่งแก้กล้า
ยิ่งรดหน้า สามารถ ในธรรมทั่ว
สร้างวิบาก ได้มากมาย มิใช่เสียหัว
จนตัดอกขาว ว่างขาว สะทั้นสะใจอื่น ๙

แก้วิระหัต วิระหาร มารร้าย ในเทพไต้ยง
ได้แหบแห้งหึ่ง มิมี ๑๒๕ เหมอื่น
เมื่อ มาร มี ก็เหมือนมาร มาตักเตอื่น
ให้พบเงื่อน อังค้ำ ชำมารเอง ๙

พุทธมุนี

ชุมนุม
บทประพันธ์ของ “สิริวิลาส”

สวนออกุสมมุตินิธิจัดพิมพ์ เป็นครั้งที่ ๕๘๘ พ.ศ. ๒๕๒๙

(ลิขสิทธิ์ไม่สงวนสำหรับการพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน, สงวนเฉพาะการพิมพ์จำหน่าย)

พิมพ์ที่โรงพิมพ์การพิมพ์พระนคร ถนนบูรณศาสตร์ กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

นางอารี จุ้ยทรัพย์เปี่ยม ผู้พิมพ์และผู้โฆษณา

กรมการศึกษานอกโรงเรียน
สํานักงานศึกษาพิเศษ

พิมพ์ครั้งที่ ๑	พ.ศ. ๒๔๙๖	๑,๐๐๐	ฉบับ
พิมพ์ครั้งที่ ๒	พ.ศ. ๒๕๐๕	๕๐๐	ฉบับ
พิมพ์ครั้งที่ ๓	พ.ศ. ๒๕๑๕	๘๐๐	ฉบับ
พิมพ์ครั้งที่ ๔	พ.ศ. ๒๕๒๙	๓,๐๐๐	ฉบับ

สงวนลิขสิทธิ์
ลิขสิทธิ์
สงวนลิขสิทธิ์
สงวนลิขสิทธิ์
สงวนลิขสิทธิ์

คำนำ

(ของคณะธรรมทาน)

เนื่องจากมีผู้เลือกคัด บทประพันธ์ของ “สิริวิลาส” จากหนังสือพิมพ์พุทธศาสนานิตยสารพิมพ์แจกจ่ายกันอยู่เสมอ ในฐานะเป็นเครื่องหย่อนใจพุทธบริษัทด้วย “ความขบขันที่ประโยชน์” จนถือกันว่าเป็น “ยาแก้ปวด” ในการเรียนธรรมะได้ศิษย์คนหนึ่ง จึงเกิดมีผู้ขอร้องให้มีการจัดพิมพ์หนังสือชนิด ชุมมนุมบทประพันธ์ ของท่านผู้เขียน เพื่อความสะดวกของผู้ที่มีความประสงค์จะ “พักผ่อนหย่อนใจตามแบบของพุทธบริษัท” ดังกล่าวแล้ว.

คณะธรรมทานได้เล็งเห็นประโยชน์ของคำร้อยกรองเหล่านี้ ในฐานะที่เป็นเหมือน “ธรรมบันเทิง” แก่พุทธบริษัทและนักศึกษาทั้งหลายดังกล่าวนี้เหมือนกัน, จึงได้หารือกับท่านผู้ประพันธ์และได้รับความยินยอมให้จัดพิมพ์ขึ้นได้ตามต้องการ.

อีกประการหนึ่ง ตามที่มีผู้ทำกันมาแต่โบราณกาล คำร้อยกรองในทางธรรมที่สรุปหลักธรรมอันลึกไว้ ในถ้อยคำที่สั้น ๆ และภาพยักกลอนเพื่อจำง่ายนั้น ได้ใช้เป็นบทสำหรับฟังสมาธิ เพื่อหาธรรมอันลึกนั้นให้พบ จนเกิดความเห็นแจ้งอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีกำลังแรงถึงกับสามารถเปลี่ยนจิตใจของผู้มองเห็นได้เป็นอย่างสูง. บางทีก็ใช้เป็นบทสำหรับท่องจำไว้ติดปาก เพื่อเป็นเครื่องสะกิดใจตนได้ทันทั่วทั้งในเมื่อใจของตนกำลังหันเห หรือมีคมนต์ไปประการใดประการหนึ่ง บทประพันธ์บางเรื่องในหนังสือเล่มนี้ ท่านเจ้าของผู้ประพันธ์กล่าวว่าอาจใช้เพื่อความมุ่งหมายอันนี้ได้ดี โดยเฉพาะเช่นเรื่อง “เสียงจากป่าช้า” ตอนที่เห็นหัวข้อธรรม.

เมื่อตกลงว่าจะพิมพ์แน่แล้ว คณะกรรมการฯ จึงเลยถือโอกาสรวบรวมบท
 ประพันธ์ ของท่านผู้นี้ โดยเฉพาะแต่เรื่องที่มีผู้คัดเลือกขึ้นพิมพ์แจกเป็นส่วนมาก
 หรือเท่าที่เคยปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์พุทธศาสนาแห่งเดียวมาพิมพ์ แต่ได้รวบรวม
 รวมเอาบทประพันธ์พิเศษ ที่ไม่เคยพิมพ์อย่างแพร่หลาย หรือไม่เคยปรากฏใน
 หนังสือพิมพ์พุทธศาสนา มารวมไว้ด้วย เท่าที่จะรวบรวมมาได้ เพื่อให้หนังสือเล่มนี้
 เป็นเหมือนคลังที่รวบรวมของ "สิริวิลาส" เสียเลยทีเดียว. ผู้ประสงค์จะได้เลือก
 เห็นเอาเองตามใจชอบ เหมือนเลือกเก็บดอกไม้จากสวนที่มีดอกไม้ทุกสีและทุกกลิ่น
 ฉะนั้น.

ทุกเรื่อง ได้ผ่านการตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง ตามความต้องการของท่าน
 ผู้ประพันธ์แล้ว จึงหวังจะทำให้ท่านผู้อ่านได้รับความพอใจตามควร.

คณะกรรมการ

ไชยา, วิสาขบูชา ๒๔๘๖

๕ คำขี้แจง

(ของผู้ประพันธ์)

ที่จริง บทประพันธ์ที่เป็นคำร้อยกรองหรือกาพย์กลอนนั้น ควรจะเป็นเพียงเครื่องมือหรือโอกาสสำหรับการฝึกฝน ให้แต่ละคนมีความรู้ในทางภาษาของตน แต่ละคำๆ ให้ลึกซึ้งเท่านั้น การที่จะนำมาใช้บรรยายสิ่งใดให้แจ่มแจ้งนั้น เป็นสิ่งที่ไร้ผลอันสมบูรณ์. แต่ยังมีศอกทางหนึ่งตรงที่คำร้อยกรอง เป็นกาพย์กลอนนั้น ช่วยให้ท่องจำข้อความบางอย่างไว้ได้โดยง่ายดาย โดยเฉพาะในสมัยที่ยังไม่มีการเขียนหนังสือ ยังท่องจำสิ่งต่างๆ ไว้ด้วยปาก. แต่ความไพเราะในลักษณะดนตรีของกาพย์กลอนนั้นเอง มักจะคลุมอรรถอันกระ้างให้สลัว หรือรอนอรรถอันสูงให้ต่ำลงมาเสมอไม่มากก็น้อย. ทั้งๆ ที่โทษและคุณก็กำกวมอยู่ดังนี้ ก็ยังปรากฏว่ามีผู้พยายามประพันธ์คำร้อยกรองกันตลอดมาทุกสมัย เพราะอำนาจความไพเราะและชวนจำ ของคำร้อยกรองนั่นเอง. ด้วยเหตุนี้ ข้าพเจ้าจึงได้อุทิศเขียนเล่นๆ คุบบ้าง เรื่อยๆ มา เป็นเวลาหลายปีแล้ว.

การฝึกฝนของข้าพเจ้า เป็นการสมัครเล่น และมุ่งไปในทางให้ทันรู้คำในภาษาไทยมากขึ้น และรู้ความหมายอันกว้างและลึกของคำแต่ละคำมากกว่าอย่างอื่น. ครั้นมีผู้ประสงค์จะรวบรวมบทประพันธ์ต่างๆ ของข้าพเจ้าพิมพ์ขึ้นเป็นเล่ม ซึ่งดูเป็นการจริงจังก็รู้สึกงเล และผิดเพี้ยนมาหลายครั้งหลายหน จนในที่สุดได้ตัดสินใจไปในทางที่ว่า เป็นการรวบรวมมารักษาเอาไว้ อย่าให้กระจัดกระจายกันอยู่ หรือสูญหายเสียเป็นดีกว่าอย่างอื่น จึงอนุญาตให้พิมพ์. ฉะนั้น จึงเป็นหน้าที่ของท่านผู้อ่านเอง จะต้องเลือกเฟ้น เอาแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ จากบทประพันธ์

เหล่านี้ด้วยความระมัดระวัง หรือตามพอใจอย่างไร. และถ้าถือว่าหนังสือเล่มนี้เป็นเพียงกระดาษหรือตะกร้าใบหนึ่ง ซึ่งเป็นที่ทิ้งรวม ๆ กันเข้าไว้ของแผ่นกระดาษ อันเป็นเพียงผลงานแห่งการฝึกสมอง และงานสมัครเล่นของข้าพเจ้าเท่านั้นเองแล้ว จะเหมาะกว่า. ข้าพเจ้ารับรองได้แต่เพียงว่า ในบทประพันธ์ทุกบทที่มีลัทธิธรรม บรรจงอยู่ เพราะข้าพเจ้าเลือกเอาลัทธิธรรมข้อใดข้อหนึ่ง มาเป็นใจความ สำหรับฝึกการประพันธ์ ของข้าพเจ้าเสมอไป, ส่วนที่จะมีความไพเราะหรือแก่นสาร เป็นที่พอใจผู้ศึกษาหรือไม่เพียงไรนั้น ไม่มีทางที่จะรับรองได้ เพราะ "นานาจิตตัง" นั้นเอง.

บทประพันธ์ทั้งหมดนี้ เป็นของที่ประพันธ์ขึ้นในระหว่างเวลานานไม่น้อย กล่าวคือ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๔ จนถึงปัจจุบันนี้ ก็เป็นเวลาถึง ๒๐ ปีเศษแล้ว ฉะนั้น จำจะต้องมีสำนวนโวหารที่แตกต่างกันอย่างมากเป็นธรรมดา และทั้งแสดงอารมณ์ที่แตกต่างกันอย่างหน้ามือหลังมืออีกด้วย. บางบทก็เป็นบันทึกเหตุการณ์ และอารมณ์อันรุนแรงที่เกิดขึ้นแก่ตน และบางบทก็เป็นเพียงการแปลหรือร้อยกรองขึ้นในยามปรกติ หรือว่างงาน จึงได้มีลักษณะคล้ายกับว่าเป็นของ ๆ คนละคน. ยิ่งเมื่อนำมาจัดลำดับกันใหม่ ตามความต้องการในปัจจุบัน โดยไม่คำนึงถึงลำดับเวลา แห่งการประพันธ์ด้วยแล้วยิ่งทำให้มีลักษณะที่เรียกว่า "คนละคน" นั้นมากยิ่งขึ้น จึงต้องมีการปรับความเข้าใจกันไว้ในที่นี้ เพราะเป็นเรื่องที่แม่แต่ข้าพเจ้าผู้ประพันธ์เอง ก็มีความรู้สึกประหลาดและขบขันไม่น้อยเลย.

อย่างไรก็ตาม ถ้าท่านผู้ศึกษาพยายามศึกษาอย่างละเอียดแล้ว อาจได้รับความคติใหม่ ๆ ที่อาจทำความสุขให้แก่ใจได้บ้าง ไม่มากนักน้อย โดยเฉพาะผู้ที่มิรสนิยม อิศระในทางกาพย์กลอนด้วยกัน, ซึ่งเพียงเท่านั้น ก็ทำความปิติให้แก่ข้าพเจ้า อย่างเพียงพอแล้ว.

“สิริवास”

สารบัญ

	หน้า
ภาค ๑ ประเภทร้อยกรอง	
บทเบิกโรง พระพุทธสตฺถุ	๑
เมื่อนักปราชญ์หัวเราะ! --- --- ---	๕
ความหมาย ของ “มาเถอะเพื่อน” --- ---	๗
น้ำพระทัยพระเวสสันดร --- --- ---	๑๗
ท่านจะชอบอย่างไร? --- --- ---	๒๒
ปฤศนาคำทาย เรื่องชาย ๗ คน ---	๒๔
เฉลยปฤศนาคำทาย เรื่องชาย ๗ คน ---	๒๕
ปฤศนาคำทาย เรื่องยี่งนกอินทรี ---	๓๓
เฉลยปฤศนาคำทาย เรื่องยี่งนกอินทรี ---	๓๖
วิมุติภาพ! --- --- --- ---	๔๐
ภาค ๒ ประเภทกลอน	
ขโธ มา ไว อปุจจกา --- --- ---	๔๕
ภัทเทรคตติกาตา --- --- --- ---	๔๖
ผีๆ สางๆ! --- --- --- ---	๔๘
คอกสร้อยแสงธรรม ๒๔ ฉากของชีวิต ---	๔๙
ว้าว!!! --- --- --- --- ---	๕๕
พยศ ของ ‘คนทรง’! --- --- --- ---	๕๘
โลกนี้ คือ อะไรแน่? ^๑ --- --- --- ---	๖๐
คราวเมื่อธรรมทูตมา --- --- --- ---	๖๓
พระบาลีสึงคาโลวาทสูตร --- --- --- ---	๗๒
“โลก ซึ่งเลิศกว่า” --- --- --- ---	๗๕
มาเถอะเพื่อน! --- --- --- ---	๘๒

๑. บทที่มี เช่นนี้ ยังไม่เคยพิมพ์ ใน น.ส.พ. พุทธศาสนา.

	หน้า
พรั้าหาวิมุติ	๘๕
เชิญมาเถิด!	๘๗
มนุษย์ปัญหา	๘๘
นิราศลพบุรี ^๑	๙๖
ซุมเห็ดท่า! ^๑	๑๖๖
เวลาทำนมี นาทิเที่ยวดอก!	๑๖๘
สมัยโน้น — เมื่อยังเที่ยวหาอ้อทาคา	๑๖๙
พระพุทธภษิต ปกิณณะ	๑๗๖
ภาค ๓ ประเภทโคลง	
พระพุทธภษิต หัวใจพุทธศาสนา	๑๗๙
เสียงจากป่าช้า	๑๘๐
โลกนิติกษิตบางบท	๑๙๐
ความนึกชั่วขณะ	๑๙๒
“ซุกจอมปลวก” ปฤศนาโคลงทาย	๑๙๓
คำไขความ เรื่อง “ซุกจอมปลวก”	๑๙๕
“เนื้อหน้าบึง” ปฤศนาโคลงทาย	๒๐๐
คำไขความ เรื่อง “เนื้อหน้าบึง”	๒๐๒
กาถารรมบทคำโคลง	๒๐๖
ภาค ๔ ประเภทกาพย์	
ธรรมทานของพวกเรา	๒๒๕
ฉันทำงานมากเหลือทน!	๒๒๗
ธรรม และ อธรรม	๒๓๐
บทอธิษฐานของพุทธบริษัท ^๑	๒๓๙
ภาค ๕ ประเภทฉันท์	
พระพุทธองค์ — ผู้หลุกพัน	๒๔๗
พุทธนิคมประดิษาน	๒๕๐

บทเบิกโรง

พระพุทธสดุดี

ศกทุกวิถีชีวิตฉันท์ ๑๘

๐๐ ๐...๐ .๐ ...๐

เครื่องหมายองค์ชนะพุทธพิสุทธอริยญาณ
 ท่านผู้คุ้มครองเราและเหล่านิกรชน!
 ผู้ซึ่งช่องชนะมาร! ประทานธรรมคุณ
 ยามคันทาอมตธรรมระกำมลปาง
 ทุกข์ยากเหลือจะประมาณประหารทยล้น
 พิมพ์าทระประจักษ์พระรักประจุนยน์,
 โอรสเฟิงจะประสบพระหลบประดุจสิ่ง-
 หลีกหนีแนวพระหทัยจะใคร่วิมุติตัด
 ซึ่งล้ามชีพและกระทำกระหน่ำหทยะให้
 เป็นนักโทษทุษะแรงและแห่งสับินพล่าน
 สายชีพแห่งชนมชีพที่รับตะจรดล
 ลุก, ล้ม, ล้มและกัซามิหน้ากมลสร้าง
 เพื่อพบอัสรผลและพันทุกรับ
 โอ้! องค์กรมนุษย์! แคะชุด “วัชร” ให้
 ยามคันทาอมตภาพพระทราบชัวัระบบ
 แห่งปวงชีวิประวัติถนัดภาวะขบวน
 ทุกท่านต้องชนะการทะยานกมลหยาบ

๐๐ .๐๐ .๐

คือดอกประทุมมालย์ พิมล.
 ผู้มีพระเนตรกมล ประทุม!
 คัมบาป! นามบุญคุณ บ ราง!
 ปีมชีพอจะจากร่าง พระทน—
 ธรรมตามนุสส์ต้น มิไหว.
 บัลลังก์และโกโคย, พระทั้ง;
 จองจำ; และล้ำศฤงศ์, พระบัต
 จากโช้และตรวนมัต ณะใจ,
 ดินแต่่วตะแต่่วคล้าย จะลาญ;
 เหตุความทะยานร่าน ระรณ,
 สู้ทุกข์ทะเลวน มิว่าง,
 นี้เป็น “ระบิลกลาง” ณะชีพ!
 จากวงพระหลักรับ กระทบ
 แก่ผู้ประสงศ์ใคร่ จะพบ
 นานาประการครบ ประมวล
 เพรงกาลประการถ้วน พระทราบ
 ต่อยคัตขจัดบาป ประลัย

จึงเขาก็จักประลุทางกระจำนุรพณัย
 “ตัวตน”-ทัญญูวิกลเกาะคนและคะเท็ง
 โดยตัดต้นกระบิไผณะไพรสณฑ์เนื้อ
 โอ้! องค์อวยสุขพัสส์ขจัดสกลโศก
 โอ้! เอกองค์บิรมิตรสนิทททยเป็น
 เห็นภาพองคมุเนนทร์ก็เห็นสุนิทัศน์
 คือเห็นชีพสุขุคม ผสม วิบูลไส-

๐ ๐ ๐...๐ .๐ ...๐

คุดั่งพระองค์ได้ เสด็จ
 ต้องตัดและบัตเซ็ด เสมอ
 คืออินทรีย์เห่อ ณ โลก
 ของสัตว์วิบัติโภค และเข็ญ!
 แก่นกและเนื้อเห็น ถนัด!
 ทวยชนประจักษ์ชัด กะใจ-
 รัภาพเพราะชาวใน นิพพาน.

“สิริवास”

ชุมนุมบทประพันธ์ของ “สิริวิลาส”

ภาค ๑ ประเภทร้อยแก้ว

๔๔
มีเรื่อง :-

เมื่อนักปราชญ์หัวเราะ
ความหมายของ “มาเถอะเพื่อน.”
น้ำพระทัยพระเวสสันดร.
ท่านจะชอบอย่างไร ?
ปฤศนาคำทาย เรื่องชาย ๗ คน.
เจตยาคำทาย เรื่องชาย ๗ คน.
ปฤศนาคำทาย เรื่องยี่งนกอินทรี
เจตยาคำทาย เรื่องยี่งนกอินทรี
วิมุติภาพ !

เมื่อนักปราชญ์หัวเราะ!

“สิริวิยาส” เขียน

คนเราตามธรรมดา มักหัวเราะเมื่อมีของยั่วใจในทางขบขัน หรือมีอะไร
ก็เพื่อจะแก้แค้นอย่างหนึ่งอย่างใดของตนเองนั้นแหละมาก! แต่นักปราชญ์ที่แท้
ย่อมไม่หัวเราะเพราะเหตุผลเพียงเท่านั้นเลย ค่าที่มีมันสมองสูงกว่า มีจิตแปลกกว่า
โดยได้เห็นธรรมชาติลึกซึ้งกว่า หรือมีความรักความพอใจในสิ่งซึ่งมีคุณลักษณะ
อันแปลกกัน.

คนเราไม่ได้เป็นนักปราชญ์เพราะเคยเรียนมามาก หรือท่องได้มาก หรือมี
ปฏิภาณแก้ตัวหลุดเป็นเปลาะ ๆ ได้ในทันทีอย่างขอไปที ฯลฯ เลย นอกจากเพราะ
ความเห็นแจ้งภายในดวงจิต ซึ่งสภาวะธรรมดาของธรรมชาติ จนหายหลง
หายตื้น หายงมงาย ในสิ่งต่างๆ ที่มักกระทบ เท่านั้น, เหตุนี้ นักปราชญ์
จึงหัวเราะเฉพาะเมื่อพบความจริงแห่งความเป็นนักปราชญ์เช่นนี้ แต่ตนเคย
หลงละเมอสำคัญผิดเอาสิ่งอื่นมาได้อย่างสนุกสนานนั่นเอง. อากาการหัวเราะ
อย่างลึกซึ้งสูงค่าของท่าน ระวังอยู่แต่ในภายใน แม้จะปรากฏออกมาภายนอก
บ้าง ก็เพียง แยม ต่างจากนักปราชญ์ไม่แท้ ที่ปล่อยปากออกมาอย่างสนั่น
ดังกับจุกในท้อง หรือน้ำตาหยดไหลก็มีอยู่ โดยมาก.

เพียงชั่วเวลา ๑ นาที ของเวลา ๑ เดือน หรือ ๑ ปีก็ทั้งยาก ที่เขา (ตาม
ธรรมดา) จะมีความรู้สึกขึ้นเองตามธรรมชาติของจิตว่า การเสื่อมลาภเป็นต้น
นั้นก็ เป็นสภาวะธรรมดาของชีวิต. ความรู้สึกชนิดนี้ ยากที่จะเกิด หรือไม่เกิด

ขุมนุभवประพันธ์ ของ “สิรวายส”

เสียเลย ตรงกันข้ามจากความรู้สึกว่า “ลาภ ๆ, ลาภของเรา — เกิดแก่เรา”, ซึ่งกรุ่นเต็มอกอยู่เสมอ. เมื่อมีอุบัติเหตุอันใด ทำให้เขาเสียทรัพย์ จนสิ้นเนื้อประดาตัวแทบผ้านุ่งก็ไม่มีปีติกาย และไม่มีทางจะเกิดลาภผลอันใดอีกต่อไป หรือพลตจากลาภผลอันใดอันหนึ่งที่เขาเพิ่งจ้องอยู่ คุจการตะครุบผิดชะมำหน้า แล้วเกิดความรู้สึก อันโล่งใจขึ้นมาได้ เพราะจิตที่สละปลงตกลงไปได้ว่า “นี่คือกรรมตาของชีวิตเหมือนกันดอกเว้ย! เราพึ่งบทธรรมนักกรรมเรื่องโลกธรรมที่ก้องไป ก็หารู้รสชาติของโลกธรรมไม่ เพิ่งจะมารู้ วันนึ่งเองดอกพ่อเอ๊ย”, ซึ่งเขาก็กลายเป็นนักปราชญ์ขึ้นมาในขณะนั้น แล้วนักปราชญ์ก็หัวเราะ! — อยู่ไปมาอย่างสรวลแซ่และเบิกบานยิ่งนัก, แต่ก็เป็นกรหัวเราะอยู่ในภายใน ไม่แสดงอาการให้ใครเห็น.

หรือเมื่อเขาได้ลาภก้อนใหญ่, หากเขารู้สึกเพลินเช่นตักได้ขนมที่ถูกปากแล้ว เขาก็ยังเป็น “เขา” อยู่นั่นเอง. ในโลกนี้เขายังเป็น “เขา” กันอยู่แทบทั้งนั้น. ต่อเมื่อใดเขาผู้นั้นรู้สึกว่ นี่ก็คือกรรมตาของชีวิตอย่างหนึ่ง ไม่แปลกหรือน่าอัศจรรย์ยิ่งไปกว่ากรรมตาหรือผู้อื่นตรงไหนเลยแล้ว เขาก็กลายเป็นนักปราชญ์ขึ้น มีความรู้สึกในใจคุจตั้งว่ทะเลลาภก้อนนั้นเล่นอย่างเสียไม่ได้ เช่นเดียวกับเขี่ยกะลาที่กั้งเกะกะ ขวางทางเดินอยู่ตรงหน้า ให้พ้นทางด้วยเท้าเหมือนกัน. แล้วนักปราชญ์ก็หัวเราะอย่างร่าเรึงอควาระหนึ่งในภายใน!

กรหัวเราะอย่างนักปราชญ์นี้ มีรสคือปีติและสุขใจเป็นอย่างมากในความเกิดขึ้นแห่งญาณทัคณะของตน. ความเอิบอาบใจในรสนี้อาจทำให้เพลิน จนไม่ต้อรับประทานอาหารเลย นานคั้งหลาย ๆ สัปดาห์ก็ได้, เพราะมันเป็นการหัวเราะในภายใน นั่นเอง.

ความหมาย ของ “มาเถอะเพื่อน”

เมื่อข้าพเจ้าถูกขอร้องให้อธิบายความหมายของบทประพันธ์ เรื่อง “มาเถอะเพื่อน” ข้าพเจ้าก็จำเป็นต้องอธิบายไป ตามสายตาของข้าพเจ้า มองเห็นและตามฐานะที่ข้าพเจ้าเป็นพุทธบริษัท ทั้งที่บทประพันธ์นั้นกว้างพอที่จะครอบไปได้ทั้งฝ่ายปรัชญาและศาสนาทั่วไป เมื่อฟังศกัวยุทธของพุทธบริษัท จะเห็นว่ากาพย์กลอนบทนี้ได้อธิบายความชั้นที่เราเรียกกันว่า ปริมัตถ์ ได้อย่างลึกซึ้งไม่น้อย นำคิด, นำชน, นำสังเวช และนำชมศิลปะของ ผู้ประพันธ์. ถ้าหากว่านักกวีไทยเราส่วนมาก จะมาช่วยกันทำบทธรรมอัน ลึกซึ้งให้แปรปรมาอยู่ในบทกลอนที่ชวนท่องจนจำเช่นนี้ ให้มาก ๆ แล้ว มันก็เป็นความรุ่งเรืองของศาสนาส่วนหนึ่ง และเป็นการศึกษาอภิศว- ศาสตร์ และศาสนาให้เข้าประสานกัน อันจะนำไปให้เกิดผลดียิ่งกว่าที่จะต่าง ฝ่ายต่างแยกกันอยู่ ซึ่งปรากฏผลว่านักศาสนาและนักอภิศวศาสตร์ต่างกิริ หรือชำนาญแต่วิชาของตน ๆ ตันเดียว ยังผลให้เกิดขึ้นแก่ฝ่ายนักบวชคือ ไม่สามารถสอนศาสนาโดยวิธีทำผู้ฟังให้อาจหาญว่าเริง อันเป็นวิธีที่พระ- พุทธองค์ทรงใช้เป็นหลักสำคัญ.

สำหรับบทความบทนี้ ที่จริงก็ไม่ถึงกับจำเป็นต้องให้ผู้อื่นช่วยอธิบาย สำหรับบางคน. แต่ยังมีอีกหลายคน ที่ต้องการให้ช่วยขยายความ. ข้าพเจ้า เสียคำขอร้องไม่ได้ ก็เพราะเห็นแก่คนพวกหลัง จึงขออธิบายไปตามสามารถ และตามความรู้ความเห็นอย่างพุทธศาสนิกแท้ตั้งต่อไปนี้ :-

ตัวบทประพันธ์

มาเร็วกล่อ!	แดนเรือ	ไปด้วยข้า	อรณใหม่
เราจะชน	ก้อนเมฆผด้อย	ลอยเมฆ	ร้องสลด
อ้อไม่กล้ามา	เพราะกลัว	ตัวจะพลาด	ชั่วโมงซง
หรือชาติคิด	ตรวนชีพ	บับใจกาย?	จงบัตหาย
จงฟาดฟัน	อุปสัค	ซงบักขวาง	จงฟังเสียง
			และกล้าแก้ว
			แล้วเห็นฟวิ
			ทมคราง
			เป็นเพลงซ

ทั้งกุหลาบ แสงจันทร์จับ ความลึบมี และฟังดอก ลิลล์, กระชับดาว
 นนเป็นเพลง บรรเลงนาน ลานบ่แล้ว ลานบ่ที่ มีศูนย์แนว คนหนึ่ง; เอ้า!
 มันกางโน้ต สูงแสง แดดจ๊วว ส่งเสียงเร้า กระเช้าทั่ว ทั้งจักรวาล
 รู้ตัวไว้! สลัดสาย ระยางซ์ เมื่อท่านมี โลกของท่าน ในตัวท่าน
 จึงคุยกับ ดาวรุ่งฤกษ์ อย่างเบิกบาน ถ้อยทายเรือ หมายสถาน เมฆชลีบทอง
 ชุ่มอินทรีย์, เพราะ, โอ้มันชักโยเป็น ภาพวงเล่น. จงเห็น วิมุติก่อ
 ทางไปสู่ ศานติรส ไม่หม่อมอง ก็เป็นของ ท่านเท่านั้น มันอยู่ใน.

(อธิบายความที่ละบท)

มาเร็วเกลอ! เล่นเรือ ไปด้วยข้า
 อรุณใหม่ นาฬิกา อ้าปากหน้
 เราจะชน ก้อนเมฆผล็อย ลอยเมฆ
 ร้องสดุดี ‘อนันตชีพ’ พลาจรับไป

เขาชวนเพื่อนของเขาให้มาลงเรือ เล่นออกไปหาที่ที่ไม่ต้องว้ายเวียน
 หรือต้องเที่ยวอยู่ในสงสารสากกรอีกต่อไป. อรุณรุ่งรางเป็นเวลาเช้าตรู
 ษณ์มาแล้ว. เวลาทุก ๆ ชั่วโมง ก็เตรียมใส่บีกทางสำหรับจะบินและกำลัง
 บินอยู่แล้ว. เวลาไม่ค่อยทำ. กลางคืนเราหลับ ก็ปรากฏคล้ายกับ
 ว่าเวลามันก็หลับเหมือนกัน. แต่เมื่อเรตื่น มองเห็นสิ่งต่างๆ อยู่ สิ่งที่เรา
 ต้องการก็ไม่ปรากฏแก่เราสมใจอยาก เวลาจึงคล้ายกับว่ามันมีบีกสำหรับบิน
 อย่างเร็วให้เราไล่ตาม. และเวลามันก็บินจริงๆ ด้วย สำหรับผู้ที่ยังตกอยู่
 ในฝัน—ฝันโลกิยะ. เราจะปล่อยให้เวลาทิ้งเราไปหรือ บัดนี้เราทำอะไรอยู่
 เวลาที่ล่วงไป ๆ. ไม่ได้ ๆ เราจะต้องชีก้อนเมฆซึ่งเลื่อนลอยไปโดยเร็วด้วย
 อำนาจลมกรด คือปฏิบัติที่ตีแท้มีสัมมาทิฎฐิเป็นหัวหน้า มีสัมมาสมาธิเป็นกำลัง
 พัด. เราจะเล่นไป ๆ ชี “เรือเมฆ” ของเราไป. ซึ่งในขณะนั้น เราจะ
 ร้องเพลงสดุดีสรรเสริญ “อนันตชีพ” ไปพลาจ. อนันตชีพคืออะไรเล่า? คือ
 ภาวะแห่งความหลุดพ้นจากกิเลสเครื่องร้อยรัดแล้ว เข้าถึงความเบ็นอยู่ที่ไม่รู้จัก

แปรผันหรือสิ้นสุดไป, ความดำรงอยู่ตลอดกาลหรือยิ่งกว่ากาล ความไม่ตาย เพราะ
ไม่เกิดและไม่แปรปรวน นั่นคืออนันตชีพ. เราชอบใจอนันตชีพยิ่งนัก เรากำลัง
จะไปสู่อนันตชีพ. เราทนไม่ได้ จึงต้องร้องเพลงสกุติอนันตชีพไปพลาง เพราะ
เรารู้จักอนันตชีพ! อนันตชีพ = Eternity = อมตมหานิพพาน!

๐ ๐ ๐ ๐

อ้อไม่กล้า มาเพราะกลัว ตัวจะพลาด
 ชั่วโมงซึ่ง หมายถึง หรือสหาย?
 หรือชาติดี ตรวนชีพ บีบใจกาย?
 จงบัตหาย และกล้าแกแล้ว แล้วพื้นฟรี.

อ้อ เพื่อนของเราไม่มาลงเรือไปกับเราคอก! สหาย, ท่านไม่อาจมา เพราะ
ท่านกลัวว่า เมื่อไปกับเราเสียแล้ว ท่านจะพลาดจากชั่วโมงสำคัญ ซึ่งท่านมาค
หมายไว้ทางนี้หรือ? ชาวเขาก็หวังว่าแรงในชั่วโมงที่คนร่ำรวย เพราะเก็บเกี่ยว
และขายข้าว, พ่อค้า—ชั่วโมงแห่งความเป็นเศรษฐี, ข้าราชการและนักการเมือง
—ชั่วโมงแห่งความเป็นอธิบดีรัฐมนตรีนายกรัฐมนตรื, พระราชา—ชั่วโมงแห่ง
ความเป็นจักรพรรดิราช, และคนทั่วไป—ชั่วโมงแห่งโชคกลางแม่ที่จะไ้จากการ
พนัน เช่น สลากกินแบ่ง อันเป็นชั่วโมงแห่งความฟูใจ ความอึดเอิบไปด้วยสิ่ง
ที่ท่านชอบ. ท่านกลัวจะพลาดชั่วโมงนี้ไปเสียหรือสหาย? หรือว่าขาของท่าน
คิดตรวนคืออารมณ์ และการงานที่แวคล้อมคิดพันท่านอยู่นงดูงไม่มีเวลาสร้าง?
งานที่ค้างคางอยู่ มันเป็นข้อตรวนที่ผูกพันเราได้ทั้งเวลาตื่นและหลับ ทั้งเวลาที่
เราอยู่ไกลและอยู่ไกล หรือทั้งที่บางที่เราได้มอบให้แก่ผู้ที่มาขอรับเอาไปทำแล้ว.
อ้อตรวนชีพ, — ตรวนแห่งหัวใจผูกมัดท่านไว้กระนั้นหรือ? อย่างไรกันแน่?

ท่านไม่มา เพราะท่านเป็นห่วงชั่วโมงนั้น หรือ ท่านมาไม่ได้ เพราะขาดิตตรวน? บอกข้าที่เถิดสหาย!

◎ ◎ ◎ ◎
 จงฟาดฟัน อุปสรรค ช่งปีกขวาง
 จงฟังเสียง ลมกราง เป็นเพลงซู่
 หงกุกุหลาบ แสงจันทร์จับ ความลับมี
 และฟังดอก ลิลลี่ กระซิบดาว.

เมื่อเรานั่งสงบอยู่ในระหว่างธรรมชาติอันเงียบสงบ ฟังเสียงอันเกิดจากลมโชยมา เห็นภาพแห่งความไม่ตื่นรนของสิ่งที่ปราศจากค้นหาในหัวใจ เช่น ฟุ่มไม้เป็นเงาคำมะเมื่อม เห็นดอกไม้แยมกลีบเบิกบาน มีแววแห่งความสดชื่นร่าเริงบริสุทธิ์ทั้งนี้ จะไม่ก่อให้เกิดความรู้สึกอันใดขึ้นในหัวใจบ้างเจียวหรือ! ความรู้ กติ ความสดกสังเวชและอื่น ๆ อาจเกิดขึ้นได้เสมอไป, นั่นคือเสียงกระซิบของลมโชย เสียงกระซิบของฟุ่มกุหลาบ ของเงาคำ และอื่น ๆ. ธรรมเนียมหรือความจริงแห่งความแปรปรวนเสมอ ความทนทรमानเพราะมันไม่เที่ยงและความไม่ควรรับเอาว่าเป็นของ ๆ คน มันสิ่งอยู่ในสิ่งทั่วไป มันกระซิบส่งออกมาจากสิ่งทั่วไป และทุกเมื่อ; แต่สหายเอ๋ยเมื่อ “เครื่องรับ” ของท่านไม่มีหรือไม่ดี มันก็ไม่ได้ยินเสียงกระซิบนั้นเลย. บัญญาจักขุของท่านจะไม่ใช่สื่อให้ท่านบ้างเสียเลยเจียวหรือ? ท่านจงฟังเสียงเพลงแห่งลมที่พัดโชยไปนั้นบ้างซิ, จงฟังรหัสลับอันปลุกเร้าดวงใจอย่างยิ่งของคอกกุหลาบทั้งามเค้นเพราะแสงจันทร์จับดอกนั้นบ้างซิ, ก็หรือจงรับฟังเสียงที่คอกพลับพลึง อันเบิกบานชาวโพลงในกลางคืน แหงนหน้ากระซิบกระซาบกันอยู่กับดวงดาวในอากาศเหล่านั้นบ้างซิ. มันพูดกันว่ากระไร? อ้อ มันเยาะเย้ยว่ามนุษย์นี้ซ้ชฉลาดต่อการที่จะหลุดพ้นไปจากความทุกข์ทรमानฉลาดต่อการที่จะไม่ต้องเกิดแล้วเกิดอีก, ฉลาดเพราะอะไร? เพราะโลกนี้มี **สิ่งหวานใจ**

ถ้าไม่ได้ระคนอยู่กับสิ่งเหล่านี้ ก็เห็นว่ามันเป็นสภาพที่น่ากลัวที่สุด คุร้ายและ
 แห้งแล้งเหลือเกิน, และอ้อ คอกกุกุหลาบมันพูคอย่างเยื่อหยิ่งว่า มันสงสารพวก
 มนุษย์นี้เหลือเกิน ไม่สกลไสอย่างบริสุทธ์, มัวแต่หวานนอกขมใน สกลไสเพราะ
 วิทยาศาสตร์! ในวงการสมาคมนี้แหละท่านเขามีมรยาทอย่างหนึ่ง ที่อื่นอย่าง
 หนึ่ง. ส่วนตัวมันเองแจ่มใสอย่างแท้จริง ไม่เคียดสาต่อการที่จะฉาบย้อมความ
 เขียวแห่งกรอบเกรียมในภายในไว้ด้วยศิลปะ. และส่วนคอกกุกุหลาบมันเล่า
 มันกระซิบต่อดวงดาวว่า ขอท่านจงเป็นพยานเถิด ข้าพเจ้าชื่อสัจย์บริสุทธ์สมกับ
 สีขาวของข้าพเจ้า และข้าพเจ้ารู้จักสมุทัยแห่งความขาวของข้าพเจ้าด้วย. แต่
 มนุษย์นั้นซิ เขาไม่ลืมหูลืมตาในเรื่องนี้ ทั้งที่เขาเกิดมาเป็นกลางๆ เหมาะที่จะขาวหรือ
 ดำก็ได้. แต่อนิจจา ฉันทันเห็นมีแต่คนดำ หรือขาวแต่ นอกเป็นส่วนมาก. คุเถิด
 พังเถิดสหายเอ๋ย! เสียงแห่งลมกราง รหัสลับอันเร้นอยู่ในความสกลไสเข้มขึ้น
 ของคอกกุกุหลาบภายใต้แสงจันทร์ และเสียงกระซิบเบาๆ ของเจ้าคอกกุกุหลาบมัน
 นั้นมันมีอะไรๆ ที่เป็นประโยชน์อยู่มากและสูง, จริงๆ.

◎ ◎ ◎ ◎

นั่นเป็นเพลง บรรเลงนาน ล้านปีแล้ว
 ล้านปีที่ มีศูนย์แนว ก็นหนึ่ง; เอ้า!
 มันกางโน้ต สูงแสง แดดจับวาว
 ส่งเสียงเร้า กระเซ้าทั่ว ทั้งจักรวาล.

มันมีเพลงซึ่งบรรเลงซบกันมาถึงล้านปีแล้ว พวกเราหูหนวกกันเสียหมด
 หรือจึงไม่ได้ยิน! ใครซบ? ธรรมชาติอันเร้นลับ! ซบเรื่องอะไร? เรื่อง
 ความจริงอันประเสริฐ อันบรรยายเรื่องความทุกข์ และเหตุแห่งความทุกข์

ความพันทุกข์ และวิธีที่จะพ้นไว้อย่างแจ่มแจ้ง. พระพุทธเจ้าทูลท่านไม่หนวก ท่านได้ยินและสอนให้พระสาวกรู้จักฟังเหมือนท่านด้วย. ในล้านบั้นนี้ สำหรับ คน ๆ หนึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่คติน ๆ หนึ่ง คือคตินแห่งการได้ยินนั่นเอง. คตินนั้น เป็นศูนย์กลาง ฝ่ายหนึ่งแห่งความมีขอบคั่นธรรมดา. ฝ่ายหนึ่งแห่งความสว่าง และศานติ.

อะไรจะดีไปกว่านี้อีกเล่า! ก็โน้ตอันบรรยายถึงลักษณะทุก ๆ ประการ ของเพลงขับเพลงนั้น มันส่งเด่นสูงอยู่ในที่แสงแดดจับอยู่อย่างใสวรุ้งเรืองอร่าม ทอตาสำหรับทุก ๆ คน. เสียงก้องกังวาลของมันเร้ากระเช้าอย่างมีศิลปะอันสูงสุด ไปทั่วทุก ๆ จักรวาล ปานประหนึ่งว่ามีหัตถ์ทิพย์เป็นกายสิทธิ์คอยปลุกเขย่าโลก ให้ตื่นอยู่เสมอ! ชบเขาจริงนะสหาย! ท่านจึงไม่ได้ยินเพลงนี้.

พระธรรม มิได้มีในที่ทุกสถาน ทุกกาล และส่องเข้าไปถึงได้แม้ ในที่ที่แสงอาทิตย์ส่องเข้าไปไม่ถึงดอกหรือ? พระธรรมมิได้ส่องเข้าไปถึงหทัยของท่าน และก่อให้เกิดเสียงกระซิบให้ท่านได้ยิน ในภายในบ้างเจิวหรือ? ความจริงเป็นสิ่งที่เบ่งแสงส่องอยู่ในที่ทั่วไป. รู้ เห็น ฟัง เก็บได้จากของทุกสิ่ง เช่นเดียวกับที่ถ้าเราให้มีการเบียดสีที่ไหน ความร้อนจากที่นั้นก็ปรากฏตัวขึ้น ที่นั่น. ความจริงคือพระธรรม. พระธรรมคือเพลงขับเพลงนั้น เป็นของธรรมชาติส่งเสียงขับวังเวงอยู่ทั่วไป แต่หูท่านหนวกเอง. ก็ทำไมไม่รักษาหูของท่านเสียเล่า สหาย?

รู้ตัวไว้! สลัดสาย ระยางชี
เมื่อท่านมี โลกของท่าน ในตัวท่าน
จึงคุยกับ ดาวรุ่งฤกษ์ อย่างเบิกบาน
ถือท้ายเรือ หมายสถาน เมฆชลีบทอง.

สหายเอ๊ย, ท่านจงรู้จักตัวของท่านเองเถิด. ท่านกำลังนั่งดูยุ่งยาก อยู่ด้วยอะไร ท่านก็ต้องทราบดีเป็นแน่. ท่านจงสบัดสายระยางรุงรังออกไปเสียให้พ้นซี. สายระยางที่ตึงเครียดทุก ๆ เส้น มันซึ่งกวัดชีวิตของท่าน อยู่ทุกทิศทุกมุม ป่านประหนึ่งว่านักโทษที่ถูกเขารังรัดไว้ด้วยโซ่เหล็ก โยงเป็นระยางไปหาหลักที่ปักไว้รอบ ๆ ตัวอย่างตึงเครียดแล้ว. การผูกหย่อน ๆ แค่นี้ ยากหรือแก้ไม่ได้เลย. นั่นยิ่งร้ายไปกว่าที่ผูกอย่างตึงเครียดแค่นี้ได้เสียอีก; และนั่นคือเครื่องผูกของหัวใจ เครื่องกกดทับดวงใจ เครื่องทรมานหัวใจเล่นสนุก ๆ ของอวิชา เป็นสายระยางแห่งความรัก โกรธ เกลียด กลัว หลงใหล อาลัย อวารณีนานัปการ. ท่านจงสบัดมันเสียให้หมดจดเถิด, ท่านก็จะเป็นอิสระ แก่ตัวของตัว. เคี้ยวเนียงเป็นตัวของมัน มิใช่ของท่าน.

เมื่อไรท่านจะมีโลกของท่านในตัวของท่านเอง? เมื่อไรท่านจะมีทุก ๆ สิ่งที่ท่านต้องการในตัวของท่านเอง จะเอาเมื่อไรและอย่างไรก็ได้? สหายเอ๊ย, ก็เมื่อท่านมีความรู้อันประเสริฐ รู้แจ้งเห็นจริงอย่างประจักษ์ในวิธีที่จะบรรลุสุข ได้สัมปรารถนานั้นนะซี ท่านก็มีโลกของท่าน ในตัวของท่านเอง. โลกนี้ มิใช่ของท่านจริงๆ คอก เพราะมันยังมีสิ่งที่คุณไม่ต้องการ. แต่ “โลกของท่าน” นั้น มันมีสิ่งทุกอย่าง, และเฉพาะที่ท่านต้องการ หรือเป็นสภาคกันกับท่านเท่านั้น. ถ้าท่านจะมีขอบมีโลกของท่านในตัวของท่านเองแล้ว ก็แปลละ!

ก็เมื่อท่านมีโลกของท่านเองดังนี้แล้ว ท่านจะขัดสนอะไรกับด้วยเรื่อง ที่ท่านจะนำเอาไปสนทนาเจรจากับเจ้าคารุง. ทำไมท่านไม่สนทนากันได้อย่างสนุกสนาน บานเบิก ในเมื่อท่านไม่คิดขัดในเรื่องดี ๆ ที่จะสนทนา. เรื่องอะไรที่สนทนา? ก็เรื่องแสงสว่างแห่งการครองชีพอย่างผาสุกนั้นนะซี. เพราะคารุงเป็นชื่อแห่ง คาวที่เป็นบุพพนิมิตของแสงสว่าง, คาวนำชีพกับคาวนำวัน สนทนากันไม่ได้สนุกละก็ ผิดไปละสหาย.

เมื่อท่านแตกฉานในเรื่องสนทนากับคารวรุ่งแล้ว ทำไมท่านจะถือท้ายอัคตภาพนาวาของท่านให้ไปถึงที่ที่ท่านปรารถนาไม่ได้. โน่นแน่, เมฆที่ริมชลีบทอง! นครแก้วตั้งอยู่บนเมฆนั้น, มีอะไรบ้าง? คำตอบบรรจุอยู่ในมันสมองของท่านอย่างเต็มปรีแล้ว. ผู้ดำรงตนอยู่ในหลักอัฐรังคิกมรรคหรือจะขัดสนต่อหลักแห่งการครองชีพ, จะมีทมนที่ต่อทิศแห่งพระนิพพาน? แม้ว่าจะเป็นทิศที่เขายังไม่เคยไป มันก็ปรากฏเด่นยิ่งกว่าดาวประจำรุ่งเสียอีก. โน่นแน่ อมตมหานครบนเมฆที่ริมชลีบทอง!

◎ ◎ ◎ ◎

**ข่มอินทรีย์, เพราะ, ใ้มน ชักใยเป็น
ภาพลวงเล่น. จงเห็น วิมุติกอง;
ทางไปสู่ สานติรส ไม่หม่อมอง
ก็เป็นของ ท่านเท่านั้น มันอยู่ใน.**

จงชำระอินทรีย์เถอะสหาย. จงชนะมาร! มารคืออินทรีย์. อินทรีย์คือความรู้สึกที่เกิดสืบต่อมาจากการสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ. จงบังคับมันให้อยู่มือ. ให้ชนะ! ทำไมเล่า? เพราะว่า, อนิจจาเอ๋ย ยังไม่รู้เอกริ, ก็เพราะมันมัวแต่จะชักใยแห่งภาพลวงตาอยู่เสมอ นั่นนะซี. เมื่อปล่อยมันไปตามประสาของมันแล้ว มันก็ชักใยหลอกเราให้หลงวนเวียน ในที่สุดก็ต้องสะดุ้งหมุนไปหมุนมาเหลียวหน้าเหลียวหลัง รักโกรธ พอใจ ไม่พอใจ อยู่เสมอ.

จงแสวงหาความหลุดพ้นอันใหญ่ยิ่งเถอะสหาย, ไม่มีอะไรดีไปกว่านี้แล้ว. เกิดมาทำไม ถ้าเพื่อทนทรมาน? จะอยู่ไปทำไม ถ้าเพื่อทนทรมาน? จะรับเอา มาไว้มากๆ ทำไม ถ้าเพื่อแบกถือทนทรมาน? จะอาบย้อมไปทำไม ถ้าเพื่อทนทรมาน? สิ่งทั้งปวงบรรดามี ย่อมเป็นเครื่องทรมานจิตได้ทั้งนั้น ถ้าหากว่า

จิตตกเข้าไปเป็นทาสของมัน. เมื่อจิตหลุดพ้นออกมาเป็นอิสระได้ สิ่งทั้งหลายก็ไม่ใช่เป็นนายเราได้ ไม่ใช่ทรمانเราได้ ไม่ใช่เยาะเย้ยเราได้ ทั้งที่มันกำลังทำเชยให้แก่อื่นเป็นอันมาก ค่าที่ไค้มอบจิตให้แก่มัน. อวิชาทำให้เราไม่รู้ในเรื่องนี้ เราจึงตกเข้าไปเป็นทาสมันโดยไม่รู้สีกตัว รู้สึกก็แต่ความทุกข์ทรمانที่ได้รับจากมันเท่านั้น, ความหลุดพ้นจึงเป็นสิ่งที่เราต้องตั้งใจแสวงอย่างจริงจัง!

ทางที่นำเราให้ไปถึงสาคติ อันไม่มีที่สิ้นสุดนั้น เป็นของท่านผู้เดียว. ของใครก็ของผู้นั้น, เพราะว่าของใครก็อยู่ในใจผู้นั้น. ความเห็นอย่างแจ่มแจ้งเป็นสิ่งที่ทำแทนกันไม่ได้ จึงสมมาทฤษฎีของใคร ก็สามารถแต่จะเป็นสัมมาทฤษฎีให้ผู้อื่นเท่านั้น. การก้าวเดินแห่งใจของท่าน จึงเป็นของท่านแต่ผู้เดียว, และทางที่ใจของท่านเดินไปแล้ว ก็เป็นของท่านแต่ผู้เดียวด้วย. สาสนาที่สอนเรื่องความสุขทางจิต อันนอกเหนือออกไปจากวิชาการทางวัตถุ ย่อมสอนการช่วยตัวเอง การเดินของตนเอง การรู้ การหลุดพ้น การเสวยสุข ของตัวเอง. คนเป็นคคิของคน คนเป็นที่พึ่งของคน ใครอื่น จะเป็นที่พึ่งให้แก่กันอย่างไรได้. ความบริสุทธิ์และไม่บริสุทธิ์เป็นของเฉพาะตัว เพราะฉะนั้นวิธีที่จะทำความบริสุทธิ์ให้แก่ตัว ก็ต้องเป็นของเฉพาะตัวด้วย. ใครอื่นจะช่วยทำใครให้บริสุทธิ์หาได้ไม่. ท่านเดิน ท่านถึง เพราะเหตุใด, เพราะเหตุนั้น ทางนั้นเป็นทางของท่านแต่ผู้เดียว. ของผู้อื่นก็เป็นของผู้อื่น แม้ว่าจะเหมือนกันที่สุด ท่านก็ไม่พึงเข้าใจว่าเป็นทางๆเดียวกัน เป็นแต่เหมือนกันเท่านั้น และเขาก็ชอบเรียกว่าเดินทางเดียวกันด้วย, มันเป็นโวหารของคำพูดต่างหาก.

ทางนั้นมันทอดยาวอยู่ในตัวของท่าน — ที่กาย วาจา ใจ ของท่าน, — ที่การกระทำของกาย วาจา ใจ ของท่าน. คคิที่จะก่อให้เกิดความรู้ในการอยากเดิน, การเดิน, และผลของการเดิน ท่านจะหาได้จากภายในตัวท่าน

เท่านั้น จึงจะเป็น ของท่าน เพื่อท่าน โดยท่าน อย่างแท้จริง. พระ
พุทธองค์ตรัสว่า “ความทุกข์, เหตุของความทุกข์, ความพ้นทุกข์, และทางให้
ถึงความพ้นทุกข์นั้น ตถาคตบัญญัติไว้อย่างพร้อมบริบูรณ์ ในกายที่ยาวาหาหนึ่งนี้
อันมีพร้อมทั้งจิตและสัญญา.” ของใครก็ของคนนั้นโดยเฉพาะ, เพราะ
มันเป็นปัจเจกัตถ์. และของใคร ใครรู้ เพราะมันเป็นสันตนิฏฐิโก. นี่แหละ
สหายเอ๋ย มันอยู่ภายใน โดยแท้. ชั่วโมงที่ประเสริฐที่สุดมันมีอยู่ ณ กาล
เมื่อท่านไปถึงที่นั่นแล้วต่างหาก. ท่านจะมัวห่วง ณ ที่นออยู่ไย?

ตัวบทของ A.C. Alber
แปลและอธิบายโดย “สิริवास”

น้ำพระทัยพระเวสสันดร

การบริจาคทานอีกประเภทหนึ่งซึ่งเข้าใจกันอย่างยั้งนั้น ได้แก่การบริจาค
ชนิดที่เป็นการสร้างจิตใจชนิดที่แข็งแกร่งพอที่จะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าใน
กาลข้างหน้า หรือบริจาคชนิดที่ให้เป็นการทำลายความยึดถือว่าตัวตน หรือ
ของตนโดยเด็ดขาด. กณธรรมค้าย่อมเห็นเป็นการโหดร้ายหรือบ้าหลัง.
แต่ความมุ่งหมายของการให้ทานชนิดนี้ยังบริสุทธิ์อยู่นั่นเอง. ถ้าเรา
พิจารณาคุณ้ำพระทัยของพระเวสสันดร ก็พอจะทราบความยากเป็นพิเศษ
ของทานชนิดนี้ได้บ้างไม่มากก็น้อย. “สิริवास”

พอลูกสองคนได้ยินเพื่อพุก จะยกตัวทั้งสองมอบให้เป็นทานแก่ชูชก ก็หนี
ไปซ่อนเสียในสระ. พระเวสสันดรตามไปเรียกให้ขึ้นมาด้วยคำปลุกใจว่า

เอहि ทาท บิยปุคฺค ปูเรถ มม ปารมี

ททยิ เมภิสฺสญเจต กโรถ วจฺหิ มม

ยานนาวาว เม โทถ อจลา ภวสาครา

ชาติปาริ ตรีสุตฺตมิ สนฺตาราเสสฺส สเทวกิ ซึ่งแปลว่า

“มาเถิดลูกรัก พ่อเอ๋ย! ลูกจงช่วยทำการสร้างสมความดีของ
พ่อให้เต็มเปี่ยมเถิด. ลูกจงช่วยรดหัวใจพ่อให้เย็น. จงทำตามคำพ่อ.
จงช่วยเป็นเรืออันแข็งแรงให้พ่อข้ามทะเลอันร้ายกาจไปให้ได้เถิด. พ่อจะข้าม
ฟากไปจากการต้องเกิด และช่วยให้เทวดาแลมนุญย์ทั้งหลายข้ามไปได้ด้วย”
ทั้งนี้.

ปลุกใจเรื่อยไปจนกระทั่งลูกขึ้นมาด้วยซัตติยมานะและความรักพ่อร่วมกัน
พระเวสสันดรก็ยื่นมอบให้แก่ชูชกไป พลงนัยนอยู่ด้วยความอึดพระทัย.

ชูชกหาเถาว์ลัยมาผูกข้อมือเด็ก เด็กไม่ยอมไป คืนจะมาหาพ่อ แกก็กระซางจนลากถูไปกับคืนิน โกรธขึ้นมาแก้ก็ตีด้วยไม้เท้า ไม่ปรานีว่าจะถูกที่ตรงไหน ทั้งที่พระเวสสันดรยืนอยู่ตาปริบๆ : บางแผลก็บวม บางแผลก็หนังขาด บางแผลเลือดไหล ทั่วๆ ไปที่ตัวทั้งสองคน ต่อหน้าพระเวสสันดร. พี่น้องรักกันมาก จนเมื่อน้องเห็นชูชกเงี้ยวหวดพี่ น้องก็ถลันเข้าไปบังรับเอาไว้. พี่เห็นชูชกเงี้ยวหวดน้อง พี่ก็ถลันเข้าไปบังรับเอาไว้ โดยไม่คิดว่าจะตีถูกหน้า ถูกศีรษะ หรือถูกตรงไหน.

หนทางขรุขระเดินยาก ตาพราหมณ์ล้มพลาคดง เชือกเถาว์ลัยแข็ง บ่วงตีตอกอก ทำให้เด็กทั้งสองหลุดได้ รับวิ่งไปหาพ่อ ไหว้พ่อให้สงสารแล้ว กอดตื้นพ่อแน่นทั้งสองคน ตัวสั้นยิ่งกว่าลูกนก ร้องวิงวอนพ่อ. คำบาลีตอนนั้นว่า.

อมฺมา จ ตาต นิกฺขนฺตา ตฺวณฺจ โน ตาต ทสฺสตี

ยาว อมฺมี ว ปสฺสเมฺย อถ โน ตาต ทสฺสตี

อมฺมา น ตาต นิกฺขนฺตา ตฺวณฺจ โน ตาต ทสฺสตี

มา โน ตฺวํ ตาต อททา ยาว อมฺมาปี้ เอติ โน, ซึ่งแปลว่า.

“พ่อจ๋า แม่ยังไม่อยู่ พ่ออย่าเพื่อให้ลูกแก่ตาพราหมณ์นั้นไป. ถ้าพ่อจะให้จริง ก็รอให้แม่กลับมาให้เห็นก่อน จึงค่อยให้. พ่อจ๋า แม่ไม่อยู่ พ่อเห็นหน้าเราแทนแม่ไปพลางก่อนเกิด พ่ออย่าเพื่อให้เราไป รอให้แม่กลับมาก่อน”
ดังนี้.

ร้องพลาง พุดพลาง กอดตื้นพ่อพลาง กลิ้งเกลือกไปมาเหมือนจะตั้งขาพ่อให้ล้มลงด้วย. วิงวอนให้พ่อสงสารถึงข้อที่ตัวกลัวชูชก ซึ่งให้พ่อคู่ลักษณะที่ร่างกายของชูชก ที่เด็กเห็นแล้วก็กลัว ซึ่งเรียกว่าบุรุษโทษ ๓๘ ประการ คือชูชกนั้น ตีนใหญ่คต เล็บมือเล็บตีนดำ และเป็นหนองข้างใน ปลิ้นน้องใหญ่ยานลงเป็นถูง ริมฝีปากข้างบนปกห้อยลงมาปิดริมฝีปากล่าง น้ำลายเป็นยางเหนียวไหลออกสองแก้มอยู่เสมอ เขี้ยวยาวจนแลบออกมาจากปาก จมูก

หทัยบ ปลายจุมกเชิดขึ้นบน ท้องบ่วงกลมยื่นออกไปคล้ายหม้อใหญ่ สันหลังคดคาหล่ม ข้างหนึ่งใหญ่ข้างหนึ่งเล็ก หนวดแดงแข็งตั้งเส้นลวดทองแดง ผมโกกรินสีเหลืองเหมือนสีโบราณ ตามตัวเส้นเอ็นนูนเกาะเกาะ ผิวหนังตกรกระต้างไปหมด คาเหล่เหลือกเหลืออง วาวคาเหมือนตาแมว ทางลำตัวคดไปมาถึงสามตอน คือคดที่คอก ที่หลัง และที่สะเอว ขาเกห่างกันมาก ขนตามตัวเส้นหยาบใหญ่เหมือนขนหมู.

“พ่อจ๋า น้ากลัวว่า ตาแก่นจะมีใจมนุษย์ แต่เป็นยักษ์แปลงปลอมมาขอลูกไปเลี้ยงกิน. เมื่อตะกแกคร่าลูกไป พ่อเฉยอยู่ได้ ใจของพ่อเหมือนก้อนหินหรือพ่อจ๋า หรือว่าเหมือนลูกเหล็กพืดเอาไว้. ตาแก่ที่เราเท่าไร พ่อก็เฉย. ตาแก่นเห็นแต่จะได้ทรัพย์อย่างเดียว ห้ามความเมตตาปรานีไม่ แกจึงตีเราหนัก ๆ เหมือนตีวัว. ถึงอย่างไรพ่อจงให้น้องกัณฑ์หายทนเถิด น้องกัณฑ์หายังเล็กเกินไปไม่เคยทุกข์ พ่อไม่เห็นแม่ ก็เที่ยววิ่งร้อง เหมือนลูกวัวพลัดแม่.”

ยังเห็นพระเวสสันดรเฉย เด็ก ๆ ก็ยังคร่ำครวญเพราะคิดว่าพ่อหมดความปรานี. เด็กทั้งสองยังรำพันถึงตัวเอง ถึงแม่ ถึงอาศรม ถึงของเล่นที่เคยเล่นถึงที่ที่เคยเที่ยว.

“พ่อจ๋า ตาพราหมณ์แกจะเข็มนตีเท่าไร ๆ ความทุกข์นั้นก็ไม่มากเหมือนที่จากพ่อจากแม่. ทุกข์ที่จากพ่อแม่นี้ ทุกข์มากกว่าที่ตาพราหมณ์แกตี เป็นไหน ๆ การถูกเข็มนตูกตี เป็นของธรรมดาที่เด็ก ๆ จะต้องได้รับเกิดมากต้องถูกตี แต่การที่จะต้องจากพ่อจากแม่ไม่ควรจะมีเลย น้องกัณฑ์หาเอ๋ย แม่จะต้องเป็นกำพร้าเรา เราก็จจะต้องกำพร้าแม่. พ่อก็จะต้องกำพร้าเรา เราก็จจะต้องกำพร้าพ่อ. แม่และพ่อ เมื่อไม่เห็นเราทั้งกลางวันและกลางคืน มากเข้าก็จะผอม.”

เด็ก ๆ รำพันอยู่เรื่อย จนกระทั่งซุกตามมาเกาะมือเอาไปจากขาของพระเวสสันดร เพราะเกตุอวดได้ให้เป็นสิทธิแก่แกแล้ว. เด็ก ๆ ทั้งสองจึงส่งลา

ฝากถึงแม่.

“พ่อจ๋า ช่วยบอกแม่ด้วยนะ ว่าลูกและน้องกัณฑ์หาไม่ได้เจ็บไข้
อะไร อย่าให้แม่วิตกเลย. พ่อช่วยเอา ช้าง ม้า วัว (ตุ๊กตาบน
ดินดิบ) ที่นั่นให้แม่ด้วย แม่จะได้สบายใจบ้าง แม่จะลดความโศก
ลงได้บ้าง.”

พระเวสสันดรในตอนนั้น ถึงกับต้องข่มความรู้สึกผากใจและสงสาร แต่
ในที่สุดก็ข่มไว้ได้. ชูชกพาเด็กทั้งสองไปไต่กรูหนึ่งล้มลงอีก และเด็กหลุด
วิ่งมาทางเขือก วิ่งรวดเดียวมาถึงพ่อเลยทั้งสองคน. ชูชก ก็ตามมาจนถึง
กระซางเด็กไปจากพ่อ ผูกให้แน่นหนากว่าแต่ก่อน ทั้งที่มือเด็กและมือตัว ใช้
ไม้เท้าบังคับให้เดินไปจนได้ ต่อหน้าต่อตาพระเวสสันดร.

เด็กทั้งสองฟกซ้ำ เลือดไหลตามตัว อิศโรยอ่อนเพลียสักเท่าไร แก่ก็ตี
และลากเอาไปจนได้. เด็ก ๆ ร้องอ้อนวอนให้พ่อช่วย ด้วยเสียงอิศโรยเหมือน
จะสิ้นใจ ชูชกก็ยังกระซางและตีหนัก ๆ ไม่เลือกที่ ต่อหน้าต่อตาพระเวสสันดร
นั่นเอง. การบังคับใจของพระเวสสันดรในตอนนั้น ถึงขนาดที่
หัวกร้อน เหมือนไฟสุ่มอยู่ข้างในสั๊กพันกอง หายใจทางจมูก
ไม่พองนต้องหายใจทางปาก น้ำตาเหมือนสีเลือดและร้อนเหมือน
น้ำร้อนไหลนองออกมาพรุ ๆ แต่ก็ยังมีสติ ไม่กลับใจ ไม่ชิง
เอาเด็กกลับมา ปลอຍให้ชูชกพาไปจนได้ ได้เห็นลูกร้องรำพัน
กันพลาง เดินห่างออกไปจนลับตา. เด็ก ๆ ร้องให้พลาง รำพัน
พลาง.

“คืนของเราเจ็บเหลือทนแล้ว ทางก็ยังไกลเกิน. พระอาทิตย์
จะลับยอดเขาแล้ว ตาพรหมณก็ยังมีตาให้รีบเดิน ไม่ให้หยุด. เราทั้งสอง

ขอกราบไหว้ภูต บิศาจ เทวดา ทออยู่ในภูเขา ในต้นไม้และพินดิน, ทังนาคราชา
ในสระโบกขรณี ในน้ำไหล ในห้วย ในเหว, ทังต้นไม้ ต้นหญ้า เถาวัลย์
อันมีอำนาจเป็นยาศักดิ์สิทธิ์ ของจงช่วยเราด้วย.”

“จงช่วยบอกแม่ด้วยว่า เราไม่ได้เจ็บไข้อย่างไร นอกจากตา
พราหมณ์เฒ่าและคร่าไปเท่านั้น. ช่วยบอกแม่ว่าถ้าแม่จะรีบตามมา
ก็คงจะทัน, ให้แม่รีบตามมาทางลัดพออุคน ๆ เดียวที่ลัดไปอาศรม.
ช่วยบอกแม่ให้รีบกลับจากป่าเถิด จะทันช่วยเราพอดี. แม่ไปป่า
หาผลไม้ กลับมาไม่เห็นลูก ก็จะถูกขทัต. นี่ก็เกินเวลาแล้วแม่
ไม่มาเลย. หรือแม่จะหาเผือกมันและลูกไม้ได้มากในวันนี้ ถ้า
แม่ได้มามาก ก็จะได้แบ่งให้ตาพราหมณ์นี้ ให้ลูกไม้บ้าง ใหนางบาง
แกก็เหนื่อยเหมือนกัน แกกินแล้วจะค่อยยังชั่ว สบายใจแล้วคงจะไม่ตี
ให้รีบเดิน. แม่จ๋า เท้าเจ็บจนเดินไม่ไหวแล้ว ตาพราหมณ์ก็ยังตีให้รีบเดิน.
แม่จ้รีบมาช่วยเถิด.”

.....

แปลตามตัว และเจตนะเท่าที่มีในบาลี.

นี่แล หน้าหน้าของ ทานบริจาค ชนิดที่เป็นบทเรียนสำหรับอบรมใจ
ให้แกร่งขนาดที่จะเป็นพระพุทธเจ้า หรืออาจตัดความยึดถือในตัวตน
หรือในของ ๆ ตน. ถ้าเราเข้าใจการให้ทานชนิดนี้ก็เข้าใจ ความแตกต่าง
ระหว่างหัวใจของคนธรรมดากับหัวใจของพระพุทธเจ้า. ลอง
เทียบดูเพื่อให้รู้ความค่าสูงเป็นพอ ไม่ถึงกับต้องลองบำเพ็ญดูออก.

ท่านจะชอบอย่างไร ?

โดย “สิริवास”

(จากชาติ เทวศาสตร์. ศ.ศ. ไตร. ถ. ๑๕/๓/๗, และอรรถกถา)

ครั้งหนึ่ง เทพคนหนึ่งมีความพอใจในกามสุขอย่างล้นเหลือ ที่ตนกำลังได้รับจากผลบุญอันกระทำไว้แต่ปางบรรพ์. ต่อจากนั้นก็มองเห็นประจักษ์ชัดด้วยปัญญา โดยมีต้องเชื่อตามผู้อื่นเหมือนแต่ก่อนว่า บุญคืออะไร, มีอำนาจเพียงใด ให้ผลเป็นที่น่าพอใจอย่างไรเป็นต้น. ครั้นชมบุญและใคร่กรรมดูสืบไปหนักเข้า ธรรมชาติก็มาปรากฏแจ่มแจ้งเป็นปฏิภาณชั้นเองภายในใจว่า “ชีวิตเป็นของน้อยนิดเดียว เพราะ ถูก ชะรารุก ภัยบๆ อยู่เสมอ. สำหรับคนที่ถูกชะรารุกเช่นนี้ ห้ามเครื่องด้านทานสู้รบอันใดไม่. ถ้าใครพั่งเห็นภาวะที่น่ากลัวอันนั้น ในความตายแล้ว กรรมที่สู้รบจะรับได้ในการบำเพ็ญบุญ อันเป็นสิ่งเดียวที่จะนำมาซึ่งความสุข (เช่นที่ตนกำลังได้รับอยู่อย่างนี้).”

เทพคนนั้นคำนึงสืบไปว่า ตนควรจะอวดธรรมชาติของตนกะใครดีหนอที่จะทำให้มีชื่อเสียงเด่นเหนือทวยเทพทั้งปวง, หรืออย่างน้อยที่สุด เขาจะเข้าใจธรรมชาตินี้ ชาบซึ่งเช่นเดียวกับที่ตนเข้าใจ. ในที่สุด ก็นึกมาถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าของเราทั้งหลาย ว่าเป็นผู้ที่เขาคควรมาอวดภาวะของตน. เขามาเฝ้าพระผู้มีพระภาคเจ้าที่สาวัตถิ จากดาวดึงส์ ได้ช่วงเวลาที่พักพิงศึกษาเหยียดแขนส้นค้อออกแล้วอเข้าโดยเร็ว ก็อุปมาณกระพริบตาหนึ่ง. แต่เขามิคิดมาก เพราะพระผู้มีพระภาคเจ้าได้ทรงประทานให้แก่เขา ทำนองเดียวกับที่

เขาดึงใจนำมาฝากให้พระองค์, ทั้งมันเป็นภษิต ซึ่งทำให้เขาชะงักและนำไปคิด ด้วยความกระวนกระวายตลอดเวลานานนัก.

สำหรับท่านผู้อ่านทั้งหลาย, โดยการฟังเพียงเพื่อไพเราะหูก็ดี, หรือ โดยความรู้สึกของหัวใจ ที่ท่านกำลังรู้สึกอยู่ประจักษ์ชัดในปัจจุบันกาลก็ดี, หรือ เพื่อที่ท่านจะยึดเป็นหลักฝึกหัด คัด กาย วาจา ใจ ของท่านก็ดี; **อย่างไร มั่นถุกกับอารมณ์ของท่าน ?** ท่านจะชอบอย่างไร ? นั้นขอให้เป็นที่ และซึมซาบเฉพาะตัวท่านเถิด เพราะพระธรรมเป็นเพียงความรู้สึก ซึ่งเป็น บัจจัตถ์. ข้าพเจ้ารู้สึก ว่า ข้าพเจ้าควรจะเพียงแต่นำธรรมภษิตทั้งคุณนี้ มาวางคู่กันไว้ให้ท่านเลือกเอาเองก็พอแล้ว. ถ้ามันสะกิดถูกใจจริงของท่าน ที่จุดใด ขอท่านจงยอมอยู่ผู้เดียวเถิด; ข้าพเจ้าขอเพียงอนุโมทนา! ธรรมภษิต ทั้งนี้มีใจความดังนี้ :—

ของเทวดา

อุปนิสัย	ชีวิตมปฺปมาอยู่	ชะรารุก	ชีพทุกวัน	จึงสั้นไป
ชรุปนิตฺตสฺส	น สนฺติ ตาณา;	หาไม่ได้	เครื่องต้านต่อ	ข้อนั้นหนา;
เอตํ ภยํ มรณํ	เปกฺขมาโน	เมื่อพึงเห็น	ภัยร้าย	ในมรณา
ปฺปญฺจณานิ	กยิราถ สุขาวหานํติ.	รับสถา-	ปนา บุญ	หนนุสุขไว้.

ของพระพุทธองค์

อุปนิสัย	ชีวิตมปฺปมาอยู่	ชะรารุก	ชีพทุกวัน	จึงสั้นเป็น
ชรุปนิตฺตสฺส	น สนฺติ ตาณา;	หาไม่เห็น	เครื่องต้านต่อ	ข้อนั้น; ให้
เอตํ ภยํ มรณํ	เปกฺขมาโน	ผู้พึงเห็น	ภัยทรม	ในความตาย
โลกามิสํ	ปชฺเห สนฺติเปกฺโข	จึงคืนคาย	เหยื่อล่อ	พอใจนิพพาน.

บุญ กับ พระนิพพาน! ท่านเลือกเอาอย่างหนึ่งตามพอใจเถิด!

ปฤศนาคำทาย

เรื่องชาย ๗ คน

ข้อความเรื่องนี้ เป็นปัญหาธรรมของเก่า ที่ผูกขึ้นโดยตำนานโวหาร และ
ความคิดของพี่น้องชาวไทย ภาคอีสาน. “เพื่อน” ผู้หนึ่งส่งมาให้ข้าพเจ้า.
เห็นว่าเป็นอาหารแห่งความคิด ที่มีรสชาติอยู่มาก จึงส่งมาฝากท่านผู้อ่าน
ตongกึกกว่าทั้ง ๓๗ ข้อนั้น ได้แก่อะไรเอ๋ย? - - “สิริวิลาส”

หยงมกระทำชาย เจ็ดคน
ถกนางผีเสื้อ จับใส่ข้องเหล็ก
กระทำชายเหล่านั้น พวกกันเว้า จาด้าน
หัวมวนไปหมา แผลวแล้วชบเซาอยู่

กระทำชายผู้หนึ่งนั้น เล่า บ่ ปาก วา
“บ่ได้หยนเสียงนกอ้อยห้อง
กินหมากไผ่ไซ้
แซ้วแซ้วเสียงบ่หมโตห้อง
โต้น้องจิกโตพี โตพีจิกโต้น้อง
เล่าบ่เลิกนวยตา
กินปูกินปลา ผัดเข้ามาทางกัน”

ยังมีกระทำชาย เจ็ดคน
ถกนางผีเสื้อ จับใส่ข้องเหล็ก
กระทำชายเหล่านั้น พวกกันพูดจาหารือ
หัวเราะสนุกไปมา แล้วแลชบเซาอยู่

กระทำชายผู้หนึ่งนั้นไม่พูด (แต่มีเสียง) ว่า
ไม่ได้ยินเสียง นกอ้อยร้อง
กินลูกโพธิ์ลูกไทร
แซ่ๆ เสียง (แต่) ไม่มีตัวร้อง
ตัวน้องจิกตัวพี ตัวพีจิกตัวน้อง
แต่ไม่ถูกลูกนัยตา
กินปูกินปลา เข้ามาทางกัน.

กะท้าวชายพูนั่ง แล้ บ่ปาก วา

“อยากได้นะพ้อข่อยมายังเด”

กะท้าวชายพูนั่ง แล้ บ่ปาก วา

“นะพ้อเจ้าน้อยโยปานใด?”

“หน้าพ้อข่อยแสนคน

ซันขาเดยวบกง

ผ่อข่อยซันขาชายก่งมา

เหล้ากั้หมอบ ๆ เข้าหัวเท่างาย่าง

อย่างย่งย่ง หัวแทบซิดิน

จ้อนพาซันปกหล้ามปายดิน

ถุยเซ้งโล้งลากซิดิน จักัน

แน้ไซกัน ไปตักกะโปงตา

พะเว้อพะว่าตค ผัดอยู่เถิงปายหม่าย

ตักไซน้ามตังปาก

ตักไซบักตังทวน

ตักไซปายบ้อง ตังก้องทัวเมือง”

กะท้าวชายพูนั่ง แล้ บ่ปาก วา

“อยากได้พ้อพ้อข่อยมาผั้นเบ้องเด”

กะท้าวชาย (อีก) ผู้หนึ่งแล ไม่พูด

(แต่มีเสียง) ว่า

อยากได้หน้าไม้อของพ้อฉั้นมายิง นั้ก

กะท้าวชาย (อีก) ผู้หนึ่งแล ไม่พูด

(แต่มีเสียง) ว่า

หน้าไม้อของพ้อเจ้าน้อยใหญ่สั้กปานใด

หน้าไม้อของพ้อฉั้นแสนคน

ซันข้างเดยวักไม้อก

แต่พ้อฉั้นซันคัวขาชาย กักังมา

แกกั้หมอบ ๆ เข้าไปหัวจตกั้ยง

เถิงสูงโย่ง ๆ หัวจคดิน

ถกผ้านุ่งซันสูง จนปกปลายดิน

ปลดชายผ้าลงลากดิน ถึงกัน

เถิงหมายกันนค ยังไปตักกระบอบกตา

นคผวาทค ลงถึงปลายยอคไม้

ตกลงในน้ำ ตังปัก

ตกลงบนบก คังตุ้ม

ตกลบนบ่าหญ้าปล้อง ตังก้องทัวเมือง

กะท้าวชาย (อีก) ผู้หนึ่งแล ไม่พูด

(แต่มีเสียง) ว่า

อยากได้พ้อพ้อข่อยมาผั้น มาทั้นคูนั้ก

“พ่พอเจ้า น้อยโยปานใด?”

พ่ของพ่อเจ้า น้อยใหญ่ปานใด

“พ่พอข่อย เล็มน้อยน้อย

พ่ของพ่อฉัน เล็มน้อยนิดเดียว

แบกบาบั้งหุ

แบกที่บาบั้งหุ

คมหมันบางทอคู่หน้าค้อน”

คมหมันบางเท่าหัวค้อนนาใหญ่

กะทาช่ายพู่หนึ่ง แล้ บ่ปาก วา

กะทาช่าย (อีก) ผู้หนึ่งแล ไม่พูด
(แต่มีเสียง) ว่า

“อยากได้หม้อพ่พอข่อย

อยากได้หม้อของพ่อฉัน

มาต้มเบื่องเด”

มาต้มคูนัก

“หม้อพ่พอเจ้า น้อยโยปานใด?”

หม้อของพ่อเจ้า น้อยใหญ่ปานใด

“หม้อพ่พอข่อย นวยน้อยน้อย

หม้อของพ่อฉัน หน่วยเล็กๆ

นวยท้อบดกะพี

ลูกเท่าปลถพี

บดกะพีหลวงบ่ท้อส่วนเขี้ยว

ปลถพีใหญ่ไม่เท่าส่วนเสี้ยว (ของหม้อ)

หม้อนน เบองนิงพอดพุงๆ

หม้อลูกนั้น ข้างหนึ่งเคียดพุงๆ

เบองนิง พอดไฟฟ้าย

ข้างหนึ่ง เคียดเนือยๆ

เบองนิงหน่ายสำเกำช้เหือไปค้ำ

ข้างหนึ่ง นายสำเกำช้เหือไปค้ำ

เด็กน้อย เหล่นบักบ้ำ

เด็กน้อยเล่นสะบ้ำ

อยู่ในห้องหน้าว้า

อยู่ในห้องนาวา

กะทาช่ายพู่หนึ่ง แล้ บ่ปาก วา”

กะทาช่าย (อีก) ผู้หนึ่งแล ไม่พูด
(แต่มีเสียง) ว่า

“อยากได้จ้องพ้อ ข่อยมาคักเบื่องเด”

อยากได้จิวักของพ่อฉัน มาคักคูนัก

“จงพ่อเจ้า น้อยโยปานใด?”

จวกของพ่อเจ้าน้อยใหญ่ปานใด

“จงพอข่อย น้อยน้อย

จวกของพ่อฉัน คั้นน้อยๆ

ตักบาดหนึ่ง ได้บ้าน

ตักที่หนึ่ง ได้บ้าน

ตักบาดหนึ่ง ได้เมือง

คว้านที่หนึ่ง ได้เมือง

ตักเคื่องๆ ถักหัวผีเสื้อ

ตักเนื่องๆ ถักหัวผีเสื้อ

ผีเสื้อย่าน เล่นหน้ผละน้.”

ผีเสื้อกลัว เล่นหนีไปทันที.

ข้อที่อยากทราบว่าได้แก่อะไรเอ่ยนั้น

๑. ชายเจ็ดคน,	๒. นางผีเสื้อ,	๓. ช้างเหล็ก,
๔. หัวเราะแล้วร้องไห้,	๕. ไม่พูดแต่มีเสียงออกมา,	๖. ไม่ได้ยินเสียงแต่ฟังรู้,
๗. นกร้องแต่ไม่มีตัวนก,	๘. ลูกโพธิ์ไทร,	๙. น่องจิกพี ฟิจิกน่อง,
๑๐. ไม่ถูกลูกตา,	๑๑. กินปูปลาทางกัน,	๑๒. หน้าไม้ที่จะยิงนก,
๑๓. พ่อของชายคนที่สอง,	๑๔. ชาช้ายก่งมา	๑๕. หมอบราบ จนหัวจตกังยาง,
๑๖. เดินเต็งๆ หัวจตกิน,	๑๗. ถักผ้านุ่งขึ้นมาให้สูง	แต่มันกลับจตกปลายคืน,
๑๘. ปล่อยผ้านุ่งให้ตกลงไป	มันกลับถึงกัน,	๑๙. ยิงหมายกัน ถูกลูกตานก,
๒๐. นกตั้งตกลงมา	อยู่บนยอดไม้สุต,	๒๑. ถ้าตกลงในน้ำ ดังปีก,
๒๒. ถ้าตกลงบนบกดังคุม,	๒๓. ถ้าตกลงบนหญ้า	ดังก้องทั่วเมือง,
๒๔. พร้าของพ่อ,	๒๕. เล็กขนาดแบกบ่า บั้งหู,	๒๖. คมพร้าบางเท่าหัวคันทนา,
๒๗. พ่อของคนที่สาม,	๒๘. หม้อของพ่อ,	
๒๙. ข้างหนึ่งเคียดพลุ่งๆ,	๓๐. ข้างหนึ่งเคียดเนือยๆ,	
๓๑. ข้างหนึ่งนายสำเภาขี่เรือไปค้า,	๓๒. เด็กเล่นสะบ้า,	
๓๓. พ่อของคนที่ยี่,	๓๔. จวก	๓๕. ตักที่หนึ่งได้บ้าน
๓๖. คว้านที่หนึ่งได้เมือง	๓๗. ครนตักเสมอๆ	ถูกหัวผีเสื้อ.

ชุมนุมบทประพันธ์ของ “สิริയാส”

ขอเชิญ ท่านขบข้อ	ปฤศนา
ตามแต่ ท่านจักสา—	มารถได้
๓๗ อย่าง วางหล่นมา	จนสุด
ได้แก่อะไร, ได้	โปรด ชี อรรถ แดง.

“สิริയാส”

เฉลยปฤศนาคำทาย

เรื่องชาย ๗ คน

ขอเฉลยดังต่อไปนี้

- ชายเจ็ดคน : พละ ๕ นาม ๑ รูป ๑ พละ ๕ คือ สัทธา วิริยะ สติ สมာธิ ปัญญา.
- นางผีเสื้อ : ทุกขสมุทัย คือตัดเหา อันเป็นมูลแห่งความทุกข์ หรือผูกมัดไว้กับกองทุกข์.
- กรงเหล็ก : อุปาทาน รวมทั้งภพ ๓ ค้ำวย.
- หัวเราะแล้วร้องไห้ : อาการของคนหลงอยู่ด้วยอวิชา.
- ไม่พูด แต่มีเสียง : คิดพล่านอยู่ในใจ ค้างก้องอยู่ภายใน รัวรู้ถึงผู้อื่น ทางกระเสจิต, หรือทางอาการที่แสดงออกมาอย่าง เค้นซัด ยิ่งกว่าเสียงพูดเสียอีก.
- ไม่ได้ยินเสียงแต่รู้เรื่อง : รู้ความหมายอันลึกซึ้ง โดยไม่ต้องอธิบาย.
- นกร้อง ไม่มีตัว : พล่ามเพื่อไปตามตัดเหา แต่ใจที่รู้สึกผิดชอบ หรือ คังมันั่นไม่มี, หมายถึงอาการที่เป็นไปตามตัดเหา หรืออวิชาส่วนหนึ่ง.
- ลูกโพธิ์ไทร : ปรียติธรรม ปฏิบัติธรรม ปฏิเวธธรรม, ซึ่งหมายความว่าถ้าสัตว์หลงไหลเหล่านั้นกินพระสัทธรรม เป็นอาหารแล้วไม่มากก็น้อย จักมีชีวิตอยู่ได้, มิฉะนั้น จะวินาศไปเสียก่อนแล้ว.

- น้องจิกพี่ พี่จิกน้อง : สัตว์นั้น ๆ ไม่เคยสามัคคีกัน เพราะอำนาจกิเลส เช่น อีสสา มานะ เป็นต้น.
- ไม่ถูกถูกตา : แต่สัตว์นั้น ๆ ไม่สามารถปราบ หรือทรมาณกันและกันให้สงบได้ เพราะต่างตัวต่างไม่มีปัญญาพอที่จะชี้แจง ให้เข้าใจตรงกันได้, คือไม่มีปัญญาที่จะเจาะแทงสมุฏฐานของการแตกวัวสามัคคี.
- กินเข้ามาทางกัน : สัตว์เหล่านี้ ไม่รู้จักกรรมว่าเป็นของประเสริฐ แม้จะพึงธรรมหรือประพฤติกกรรม ก็ทำไปอย่างมง่ายเท่านั้น ไม่รู้คุณค่า และทำให้สมค่า, จึงเหมือนกับกินเข้ามาทางกัน.
- หน้าไม้ยิงนก : มัชฌิมาปฏิบัติภา ระเบียบแห่งการปฏิบัติหมู่หนึ่งซึ่งสบลกเหตุผล สามารถทำลายความชั่วได้.
- พ่อของคนี่ ๒ : อิทธิบาททั้ง ๔ คือ ฉันทะ—พอใจทำ, วิริยะ—เพียรทำ, จิตตะ—ฝักใฝ่ทำ, วิมังสา—สอดส่องทำ.
- ขึ้นด้วยขาข้างซ้าย : คนที่มีอิทธิบาท ทำได้สำเร็จง่าย ๆ, ส่วนคนที่ไม่มีอิทธิบาท ตั้งแสนคนรวมกัน ก็ทำไม่สำเร็จ จึงว่าคนอื่นแสนคน ขึ้นหน้าไม้ไม่ได้, ส่วนพ่อฉันขึ้นได้ ด้วยขาข้างซ้ายเท่านั้น, เพราะมีอิทธิบาท.
- หมอบ แต่หัวจกถึงยาง : แม้จะเป็นคนถ่อมตัวต่ำเตี้ย แต่มีดวงใจสูงยิ่งนัก.
- เดินถึง ๆ หัวจกดิน : องอาจ ฝั่งผาย เก่งกล้า ที่สุด แต่สุภาพ อ่อนน้อม นิ่มนวล ที่สุด.
- ถลกผ้าขึ้นแต่ปกดิน : ทะมัดทะแมงในการทำงานอย่างยิ่ง, แต่ไม่มีการลืมตัว มีสติคุ้มครองตัวอยู่เสมอ.

- ปล่อยผ้าถุง แต่ถึงกัน : แม้จะผ้าเข้าไปในซัดที่มีคมหน้ ทนไม่เคยทำ ก็มีสัมปชัญญะ ส่องสว่างอยู่ในตนเสมอ ไม่เปลอตัวได้, ระวังให้มีทางหนีออกใต้อยู่เสมอ.
- หมายยิงกัน ถูกตา : รู้จักจับใจความ แห่งธรรม ใ้ถูกตรงจุดสำคัญ ทงที่ดูราวกับเป็นคนไม่รู้อะไร.
- ตกอยู่บนยอดไม้ : คือกลับตัวไ้เอง, โดยไม่ต้องถึงกับตกอบาย แล้วจึงรู้สึก เช่นคนโตยมก.
- ตกในน้ำ ดั่งปีก : คนชนิดนี้ แม้ตกไปฝ่ายกามคุณ ซึ่งเปรียบเหมือนน้ำ ก็หาถูกน้ำไม่ คือไม่หลงไหล, จึงไม่ตั้งคุม.
- ตกใ้บ่ก ดั่งตุม : คนชนิดนี้ แม้ตกไปในฝ่ายที่ตรงกันข้ามกับกามคุณ คือตกไปในอนิฏฐารมณที่เสบเผ็ดก็หาอึดอ้ระกาย เคืองเป็นเคือกเป็นแค้น เหมือนคนธรรมดาไม่ กลับเย็นเฉื่อยมิได้ จึงเหมือนกับลงน้ำที่เยือกเย็นและตั้งคุม.
- ตกบนหญ้าแห้ง ดั่งก้องทั่วเมือง : ผู้ทรงธรรม แม้อยู่ในตระกูลยากจนในป่าดง ก็มีเกียรติก้องทั่วประเทศ.
- พร้าของท่อ : ความคมของปัญญา ที่รู้จริงเห็นจริง.
- แบกบ่าบังหุ : ครันมีปัญญาชนิดนั้นไว้ ปัดหุเสียก็ไ้ คือหมายถึงไม่ต้องพึ่ง หรือเชื่ออย่างงมงายจากผู้อื่น.
- คมบางเท่าคันนาใหญ่ : ปัญญาั้น ถึงจะคมกริบสักปานใด ก็ต้องมีความหนักแน่นมั่นคงเปรียบหัวคันนา, เรียกว่าภูมิปัญญา.
- พ่อของคนี่ ๓ : คนที่ ๓ คือสติ. พ่อของคนี่ ๓ คืออุเบกขา. อุเบกขา คือการคุมภาวะที่ถูกต้องไ้แล้ว ให้คงมั่นเฉยอยู่, หุคอยู่ในภาวะนั้นๆ อย่างสม่าเสมอ.

ขุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

- หม้อของพ่อ : สกกลกายทั้งหมด เปรียบเหมือนหม้อ โดยอรรถว่ามีผู้สร้างขึ้น, และจักต้องแตกทำลายเป็นต้น.
- เดือคพลุ่ง ๆ : โทสะ ที่เดือคพล่านในสกกลกาย.
- เดือคเนือย ๆ : โมหะ.
- นายสำเภาไปค้า : โสภะ.
- เด็กเล่นสบบ้า : คិតราว อย่างสร้างวิมานในอากาศ อันมีประจำสันตทานของผู้มีโสภะ โทสะ โมหะ คិតชนะ คิตตี เลิศ กว่าคน.
- พ่อของคนี่ ๔ : คือ หิริ โอตคัปปะ อันเป็นที่ตั้งแห่งกุศลความดีทั้งมวล.
- จวก : สัมมาปฏิบัติ คือการประพฤตินิตที่จะ “ตัก” ความทุกข์ออกทิ้งเสียเรื่อย ๆ ไป.
- ตักที่หนึ่ง ได้บ้าน : รักษาศีล ได้รับความสุขชั้นกามาจรร.
- กวันท์หนึ่ง ได้เมือง : เจริญสมาธิ ได้รับความสุขชั้นรูปา และอรุปาจรร.
- ตักเนือง ๆ ถูกหัวผีเสื้อ : เจริญจนถึงชั้นปัญญา ก็คว่ำพบอวิชชา ซึ่งเป็นมูลแห่งกัณหา ที่เป็นตัวนางผีเสื้อ.

สำหรับชายทั้ง ๗ คน นั้น เป็นผู้ตามเสีย ๒ คน ได้แก่นาม และรูป.
การที่ต้องเป็น ๒ คน เพราะนามและรูปต้องอาศัยกัน จึงทำกิจได้.

ทั้งหมด ๓๗ ข้อ	ปัญหา
ตอบแต่ เพียงทสา—	มารธู
ที่จริง อาจวิสัยนา	อย่างอัน ใดแล
หวังว่า จักมีผู้	อันชอนแกลง.
	“สิริวิลาส”

ปฤศนาคำทาย

เรื่องยงนกอินทรี

ข้อความต่อไปนี้ เป็นปัญหาธรรม ที่ผูกขึ้นโดยท่านวนโฆทาร์ และความคิดของพี่น้องชาวไทย ภาคอีสาน. “เพื่อนคนหนึ่ง” ส่งมาให้ข้าพเจ้า เห็นว่า เป็น อาหาร แห่งความคิด ที่มีรสดี เหมือนกัน จึงส่งมาฝากเพื่อน ผู้อ่านลองย่อยคุบังตามใจชอบ

“สิริวิยาส”

คู่กล้า นางจิตตาทุมาร
เจ้าจงไปยั้งเมืองฟ้าลาดะสีพูนก่อน
ยังจักได้ผ้าผนอนเช็ดน่านตา
ยังหมสละกุณา นกอินทรียหงห้า
จับอยู่พักษา ต้นเคื่อ
ต้นเดอนั้น จะตูปปผา
มีดอก อยู่สีดอก
แต่ละดอกละดอก มีแก้วอยู่ไหน
นกอินทรียหงห้า
จับจักกินดอกเดอนั้น
อยู่ทุกวันทุกวัน
เจ้าจงไปยั้งนกอินทรี
หงห้าวันให้ตาย

คู่ก่อน นางจิตตาทุมาร
เจ้าจงไปยั้งเมืองพาราณสีโน้นเสียก่อน
เจ้าจะได้ผ้าเนื้ออ่อน เช็ดหน้าตา
ยังมีสละกุณา นกอินทรียหงห้าตัว
จับอยู่ ที่ต้นมะเคื่อ
ต้นมะเคื่อนั้น จตูปปผา
มีดอก สีดอก
แต่ละดอกๆ มีแก้วอยู่ภายใน
นกอินทรียหงห้าตัวนั้น
จักกินดอกมะเคื่อ
อยู่ทุกๆ วัน.
เจ้าจงไปยั้งนกอินทรี
หงห้าตัวนั้นให้ตาย

แล้วจงเอาแก้วทั้งสี่ดวงนั้น

ให้เจ้าไปเอาต้นไม้ต้นหนึ่ง

ปลายมันเปียเมื่อฟ้าฮอดพุ่ม

กกหมันเท่าอะเวจไผ่ลม

มาเห็ดหน้าแกงสำหรับขิง

ให้ไปเอาต้นปอปานเปีย

มาเห็ดหน้าแกง

ให้เอาหมวดเต่า เขากะต่าย

มาถ้ำลูก

นกอินทรีทงห่านน ถ้าหยิ่งโตเดี่ยว

มันเลาเอาถิ่นกับคนมาได้

ต้องยังให้หมันตายพร้อมกันทั้งห้าโต

ให้ยงเวลามันอย่าปากคน

ให้ว่าคาถา อะ อ่า อ้อ อี้

อ้อ อ้อ อ้อ เอ โอ โโอ เอา อำ อะ

แล้วจึงหยิง.

แล้วจงเอาแก้วสี่ดวงนั้นมา

ให้เจ้าไปเอาต้นไม้ต้นหนึ่ง

ปลายมันเปียถึงฟ้าจศพรหม

รากแก้วมันถึงอะเวจไผ่ได้

มาทำหน้าไม้สำหรับขิง

ให้ไปเอาต้นปอปานเปีย

มาพั้นทำสาย

ให้เอาหมวดเต่า เขากะต่าย

มาทำคอกหน้าไม้

นกอินทรีห้าตัว ถ้ายังแค่ตัวเดียว

มันกลับช่วยกันชิงเอาคืนไปได้

ต้องยังให้มันตายพร้อมกันทั้งห้าตัว

ให้ยงเวลามันอย่าปากชน

ให้ว่าคาถา อะอ่า อี้

อ้อ อ้อ เอโอ โอเอา อำอะ

แล้วจึงหยิงไป.

ข้อที่อยากทราบว่าได้แก่อะไรอยู่นั้น คือ

๑. นางจิตตกุมาร	๒. เมืองพาราณสี	๓. ผ้าเนื้ออ่อนเช็ดหน้าตา
๔. นกอินทรีห้าตัว	๕. ต้นมะเคื่อ	๖. คอกมะเคื่อสี่คอก
๗. แก้วในคอกมะเคื่อ	๘. กินคอกมะเคื่อทุกวัน	๙. ต้องยงนกห้าตัว
๑๐. แล้วเอาแก้วมา	๑๑. ต้นเปียจศพรหม	๑๒. รากถึงอะเวจ
๑๓. ปอปานเปียทำสาย	๑๔. หมวดเต่าเขากะต่ายทำลูก	
๑๕. ต้องยงหมคทงห้าตัว	๑๖. ยิงตัวเดียวมันช่วยกันกลับคืนอีก	
๑๗. ยิงเวลามันอย่าปาก	๑๘. ว่าคาถา อะอ่าอ้อ ฯลฯ	

ขอเชิญ ท่านขบข้อ	ปฤศนา
ตามแต่ ท่านจักสา—	มารดได้
๑๘ อย่าง วางหล่นมา	จนสุด
ได้แก่อะไร ได้	โปรด ช้ อรรถ แดง.

“สิริवास”

เฉลยปฤศนาคำทาย

เรื่องยงนทอินทรี

ขอเฉลยดังต่อไปนี้

- นางจิตตกุมาร : คนที่มีภูมิธรรมยังต่ำอยู่ ในการที่จะเอาชนะกิเลส อันเป็นเหตุแห่งความทุกข์. สมมติจิตในภูมิ นี้ ให้เป็นเด็ก เพราะยังหย่อนปัญญา, สมมติให้เป็นเพศหญิง เพราะแม่จะอ่อนแอ แต่จะกล้า แข็งได้ ในเมื่อได้ทำให้ถูกตามวิธี.
- เมืองพาราณสี : สำนักท่านผู้เป็นปราชญ์ อันจะให้แนวความคิดใน เบื้องต้น สำหรับจะได้รู้จักหลักทั่วไปของชีวิต จึง ควรไปที่นั่นเสียก่อนทำอย่างอื่น.
- ผาเนอออนเชตนาตา : คำปลอบโยนให้กล้าหาญในขั้นต้น ในการที่จะเอาชนะความทุกข์ของชีวิต และอธิบายเครื่องระงับโศก, และวิธีที่จะจัดทำ ดังจะกล่าวเป็นปฤศนาสืบไปอีก ตอนหนึ่งคือ
- นทอินทรีห้าตัว : คืออินทรีห้าตัว ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ของผู้ที่ยังตกอยู่ภายใต้วิชา และคันทา, โดย เจาะจงก็คือ ของคนธรรมคานั่นเอง. อยาคนะ หรืออินทรีทั้งห้านี้ เป็นบ่อที่เกิดแห่งเรื่องทั้งปวง ทั้งที่จะเข้าไป และจะออกมา, เป็นต้นเหตุใหญ่.

ต้นมะเดื่อ

: หมายถึงร่างกายเปรียบเหมือนต้นมะเดื่อ เพราะ
หาแก่นมิได้. เป็นที่จับของนกทั้งห้าตัวนั้น คือ
คา หู จมูก ลิ้น และกาย (ส่วนที่เป็นกายสัมผัส),
ย่อมตั้งอยู่ที่ร่างกายนี้.

มะเดื่อมีดอกสดดอก

: หมายถึงมรรคทั้งสี่ มีโศคาบัตติมรรค เป็นต้น.
แม้ว่ากายนี้จะไร้แก่นสารก็ตามก็ไม่วายเป็นที่เกิด
แห่งอริยมรรคอย่างที่พระองค์ตรัสว่าในกาย อันยาว
วาหนึ่ง พร้อมทั้งสัญญาและใจนี้เอง ทถาคต
บัญญัติ ทุกข์ และความคับสนธิ ของทุกข์ไว้.
มรรคเปรียบเหมือนดอกไม้ เพราะจะทำให้เกิดผลอีก
ต่อหนึ่ง.

แก้วในดอกไม้

: หมายถึงผลทั้งสี่ มีโศคาบัตติผล เป็นต้น. จัด
เป็นแก้วเพราะเป็นที่จำปรารถนาของผู้ยากพันทุกข์.

นกจิกกินดอกมะเดื่อ
อยู่ทุกวัน

: คา หู จมูก ลิ้น กาย สัมผัสอยู่กับอารมณ์อันเป็นที่
ตั้งแห่งกุศลและเป็นทางแห่งนิพพานอยู่ทุกวัน ๆ แต่
เพราะความโง่หลงของมันเองมันจึงยังไม่รู้สึก เลย
ไม่ได้รับประโยชน์อันใดจากอารมณ์เหล่านั้น กลับ
มีแต่จะหลงไหลติดจมนมากขึ้นไปอีก. จากทุกข์
หรือโลกนี้เองมีเงื่อกันเราจะพิจารณาเอาตัวรอดได้.

ต้องยี่งนกห้าตัว

ให้ตาย

: ก็คืออธรรมอันอินทรีให้สำเร็จ หมายถึงอย่าให้
มันอยู่ได้อำนาจแห่งตัณหา แต่ให้มันอยู่ในอำนาจ
แห่งปัญญาแทน, ที่เคยเป็นพิษ ก็จะกลับเป็นคุณ.
นกคาย ย่อมหมายถึงตัณหาที่ประจำอินทรีนั้น ๆ
คาย, มิใช่หมายถึงทำลายอวัยวะนั้น ๆ เสีย.

แล้วจงเอาแก้ว — : นกตายแล้ว ก็ได้ผลอันเป็นสุข เหมือนกับได้
 เหล่านินมา : แก้วมา.

(วิธีอ่าน)

เอาไม้ต้นเตี้ย — : คำเตี้ย แต่ถึงฟ้าจดพรหมโลกนั้น หมายถึงว่า
 ถึงฟ้าจดพรหม : แม้จะสูงสุดประเสริฐเพียงใด แต่ก็เป็นวิสัยที่คน
 ธรรมดาบุถุชนเราจะลุถึงได้. คือมรรคผลนั้น
 ไม่เหลือวิสัย.

รากมันหยั่งถึงอเวจี : ข้อนี้นี้ หมายความว่ารวมกับข้อบน คือ เราจะต้องรู้จัก
 โลกในทุกด้าน มีใจกว้างพอที่จะแผ่เมตตาและความ
 รู้สึกอันเป็นการศึกษาไปทั่วทั้งเบื้องบนเบื้องล่าง และ
 โดยรอบ.

ต้นป้อปานเตี้ยทำสาย : ความเพียรพยายามในเบื้องต้น อย่างเหนียวแน่นอย่าง
 ที่เรียกว่ายอมสละเลือกเนื้อ, หรือชีวิต.

หนวดเต่า : เอาคนฟุ้งทน (อตุตา ทิ อตุต โน นาโต). คนเป็น
 เขากระต่ายทำลูก : ของสมมติไม่มีตัวจริง เหมือนหนวดเต่าเขากระต่าย.
 แต่เมื่อควายมดก็ยังมี เพราะความหลงอยู่ตราบใด
 ก็ต้องมีตนและการยึดมั่นตนอยู่ตราบนั้น. ให้ใช้
 ความดีมีนั้นให้เป็นประโยชน์เถิด จะหลุดพ้นจาก
 ตนเสียได้. ตนไหนรู้สึกทุกข์, ตนนั้นจะต้อง
 ถอนตัวเองจากทุกข์ ทั้งที่ความจริงตนแท้จริงไม่มี.
 หนามยอกเอาหนามนั้นแหละเขี่ยหนามออก.

ต้องยงมันทั้งห้าตัว : ต้องเอาชนะอินทรีทั้งห้า คือเอาชนะที่ใจอย่างเดียว
 ให้ได้ มันก็เป็นการชนะพร้อมกันทั้งห้า.

ยิ๊งตายตัวเดียว — : หมายถึงจะไปมัวปราบที่ตรงแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยไม่
 มันช่วยกั๊กกันคืนได้ จัดการที่ตรงใจอันเป็นต้นแก่นั้น มันจะระงับไปเพียง
 ชั่วที่นั้นชั่วคราว ไม่เท่าไรก็กลับเกิดใหม่ เพราะ
 เทียบของคัณฑ์ทางเข้ามาจากทางอื่นอีก. เช่น
 ช่มอารมณ์ทางตาได้ มันก็มีทางเข้ามาทางหู ทาง
 จมูก เป็นต้นอีก. คัณฑ์หาอุปาทานก็ยังคงออก
 งามอยู่ได้.

ยิ๊งเวลามันอำปก : คือเมื่อใจกำลังเป็นสมาธิแน่นแนบ บริสุทธิ์ นิ่มนวล
 อ่อนโยน ควรแก่การงานทางจิต.

ว่าคาถา อาอะ — : คือวิปัสณาปัญญา ที่มีแนวการพิจารณาทั่วถึงแจ่มใส
 ๑๓๑ อาอะ จนเห็นสิ่งทั้งปวงทั้งหลายตามที่เป็นจริง อันเป็นทาง
 แห่งความหลุดพ้นจากสิ่งนั้น ๆ หรือจากโลกทั้งมวล.
 แล้วยังไป ในที่นี้หมายถึงจับเอาตัวมรรคได้ มิใช่
 ยิ๊งสุมซึ่งผิดก็ได้. คำว่า ยิ๊ง คำหลังนี้ หมายถึง
 การได้บรรลุผลโดยตรง.

ทั้งหมด ๑๘ ข้อ

ตอบแต่ เพียงที่สา —

ที่จริง อาจวิสัยนา

หวังว่า จักมีผู้

ปัญหา

มารณู

อย่างอื่น ได้แล.

อิน ช อรรถ แดลง.

“สิริवास”

วิมูติภาพ!

- ◎ มีหีบน้อยๆ หีบหนึ่ง เป็นหีบ ตะกั่ว,
และ แสง สว่างก็ส่องลงตรงหีบนั้น;
หีบน้อยกระท่อนแสง ส่องรัศมีขาวเป็นเงินยวง,
เพราะมันกลอกไปมา อยู่ในกลางแสงจันทร์,
และมันพูดว่า :
- “นี่แหละคือตัวข้าเนื้อ?....”

- ◎ และแล้ว, อีกวันหนึ่ง, มันถูกรุกไล่โดยความทุกข์,
หีบตะกั่วน้อย ได้เปิดอย่างกว้าง;
(กาย-วิญญาณ ค่อยคลายตัวลงแล้ว)
และจึงดู,
ในภายใน
เป็นหีบ ทอง บริสุทธิ์แท้ อีกหีบหนึ่ง!
ณ ท่ามกลางแสงอาทิตย์, หีบ ทอง
แสดงแววแห่งความจำนงต่างๆ ออกมานอกหน้า;
มันกระดุกกระดิกตัวเองไปมา เพื่อเอียงข้าง,
ทุกๆ ข้างให้รับ แสง ซึ่งฉายเป็นรัศมี,
พลางมันพูดว่า :
- “นี่แหละคือตัวข้าเนื้อ!....”

- ๑๐ กระทั่งวันซึ่ง “ทุกข์” เข้าครอบงำมัน ในที่สุด เพื่อที่จะเปิดมันออก เพราะถึงรอบเวณของมันแล้ว....
(ดวงจิต กำลังพยายามปล่อยวางอยู่ซึ่ง “ตัวตน”)
และ อนิจจาเอ๋ย!

ในภายในเป็นหีบ แก้วเจียรนัย โสเหน่ง!
หีบแก้วปล่อยให้แสงสว่างเข้าไปในตัวมัน,
และ แสง สว่างก็ส่องผ่านมันลงไป,
แต่กระจายออกเป็นรัศมีสีต่างๆ
เพราะมุ่มเหลี่ยมเป็นอเนกของแก้วเจียรนายนั่นเอง,
ซึ่งก็ให้พู่ควา :
“นั่นแหละคือตัวข้าเนื้อ !....”

- ๑๑ นานมากกระทั่งถึงวันสุดท้าย, ถูกรุกรไล้โดย “ความกระหายต่อสังขารธรรม,” มันก็ได้เปิดอำกว้างออกอีก.....
(อัทธา ได้ละตัวมันเอง โดยเด็ดขาดแล้ว)
และ, โอ้! ในภายใน มันเป็นที่ว่างเปล่า,
เป็น ความไม่มีอะไร....
และ แสง ก็ส่องสว่างอยู่ในภายใน ความว่างเปล่า นั้น.....
ที่นั่นไม่มี “ฉัน”
ไม่มี “ตัวตน” ของ ตะกั่ว ทอง หรือ แก้วมณี
แต่มี แสงสว่าง อย่างเดียว.....

“สิริวิยาส” แปลตรงๆ ตามรูปลักษณะโคลง

จาก “LIBERATION” ของ “the Nothingness”

ชุมนุมบทประพันธ์ของ “สิริวิยาส”

ภาค ๒

ประเภทกลอน

๙๕
มีเรื่อง :-

ชโน มา ไว อุปรจกา
ภักเทกรัตติกดา
ผีๆ สางๆ
คอกสร้อยแสงธรรม
จัว กับ คน
พยของ “คนตรง”
โลกนี้คืออะไรแน่ ?
เมื่อธรรมทุกมา
สิงคาไลวาทสุตรคาตา
โลกซึ่งเลิศกว่า
มาเดอะเพื่อน
พร้าหาวิมุตติ
มนุชยปัญหา
นิราศลพบุรี
ชุมเท็กท่า!
เวลาท่านมีนาที่เคียวคอก!
สมัยโน้นเมื่อยังเที่ยวหาอัครคา!

ขโมย มาไว อุปจุจคา

เวลาอันสำคัญ ซึ่งผ่านมาเป็นครั้งคราว อย่าผ่านพ้นท่านไปเสียเลย!

พระพุทธรภาษิต นาควรรค ฐ. ชุ

You have only just a minute,

เวลานัน จำเพาะมี นาทีหนึ่ง

Only sixty seconds in it.

เพียงหกสิบ ตากะพริบ รับคะนึ่ง

Forced upon you can't refuse it,

บังคับฝืน ต้องไม่พลาด หนอชาติชาย,

Didn't seek it didn't choose it,

อย่าหาพ้น ภูมิของตัว อย่ามัวคล้า

It's up to you to use it,

มันเกิดมา ให้ท่านทำ ตามกาลหมาย

You must suffer if you lose it,

ถ้าปล่อยล่วง เลยไป, ต้อง เข้าคลองร้าย

Give account if you — abuse it.

และเกิดเรื่อง เคืองระคาย ถ้านาย “แพ้ว”

You have only just a minute,

สหายเอ๋ย ระยชนะ นาทีเอก

Only sixty seconds in it,

อย่าโหยกเหยก มีหกสิบ กะพริบแน่

Just a tiny little minute,

นาที่น้อย กะจิหรีด ฟินิจแล้

But Eternity is in it.

อนันตสุข มีแน่ๆ ในนเอย.

from “Dhamma — Bold Upasaka”

translated by “I.P.”

ภัทเทกรัตต์

“เขาผู้ซ่ง แม้มชีวิตเพียงวันเดียว ก็นำสรรเสริญ.”

อตีติ นานุวาคเมย
 นปปฏิกงเข อนาคคิ
 ยทตีท ปทีนคคิ.
 อปคตคตจ อนาคคิ
 ปจจุปปนญจ โย ธมม
 ทคต ทคต วิปสสุติ
 อสสิหิ อสสิกุป
 ค วิทฐา อนุพฐเย.
 อชเชว กิจจมาคปปี
 โก ชญญา มรณ สุเว
 น หิ โน สงครนเตน
 มหาเสนเน มจจุนา.
 เอวิ วิหารมาคาบี
 อโหระคตมคคิ
 ค เว ภัทเทกรคคิ
 สนคิ อาจิกขเต มุนิ.

พระพุทธรักษา อูปริ. ม.

สิ้งล่องแล้ว แล้วไป อย่าไผ่หา
 ที่ไม่มา ก็อย่าฟัง คณิงหวัง
 อันวันวาน ผ่านพ้น ไม่วันวัง
 วันข้างหน้า หรือก็ยังไม่มาเลย.
 ผู้ใดเห็น เห็นชัด บัจจุบัน
 เรื่องนั้นนั้น แจ่มกระจ่าง อย่างเปิดเผย
 ไม่แฉ่งแฉอน คลอนคลั่ง ดังเช่นเคย
 รู้แล้วเลย ยิ่งเร็ว ให้ก้าวไป.
 วันนเอง เร่งกระทำ ช่งหน้าที
 อันวันตาย แม้พรงัน ใครรู้ได้
 เพราะไม่อาจ บอกบัด หรือผิดไว้
 ต่อความตาย และมหา เสนามัน.
 ผู้มเพียร เวียนเป็น อยู่เช่นนี้
 ทงทิพา ราตรี แข่งขัน
 นั้นแหละผู้ “ภัทเท-กรัตต์” อัน
 สัตตบุรุษ ผู้รู้, ท่าน กล่าวกันเอย.

“สิริวิชาส” แปลและประพันธ์.

Let past be past; nor future longings house;
The past is dead, the morrow not yet born
Who so with insight scans his heart to-day,
Let him ensue eternal Changelessness!
Toil then to-day. To-morrow death may come,
Who knows? No bargain holds death's host at day.
Who so by day and night unceasingly,
Lives still to struggle onward, he it
Is called True Saint :- the Perfect Sage is he.

(from M.B.J.)

ผีๆ สาวๆ!

ผี มี ผีรอดให้
สาว คำ ถวายมเย็น
เทว—ดา ว่ามีเอ็น
ดา ดาด อากาศให้

เราเห็น ตัวเทอญ
ก็ได้
ดูเสด็จ หน้อยรา
ปะแล้วเป็นยอม.

กรมหมื่นนราธิป.

ผี	มีจริง ไยหนึ่ง อยู่ผีเอ๋ย	ไยไม่เอ๋ย อรรถแจ้ง แดลงไซ
ผี	ได้อ่าน พระนิพนธ์ ข้างบนไย	ผียังไม่ โผล่มา พุกจากัน
ผี	มีปาก เหมือน (?) พุกไม่ได้	หรือ? จงใช้ ปากกา ชีผีฉัน
ผี	ขึ้นหนี ผีคง จะศุณย์พันธ์	สักหน้อยท่าน ไม่เสี้ยนผี ที่วางวาย.
สาว	เอ๋ยสาว เคียงข้าง เป็นเพื่อนผี	มาด้วยกัน ทุกที เรียก "ผีสาว"
สาว	ชายหู ตุ๊กตี ผีไปพลาง	หรือจิ้งวาง ตัวเสี้ยม เจียมวาจา?
สาว	หลอกใคร ไม่ได้ ถ้าไรผี	หรือจิ้งหนี แอบหลัง ผีบังหน้า
สาว	ฟังผี เสมอไป แต่ไรมา	ระวังหนา ผีตาย สาววายตาม.
เทวดา	เขาว่า เก่งกว่าผี	เรื่องฤทธิ์ อยู่ฟ้า นำเกรงขาม
เทวดา	ทำอะไร อ่านข้อความ	ที่วอนถาม มีหรือไม่มี ไม่ตอบเลย
เทวดา	ถ้าไม่มี โรงพิมพ์ไว้	ก็ลองใช้ วิทยุ กล่าวเฉลย
เทวดา	แม้ว่า ไม่ค้นเคย	ออกปากเอ๋ย ยืมได้ นายมัน,—คง, ^๑
มา	พุกกัน ด้วยภาษา เสียงมนุษย์	อย่าใช้พุก ในฝัน ท่านประสงค์
มา	พุกกัน ผางๆ อย่างตรงๆ	เขาไม่โกง รังแก อย่าแก้ตัว
มา	ให้เห็น จมูกหู รู้จักหน้า	ยังดีกว่า ปล่อยไว้ อย่างหลัวๆ
มา	เร็วเถิด "สัปเหร่อ" รู้สึกกลัว	ขึ้นเข้าไป ไครหวั ไม่รู้เอ๋ย.

"สรวายาส"

๑. เรื่องนี้เขียนสมัยที่วิทยุไทย มีนายมัน—คง.

ดอกสร้อยแสดงธรรม
๒๔ นากของชีวิต
โดย "ฉวีवास"

เรื่องนำ

คราวหนึ่ง จากความมืด ตูซำได้เห็นภาพ, จากความเงียบสงบ
ตูซำได้ยินเสียง. ทั้งภาพและเสียงเหล่านั้น ตูซำเชื่อว่าคงจะเป็นประโยชน์
แก่ท่านผู้อ่านบ้าง จึงเขียนส่งมาฝากหนังสือพิมพ์พุทธศาสนา ดังนี้ :-

ความเอ๋ย ความเกิด	จงดูเด็ก ยากเข็ญ เป็นในไหนๆ
เจ็บปวดทั้ง แม่ลูก เหมือนถูกไฟ	เพื่ออะไร กันแน่ ลองแก้ม้า
เกิดเพื่อกิน เพื่อเล่น หรือเพื่อหลับ	หรือเพื่อรับ มรดก กระมงหมา?
หรือเกิดเพียง เพื่อเติบโต เช่นโคพา	ส่วนตุว่า เกิดเพื่อก่อ บ่อบุญเฮย.

ความเอ๋ย ความเป็นเด็ก	ตัวยังเล็ก ใจก็เล็ก ไม่อยากใหญ่
เพียงได้กิน ได้เล่น ก็เย็นใจ	ไม่มีไฟ สุมเผา ให้เราร้อน.
เพราะผู้ใหญ่ ใจกระพือ หรือจึงเศร้า	มิน่าเล่า จึงมัก สท้อนถอน
ถ้าผู้ใหญ่ ใจเล็ก ^๑ เหมือนเด็กอ่อน	คงเราร้อน น้อยกว่าที่ มีอยู่เฮย.

๑. ใจเล็ก หมายถึงรู้สันโทษ ช่มถันหาที่กระพือไม่มีขนาดวัดได้.

ความเอ๋ย ความเคิบโต ถึงมาโค ก็รู้เคิบ เขิบได้
 อันเคิบกาย เคิบง่าย กว่าเคิบใจ กินเข้าไป ก็เคิบได้ ไม่ต้องกลัว
 ส่วนเคิบใจ เคิบยาก ลำบากนัก มีแต่มีกั แพบไป เพราะใจชั่ว
 ปรนแต่กาย ใจก็ตาย ไปจากตัว **ไซจะมัว เคิบกาย ขายหน้าเอ๋ย!**

ความเอ๋ย ความหนุ่ม เหมือนไฟสุ่ม ขอนไม้ ไม่เห็นแสง
 แต่ที่แท้ ความร้อน ระอุแรง ถูกศรแดง กลุ้มคลั่ง ชั่งอยู่ใน;
 ล่วงละเมิด คีลธรรม ทำกรรมชั่ว นั้นจะมัว บ้าตะบึง ไปถึงไหน,
 โอ้! ความหนุ่ม! หนุ่มเช่นนี้ คืออะไร? **ต่อเมื่อใด เย็นชง จึงดีเอ๋ย.**

ความเอ๋ย ความสาว เหมือนไฟวาว แวบไหว ให้เห็นแสง
 คือเผ้าแต่ง ไปท่าเคียว ทั้งเขี้ยวแดง ตั้งหน้าแข่ง กันจริงๆ กว่าสิ่งใด.
 ถึงงามรูป งามทรัพย์ และงามวิทย์ ไม่สนิท เหมือนงามธรรม จรรยาได้
 หรือธรรมชาติ สร้างเพื่อ ตกแต่งไป **จะหยุดได้ ต่อแก่เด่า หรือเจ้าเอ๋ย!**

ความเอ๋ย ความคนอง ถึงในห้อง ก็กล้า เข้าหาได้
 แม้นคนก พ้าร้อง ให้ก้องไป ถ้างได้ ก็คนอง ไม่ต้องกลัว
 เมื่อคิดไป ไยคนอง แต่ห้องหอ มัวกก กอ นัวเนีย เรื่องเมียผัว
ไซมิลอง “คนองธรรม” บำเพ็ญตัว ให้หยุดรวี ระวิกเร้า นะเจ้าเอ๋ย!

ความเอ๋ย ความชวนชวาย กระทั่งตาย มิเห็นหยุด ทรุดนั้งนี้!
 ไหน! อยู่ไหน? ชิดเพียงพอ ขอคูที่, อ้อไม่มี คอกหรือเจ้า! เราชอบใจ
 บอกตรงๆ เช่นนี้ มีทางช่วย ให้สคสววย เย็นฉ่ำ กว่าน้ำไหล
คือชวนชวาย ตัจฉธรรม ที่ล้ำนัย มาใส่ใจ บ้างซิเจ้า ไม่เศร้าเอ๋ย.

ความเอ๋ย **ความทะยาน**
 มั่นรันทหา สิ่งใหม่สวย ตราบม้วยมรณ
 ยามตายก็ เป็นสหาย เพื่อนจติ
 ชะเง้อหา ใหม่เรื่อยไป ไม่หมดเพลง

ความเอ๋ย **ความกิน**
 กินแปลกๆ แผลกชนิด คึกขันมา
 ชอปรสแปลก และพรั่าเพรื่อ
 ถ้ากินเพื่อ ใจมองใส ไม่ขุ่นมัว

ความเอ๋ย **ความอยู่**
 เขาชมตัว มัวแยม แก้มแทบปริ
 อยู่ในโลก เอาโลก แหละเป็นครุ
ถ้าหลงโลก ก็หมุนติด กับโลกไป

ความเอ๋ย **ความสุข**
 “แกก็สุข นันก็สุข ทุกเวลา”
 ถ้าเราเผา ตัวค้นหา ก็นำ “สุข”
เขาว่า “สุข! สุขเนื้อ!!” อย่าเห่อไป

ความเอ๋ย **ความทุกข์โศก**
 ยังหลงมัว “ตัวตน” อยู่กลใด
ทุกสิ่งสรรพ เกิดดับ อยู่ตามธรรม
 ต้องพลอยเช็ดดู พลอยชุก ทุกทำนอง

มีประจำ สันดาน ไม่หลุกคตอน
ไม่พักสอน บัวยการ ร่านเป็นเอง!
 เทียวร่านวิ กันใหม่; ใจแข็ง
 มันเหมาะเหม็ง แก่ใคร ว่าไปเอ๋ย?

เป็นทาสลัน^๕ คั้นรน ขวนขวายหา
 เพื่อค้นหา หรือเพื่อ เนื้อหนังตัว?
“อยู่เพื่อกิน มิใช่กิน เพื่อยู่” คุนำหัว
 เพียงกายว่อง คล่องตัว ข้วใหม่เอ๋ย?

เพื่อหาราทรู อวดกัน กระนั้นนี่!
 อุดริ จริงหนอเจ้า นำเศร้าใจ.
 อยู่เพื่อรู้ ความจริงตอก จะบอกให้
 จะหยุคไต้ ค่อเมื่อไร ไม่เห็นเอ๋ย.

ใครๆทุก คนชอบเจ้า เผ่าวิ้งหา
 แต่คุหน้า ตาแห้ง; ยังแกล้งใจ :
 ถ้ามันเผา เรากี่ “สุข” หรือเกรียมไต้
 มันสุขเย็น หรือสุขใหม่ ให้อุ่นเอ๋ย.

ของมีอยู่ คุโลก อย่าสงสัย
 เป็นตอ้งไต้ โศกแน่ แม้แต่ล่อง
 ใจเจ้ากรรม เข้ารับเอา เป็นเจ้าของ
 แล้วแต่ของ ของ “ตน” เป็นเช่นไรเอ๋ย.

๑. ค้นหา หรือความทะยานของสัตว์ เป็นเหตุให้ถือปฏิสนธิใหม่.

ความเอ๋ย **ความเจ็บไข้**
 อ้อ! มิใช่, มิใช่ เพื่อฝึกปรือ
 คืออย่างาน : นาน ๆ ผ่านมาครั้ง
 ถ้ามิชอบ แก่เจ็บตาย และว่าชวน

ความเอ๋ย **ความแก่**
 เมื่อความแก่ ล่วงกาล มานานปี
 ไม่ยกเว้น ใคร ๆ ไม่ลำเอียง
 เพราะฉะนั้น เราท่าน ทั้งหญิงชาย

ความเอ๋ย **ความรูสึก**
 เวลาเหลือ น้อยกระไร แทบไม่พอ
 ทำอย่างใด ใจเย็น แส่นจะเย็น
 พบให้ไว้ ก่อนตาย **ไม่ตายเปล่า**

ความเอ๋ย **ความตาย**
 คือตายเนา ตายหนอน เป็นบ่อนาบือ
 ถ้าตัวตาย ไร้ลาย ให้โลกเห็น
ตายแต่เปลือก เยื่อในอยู่ คุโลกไป

ความเอ๋ย **ความเกิดใหม่**
 เกิดเพื่อวิ่ง แข่งกันใหม่ ไซ้ใหม่คน !
 ที่มั่งมี อยากรวย ยิ่งขึ้นไป,
 ต้องเกิดใหม่ ไหลหลง จน งงงวย

มันมีไว้ ทุกข์กันเล่น เช่นนั้นหรือ ?
 ให้รีบรู้ ความรู้ ขึ้นสู่ตน ;
 คึดคุดมั่ง วันสบาย มากหลายหน
จงรีบค้น พระนิพพาน อยากร้านเอ.

เป็นเพื่อนแท้ ของความตาย ไม่น่ายหนี
 ก็มอบเวน หน้าที่ ให้ความตาย
 มิให้ใคร หลีกเลี้ยง หรือเถียงได้
รีบทำดี ก่อนตาย ให้มากเอ.

ได้สำนึก เมื่อใกล้ ตายนี้หนอ
 มักรู้รอ เห็นจะแย่ แน่ละเรา.
 ต้องรีบเฟ้น ใส่ตัว ไม่มัวเขลา
ไม่เกิดเปล่า เปลืองเปล่า นะเราเอ.

สิ้นชื่อหาย เพราะไม่มี ความดีเหลือ
 นำ همینเบือ ตายเช่นนี้ คืออะไร ?
 ก็เหมือนเป็น อยู่คู่หล้า อย่าสงสัย
 เป็นประโยชน์ แก่ใคร ๆ ไม่สิ้นเอ.

เกิดทำไม กันอีกเล่า! เราจน
 ที่ยากจน ยิ่งอยากลอง : เกิดปองรวย,
 ผลก็โพล่ มาทันแถว^๑ แล้วคึดชวย
 “ไม่รู้ตัว! เกิดทำไม ไม่คึดเอย”.

๑. มาทันแถว = กลับทรุดใหม่.

ความเอ๋ย ความหลง
ว่าถ้าตน พันออก นอกกรงไป-
“แสงสว่าง บังลูกตา” นำขบขัน!
อันหนอนพริก ว่าพริกเย็น ไม่เป็นพิษ

เกิดในกรง ตายในกรง; ไม่ทายเป็น
จะสุขสานต์ ปานใด ไม่เคยคิด
เราติดมัน กลับเห็น เป็นมันติด!
ร้อนสักนิด ใครว่าร้อน ห่อนเชื่อเอ๋ย.

ความเอ๋ย ความว้ายเวียน
ดวงกมล ทนระกำ อยู่ร่ำไป **เปลี่ยนฉากใหม่! เรื่องเก่า เศร้าเช่นเดิม!**^๑
ความอยาก, ร่าน หาญเต็ม เพิ่มทุกชาติ
เมื่อ “ไฟ” อ่อนหย่อนไปใส่ “ฝน” เต็ม

เพียงแต่เปลี่ยน กายคอก จะบอกให้
เหมือนยิ่งสาด น้ำมันใส่ ให้ไฟไหม้
เผ่าส่งเสริม ความใคร่ ว้ายไป! เอ๋ย.

ความเอ๋ย ความตรัสรู้
คือรู้ชัด เกิดแก่ตาย ฝ่าย “ลำเค็ญ”
ฆ่าตัณหา นายช่าง ให้วางวาย
มรรคมืองค์ แปรประการ “ทางผ่านทุกข์”

หยุดเวียนว้าย กล้ายครุ^๒ ผู้ชี้เช่น
อวิชา ตัณหาเป็น “ผู้ปลุกทุกข์”
อวิชา ดับหาย ก็ลุ^๓ สุข,
ไปสู่สุข ก็อฆ่า ตัณหาเอ๋ย.

ความเอ๋ย ความหลุดพ้น
ไต่ผ่านด่าน พันการ ต้องเกิดตาย
อวิชา ดับแล้วเห็น ตามเป็นจริง
มากอดรัต ด้วยดวงใจ ไว้กระชับ

หลังจากค้น ค้นหา มามากหลาย
เพิ่งสมหมาย ได้บั้นนี้ ตีใจรับ
ว่า **สรรพสิ่ง ผูกเรา เพราะเราจับ**
เดี๋ยวนี้กลับ ตรงกันข้าม งามนักเอ๋ย.

๑. ฉากใหม่เรื่องเก่า = เกิดมาชาติไร ก็แสดงเรื่อง “ยึดตัวตน” ทุกชาติจนกว่าจะหยุด
แสดง.

๒. กล้ายครุ = กล้ายพระพุทธรองค์.

๓. สุขในที่นี้ หมายถึงพระนิพพาน เป็นอสังขธรรม จึงว่าสุข ไม่ว่าเกิด, เพราะใครทำ
พระนิพพานให้เกิดขึ้นด้วยการกระทำของตนไม่ได้, พระนิพพานมีอยู่เองก่อนแล้ว.

ความเอ๋ย ความหยุดเล่น
 ในบัดนี้ ไม่มีที่ ซึ่งอยากหยุด
 บัดนี้เหยื่อ โลกนั้น เป็นหมันเปล่า
 เจ้าแม่เอ๋ย ความหยุดได้ ไม่มีความ

ความเอ๋ย ความไม่เกิด
 รู้ว่าเกิด มาเพื่อเรียน ให้รู้ตรง—
 ความเยือกเย็น สูงสุด หยุดอยู่ที่
 ถ้ามีเหตุ ให้เกิด อยู่เพียงใด

พระเอ๋ย พระนิพพาน!
 แห่งห้วงน้ำ ความทุกข์ ซึ่งบุกมา
 เคยเหยียบซ้ำ รอยเก่า ไม่ก้าวไป
 แต่ไป แม้ใคร จะขัง, รั้ง,

เคยออกเอน วังว้าย มิได้หยุด
 เพราะใจหลุด จากโลก ไม่เล่นตาม,
 สำหรับเรา ล่อไม่จับ ไม่बंधวาม
 เกี้ยวเกะกาม นี้เย็นเหลือ ทุกเมื่อเอ๋ย.

เพราะความรู้อันประเสริฐไม่ไหลหลง
 ที่ไม่หลง ไหลเกิด เติลิดไป.
 ความไม่มี เหตุให้ เกิดไปใหม่
 ต้องเกิดไป ทนไป ไม่เว้นเอ๋ย.

คือความผ่าน ไปกระทั่ง ถึงฝั่งฝาง
 มิรู้ว่า ที่ชาติ อนาถหนัก
 บัดนี้ได้ ชำระทุกข์ สุขใจนัก
 ไครหนอจัก จับเราได้ ไม่เห็นเอ๋ย.

“สิริวิยาส”

อุทิศแด่ “ผู้คนองธรรม”

๒๗ มิถุน. ๘๑

ว้าว!!!

ว้าวเอ๋ย **ว้วตี**
 มันสูงสุด เขือกเข็น ไม่เป็นโคลน
 ไม่ต้องเกศ แก่ตาย ไม่สืบทพันธุ์
 มาเร็วๆ เด็ดเจ้า อย่าเขลาไป

มาเร็วซี! ไปเที่ยว ที่ดินโน้น
 ไม่มีโจร ไม่มีเสือ ก็เหลือใจ
 รับประกัน สุขยิ่ง ไม่วิ่งไขว่
 ตีกระไร พ้องว้วตี มาซี! มา!

ฉันทย์ **ฉันทย์ไม่เข้าใจ**
 ก็ฉันทชอบ หญ้าแห้ง ในแปลงนา
 มีนางโค นายโค ออกโงไป
 (นึก) โอ้! พ่อ นาย ผู้ใจดี นี่ท่าละอะ?

ไม่เห็นมี ตีอะไร ที่นี่ยัว
 อยู่ที่นี่ ตีกว่า เพื่อนข้าเออะ
 มีลูกหลานเด็กใหญ่, ท่านไปเถอะ!
 ขอทีเถอะ พ่อ นาย อัยยัยเรา.

ว้าวเอ๋ย **ว้วมหาจำเจริญ**
 เห็นกงจักร เป็นคอกบัว ชั่วไม่เบา
 อันคนเมา หรือจะนึก ว่าคนเมา!
 คนพุดมาก หรือรู้สึก ว่าตัวโง!

อย่ามัวเมา เขลาเกิน ไปนั้กเจ้า
 เจ้าเคลิ้มคลั่ง ฟังเรา ก่อนเถอะโค
 อันคนเขลา หรือจะนึก ว่าตัวโง!
 เป็นบุญไซ้ ต่อเมื่อ เชื่อปราชญ์เตือน!

ขุมนุมนบทประพันธ์ ของ “สิริวิยาส”

ฉันเอ๋ย ฉันไม่รู้ ไม่ช
เป็นโคพา ท่านจะพา ขึ้นอยู่เรือน
โบราณว่า ยืนแก้ว ให้อานร
จะเหนื่อยเปล่า เปลืองเปล่า สักเท่าไร

นักปราชญ์โย มาจุจ กับสัตว์เถื่อน
นายเลื่อนเบือน เองกรรมัง จงซังใจ!
เอาหมั่งหมอน ให้อหามหุ กิตคุใหม่!
ทุไม่ไป กวรวาคู รู้จักนาย!

วิวเอ๋ย วิวค้อ
มีข้อขวาง อ่างแอบ เหลือแสบคาย
ข้อแก้ตัว ของคนเหลว ไม่เหลวเลย
ขำรู้ตอก ว่าเจ้าใช้ เกลือจ้มเกลือ

สำนวนลึก ผีก็ปรีอ เป็นคั้งสาย
อันแสบนี้ เขาเคยใช้ กันจนเบือ
แต่ข้าเคย รู้ทัน ไม่พินเผือ
นี่ก็เพื่อ จมแซ่ อย่าแก้เลย!

เราเอ๋ย เราไม่อยากฟัง
เราเกิดมา เพื่อสิ่งซึ่ง เราอยากเซย
เราไม่อยาก สุขกว่าที่ เรามีชม
เมื่อมีสิ่ง ซึ่งถูก ใจไม่เบา

นายแหละคดั่ง ไปเปล่าๆเจ้าแม่เอ๋ย
นำขวยเขิน เกินเลย ก็ช่างเรา
ถึงโคลนตม เหม็นน้ก ของหมักน้ำ
มิโยใคร จะค่าเรา ก็ค่ามา!

วิวเอ๋ย วิวร้น
ถ้าเชื่อฟัง และเจ้า ตามเรามา
แต่ชี้แจง เท่าไร ไม่ฟังกัน
จนเจ้าได้ ชิมลอง ของค้องใจ

เราพากัน ขะยั้นขะยอ ก็เพราะว่า
จะมีท่า สุขเย็น เป็นพินไป
ถ้ากระนั้น ฉันจะชัก จุดผลักไส
แล้วจะไม่ อยากรกลับ ฉันรับประกัน!

เราเอ๋ย เรายอมตาย
ถึงจะเอา เพลิงตน จนเป็นควัน
แม้ฉันอาจ เรียนรู้ อาจลุดึง
ขอเป็นวัว เสมอไป ตามนัยก่อน

ถึงหัวขาด กันหลาย ก็ไม่พรั่น
ก็ยอมสูก ตรงนั้น ไม่ก้าวจร
ก็มีพั้ง ใจประสงค์ ตรงท่านสอน
จะบันทอน อย่างไร ตามใจนาย!

? ? ? ? ?

จนเอ๋ย จนใจ
ยอมหลับหู หลับตา สู้ท่าตาย
เมื่อเช่นนั้น มิให้ปล่อย ไปตามกรรม
หรือจะมี วิธีหย่อน ผ่อนหนักเบา

เคยพบไหม ว้าวเช่นนั้น พี่น้องทั้งหลาย
มาพนั้น ชันทาย กันก็เอา.
แล้วจะให้ เราทำ ฉันทใดเล่า?
เมื่อรู้เท่า เล่ากันฟัง วันหลังเอ๋ย.

ขอกุศิศแต่เพื่อนรักที่ “ตาย” อยู่

“สิริวิลาส”

๑๖ สิงหาคม ๒๔๘๐

พยศของ “คนตรง”!

เห็นคนเขา ขัดกัน ฉันทลด

เพราะต่างฝ่าย ต่างที มีพยศ
บ้างกดค้ำย เจตนา พยศร้าย
บ้างกดเพราะ จำใจ, พุศไม่ทัน—
แต่คู่ค้อย ยังชั่ว กว่าตัวแกล้ง
ที่พุศมาก ไปแล้ว ต้องเลี้ยวลต
นพยศ ธรรมตา ไม่น่ากิด

พยศของ คนตรง ชิน่ากลัว

ถือว่าตัว ตรงจริง จึงยังยึด
ถึงนอนนึ่ง ก็คลุ้มคลั่ง คอยแต่คิด

ทั้งฝ่ายกด ฝ่ายตรง หลงพอกัน!

ยังมากมาย สุกจะแก้ ให้สุทธิ์ศันต์
ระวังปาก คอมัน ก็ต้องกด,
มุงแอบแฝง มารยา มาเป็นชด,
ให้มันหด จนต้องกด เพื่อปลดค้ำ,
มันยอมมี ประจำจิต กันอยู่ทั่ว
มันมีคมัว ลึกซึ้ง ฟังพินิจ,
ไว้เค็มอิด เรือยไป อยู่ในจิต
ว่า เราถูก เขาผิด อยู่ร่ำไป.

คิดว่าดี กว่าเขา ชิเราแย่ มันเพียงแต่ ดีกว่าคน ที่ **บาปใหญ่**

ส่วนตัวเอง **บาปลึก** นึกให้ไกล
เขาคิดซ่าย เราคิดขวา ถ้ามานึก
แม้นคิดซ่าย เลวกว่า ไม่น่าดู
มันเพียงแต่ ดีกว่าคน ที่ยังเลว
เผ้าเกลียดซ่าย รักขวา เป็นบ้าใจ

มันบาปเบา อยู่เมื่อไร ให้นึกดู,
มันยังติด เหลอลึก กันทั้งคู่
แต่คิดขวา มันก็หุ อยู่เมื่อไร?
ส่วนตัวเอง ก็ยังเลว ไม่ไปไหน
มันยังโพล่ พลัดห่าง ทางนิพพาน,

ชะเง้อดู พระนิพพาน ไม้วิเวว เพราะวาน อยู่แถว ใกล้ๆบ้าน
 ชื่นติดซ้าย คึดขวา ทำบ่วยการ มันยังนาน เน้นไป วันไม่พอ.

ชู้ว่าโลก มันต้องโยก กันอยู่เรื่อย มีรูเห็น้อย โลกมันเป็น เช่นนั้นหนอ
 ทั้งคนคด คนตรง ยังคงรอ จมอยู่บ่อ เรอรั้ง ทั้งตาบ.

เมื่อขึ้นไปพื้น “ตรง” ไม่หลงโลก จะดับโศก สิ้นทุกข์ หันสุข
 เป็นสุขแท้ สันต์ หวานมัน ก็ไม่มี ผิดจากนี้ ก็กลับผิด ติดกันไป.

ยังจะให้ ตรงมาก ชิ่งคดลึก! เป็นข้าศึก เร็นลับ กลับร้ายใหญ่.

อยากจะตรง เพราะอยากดี อยากมีชัย มันตรงอยู่ เมื่อไร? ใครคิดดู.

อวดว่าตรง ตามเชื่อว่า น่าสรรเสริญ ยังตรงเกิน ต้องนอนจม พยศอยู่.

ที่อยากตรง เพื่อให้ใคร เขาอุมชู ไว้ให้หนู เด็กๆเขา เราโคกรัน.

จิตที่แจ่ม จนปล่อย เสียบให้หมด ทั้งตรง-คด ไม่เห็น เป็นแพกผัน

พื้นคดตรง จนไม่หลง ในเรามัน จะสุขแท้สันต์ พื้นโลก หมดโยกเอช.

“สิริയാส”

๒๕ ก.พ. ๕๔

โลกนี้คืออะไรแน่?

โลกนี้คือ อ้ามิด ไม่เห็นแสง
ไม่มีความ แจ่มแจ้ง ไม่เฉลียว
คิด-พูด-ทำ โมหา ไปทำเดี๋ยว
ลองคิดเที่ยว “โลกสว่าง” ข้างหน้ากัน!

โลกนี้คือ ร่มไม้ ได้อาศัย
บัดเดียวใจ พักרון แล้วผ่อนผัน
ออกไปสู่ โลกอื่น อีกหม่นพัน
ไยยึดมั่น หมายมี โลกนนาน!

โลกนี้เหมือน ทางผ่าน ทรกเรียว
เพื่อทนสู้ อดเปรี้ยว ไปกินหวาน
พันโลกนี้ มียิ่ง กว่าอ้อยตาล
เมื่อพบพาน “อมฤ- ตโลกา”!

โลกนี่เพียง บทเรียน ให้เพียรอ่าน
หม่นวามาร คนลึกลับ วิชา
ให้รอบรู้ แจ่มจน พันมาษา
แล้วโลกมา เป็นบ่าว เราร่ำไป!

โลกนี่คือ เครื่องลวง ของมารร้าย
ไว้สอบได้ ว่าใคร ยังหลงไหล
ว่าใครบ้า ใครเขลา เผ่าจมนใน
หล่มโลกใหญ่ ติดตั้ง ทั้งชั่วดี!

โลกเรานี้ ที่แท้ คือ โรงละคร
ไม่ต้องสอน แสดงทุก ทุกวิถี
ออกโรงกัน จริงจัง ทั้งตาบ
ตามท่วงที่ อวิชา ลากพาไป!

โลกนี่เปรียบ ปานว่า มหาสมุทร
ปลา มนุษย์ ผุดว่าย อยู่ไหวๆ
เพราะค้นหา หม่นวามาร เจ้าใจ
วังงักไขว่ เหยียด มีไม่พอ!

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

โลกนค้อ กรงไก่อ เขาใส่ไว้
จะนำไป แล่นเอน ไม่เหลือหลอ
จิกกันเอง ในกรง ได้ลงคอ
เผด็จข้อ รบกัน ฉันทักถั่ว!

จงดูเถิด โลกนี้ มีหลายแง่
ดูให้แน่ นำสรวล เป็นชวนหัว
หรือชวนเศร้า โสภสลด ถึงหดตัว
ดูให้ทั่ว ถ้วนความ ตามแสดง!

จะดูมัน แงไหน ตามใจเถิด
แต่ให้เกิด ปัญญา มาเป็นแสง
ส่องทางเดิน, ชั่ว ราคาแพง
อย่าให้แพลง พลาดพลั้ง ระวังเอ๋ย!

“สิริวิลาส”

๒๗ พ.ค. ๒๕

คราวเมื่อธรรมทูตมา

“สิริवास”

มีหมู่บ้าน หนึ่งหนอ ขอกล่าวขาน

ตั้งเก่าแก่ มาแต่ โบราณกาล มีชลธาร ล้อมรอบ เป็นขอบคัน
ในบ้นัน มีคน เคลื่อนกล่นน้ก เดินไขว่ขวัก ไปมา แต่หน้าขัน :
ทุกๆคน มิได้มี “ชีวิต” กัน นำอัสจรรย์ สงสัย เชิญใคร่ตรอง.

สิ่งที่มี มากมาย ในบ้านนี้ คือเจดีย์ วัฑวา อารามผอง
ทั้งโรงสวด โบสถ์สัหระ ล้วนป่าวร้อง กันรวมกอง สวดบ่น ท่องมนตรา
พุทธรูป เทวรูป และอื่นๆ คุคาชคิน สร้างสรรค์ กันน้กหนา
รวมเรียกว่า รูปพระ ปฎิมา ซื่อขายเป็น สิ้นค้ำ ก็ทั่วไป
ล้วนแต่สร้าง บุ่มบ่าม เอาตามฝัน คุน่ขัน คนสร้าง พระเจ้าได้!
มีรูปร่าง ต่างกัน ฝันของใคร ก็สร้างไป อย่างเราท่าน บั้นคึกคา
บางบ้านใช้ รูปอื่น บั้นขันแทน เป็นเครื่องหมาย ตามแกน เพราะไม่กล้า
จะสร้างรูป เหมือนรูป ท่านศาสดา ค้วยกลัวฟ้า จะพิโรธ ลงโทษทัณฑ์.

มีนักบวช เหลือหลาย เป็นนายหน้า ของฟากฟ้า ทั่วแทน แดนสวรรค์
คอยทำการ สื่อสาสน์ ให้ผู้กพัน ทิศต่อกัน กับโลก ที่ลลบั

ให้คนตาย ใต้เกิด ในโลกา	ที่เป็นสุข แก่กล้า ไม่แตกดับ
ให้คนเป็น สวัสดิ์ มั่งมีทรัพย์	และเกียรติศัพท์ สมากม อุดมมี
อันนักบวช นั้น ๆ ท่านหยิ่งยศ	เพราะปรากฏ ลือชา สง่าศรี
พูดค่อย ๆ คมขำ สำรวมดี	ทำพิธี สั่งสอน ห่อนเว้นวัน

ให้ท้ายก ทายิกา สละทรัพย์
แล้วท่านรับ นึกมา ก็นำขัน
๑ ธรรมบัญญัติ จริยา นานานัน
บัญญัติกัน เพื่อใช้ กับฝ่ายเดียว.

มีนักพูด ประมัตต์ ได้จัดจ้าน แต่ฟังชาน ใจตระหนี่ แสนชี้เห็นยาว
กระทบกระเทว แยกกัน กันเป็นเกลียว เพราะต่างเชื้อว ชาญธรรม คุณำพอง
สิ่งอัศจรรย์ เหลือหลาย ในบ้านนี้ คือข้อที่ บทพระธรรม คัมภีร์ผอง
ปะปนกัน ยุ่งชิง ถ้ายิ่งมอง ยิ่งเห็นคอง ไฟเผา แผละเข้าที่

กรรมฐาน ภาวนา ตามตลาด
๒ ๓ ๔ ๕
คูเลื่อนกลาด ในป่าลับ กลับเงียบ
ผู้ให้ทาน ขัดสน กว่าคนที่—
มาขอทาน สิ่งนี้ ช่างแปลกเกิน.

คนกำยำ กล้ามเนื้อ คูเหลือหลาย เดินเซกาย อ่อนระทวย นำช่วยเงิน
คนผอมเหลือง เปรีองปราศ อดอาจเกิน คูเพลิตเพลิน เริงว่า นำขันจริง!

๑. คำบัญญัตินั้น ใช้นับกับแก่ฝ่ายผู้ฟังหรือผู้ถูกสอนฝ่ายเดียว, หาใช้แก่ฝ่ายผู้สอนหรือผู้ออกบัญญัติด้วยไม่.

คนเตี้ยต่ำ หน้าจุง คนสูงสุด ฝ่ายบุรุษ เป็นควาย ให้ฝ่ายหญิง
คนมีแรง แข็งขึง ต้องฟังฟัง— คนอ่อนแอ, แอบอิง ไม่เว้นวัน

คนเปลือยกาย ผายผัน เป็นหมู่ๆ

ตามหนทาง จับคู่ ดูheimธรรม์

คนนุ่งผ้า ชุกช้อน นอนเงียบครั้น

อยู่ในห้อง ทั้งวัน ไม่ออกมา

ทุกๆ คน โกรธกัน บั้นหน้าไว้ รวกระว่า รักใคร่, ใจริษยา
ถือตัวใคร ตัวมัน มีปัญญา ต่างตั้งหน้า แข่งขัน กันร่ำไป
นี่แหละหลัก ศีลธรรม ของบ้านนี้ หรือสิ่งที่ ตั้งาม ตามวิสัย
ของชาวบ้าน ขณะนี้ มีหลักไว้ ว่า “ถ้าใคร ตีกว่าฉัน ต้องบ้นทอน”
ทุกๆ บ้าน ถือกัน มันคงนั้ ไม่ยอมยก เปลี่ยนใหม่ ไม่ยอมถอน
พวกชาวบ้าน อิมใจ ไม่ไศกร้อน ลือกระฉ่อน เราเจริญ เกินบ้านใด.

ครั้นวันหนึ่ง ถึงยาม ฤกษ์งามนั้

มีคนพรัก พร้อมพรัง กว่าครั้งไหน

ที่ห้าแยก วงเวียน โลง์เคียนไกล

คนหมู่ใหญ่ ประชุมพร้อม อดออมกัน

มีเสียงร้อง ก้องมา ว่า “ฟังก่อน

จงผันผ่อน กันบ้าง ฟังเสียงฉัน

เราก็อุต แห่งธรรม ประจำกลับ

มาหาท่าน เพื่อเรา ให้เข้าใจ

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ประวัติศาสตร์ บันทึกการณ์ ไว้นานแล้ว
ว่าความเคย ผ่องแผ้ว แต่ไหนๆ
มาบัดนี้ หม่นหมาง จืดจางไป
เพราะเหตุไร รู้หรือเจ้า เราถามที?”

เสียงหม่อมคน ร้องค้าน “ท่านหลับตา หรือจึงว่า เราหมอง ไม่ผ่องศรี
หมู่บ้านเรา เราเห็น เขือกเขินดี ยิ่งทวี ศานติสุข ทุกยุคมา
หมู่บ้านนี้ สิวไลซ์ ก็ไปมาก ไยท่านถาก ถางเล่น เช่นนั้นชา
หรือท่านมี ข้อพิสูจน์ จะพุดจา ก็ลองว่า ออกไป เราใคร่ฟัง.”

ธรรมทูต จึงภิปราย ขยายเค้า
ว่า “เออเจ้า มิได้แล มาแต่หลัง
มีชีวิต สั้นๆ มันบืดบัง
ตั้งอุกขัง ไว้ในกรง จึงหลงไป
คือชีวิตชาติเดียว จะเหลียวเห็น
เหตุการณ์เป็น ต้นปลาย ได้โดน
อายุบ้าน มากมาย ไม่มีใคร
จะรู้ได้ ว่านาน กี่ล้านปี
ในบางยุค งามงด คุสศไส
ทั้งกายใจ เขือกเขิน เป็นสุข
นับได้ว่า มี “ชีวิต” ชนิดนี้
ต่างกับที่ เกิดมาทุกข์ ไม่สุขเลย.

เกิดมาเปล่า เท่ากับไร "ชีวิต" แท้
 จงคิดดู ให้แน่ เกิดท่านเอ๋ย
 สิวไลซ์ มิได้หมาย ว่าสุขเลย
 หรือแพร่เผย สุขกระแส ให้แก่กัน"
 "จงรักษา หลักใจ ให้่องมุด
 อันทางแห่ง สุขสุด จงเชอฉัน
 มีหลักเกณฑ์ ง่าย ๆ สมายครัน
 อย่าเขี่ยหยัน ว่ามันง่าย แล้วไร้คุณ
 ไม่จำต้อง ปองอยาก ให้มากนั้ก
 มีแต่มีก จูงใจ ให้หันหุน
 ไปตามความ ไหลหลง เลยงงุน
 เฝ้าแข่งขัน กันเป็นจุนด์ กระเจิงไป
 จนเห็นเลว เป็นดี มีเกียรติยศ
 ได้ปรากฏ ปิงชา จะหาไหน
 ที่เป็นธรรม งามดี ไม่มีใคร
 เอาใจใส่ ซ่อนตัว กลัวเขาเบี่ยน"

"คนไร้ธรรม ทั้เพื่อน เหมือนเปลือยกาย
 มันน่าอาย อวดได้ ไม่กลั่นเหียน
 คนมีธรรม รู้อาย ไม่ว่ายเวียน
 จุงดูให้ แนบเนียน มีอากรณี
 อาจสุขเย็น เห็นประจักษ์ เพราะรักตัว
 ไม่เมามัว รักกิเลส เป็นเหตุถอน—

ชุมนุมบทประพันธ์ของ “สิริวิลาส”

คนออกจาก ความจริง สิ่งถาวร
 จนเห็นกง จักรร้อน เป็นดอกบัว
 ความเห่อเหิม เพิ่มตัณหา ใหล้ำจืด
 เหมือนหลงสร้าง สมบัติ ไว้ทูนหัว
 ยังมีมาก หนักมาก ยิ่งยากตัว
 ทิ้งขังกลัว ความวิบัติ ขันบัตคด.”

“จงรักษา ดวงใจ ให้่องแผ้ว
 อย่าทิ้งแนว การถือ ถือเหตุผล
 อย่าถือแต่ ตามตำรา จะพาดน
 ให้เวียนวน ติดตัง นั่งเบ็ดคู
 อย่าถือแต่ ครูเก่า เผื่อส่งบาตร
 ต้องฉลาด ความหมาย สมัยสุ
 อย่างัวแต่ อ้างว่า ว่าคำครู
 แต่ไม่รู้ ความจริง นั้นสิ่งใด
 อย่างัวแต่ ถือตาม ความนึกเคา
 ที่เคยเขลา เก่าแก่ แต่ไหนๆ
 ต้องฉลาด ขุดเขลา บัดเบาไป
 ให้ดวงใจ แจ่มตรู เห็นลู่ทาง.”

“อันลัทธินานา นำเวียนหัว
 จงถอนตัว ออกมา เสียให้ห่าง
 เรื่องพระเจ้า เรื่องสวรรค์ นั้นเหมือนนยาง

เป็นตังเหนี่ยว กั้นกาง ดวงวิญญาณ
 เป็นกรงทอง จองจำ จำกัดเขต
 น้ำทุเรศ กลับริก เป็นหลักฐาน
 ความหลุดพ้น ไข่อร่อย เช่นอ้อยตาล
 ทั้งไม้ลาน ตาพราว ราวเพชรพลอย
 รสสวรรค์ นั้นเสพติด พิชฌมัง
 ถูกกักขัง ก็ไม่รู้ เหมือนปูหอย
 อยู่แต่รู้ มิได้รู้ เรื่องนกน้อย
 ที่บินลอย เวหา ว่าปานใด
 อย่างมัวเวลา เมามบุญ ว่าอุ้นจิต
 จะกลายเป็น ยาพิษ ขันก็ได้
 ถ้าหลงคิด จิตยึด ตะพัดไป
 เป็นต้องได้ แบกขัน ตัวสั้นเที้ยว。”

“อัน “ชีวิต” ที่แท้ นั้นสดชื่น
 ไม่มีฝน มีหวน หรือสั้นเสี้ยว
 เห็นทุกสิ่ง รวมเข้า เป็นสิ่งเดียว
 ล้วนไม่น่า เกะเกี้ยว ทั้งบาปบุญ
 สิ่งนั้นๆ เป็นเหมือนของเคลื่อนกลาต

ที่เป็นบาป เก็บกวาด ทิ้งใต้ถุน
 ที่เป็นบุญ มิไว้ เพียงเจือจุน
 ไข้เป็นคุณ สะตวกตาย คล้ายรถเรือ
 หรือบ่าวไพร่ มิไว้ไซ้ ไซ้ไว้แบก;
 กลัวตกแตก ใจสั้น ประหวั้นเหลือ
 เรากินเกลือ ไซ้จะต้อง บุษากลื้อ
 บุญเหมือนเรือ มิไว้ยี่ ไปนิพพาน
 มิไซ้เพื่อ ไว้ประดับ ให้สวยหรู
 เที้ยวอดชู แบกไป ทุกสถาน
 หรือลอยล่อง ไปในโลก โขงกันดาร
 ไม่อยากข้าม ขันนิพพาน เสียตายเรือ
 อัน “ชีวิต” อีสระ นินนะเจ้า
 เขาแสนเบา โปร่งดี ไม่มีเสือ
 ลอยล่อง ฟ่องไป ไม่มีเบือ
 ครนดังแล้ว ทงเรือ ไม่แบกไป
 เจ้าพ่อเฮ้ย กิดตุ ให้ดีดี
 สร้างเรือน ก็เพียงข้าม ชลาสัย
 มิไซ้เพื่อ อดแข่ง แข่งชิงชัย
 ว่าของใคร มาก, สวย, ร้าวยเอย.”

พวกชาวบ้าน ร้องกัน ขึ้นเสียงแข็ง
 พุทอะไร ไม่เห็น เป็นเรื่องเลย
 เจ้าเป็นมาร บิศาจ มาลวงล่อ
 ตัวผีร้าย ล้อฉันท ให้หันไกล
 ทั้งมาตี เคียนบุญ คุณสุวรรณค์
 โบสถ์ วิหาร มากมาย จะให้เอา
 หากพวกข้า หมุนท่า ตามคำมิ่ง
 พุทอะไร ไม่เห็น จะเข้าที่
 พุทเป็นกึ่ง เป็นแคว แต่เหลวไหล
 ไปเสียเด็ก ขึ้นอยู่ จะต้องตาย

ทูตแห่งธรรม เหลือจะพร้า แกล้งใจ
 พลังสังเกต ได้ว่า มีผู้
 แต่คนน้อย ไหนจะสู้ คนหมุ่มมาก
 ไม่ว่าใคร ต้องเป็นไป ตามกรรมคน

พวกหนึ่งแย้ง แกรมคำ ว่า “พ่อเอ๋ย
 พ่อคนบ้า นีมาเอ๋ย ข้าหรือไร
 ให้เราพลอย บ้าบอ หรือโงะ
 จากคลองธรรม อ้าไฟ ในบ้านเรา
 แล้วจะทำ อย่างไรกัน พ่อคนเขลา
 ไปทิ้งเสีย ไหนเล่า พ่อคนดี
 จะเข้าถึง พระเจ้า อย่างไรนี้
 ช้ายังมี แต่จะทำ ให้ออกวาย
 เพราะเป็นคำ คลใจ ของผีร้าย
 ไ้อ้ฉิบหาย จงไป ในทันที.”

สู้ไม่ไหว จำต้อง บ่ายหน้าหนี
 พอเข้าใจ ได้ดี **สี่ห้าคน**
 ถูกมะพร้าว ยัดปาก ไม่เป็นผล
 จึงจรด รับกลับ ไปลับพลัน.

หมู่บ้านซึ่ง กล่าวนี้ อยู่ที่ไหน
 หรือว่าเรา ทั้งหมด นี้ด้วยกัน
 ก็ชาวบ้าน บ้านนั้น กังฉันทกล่าว
 และเรียกเขา เองว่า “คน” ผู้เฟื่องฟู
 ทั้งอยู่ใน สมัยสี- วิไลซันัก
 ธรรมทูต พุทเพื่อ ไปหรือไร

ท่านเคยคิด หรือไม่ สหายฉัน
 ก็อยู่ใน บ้านนั้น นำคิกตุ
 เรียกบ้านเขา เองว่า “โลก” ซึ่งคนอยู่
 ค่ายความรู้ และภูมิธรรม อันอ้าไฟ
 ไม่มียุค ไหนจัก เกินไปได้
 ขอฝากให้ ท่านคิด พินิจเอย.

พระบาลีสังคาโลวาทสูตร

(เฉพาะกาลา)

แปลและประพันธ์เป็นกลอน

จากสูตรที่ ๑๓ แห่งที่หมื่นกาย ในพระไตรปิฎก เล่ม ๑๑ หน้า ๑๙๕

ปาดาศิปาโต อทินนาทาน^๑
มุสาวาทो ปวฺจจติ
ปรทารคมณญฺเจะ
น ปสฺสนฺติ ปณฺฑิตา.

ปลงชีพสัตว์ วายปราดน การลักทรัพย์
คำสับปลับ ชิงโลก ชอบกล่าวขาน
การเล่นชู้ นอกจิต มิฉฉากร
บัณฑิตท่าน ไม่กล่าว สรรเสริญเอย.

ฉนฺทา โทสา ภยา โมหา
โย ฐมฺมิ อธิวตฺตติ
นินฺหิตฺติ ทสฺส ยโส
กาพฺกฺเข ว จนฺทิมฺหา.
ฉนฺทา โทสา ภยา โมหา
โย ฐมฺมิ นาทิวตฺตติ
อาปุริตฺติ ทสฺส ยโส
สุกฺกฺเข ว จนฺทิมฺหา.

เพราะรัก, โกรธ, โฉด, กลัว, แล้วกลัวบาป
ทำหยาบหยาบ เหยียบธรรม ลำเอียงเขลา
เกียรติคุณ บุญหนัก จักเสื่อมเขา
ดุจจันทร์เจ้า วันแรม ไม่แจ่มจันทร์.
ถึงรักโกรธ โฉดกลัว ไม่กลัวบาป
ไม่หยาบหยาบ เหยียบธรรม ลำเอียงหัน
เกียรติคุณ บุญหนัก จักฟุ่พลัน
ประดุจจันทร์ ยิ่งกระช้ำ ข้างขึ้นเอย.

๑. การปลงเป็นกลอน ได้พยายามให้เห็นความกงบาทต่อบาท, อาจทำให้ความไพเราะเสียไปบ้างในบางแห่ง, ถึงกระนั้นบางแห่งก็ยังคงยากที่จะให้ตรงกันคำต่อคำทีเดียว.

โหติ ปานสชา นาม
โหติ สมมียสมมีย
โย จ อตเตสุ ชาเตสุ
สหาโย โหติ โส สชา.

เพื่อนเพราะกิน เหล้าด้วยกัน นั้นมีมาก
เพื่อนแต่ปาก สักว่าเพื่อน ก็เกลื่อนหลาย
ส่วนเพื่อนใด ในเมื่อกิจ เกิดมากมาย
ช่วยจนตาย นั้นแหละเพื่อน อย่าเพื่อนเอย.

อุสุสุรเสยยา ปรหารเสวนา
เวรปฺปสงฺโก จ อนตฺตดา จ
ปาปา จ มิตฺตา สุกฺทริยตา จ
เอเต ฉ ฐานา ปุริสํ ธีสยนฺติ.

การอนสย, การทำลาย ลูกเมียท่าน,
การก่อเรื่อง ร้าวราน, การเหลวไหล,
เพื่อนเลวทราม, ความตระหนี่ ถิ่นเกินไป,
หกอย่างนี้ นำให้ชาย ชั่วชาติเอย.

ปาปมิตฺโต ปาปสโจ
ปาปอจาร โคจโร
อสุมา โลกา ปรมฺหา จ
อุภยา ธีสเต นโร.

มีมิตรชั่ว เพื่อนชั่ว พลอยกลัวบาป
มรรยาทหยาบ เทียวชุกชน คนจุกจาย
ทั้งชาตินี้ ชาติโน้น เมื่อตนตาย
มีแต่ร้าย ทั้งสองชาติ พิณาชเอย.

อกฺขิตฺติโย วารุณี นจจกิตฺติ
ทิวา โสปฺปิ ปาริจรียา อกาเล
ปาปา จ มิตฺตา สุกฺทริยตา จ
เอเต ฉ ฐานา ปุริสํ ธีสยนฺติ.

การพนัน, ผู้หญิง, เหล้า, ฝ้ายขับพ้อน,
กลางวันนอน ให้นวดพื้น ไข้กาลไซร์,
เพื่อนเลวทราม, ความตระหนี่ ถิ่นเกินไป,
หกอย่างนี้ นำให้ชาย ชั่วชาติเอย.

อกฺกฺเขหิ ทิพฺพนฺติ สุริยวณฺติ
ยฺนฺตฺติโย ปาณสฺนา ปเรสํ
นินฺนเสวํ น จ ติวฺกฺเสวํ
นินฺนฺยฺนฺติ กาลปฺกฺเขว จนฺทิมฺมา

การพนัน มันเมา เหล้าก็มก
ลอบทำชั่ว คู่ชีวิต ของมิตรหลาย
หลบบัณฑิต มาสนิท คนสันอาย
ค่อย ๆ ตาย^๑ ลงเหมือนจันทร์ วันแรมเอย.

๑. คุณความดีตาย, คือ เสื่อม.

โย วารุณี อธโน อภิจฺจนโน เป็นนักเหล้า เปลา่ทรัพย์ กลั้มอยากใหญ่
 บี้ปาโสสิ อตฺตปาคโต อยากเท่าไร ไม่คั้งหน้า หาทรัพย์สรอย
 อุกทมิว อิดฺมิ วิคาหติ สู้เป็นหนี้ ท่วมถม จมไม่ลอย^๑
 อากุลํ จิปปมตฺตโน. ต่อมาหน้อย ก็ยุบยับ จับพลันเอย.

น ทิวาสุปปัสสีเลน
 รตฺตนิญฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจฺจ
 นิจฺจํ มตฺเตน โสณฺเจน
 สกฺกา อาวสิตฺตุํ ฆริ.

กลางวันนอน ท่อนเว้น เช่นนกแก้ว
 กลางคืนเล่า หลีกงาน สันตทานหนา
 เป็นหัวไม้ เมามาย ไม่สร้างชา
 คนเช่นนี้ ไม่มีท่า ครองเรือนเอย.

อติสํตี อติอฺจฺจฺจ
 อติสายมิทํ อหุ
 อิติ วิสฺสฺจฺจฺจจจจจ
 อตฺตา อจฺเจนฺติ มาณเว.

หนุ่มผู้อ้าง ว่าทนายนัก, หรือร้อนนัก,
 หรืออ่อนพิก เถอะวันนี้ นี่เย็นเหลือ;
 งานที่บดม บ่มเหม็น อยู่เป็นเบือ
 ต้องกักเกลือ เพราะประโยชน์ โศคพันไป.

โย จ สิตฺตจ อฺจฺจฺจ หนฺจ
 ติลมา ภฺยโย น มฺลฺลตฺติ
 กริ ปฺริสฺกจฺจจจ
 โส สุขา น วิหายติ.

ชายหนุ่มใด ไม่อาทร เรื่องร้อนเย็น
 สำคัญเห็น ไม่ยิ่ง กว่าหยักโย^๒
 งานของตน ตนขยัน ตะบันไป
 ก็จักไม่ เสื่อมสุข ทุกเมื่อเอย.

๑. สมัยโบราณ เรื่องหนี้สินเป็นอาชญา คนไม่มีหลักฐานอะไรเลย ก็มีผู้ ให้อภัยหนี้.

๒. ในที่นี้หมายถึงเศษหญ้า เศษฟาง.

อนฺนทตฺตฺทุหโร มิตฺโต
 โย จ มิตฺโต วจีปรโม
 อนุปิเยนฺจ โย อาหุ
 อปายesu จ โย สขา.
 เอเต อมิตฺเต จตฺตารो
 อิติ วิณฺณาย ปณฺทิตो
 อารกา ปรีวชฺเชยฺย
 มกฺกํ ปฏิกฺกมฺ ยถา.

อุปกาโร จ โย มิตฺโต
 สุขทุกฺโข จ โย สขา
 อตฺตกฺขายี จ โย มิตฺโต
 โย จ มิตฺตานุกมฺปกอ.
 เอเต ปิ มิตฺเต จตฺตารอ
 อิติ วิณฺณาย ปณฺทิตอ
 สกฺกจฺจํ ปิยฺรฺปาเสยฺย
 มาตา ปุคฺคิโว โอรสํ.

ปณฺทิตอ สีสสมฺปนฺโน
 ชลฺลํ อกฺกิว ภาสสิ
 โภเก สํหฺรมาณสุส
 ภมฺรสฺเสว อิริยโต.
 โภคา สนฺนิจฺจยํ ยนฺติ

มิตรหนึ่งคอย แต่กันไป ไม่หยุดจน
 มิตรบางคน ดีแต่พูด ต้องอดหู
 อีกพวกหนึ่ง ตามประจบ ดั่งนบครู
 มิตรบางเหล่า ชะลอสู้ สิ่งเสื่อมทราม :
 ทั้งสพวก นหรือ คือ "อมิตร"
 ปราชญ์พินิจ รู้แหว แล้วเกรงขาม,
 ฟังหลักห่าง อย่างพ้อคำ พยายาม
 หลีกเขตคาม หรือมรรคา อันน่ากลัว.

มิตรหนึ่งเอื้อ อุปการ เจอจามิตร
 หนึ่งร่วมทุกข์ สุขสนิหิต ดั่งเมียผัว
 มิตรหนึ่งพรา สอนสั่ง ให้ตั้งตัว
 หนึ่งระรัว คว้ยเอนดู อยู่ทุกวัน :
 ทั้งสพวก นหรือ ชื่อ "มิตร" แท้
 ปราชญ์พินิจ รู้แน่ แล กล่าวขวัญ
 จุ่งคบหา ให้งดงาม ตามผูกพัน
 ผูกให้มั่น เหมือนแม่ลูก ผูกกันเอย.

คนฉลาด ถึงพร้อม ด้วยศิลปวง
 ย่อมโชติช่วง เช่นเพลิง ถกแจงแสง
 เมื่อชวนชวาย ธนทรัพย์ อยู่กับแรง
 เสาะแสวง แข็งขัน ทันภมร^๑
 โภคทรัพย์ ขยับถึง ซึ่งผลดอก

๑. แมลงภู่, ผึ้งที่ชนเกษตรคอกไม้.

วมมิโกฎุปัจฉิต
 เอวิ โภเค สมหาหริตวา
 อลมตโต กุเล คีหิ.
 จตุธา วิภเช โภเค
 สเว มิตตานิ ฌนถติ
 เอเคน โภเค ภูณเชยย
 ทวิหิ กมมิ ปโยชเย
 จตุตถจ นิธาเปยย
 อาปทาสุ ภวิสสติ.

มาตา ปิตา ทิสา ปุพพา
 อาจริยา ทกขินา ทิสา
 ปุตตทารา ทิสา ปจฉา
 มิตตามจจา จ อุตตรา.
 ทาสกมมกรา เหฎฐา
 อูทธิ สมณเพราหมณา
 เอตา ทิสา นมสเสยย
 อลมตโต กุเล คีหิ.
 ปณชิตโต สีสสมปนโน .

ค้อยงามอก วมมิกา^๑ อุทาหรณ์
 โดยนัยนี้ ฐาปนา โภคการ
 อุทาหรณ์ ขรवास สามารถแท้
 ได้ทรัพย์สินแล้ว ฟังจำแนก แจกส่วน
 เจอจนทั่ว ท่านที่ควร เจอจากแน่
 รวมส่วนเดียว กับเลี้ยงตน ปนกันแล้
 อีกสองส่วน เพิ่มแก่ ต้นทุนงาน
 ส่วนที่สี่ เก็บไว้ ให้มั่นคง
 หากพลาดลง จักได้ ก่อภูฐาน^๒
 ภัยประชิด ปิดกั้น ได้ทันกาล
 หรอดต่อต้าน หนีได้ คังใจเอย.
 ทิศเบื้องหน้า มารดา บิดาเรา
 อาจารย์เล่า เบื้องขวา ออย่าหลงไหล
 ทิศเบื้องหลัง เมียลูก ชังผูกใจ
 ทิศเบื้องซ้าย ญาติสนิท และมีตรปวง
 ทิศเบื้องต่ำ บ่าวไพร่ รับใช้ตน
 ทิศเบื้องบน สงฆ์มี มับุญหลวง
 ทิศเหล่าน ฟังสักการ และบาลบวง
 ผู้เด่นดวง ขรवास ออย่าพลาดเอย.
 บัดเจ็ดผู้ สดสวย ด้วยศีลธรรม

๑. วมมิกา คือ จอมปลวก

๒. บทกลอนของบาลีหมคลงเลย ก่อนที่จะครบคำกลอน ๔ บาทของกลอนภาษาไทย จึงขยายความคำว่า อาปทาสุ ให้พิศดารออกไปอีกสองบาทกลอนดังนี้.

สโณห จ ปฏิภาณวา
 นีวาควุตฺตี อตฺถทโธ
 ตาทิโส ลภเต ยสฺ.

อุฏฺฐานโก อนลโส
 อาปฺทาสุ น เวชติ
 อจฺฉิตฺทวุตฺตี เมธาวิ
 ตาทิโส ลภเต ยสฺ.

สงฺคาหโก มิตฺตกโร
 วทญฺญ วิตฺมจฺฉโร
 เนตา วิเนตา อญฺเเนตา
 ตาทิโส ลภเต ยสฺ.

ทานญจ ปิยวชฺชญจ
 อตฺถจฺริยา จ ยา อธิ
 สมานตา จ ฐมฺเมสุ
 ตตฺถ ตตฺถ ขถารหิ.
 เอเต โข สงฺกหา โลเก
 รตฺสฺสาณิว ยายโต
 เอเต จ สงฺกหา นาสฺสุ
 น มาตา ปุตฺตการณา
 ลภถ มานํ ปุञฺจิ วา
 ปิตา วา ปุตฺตการณา.

พุดหวานฉ่ำ ปฏิภาณ ท่านคมสัน
 ถ่อมกายใจ ไม่ด้นคื้อ และถ่อรัน
 ผู้เช่นนั้น ย่อมได้ยศ ปรากฏเอย. ๑

ลูกซิ่นบาก บั่นงาน ไม่คร้านเกี้ยว
 ภัยเบียดเบียน ยังคงมั่น ไม่สั่นเสียว
 ดำเนินงาน ไม่มีขาด ทั้งปราชญ์เปรียว
 ผู้เช่นนั้น เทียว ประเทืองยศ ปรากฏเอย. ๑

ผู้สงเคราะห์ หวานเพาะ ซึ่งมีตรภาพ
 รัชมัชฌา ธรรมวินัย ไม่แหนหวง
 แนนำชน ฝน, ตัด, ซึ่งสัตว์ปวง
 ผู้เด่นดวง นั้นย่อมได้ ยศใหญ่เอย. ๑

การให้ปัน, การพุด คำไพเราะ,
 การประพฤติ ประโยชน์เหมาะ ใด ๆ นั้น,
 การวางตน กลไกล เสมอกัน
 เป็นชั้น ๆ เหมาะตาม ที่งามนัก
 ในโลกต้อง มีอารี อย่างนี้ไว้
 รดเล่นได้ ไม่หืด เพราะหมุดสลัก
 หากไม่เป็น เช่นนี้ ที่ร้ายนัก.
 จากถูกรัก แม่ไม่ได้ รับผลใด
 ความนับถือ หรือว่า บูชาคุณ
 หรือลูกอาจ ทารุณ บิดาได้

ยสุมา จ สงคหา เอเต
 สมเปกขนติ ปถทิตา
 ตสุมา มหตตํ ปโปปนติ
 ปาส์สา จ ภวนติ เต.

เพราะเหตุความ ไมตรี นดีไซร์
 ปราชญ์ทั้งหลาย จึงตั้งหน้า ตั้งตาเจริญ
 และเหตุนั้น ท่านได้ ความยิ่งใหญ่
 คนทั้งหลาย พากัน กล่าวสรรเสริญ

[ท่านนั้นเป็น เช่นผู้นำ โลกดำเนิน
 ไปสู่ความ จำเริญ อย่าเมินเฉย.]

“สิริวิลาส”

๑๒ พ.ศ. ๒๔๘๐

แม่ลูกสนทนากันถึงเรื่องแดนดีลับ

หรือ

โลกซึ่งเลิศกว่า

THE BETTER LAND

(I)

"I hear thee speak of the Better Land,

โอ, แม่ข้า ฟังแม่ว่า คุณลูกซึ่ง แม่กล่าวถึง เรื่อง "โลก ที่เลิศกว่า"

Thou call'st its children a happy band;

ทั้งเด็ก น้อยใหญ่ ไร้โรคา แม่เรียกว่า "เด็กหมู่ ซึ่งอยู่สุข"

Mother, oh! where is that radiant shore?

โอ, แม่จ๋า อยากทราบว่า อยู่ทางไหน ซึ่งเป็นแดน แจ่มใส ไร้ความทุกข์?

Shall we not seek it, and weep no more

ไม่ลองหา หรือไร ใจปลื้มปลุก โลกสนุก ซึ่งไม่ต้อง ร้องไห้เลย

Is it where the flower of the orange blows,

หรือมันอยู่ แถบที่ มีต้นส้ม ดอกถูกลม กลิ่นแพร่ คุณแม่เอ๋ย

And the fire-flies glance through the myrtle boughs?"

มีหิ่งห้อย พราวๆ คราวชมเชย ไม่เบื่อเลย ไม่เขี้ยว ขี้จริง.

"Not there, not there, my child!"

โอ, ไม่ใช่ ลูกเอ๋ย ไม่ใช่แน่ ลูกของแม่, ไม่ใช่ ผิดใหญ่ยิ่ง.

(II)

"Is it where the feathery palm-trees rise,
หรือเป็นที่ มีปาล์ม งามจริง ไบงามยิ่ง อย่างขนนก ซึ่งปกยาว

And the date grows ripe under sunny skies?

ทั้งมีหมู่อินทผลัม ลูกสุกแล้ว จับแสงแดด พรางแพรว อยู่กลางหา?

Or' midst the green islands on glittering seas,

หรือเกาะเขียว กลางสมุทร สุดสะกาว เพราะแพรวพราว ด้วยละลอก

กลอกแสงจันทร์

Where fragrant forests perfume the breeze,

มีบาทหอม ย่อมลม ซึ่งเชยพัด ให้หอมจัด ไปไกล ชันใจฉนั้น

And strange bright birds, on their starry wings,

นกแปลกๆ นานา สारพัน บนปีกมัน คุ้ง ประดับดาว

Bear the rich hues of all glorious things?"

ประดับด้วย สีสด หยดย้อยดี ครบทุกสี ไซ้ไหม ที่ลูกกล่าว?

"Not there, not there, my child!"

โอ, ไม่ใช่ ลูกเอ๋ย นั่นผิดเค้า : ลูกของแม่ เรื่องราว ยังไกลกัน.

(III)

"Is it far away in some region old,

ถ้าอย่างนั้น เห็นจะเป็น ถิ่นโบราณ ที่มนาน ไกลไป ยิ่งกว่านั้น

Where the rivers wander o' ver sands of gold;

มีลำธาร ผ่านไหล น้ำใสครัน บนทรายทอง ผ่องพรรณ แลวไล

Where the burning rays of the ruby shine,

แร่ทับทิม ส่องแสง อยู่แดงฉาน รัศมี พุ่งผ่าน เหมือนลูกไหม้

And the diamond lights up the secret mine.

มีแสงเพชร ทอแสง จากเพชรใน บ่อเพชรใหญ่ ณ ที่นั้น สำคัญรู้

And the pearl gleams forth from the coral strand ;
 มีไข่มุก สุกใส ไขศรีปลั่ง ตามริมฝั่ง กระงหิน ระกะอยู่

Is it there, sweet mother, that Better Land?"
 นั่นหรือ "โลกที่เลิศกว่า" แม่ว่าดู ให้ลูกรู้ เกิดแม่ ผู้ชื่นใจ.

"Not there, not there, my child!"
 โอ, ไม่ใช่ ลูกเอ๋ย ไม่ใช่แน่ ลูกของแม่, ไม่ใช่ ยิ่งไกลใหญ่!

(IV)

"Eye hath not seen it, may gentle boy ;
 ตาไม่อาจ มองเห็นโลก ที่สุดไว้, พ่อขวัญใจ ของแม่, แม่เพ่งหนัก

Ear hath not heard its songs of joy ;
 หูไม่อาจ ยินเสียง ที่ดกซึ้ง เป็นเพลงซึ้ง เบิกบาน สำราญนั้ก

Dreams can not picture a world so fair ;
 ถึงความฝัน ก็ไม่ สามารถจัก ฝันเห็นโลก น่ารัก ที่กล่าวนั้น

Sorrow and death may not enter there ;
 คือความทุกข์ ความตาย อันร้ายกาจ ก็ไม่อาจ เข้าไป ในเขตนั้น

Time doth not breathe on its fadeless bloom ;
 ความล่วงกาล ไม่อาจผ่าน หรือหาหน้ "ดอกไม้อัน มิรู้เหี่ยว" ให้เหี่ยวไป

For beyond the clouds and beyond the tomb-
 เพราะพ้นเมฆ หมอกมอ ซึ้งห่อหุ้ม และพ้นการ มิหลุม เพื่อศพใส่

It's there, it's there, my child!"
 นั่นแหละลูก, โลกซึ่ง แม่พูดไว้ นั่นแหละให้ เข้าใจลูก ลูกแม่เอ๋ย.

"สิริวิลาส" แปลและประพันธ์

มาเถอะเพื่อน!

จาก the "COME," by Miss A.C. Albers
แปล, ประพันธ์ และอธิบายคำ โดย "สิริวิยาส"

Come, friend, sit in my boat and sail with me.
The dawn is fresh, the hours are on the wing,
We'll sail the clouds and sailing on, will sing
A ringing anthem of Eternity.

มาเร็ว เกลอ, แล่นเรือ ไปด้วยข้า
อรุณใหม่ นาฬิกา อ้าปากหนี
เราจะชน ก้อนเมฆผล็อย ลอยเมฆ
สดุดี "อนันตชีพ" พलग, รีบไป.

You dare not come for fear that you may lose
One fleeting hour that holds on earth-born chance?
Your feet are bound by chain of circumstance?
Shake off that chain, by fearless, free and choose.

อ้อ ไม่กล้า มา, เพราะกลัว ตัวจะพลาด
"ชั่วโมงขี้ หมายมาด" หรือสหาย?
หรือชาติดี ตรวนชีพ บับใจกาย?
จงบ่ตหาย และกล้าแก้ว แล้วเพนพรี

Break every obstacles that progress bars,
Harken the carol of the wind that blows,
The fervent secret of the moonlit rose,
And hear the lily whisper to the stars.

จงฟาดฟัน อุปสรรค ชึ่งบักขวาง
จงฟังเสียง ลมคราง เชนเพลงซ
ทงกุหลาบ แสงจันทร์จับ ความลับมี
และฟังดอก พลับพลึงที่ กระซิบดาว.

There is a song that rings through million years,
Those million years that centre in a night.
It sends its notes unto the sunlit height.
Its echoes vibrating throughout the spheres.

มีเพลงบรร— เลงนาน ล้านบแล้ว
ล่านบที่ มีศูนย์แนว คินหนง, เอ้า!
มันส่งโน้ต สูง, แสง แดดจับวาว
ส่งเสียงเร้า กระเซ้าท่ว ทงจักรวาล.

Know your own self; shake off life's sullen shroud.
You hold within yourself your Universe :
Then freely with the morning star converse
And steer your boat unto you gold-edged cloud.

รู้ตัวไว้, สลัดสาย ระวังซ
ก็ท่านมี โลกของท่าน ในตัวท่าน :
จึงคุยกับ “ดาวรุ่งฤกษ์” อย่างเบิกบาน
ถือท้ายเรือ หมายถึงสถาน เมฆขลิบทอง.

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

Control the senses, for, alas they spin
 Webs of illusion. Seek the Great Release.
 The path that leads unto the endless peace
 Is yours alone ; it lies within, within.

ข่มอินทรีย์. เพราะ, โอ้! มัน ชักใยเป็น—
 ภาพลวงเล่น; ชુંเพื่อน วิมุติก่อ.
 ทางไปสู่ สานติรส ไม่หมดดมอง
 ก็เป็นของ ท่านเท่านั้น มันอยู่ใน— (อยู่ในเอย).

(คำอธิบายความมีอยู่ที่หน้า ๗)

พรั้าหาวิมุติ

Come now, sit under trees and effort make.

จงมาเถิด นั่งลง ตรงรุกรมมุด แล้วเพิ่มพูน พากเพียร เวียนค้นหา

Who knows, perhaps, you might to Wisdom wake.

ใครอาจรู้ อาจทาย ท่านได้น่า? เหมาะะที่ท่า ท่านลุถึง ซึ่งญาณผล.

Walk up and down, the Eightfold path to gain.

เผ้าจงกรม ไปมา ค้นหาจรค จนประจักษ์ แปกองค์ ประสงค์ผล.

Who knows, perhaps, you will sweet Peace attain.

ใครหนออาจ รู้ทาย ให้ท่านยล? ท่านอาจจด ศานติธรรม อันล้ำส.

Walk up and down, and let the whole earth shake.

เมื่อจงกรม ไปมา ค้นหาไป และเขยไค้ โลกระรัว ทั่วไปหมด.

The Devas know you will to Wisdom wake.

ฝูงทวยเทพ ชีรู้ ไม่คู้คุด ว่าท่านจด ถึงธรรม ซึ่งล้ำญาณ.

By sheer might and main, Nibbana attain.

เมื่อทั้งเกียรติ เกลียคักัก รักสงบ ก็ะพบ นิพพานไค้ ด้งไขชาน

I know you will the Highest Freedom gain.

อาตมา แหะรู้ชัต อุดติการณั ว่าตัวท่าน จะลุถึง ซึ่งวิมุติ.

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริയാส”

Follow the Buddha, strive hard for the Prize.

จงดำเนิน ตามรอย พระพุทธองค์ บากบั่นมุ่ง หมายรางวัล อันเอกอุทม์

As sure as sun's rise, to Freedom you will rise!

แน่ตั้งอา ทิത്യอุทัย ไม่มีทรุด ท่านจะถึง วิมุตติได้ ตั้งใจเอย!

“สิริยาส” แปล และประพันธ์

เชิญมาเถิด!

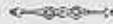
เชิญมาเถิด
เมื่อเพิ่มพูน
ใครอาจรู้
เหมาะเท่า
เผ่าจงกรม
ให้ประจักษ์
ใครหนออาจ
ท่านอาจดล
เมอจงกรม
และเข็ไค้
ฝูงทวยเทพ
ว่าท่านจรด
เมอทองเกียรติ
ก็จะพบ
ตัวท่านแหละ
ว่าตัวท่าน
จงดำเนิน
ปากบ่นม่ง
แน่ตั้งอา—
ท่านจะถึง

และนั่ง
ความเพียร
อาจท่าย
สูง
ไปมา
ครบองค์
รู้ท่าย
ศานติธรรม
ไปมา
ดูตัว
แหละรู้
ถึงธรรม
เกลียดศกดิ์
นิพพานได้
รู้ชัด
เองถึง
คามรอย
รางวัด
ทิศอยู่ท่าย
วิมุติได้

ทรกขมด
เวณคันทา
ท่านได้นา?
ขงญาณพล.
คันทามรรค
คงเป็นผล
ให้ท่านยล?
อันล้ารส.
ค้นหาไป
ทั่วไปหมด
ไม่คัคค
ทลาญาณ.
รักสงบ
ตั้งไขขาน
อุปติการณ
ขงวิมุติ.
พระพุทธองค์
อันเอกอุตม์
ไม่มีทรด
ไม่เปล้าเอย.

“สิริวิยาส”

มนุษย์ปัญญา

สหายเอ๋ย เคยได้ อย่างไรหนอ

ท่านทั้งผอง ผ่องใส น้ำใจคอ มากีตร้อ สงสัย ให้หายนว
เมื่อท่านคิด เนื้อความ ไปตามธรรม ก็เหมือนน้ำ เทาพราว ไปจากหัว
พันใจเงอะ งมง่าย เช่นควายวัว และช่วยตัว ให้สว่าง หนทางไป.

ข้อสงสัย ในปัญหา เป็นวาที ว่า “คนเรา มีดี ที่ตรงไหน?”
ท่านเคยคิด ดูบ้าง หรืออย่างไร ถึงแม้ใน กายตน วานกันดู
อะไรเป็น ความดี มีน้อยมาก วานกระซอก ออกมา อย่าไขหู
ให้เขาเห็น ว่าประเสริฐ ได้เชิดชู เขาจะดู อย่างบ้าง ฝ่ายข้างดี.

คนหรือสัตว์ เกิดมา กินอาหาร
มีอาการ คล้ายกัน ไม่ผันหนี
รู้จักโกรธ โหดฉลาด สามารถมี
ไขว่จี้ เรียกร้อง ไม่พ้องกัน
หนึ่งมนุษย์ หนึ่งสัตว์ เดียวรัจฉาน
เนาสถาน ร่วมโลกา ตูน่าขัน
มีเรื่องราว นานา สารพัน
แต่ว่าฉัน ขอลถาม ถึงความดี :

ใครก็เห็น ช่าง, ควาย เมื่อตายลง
 เจ้าของคง ได้ส่วน ชึ่งเป็นศรี
 คอเขาหนั่ง เนองา รากาม
 จะเผาจ้ ซอขาย กังายครัน
 เพียงกระดุก กัยงขาย ได้ทรัพย์มาก
 ได้ก๊ยาก นกมา กีน่าขัน
 ทคนเรา พอดับ ลงลับปลัน
 ได้จำหน่าย ขายบัน ไม่เห็นที
 ยงกว่านน ช้าราย ต้องจ่ายเงิน
 ต้องวงเดิน ลูกเต้า ผู้เผาผ
 ถึงจนยาก ขายฝาก ทรัพย์ทมิ
 เพื่อเผาจ้ บิตาตน สู้ทนเอา
 ทังกระดุก หนั่งเนอ ไม่เหลือหลอ
 ไหม้ไม่พอ ร่างกาย ให้ไฟเผา
 ไม่เห็นใคร ซอหา ค้าเรา
 เสร็จแล้วเขา ทังเทยว ไม่เหลือยวแล.

นั่น! คนเรา มีดี ที่ตรงไหน? เห็นหรือไร บอกบ้าง ช้างเบาเส

ผีทอนเนาใครเล่า จะกอกแอก ถึงพ่อแม่ ก็ต้องทัง อย่างรังใจ,

จำเดิมแต่ ต้นมนุษย์ ยังสุดต่ำ
 เทยวอนถ่า โขดเงิน เนินไสล
 บ้างกินปลา กินเนอ เช่นเสื่อไพร
 พันเขยวใหญ่ ขนหนา เทยวหากิน.

ลองคิดดู หมุ่มมนุษย์ สุดจะแปลก
 สมัยแรก เรียกว่า อายุหิน

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

จะพูดจา เหมือนบ้าใบ้ ไม่ใคร่ยิน
วัตถุสิ— ลาทำ ประจำคน.

สมัยสอง รongมา อายุเหล็ก
คนค้อยเล็ก แต่ใจ ยิ่งไฝฝน
รู้จักหา โลหะใช้ ได้ทุกคน
ไขประจัญ ทั้งไข อีกหลายนัย.

สมัยสาม รู้หา สัตว์มาเลี้ยง
ตามใกล้เคียง เลหา ที่อาศัย
ไม่ต้องเร่ ร่อนหา ตามป่าไพร
ก็ยังได้ กินนอน ผ่อนรำคาญ.

สมัยสี่ นับบุญญา นับว่าเหมาะ
รู้จักเพาะ พืชงาม ตามสถาน
เรียกสมัย เพาะปลูก ถูกเหตุการณ์
แต่ว่านาน กว่าจะเป็น ได้เช่นนี้
นับด้วยหม่น หม่นนับ มีกำหนด
โง่ค้อยหมด หยาบค้อยบาง สำอางศรี
รู้จักคิด ของแปลกๆ แผลกวี
ทั้งกวี อักษรศาสตร์ เริ่มวาดทำ.

รู้จักคิด กลไก เครื่องไฟฟ้า
อันความรู้ นั้นหนอ ขอให้จำ
ตอนต้นๆ วงศา ของมานุษย์
ได้เริ่มก่อ ก่อนใคร ในโลกีย์
สิ่งไหนท่าน คิดได้ ในครั้งแรก

มีตำรา ราชครู ตูก็ข้า
ว่าคนดำ คาซ คั้น เมื่อหมื่นปี
ที่เหยยวงตุ งุ่มง่าม ตามประสี
ถึงไม่ตี ก็นับว่า คั้นอาจารย์.
ไม่สู้แปลก ยังคิด ไม่วิศดาร.

พอกคนนั้น ตายคับ ไปกับกาล คนภายหลัง คิดอ่าน เป็นหล่นไป :

คนแรกจับ สัตว์ป่า เอามาเลี้ยง
 ผักได้เพียง ขี้ขั้ว ไม่รับไถ
 คนทีหลัง รู้ผสม พืชพันธุ์ไว้
 เป็นสัตว์บ้าน ใช้ได้ ไม่เลือกงาน
 กระทั่งรู้ รัตนม อุดมรส
 มาเขยชด โอชา แห่งอาหาร
 ไข่น้ำเน่า หนังกา นานาการ
 ยิ่งรู้อ่าน รู้ทำ ให้ล้ำเลย
 ค่อยประคิมรู้ คิดเปลี่ยน เพี้ยนจากเก่า
 จนเฟริศเพรา ไปทุกท่า เจ้าข้าเอ๋ย
 แต่ที่แท้ ที่แรกเก่า คนเก่าเคย
 เริ่มเบ็ดเสย คั้นคว่ำ มานานบ
 นับว่ายิ่ง ปรีชา และสามารถ
 ยิ่งฉลาด ข้นทุกยุค ยิ่งสุข
 ลูก หลาน เหลน ยิ่งง่าย สบายดี
 เพราะสืบที่ ทำนอง ของปู่ตา
 ทั้งความรู้ ความเห็น ช่างเจนจบ
 ยิ่งค้นพบ แล้วใจ ยิ่งไฝหา
 ขอบกพร่อง ไตโต แก้วไขมา
 ยิ่งนานเข้า ยิ่งทวี วิชาการณ์.
 จนเกิดองค์ สรรเพ็ชญ์ผู้ มุนีนาถ
 ที่สามารถ ข้ามลวง ห้วงสงสาร

ทรงสอนสัตว์ ลัดท่าง หนทางพาล
สร้างประธาน กิจก่อ เป็นบ่อบุญ
พวกเราทั้ง หญิงชาย ไม้ไร่สุข
ได้พันทุกข์ นับว่าเลิศ ประเสริฐสุนทร
ทุกๆ ท่าน ถ่วงมา ถ้วนการุณ
เคยอดหุน โลกา วิชากร.
แต่ทุกท่าน เมื่อวาย ร่างกายท่าน
ไม้แก่นสาร ตายเมื่อ เป็นเหยื่อหนอน
แม้อุทิศ ให้พระเพลิง เจริงตะกอน
ยังเดือดร้อน ต้องทำศพ บรรจบทาน.

นั่น! คนเรา มีดี ที่ตรงไหน?

จึงนำให้ คนรัก เป็นหลักฐาน

ทั้งทำให้ เขาจบ นบสัการ

เพราะเป็นพาล หรือบัณฑิต ลองกิดดู-

นี่แน่ท่าน ถ้วนหน้า อย่าว่าฉัน

พูดแตกต้น ข้างเดียว ฟังเสียหู

ฉันเพียงชวน ถ้วนทุกคน คั้นเหลยมคู

เมื่อท่านรู้ แล้วจงทำ ให้อำไพ

อย่าหลงตน ว่าเราจน ด้วยสินทรัพย์

แต่มีวัจจับ กลุ่มญาติมิตร ผิดวิสัย

อย่าติตน ว่าเป็นคน เกิดถิ่นไกล

อันข้างเผือก ผู้ที่ใด เกิดไพรวัน

อย่าท้อจิต คิดว่า อายุแก่

เพราะที่แท้ กนดได้ ไกลอาสัญ
 อย่าเพ้อตี คำตัว ว่าชั่วครัน
 ที่ช้วนั้น เพราะใจ ไม่มุ่งดี
 จงตั้งจิต กิดข้าง ทางศึกษา
 หาวิชา ช่วยตัว อย่างัวหนี
 จงคิดหา ทรัพย์สร้าง หนทางมี
 ถึงได้น้อย ก้อยทวิ ไม่กวัน
 จงคิดกู้ ชุตน ให้พ้นยาก
 ทนลำบาก สุขคงมา ไม่อาสัญ
 จงคิดหา ชื่อเสียง เอาแข่งกัน
 ให้สมพรรค ผิวหน้า ว่าชาติชาย
 จงถนอม กล่อมเกลี้ยง เลี้ยงครอบครัว
 ให้สมตัว หน่อเนื้อ สืบเชื้อสาย
 จงรู้จัก รักทั่ว ถึงวัวควาย
 อย่าทำร้าย สรรพสัตว์ ให้ขาดแคลน
 จงตั้งจิต เมตตา อาโรอบ
 ตามระบอบ ขลแบบ เป็นแบบแผน
 จงประกอบ กุศลสร้าง ข้างเมืองแมน
 หวังสุขแสน แดนสวรรค์ เป็นหลั่นไป.

เชื่อนันเกิด คิดหา ทำวิธี	ให้พบว่า เราดี ไต่ทางไหน
จงทำทาง นั้นค่อยๆ อย่าปล่อยใจ	คงจะได้ พบผล หนทางดี
อันพรพรรณไม้ สัตว์ป่า ผิดกว่าคน	มีดอกผล หนึ่งงา เป็นภาษี
ลูกไม้เหลือง หล่นมา รากามี	ฝูงสัตว์สิ้น ชิว มีคนกิน
เนื้อหนังเรา เน้าหนอน ใคร่ท่อนอยาก	กลับมีมาก กุดค่า นำถวิล
เพราะเหตุไร ไช้ความ ไปตามจันต์	เป็นระเบิด แบบฉบับ ไว้กับกาล.

เหตุ^๕นั้นขอ^๕ของท่าน^๕ อย่างาน^๕นี้
 จง^๕รับ^๕ตรึก^๕ ครอบ^๕ความ^๕ ตาม^๕บรร^๕ร^๕ห^๕า^๕
 เรา^๕อาศัย^๕ โลก^๕นี้^๕ มี^๕ไช้^๕น^๕าน^๕
 ต่าง^๕จะ^๕ลา^๕ญ^๕ ช้^๕พ^๕ม^๕ว^๕ย^๕ ไป^๕ด^๕ว^๕ย^๕กัน^๕.

โลก^๕นี้^๕เปรียบ^๕ ส^๕า^๕ลา^๕ ให้^๕อาศัย^๕
 ประ^๕เด^๕ี่ยว^๕ใจ^๕ ผ่อน^๕พัก^๕ แล้ว^๕จ^๕ัก^๕ถ^๕ัน^๕
 ทาง^๕ที่^๕ดี^๕ เมื่อ^๕พ^๕ร^๕าก^๕ ไป^๕จ^๕าก^๕มัน^๕
 ก^๕ว^๕ร^๕สร^๕้าง^๕สร^๕ร^๕ ส่ง^๕เส^๕ริม^๕ เพิ่ม^๕กะ^๕แน^๕น^๕
 เมื่อ^๕เรา^๕ได้^๕ เกิด^๕มา^๕ ใน^๕อ^๕า^๕โลก^๕
 ได้^๕พ^๕ัน^๕โส^๕ก^๕ พ^๕ัน^๕ก^๕ย^๕ ส^๕บ^๕าย^๕แส^๕น^๕
 จ^๕ึง^๕ก^๕ว^๕ร^๕สร^๕้าง^๕ ส^๕่ง^๕ช^๕อบ^๕ ไว้^๕ด^๕อบ^๕แทน^๕
 ให้^๕เป็น^๕แ^๕ด^๕น^๕ ด^๕ิม^๕สุ^๕ข^๕ ช^๕ัน^๕ทุ^๕ก^๕กาล^๕.
 ก^๕ุ^๕ณ^๕ค^๕ว^๕าม^๕ดี^๕ ของ^๕ท่าน^๕ ก^๕าล^๕ก^๕่อน^๕ๆ
 ที่^๕ท่าน^๕ส^๕อน^๕ ไว้^๕ประ^๕จ^๕ัก^๕ษ์^๕ เป็น^๕หล^๕ก^๕ฐ^๕าน^๕
 เรา^๕เกิด^๕มา^๕ อา^๕ศัย^๕ ได้^๕สำ^๕รา^๕ญ^๕
 ก^๕ว^๕ร^๕หรือ^๕ผ่าน^๕ พ^๕ัน^๕ไป^๕ ไม่^๕ค^๕ำ^๕น^๕ึง^๕.

อันพวกเรา เนาหลัง ได้นั่งสุข
 ควรจะฉก ใจตรึก ระลึกลง
 สมทบเพิ่ม เต็มไว้ ให้อลิ่ง
 อย่าถ่อมิ่ง ถือก ดูแคบเกิน.
 ทำความดี เปิดองหน ที่ค้างเก่า
 ให้บ้างเบา เขาหลง กงไม่เงิน
 ลูกหลานเห็น เป็นตัวอย่าง ไม่หมางเมิน
 กงทำเกิน ไปกว่า บืตาตน
 ตระกลนน ก็ทวิ ขนสรแสง
 เป็นเร็วแรง รัฐบาล การกุศล
 มิตรสหาย ถ้วนทุกท่าน อย่าม่านมนต์
 รู้รักตน ดลธรรม ไว้คำชู
 ไม่กัวัน ชั่ว ต้องลาลับ
 ถึงกายดับ ช้อยัง ฟังเพราะหู
 ขอเชิญเถิด เชิญทุกท่าน วานกันดู
 เพื่อให้รู้ “คนเราดี ที่ไหน?” เอย.

“สิริวิยาส”

๒๑ เมษ. ๗๔

นิราศลพบุรี

บันทึกการเที่ยวด้วยรถยนต์ ๑ วัน ของ อินทบัญญัติ
ประพันธ์เป็นกลอน โดย “สิริवास”

คำนำ

นิราศเรา ไร้รัก ไม่พkick
จะไปไหน ไปได้ คล้ายลูกบิน
วันหรือคืน เหมือนกัน ไม่ผันแปร.
ส่วนผู้อื่น อย่างไร ยังไม่รู้
ที่มีคู่ เคียงข้าง ไม่ห่างแห
ยามพลัดคู่ เรียกนิราศ อนาคต
ส่วนตัวเรา เพียงแต่ นิราศวัด.
การไปกลับ ลพบุรี เรียกนิราศ
คุณาถ ใจอยู่ ฟังหูชัด
แต่ก็ไม่ รู้จะเรียก อะไรชัด
จึงขอผิด เรียกนิราศ เอาไว้ที.
เพราะหากเป็น สมัยก่อน ไปอย่างนั้น
กลับในวัน เดียวกัน ก็ใช่ที่

คงจะต้อง รอนแรม หลายราตรี
 พอลงมือนอนราศ ดันตาชไป. ๔
 เป็นอันว่า วันเดียว ของเดียน
 เท่ากับสี่ หัววัน นั้นหรือไม่ว่
 หรืออาจเท่า กับปี มีเลขนัย
 ที่ต้องไข จึงเห็น เป็นอศจรย์. ๕

สมมติว่า สุนทรภู่ ทรูกลอนแปด
 ต้องตากแดด กรำฟ้า แสบอาสัญ
 เดินทางไป ลพบุรี มีเรื่องสำคัญ
 เพราะคมนา — คมนน กันดารเกิน. ๖
 ความร้อนใจ ร้อนรัก เข้าหมักหมม
 ยิ่งระทม ด้วยวิตก ระหกระเหิน
 ซ้ำไฟรัก เข้าหัก ความเปล็ดเปล็น
 ต้องทนเดิน นับเท้า ท้าวไป. ๗

คงรู้สึก คันวิน มันช่างช้า
 ราวจะว่า เดือนตะวัน นั้นไกล
 เทียวเกยดาว สวยๆ ด้วยคลังไคล
 จึงทำให้ เวลา นั้นช้าจริง. ๘

๑๕ วัน นักระอา ว่าตงบ
 เกินกว่าน คงจะคลง ดงผสัง
 เราอาศัย เหน่น เป็นทอง
 ว่าสมยมิ รด วัง นยันครัน. ๙
 จึงวันเดียว หากจะมี นอนราศ
 ยาวยดยาด เท่าไร ไม่เห็นจัน

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิยาส”

๑๐ นาที สมัยนี้ เท่า ๑ วัน
สมัยท่าน สุนทร แน่นอนเทียว.

๑๐

ฉะนั้นเรา ไม่กลัว ใครหัวเราะ
ใครจะคอย ก่อนเคาะ ไม่สิ้นเสียว
เขียนนิราศ รุ่มร่าม ไปตามเกลียว
แม่ไม่เขี้ยว ชาญทำ ก็คล้าตอง.

๑๑

๕
เนอ นิราศ

ที่ ๑๕ เมษา ๘๔

เป็นวันที่ สนุกใจ ไม่หม่นหมอง
จากวัดไป^๑ ลพบุรี ที่หมายปอง
แต่ทำนอง นิราศเรา เศร้าไม่ลง.
ทั้งอาจารย์ มิตรสหาย นั่งใกล้ชิด
สามเณรศิษย์ ไปได้ ดั่งประสงค์
อยู่เคียงข้าง พร้อมหน้า รวม ๕ องค์
พูดตามตรง นิราศเรา นั้นเบาใจ.

๑๒

๑๓

๑. วัดในที่นี้ หมายถึงวัดปทุมคงคา กรุงเทพฯ ซึ่งผู้เป็นเจ้าของนิราศ เข้าไปพัก
เมื่อเข้าไปกรุงเทพฯ.

เบาตรงไหน? ตรงที่ คุณสัญญา^๑
มีสะเบียง ดัดมา เป็นไหนๆ
แม้จะเกิด อุบัติเหตุ ประการใด
ท่านว่าไม่ ต้องอด เพราะรถคว่ำ. ๑๔

คุณพึ่งงา อดส่ำห่าพา คนมาช่วย
เพราะเห็นด้วย ตรงตาม ความเห็นผู้
ตามหลักกรรม ทว่า อย่าเห็นแก่ตัว
ความเมามัว ถอนมัน จะบรรเทา. ๑๕

คุณอุดม ลัดพลี มีใจช่วย
เจ้าคุณให้ มาด้วย กับเพื่อนเขา
ลั่นเออเฟือ เผื่อแผ่ ให้แก่เรา
เหลือจะเอา อะไรวัด ให้ชัดเจน. ๑๖

อีกนายเขื่อน นายฉาย สองนายน
มาทุกที บิไร ย่อมได้เห็น
ทุกๆเช้า ส่งข้าว เป็นวรรคเวร
วันนั้นเบน สารถิ ขับจ้เทียว. ๑๗

คล้ายกับลอย ลิวๆ ปลิวพื้นดิน
เราไม่ชิน ในใจ ใหนักเสี้ยว
ขับเข่นน เข้มขี ว่าโมงเดียว
รถจะเทียว ไปกว่า ๕๐ ไมล์. ๑๘

ออกจากวัด เวลา ๕ น. ครึ่ง
เพียงครู่หนึ่ง มาได้ เป็นไหนๆ

๑. หมายถึง นายสัญญา ธรรมศักดิ์ ผู้ติดตามมาให้ความอนุเคราะห์ตลอดเวลา.

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริवास”

- ถึงบางเขน วัดประชา ธิปไตย^๑
 เพิ่งสร้างใหม่ งามตา ถ้าวิจาร.
 ก็ชวนคิด ตรงที่สร้าง ติดถนน
 ทั้งใกล้กับ ชุมชน หลายสถาน
 อาจศักดิ์สิทธิ์ น้อยไป เพราะใกล้ย่าน
 ที่ว่าการ สุขศาลา อยู่หน้าวัด.
 หากคนมา จากอื่น หวังชื่นจิต
 อาจรู้สึก ศักดิ์สิทธิ์ ด้อยลงถนัด
 หรือมาธุระ จะได้เห็น อยู่ชัดๆ
 ไม่อาจจัด ว่าจาริก นมัสการ.
 งานรุดงค์ หายไป เพราะง่ายเกิน
 หากต้องเดิน สักนิด จังวัดถาวร
 เช่นอยู่ลับ เข้าไป พอประมาณ
 ครึ่งกิโล ไกลย่าน ชมรมชน.
 อย่าให้รด เข้าไปได้ ต้องใช้เท้า
 ใครจะเข้า เพียบข้าง ข้างกสล
 คุณแต่ไกล ก็ศักดิ์สิทธิ์ มฤตขัตต-
 ใจให้คน ชิมซาบ อาบหัวใจ.
 ทั้งเสียงรต เสียงคน ไม่กวนพระ
 เห็นว่าจะ ผาสก หาน้อยไม้
 สมเป็นวัด ขนหน้า กว่าวัดใด
 ของแดนไทย ในระบอบ รัฐธรรมนูญ.

๑๕

๒๐

๒๑

๒๒

๒๓

๒๔

๑. ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร.

เมื่อไปดู ยังมีใกล้ จะสำเร็จ
 กว่าจะเสร็จ ใช้จ่าย เลขหลายสูญ
 ตามเขากะ ว่า ๑ แสน จึงสมบูรณ์
 เห็นจะต้อง ทวักคุณ ดอกกระมัง.

๒๕

เจดีย์ใหญ่ ตรงหน้า ตระหง่านนัก
 พระธาตุจก จูไว้ เป็นของขลัง
 ทูตได้มา จากประเทศ อินเดียตั้ง
 พวกฝรั่ง มอบให้ เป็นไมตรี.

๒๖

ทั้งสองข้าง เจดีย์ มีฐานโพธิ์
 สร้างใหญ่โต ว่าจะปลูก ต้นพระศรี
 มหาโพธิ์ ให้คล้ายเกาะ กลางวาร
 ดูเข้าที่ คงจะงาม ตามต้องการ.

๒๗

ตรงเข้าไป หลังเจดีย์ มีโรงโบสถ์
 ตามเขาโงษ จะเป็นโรง มหาศาล
 ไม่มีโบสถ์ วัดใด ใหญ่เปรียบปาน
 สมเป็นงาน เชิดประชา ธิปไตย.

๒๘

โบสถ์หลังนี้ ที่เห็น เป็นมุขสาม
 เพิ่มความงาม ให้เด่น เป็นไหนๆ
 เลยเดินเข้า ไปดู ที่ข้างใน
 น่าใส่ใจ ในวิธี ที่จัดทำ.

๒๙

พระประธาน อยู่ลึกสุด ของมุขกลาง
 มุขสองข้าง นัยว่า จะจัดสำ—
 หรับขายหญิง คนละฝ่าย ได้พึงธรรม
 หรือกอปรกรรม ใดๆ ไม่ปะปน.

๓๐

คิดหลังโบสถ์ โรงเรียน สำหรับสอน
 ส่วนทางตอน ซ้ายไป เป็นถนน
 ไปยังหมู่ ภูมิสงฆ์ ดำรงตน
 ไม่ระคน จัดสร้าง ห่างๆ กัน.

๓๑

ทางหลวงวัด ว่าจัด สำหรับพระ
 ได้ชำระ อาบัติ อันล้ำสัน
 ได้แก้สัง— ฆาติเสส ซึ่งทุกวัน
 ดูเห็น ห่างไป ไม่ค่อยปลง.

๓๒

เพราะปิดไว้ หรือเพราะไม่ มี ใครต้อง
 ยั้งนึกข้อง ใจมาก หากประสงค์
 ทัณจัก สะดวกดาษ ใครจำนง
 จะได้ตรง มาทันที เห็นดีงาม.

๓๓

ส่วนศาลา การเปรียญ ไม่เห็นมี
 จะสร้างที่ ตรงไหน ไม่ได้ถาม
 อันวัดนี้ ที่ทำ สง่างาม
 สมกับความ ก้าวหน้า อารยไทย.

๓๔

เจ้าคุณเพล นายก ได้ข่าวเพิ่ม
 จะบวชเป็น ประเดิม ด้วยเลื่อมใส
 คนอื่นๆ จะบวชตาม ตามกะไว้
 คงจะไม่ หย่อนร้อย คอยราชการ.

๓๕

เลยจากนี้ ไปหน่อย ถึงหลักสี่

มือนส สาวรีย์ ทหารหาญ

ทสนชพ กรวากบฏ กำเริบราญ

ปี ๑๖ ไครผ่าน กั้นกชม.

๓๖

ทต้วตาย ไร่ลาย แห่งคนกล้า

พอสมกำ แห่งชีวิต สนิทสนม

ให้ลูกไทย ใจกล้า น่านิยม

ถืออุดม ทศนีย์ อย่างนี้เทอญ.

๓๗

ถึงดอนเมือง มีเห็นเมือง แต่เลื่องชื่อ

ไม่แพ้เมือง กล่าวคือ ทเหาะเห็น

ของทหาร อากาศ สามารถเกิน

ไทยเจริญ ไม่แพ้ใคร ในเรื่องบิน.

๓๘

สนามดี พลเก่ง นายก็กาจ

เคยใช้ความ สามารถ สมถวิล

เมื่อคราวไทย ร้องขอ คั้นแดนดิน

อินโดจีน รามือ มีชอด้ง.

๓๙

การบินได้ ดูคล้าย มนุษย์ชาติ

จะสามารถ ไปไหน ทนใจหวัง

แต่ปรากฏ ต่อมา ว่าใจยัง

ส่งความคลั่ง ไปหน้า เร็วกว่าบิน.

๔๐

มนุษย์เรา จึงยัง ร้อนระหาย

ยังต้องเกิด แก่ตาย อยู่เนิจัสล

ต่อเมื่อใจ รำจับได้ แม้เดินดิน
ใจก็เย็น กว่าหิน ในท้องคลอง.

๔๑

อันความอยาก จะรำจับ ตับลงได้
นั้นมิใช่ เพราะเรา ตามสนอง
สิ่งที่อยาก ให้ทัน ตังมันปอง
แต่เพราะต้อง ม่ามัน ให้บรรลย์.

๔๒

ให้บัญญัติ บงการ แทนร้านอยาก^๑
ความร้อนไม้ มีมาก อย่าสงสัย
ทั้งอาจผลิต กิจการ งานใดๆ
ให้ล่วงไป ด้วยดี มีสุขเย็น.

๔๓

ถึงรังสิต แรกกะ จะฉันทเข้า
ครั้นหยุดเข้า จริงๆ ก็กลับเห็น
ว่ายังเข้า ฉันทเข้า ไม่จำเป็น
ลงเดินเล่น แก่ขัดข้อ พอสมควร.
เนินสะพาน ยามเช้า อากาศสด
นาน นานจึง มีรถ ที่เล่นสวน
รู้สึกแสบ จะสบาย ไร่สังกวน

๔๔

๑. หมายถึง ตามปกติ ในใจคนเรา มีตัณหา หรือความปรารถนา ชื่นนังบัลลังก์ บงการแก่ใจ, ในที่นี้ ให้เอาตัณหาลงเสีย และให้บัญญัติ หรือความรู้สึกผิดชอบ วิชาขึ้นบงการแทน เป็นประจำตลอดเวลา แล้วก็จะมีความสุขเย็น.

มีของชวน ให้ชม อยู่ถ่มไป. ๔๕

เครื่องฟั่นโคลน จากคลอง ยังหยุดนิ่ง

ทุกๆสิ่ง เพิ่งตื่น จากหลับไหล

ส่วนพวกเรา รื่นเริง บันเทิงใจ

เนื่องจากได้ ผ่านมา อากาศดี. ๔๖

พอเตรียมไป ฝนปรอย พลอยบังคับ

ให้รีบขับ รถไป หยุดไยนี้

สักครู่หนึ่ง ถึงเวลา ทำเหมาะดี

เจ้า Morris ซึ่งมี คุณเสัญญา. ๔๗

หยุดกักลง ไบคม่อ คือให้หยุด

De-soto ก็สุด จะฝนผ้า

เพราะ Morris “นะ” ดี มีกรรมมา

เป็นอาญา สิทธิยัง กว่าสิ่งใด! ๔๘

เห็นสะพาน รมร่อ อยู่ต่อหน้า

เรานักว่า คงมี วารีไหล

จะสะดวก ล้างจาน วนขับไป

พอให้ใกล้ สะพาน เป็นการดี. ๔๙

ครั้นไปถึง เข้าจริง ยังชำระร้าย

เป็นน้ำโคลน คลองตาย ไม่วารี

ทิ้งหญ้ารก ปกตลิ่ง ลานไม่มี

เลยวิ่งจี้ ต่อไป จนได้ลาน. ๕๐

อยู่ริมทาง ข้างคู คูสะอาด

มีหญ้าลาด ต่างพรม ผสมผสาน

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

เสื่อ, กระดาษ, ลาดถวายเป็นท่านอาจารย์^๑
สำเร็จการ ภัทกิจ สนิทใจ.

๕๑

สังเกตดู ฉันทมู่ กลางทุ่งมา
มีรสกว่า ทั่วต เป็นไไหนๆ
ความแปลกตา โปร่งจิต ติดเข้าไป
ในคำข้าว หรือไร จังรสทวิ?
จะว่าเหน้อย ก็มีไซ้ เพราะใช้รด
ว่าหิวอด ก็มีไซ้ ยังเข้าน
หรือจะว่า แกงกับ ปรับปรุงดี
ก็ไซ้ที่ เพราะเป็น เช่นทุกวัน.

๕๒

๕๓

สันดานจิต ขอบเวียน เปลียนเสมอ
มันเฝ้าเพื่อ หาใหม่ ไม้กระสัน
จะเปลียนรส เปลียนที่ เปลียนสิ่งอัน-
แวดล้อมมัน เปลียนเวลา เปลียนอารมณ์.

๕๔

รสของความ เปลียนแปลง แผงเจืออยู่
จึงได้ดู เป็นรส ที่เหมาะสม
เป็น รสแห่ง อนิจจัง ช่างดับลม
ไม่รู้ถึง จึงงม ว่าเลิศดี.

๕๕

๑. หมายถึง อาจารย์ ของผู้เป็นเจ้าของนิราศ ซึ่งได้มากด้วย.

ตามธรรมดา ถ้าไม่มี ความเปลี่ยนแปลง
มาบังแฝง คนจะเบื่อ จนเหลือที่—
จะเป็นคน ทนอยู่ ในโลกนี้
หนักเข้ามี แต่อยาก ให้ดับไป.

๕๖

ดับจากโลก เพราะโลก มันน่าชัง
แต่ใครบ้าง รู้สึก เช่นนี้ได้
เพราะโลกมี อนิจจัง บังเอาไว้
คนเราใช้ อนิจจัง ยังตัวเอง.

๕๗

อันชีวิต นี้หรือ คือความไหล
ของกายใจ ในเกลียว ที่เหมาะเหม็ง
ตามความลวง ของอารมณ์ บ่มตัวเต่ง
ให้สุดเปล่ง อยู่ด้วยหลอก ตลอดมา.

๕๘

อันความหลอก ก็อรส อร่อยนัก
ที่คอยชัก หุ่นใจ ให้ไต่หา—
ความหลอกใหม่ มาเป็นเหยื่อ ของวิญญูณ์
เรื่อยไปกว่า จะดับเนา เป็นเถ้าไป.

๕๙

ตัวอย่างน้อย น้อยมี วันนั้นแล้ว
มันมีแนว กิดดู พอเห็นได้
ฉันข่าวกับ แกงเนื้อ เหลือพอใจ
ไม่ทันไร เร่หา ข้างปลาเค็ม.

๖๐

- ไม่กล้า จำลา หาทอขเปรี้ยว
 ที่ต้องเคี้ยว กับผัก เพราะรสข้ม
 แล้วกลับมา หามูหวน น้ำตาลเต็ม
 เทยวนเต็ม หลอกถัน กิณรสลวง. ๖๑
 จึงพอใจ ในการกิน จนสิ้นชีพ
 ชังรดับบับ ชีวิต อย่างใหญ่หลวง
 ทิ้งทนิก อยู่เสมอ ยังเผลอทาง
 เอนันัน บำบวง ถิ่นของตน. ๖๒
 ถ้าไม้นึก จะไป ถึงไหนนั้น
 ลองนึกดู เกิดท่าน ผู้มุ่งผล-
 ข้างสงบ และพบ ความจริงจน—
 ข้ามชั้นพื้น สงสาร นิพพานไป. ๖๓

- พอดันเสร็จ แดดอ่อน มีส่องแสง
 ต่างจัดแจง เก็บล้าง กันขวกไขว่
 เก็บหมดแล้ว ตรวจซ้ำ สิ่งใด ๆ
 ไม่มีอะไร หลงตา ก็พากัน ๖๔
 มาขจรรถ ออกกว้าง ดิ่งไปเหนือ
 คูโล่งเหลือ ทุงนา หน้าคิมหันต์
 ถ้าหน้าฝน จะได้เห็น เป็นอัศจรรย์
 ก่อข้าวอัน เขียวสด สุกสายตา. ๖๕

แล้วมันเวียน เปลี่ยนไป กล้ายเกิดตาย

ของพวกเรา หลึงชาย ทุกภาษา

อันพวกเรา เหล่านั่ง ในรตมา

เหมือนต้นข้าว กราวครา วสันตกาล.

๖๖

ไม่นานนัก จักเป็น เช่นต้นข้าว

เวียนถึงครา เดือนห้า นำสงสาร

ในวันนี้ เราสนุก สนานปาน—

ว่าเราท่าน อยู่เหนือ ความว้ายเวียน.

๖๗

ครั้นเวลา คราหัน มาบรรจบ

เราก็พบ “เดือนห้า” ช่างพาเหียร

เฝ้าร่ำหา “เดือนสิบสอง” มัวปองเพียร

จนมันเปลี่ยน กลับหลัง ดังต้องการ.

๖๘

แต่บางท่าน ถือหลัก ว่าชีวิต

มีเพียงนิด หนึ่งมิใช่ ว้ายสงสาร

เกิดหนเดียว ตายครั้งเดียว ไปเกี่ยวพาน

กับชาติไหน อีกท่าน รีบ “ดื่ม” ไป.

๖๙

คู่ต้นข้าว ซิเจ้า อ้ายคูทุ่ง

มันไม่ยุ่ง ใจคิด ชนิดไหน

เขาหว่านมา มันถึงอก ออกรวงให้

เขาเกี่ยวแล้ว แห้งตาย ไปเป็นดิน.

๗๐

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ส่วนบางคน ว่าอย่าไป พิโรธ
เอาอย่างหมู อ้วนนอน นิจศีล
จะเกิดตาย หรือไม่ ไม่ควรจิน—
ตนาการ ตีตื้น ไปบ่วการ.

๗๑

จงดูอย่าง ปูนา อย่าดูข้าว
มันค้อยเฝ้า นอนรู คุกอาหาร
ขโมยกิน กล้าอ่อน นอนทำงาน
ทำนาบน หลังท่าน สบายใจ.

๗๒

รวิงมา หลายเลี้ยว อย่าง “เปรี้ยว” จัก
มีลมพัด ล่องถนน ทนไม่ไหว
ฝุ่นของรถ คันหน้า มากลุ่มไป
ต้องทิ้งให้ ห่างกัน เกือบสุดตา.
วันยิ่งสาย แดดยิ่งส่อง ต้องถนน
ความร้อนพ่น ผ่านไป ตามไบหน้า
ถนนร้อน ล้อหมุน ตะบึงมา
ความเสียดสี มีกล้า สมทบกัน
ความร้อนเกิด ท้าย อย่างเอกอุตม์
คือร้อนสุด จะกล้าได้ มิใช่สัน—
นิษฐานเอา คือเรา ได้คำมัน
ข้างร้อนครัน ขึ้นถือ ต้องมือพอง.

๗๓

๗๔

๗๕

คือว่ารถ Morris เกิดยางแตก
แต่ไม่แปลก รือหีบ ล้อที่สอง
ใต้ที่นั่ง แกงหก ไปเป็นกอง
เปลี่ยนได้คล่อง กินเวลา ๕ นาที.

๑๖

คุณสัญญา ว่ามันแตก เพราะร้อนเหลือ
เราไม่เชื่อ คำคุณ จังรูที
ว่ามันร้อน เหมือนกะ อะไรดี
ความรู้ัน ชวนให้ พิจารณา.

๑๗

ความเบียดสี มีได้ ทั้งหมดๆ
เหมือนตัวตน เว้นไป ในสังสา—
จักรร้อน บดขยี้ ทักลงมา

ความร้อนกล้า เกิดก่อ รอบล้อมัน.

๑๘

ก็ร้อนเกิด ร้อนแก่ แลร้อนตาย
ร้อนโรคร้าย เรือไป ให้นึกขัน
เนื่องจากไฟ คือกิเลส ฤทธิเดชกรัน
ขังหมุนหัน ก็ยังร้อน ไม่ผ่อนซา.

๑๙

ถ้าสังเกต ถัดวัน นำควรถัด
แต่ปลาเคย ติดเบ็ด มันกลับกลับ
มาติดอีก จนตาย ไร้ปัญญา
เพราะเหตุว่า เขี่ยล้อ มันจ่อใจ.

๒๐

คุณสัญญา จะกล้า ทำถนน
 ทร่อนรน ขับเขี้ยว อีกหรือไม่
 นั้นแหละมี คำตอบ กรอบเกี่ยวไป
 ถึงเรื่องใน วัฏฏวน คิคักันดู.

๘๑

ราว ๕ น. ทุ่งนา หายหน้าไป
 มีหมูไม่มี ข้างทาง อย่างรูปหุ้
 ถนนเลี้ยว ไปมา เหมือนท่างู
 แต่ไม่มีผู้ ขรุขระ พอสบาย.

๘๒

สักครู่หนึ่ง มาถึง ทางสามแยก
 ทางขาวแปลก ลาดยาง ไปพระฉาย
 ส่วนทางใหญ่ ไม่ลาด เพียงคาดทราย
 เราลองทาย คงเพื่อชวน ให้แะชม.
 ก็ทางสั้น นิดเดียว ไม่เปลืองมาก
 ทั้งเป็นการ บริจาค บุษาสม—

๘๓

แก่ปุชนี่— ขสสถาน สราญรมย์
 เป็นอุดม คติงาน เจอจางกัน.

๘๔

คองงานอดุ— สาหกรรม การท่องเที่ยว
 จะเป็นไป โดดเดี่ยว อย่างไรนั้น
 ต้องอาศัย ปุชนี่— ขสสถานอัน
 เป็นสำคัญ คนจึงคิด แต่ไรมาน.

๘๕

ถนนน้อย คล้อยไป ตามข้างเขา
 ประเดี้ยวเรา ก็ถึง ชิงภูผา

อันถอกัน ว่ามี พระฉายา
 ขององค์พระ ศาสดา มาไว้ด้วยกัน. ๘๖
 หน้าเขาน มีที่ สำนักสงฆ์
 ๒-๓ องค์ เฟิงเสร็จ ฉันทจันทัน
 ในวันมี ทายก อเนกนันท
 บำเพ็ญบุญ เสียงสนั่น มีกลองยาว. ๘๗
 ลงจากรถ เดินตรง ไปหน้าผา
 ทดงชัน มีศลา สี่เกอบขาว
 ปนสีดำ ลายแดง บันไดราว
 หลายสิบชั้น ชันก้าว เหนื่อยพอแรง. ๘๘
 สุดบันได มีชาน ชิดกับผา
 ขึ้นออกมา ก่อราว กั้นเขมแข็ง
 ต่างงยหา พระฉาย บางขแจ้ง
 บางกแย่ง นัน เป็นควนไป. ๘๙
 เห็นพระฉาย หลายองค์ ยุ่งไปหมด
 นึกแล้วอด ขบขัน กันไม่ไหว
 ในที่สุด นายเขอน เออนออกให้
 ว่านั่นไง เสยร, องค์, ตรงนี้ๆ. ๙๐
 ต่างกรอง อ้อออ พอเห็นสม
 ต่างน้กชม นายเขอน ในข้อที่
 เห็นพระฉาย ชัดกว่าใคร บรรดามี
 ต่างยินดี เตรียมท่า นมัสการ. ๙๑
 พอมันคน ขึ้นมา จากในวัด
 ถอกุญแจ พวงถนัด มากกล่าวขาน

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ว่าเจริญศรีรับ แล้วยกไข เบ็ดไบบาน
 ประศุกใหญ่ ให้ผ่าน เข้าวระเบียง. ๕๒
 ทางซ้ายมือ. เดินหัวร่อ กันคึกก๊ก
 ไม่รู้สึก แรกชนมา คิดว่าเฉลียง
 สำหรับเก็บ เข้าของ เดินมองเมียง
 เข้าข้างโน หยุดเฉียง กันเสียด. ๕๓

เห็นรูปเทียน บักอยู่ คุกคาดเกลื่อน
 ข้างนายเขื่อน ร้องอ้อ ท่านอยุ่
 หาไม่ยาก ดอกหนา แล้วยคราน
 เอามอช ชักให้ดู อยู่ถนน. ๕๔

เป็นลายแดง ของหิน ในเนอผา
 ผุดขึ้นมา ด้วยอิทธิ ปาฏิหาริย์
 หรือเป็นเพียง ธรรมดา นำวิจารณ์
 แต่ใครเล่า จะหาญ ไปแย้งยัน. ๕๕

ว่าลายหิน เป็นเอง ตามธรรมชาติ
 เฝอญคล้าย รูปวาด ไม่เห็นชั้น
 มนุษย์เรา เบบัญญา ก็พาทัน
 เห็นนั่น เป็นรูปพระ ตะไปเอง. ๕๖

เหมือนคุดาว ในท้องฟ้า ถ้าจะดู
 ให้เป็นรูป ปลาปู ก็เหมาะเหม็ง
 เป็นจระเข้ เห็น กันครนเครง
 สมมติเก่ง เพราะเราอยาก จะมีมัน. ๕๗
 อยากจะให้ เป็นว่า พระศาสดา

เคยเสด็จ เข้ามา ประเทศฉัน
 ในข้อนี้ ประเทศไหน ก็พากัน
 มีนั่นนั่น เป็นหลักฐาน วานกิดเอา.

๕๘

ในเมืองจีน ยังมีเมือง ราชคฤห์
 กระษัตริ์ ใครจะยอม น้อยหน้าเขา
 จะต้องมี อะไบบ้าง ข้างเมืองเรา
 อย่าให้เปล่า จะเสียการ ฐานถิ่นครุ.

๕๕

ทพาน มีเพียง ลายศิลา
 ตั้งมากมาย ใครมา ก็เห็นอยู่
 มีลายชนิด เดียวกัน นั้นพรังพรู
 แต่ลายหนึ่ง เผอิญดู คล้ายรูปคน.

๑๐๐

เพียงครึ่งท่อน ตอนนากั ถึงศรัษะ
 ไม่แจ่มจะ เป็นหุตา อย่าฉงน
 เพียงเงาๆ คร่าวๆ ยิ่งแผ่ยล
 ความคิดค้น คุ่มไป ไม่เข้าที่.

๑๐๑

เขาแจกรูป เทียนให้ เราไหว้พระ
 ถูแล้วละ มิได้ไหว้ ลายหินนี้
 เราไหว้พระ พุทธคุณ บรรดามี
 ในโลกนี้ ทัวไป ไม่จ่ายงม.

๑๐๒

การพูดว่า ชวนกันไป “ไหว้พระฉาย”
 น่าจะย้าย พูดใหม่ ให้เหมาะสม

ว่า “ไหว้พระ ที่พระฉาย” จึงกายกม
ธรรมเนียม จริงอย่างนี้ มีพื้นเพ่อน. ๑๐๓

ไหว้พระฉาย จะได้ อะไรนั้น
กับไหว้ท่าน องค์ศรีสุริย์ คูไม่เหมือน
ถ้าหลงไป ไหว้หินผา ทำเลอะเลือน
ที่ศรีสุริย์เตอน นั้นต้องไหว้ ให้ถูกต้องก็. ๑๐๔

ถึงไหว้ที่ พระกาย พระองค์จริง
ก็ไม่ข้ง กว่าศิลา อยาม้วหลง
เพราะศรีสุริย์ว่า ถ้าไม่เห็น พระธรรมตรง
ชื่อว่าไม่ เห็นองค์ พระทศพล. ๑๐๕

แม้ผู้นั้น จะจับชาย พระจีวร
เที่ยวเร่ร่อน ไปด้วย ทุกแห่งหน
ชื่อว่าเห็น เทียงรูปกาย หมายสภณห์
เป็น แขนบ ขล ดึกขง พังใคร่กรวด. ๑๐๖

เราถอดกาย มาไหว้ กันถึงนี้
และทั้งมี จิตมั่น ไม่ผันผวน
กล้าสละ เรี่ยวแรง แต่งกระบวน
มีครบถ้วน หมดเปลือง นั้นเรื่องอะไร. ๑๐๗

อันความจริง เราพอรู้ อยู่แจ่มแจ้ง

๑ โย ธมฺมํ ปสฺสตี โส มํ ปสฺสตี, โย ธมฺมํ น ปสฺสตี โส มํ น ปสฺสตี.
ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นเห็นเรา, ผู้ใดไม่เห็นธรรม ผู้นั้นไม่เห็นเรา.

ว่าพระมี ทุกแห่ง แล้วไหน

จะต้องมา ถิ่นนี้ ผิดที่ไป

เอาพระไข้ บังหน้า หากความเพลน.

๑๑๘

เที่ยวปลุกคนค แก้เกยว ว่าเที่ยวไหว

กระนั้นหรือ จะให้ เขาสรรเสริญ

หรือคิดไป เช่นนี้ ผิดที่เกิน

เราขอเชิญ ครอบคุ อยู่ว่าวาม.

๑๑๙

การเดินทาง นมัสการ สถานไกล

ใจความใหญ่ ไม่เป็น ดังเช่นตาม

ความมุ่งหมาย อยู่ที่ จะใช้ความ

ยากลำบาก พรากกาม อันอาลัย.

๑๒๐

ขุ่นเป็นเครื่อง บูชา พระสุกต

ให้ปรากฏ สัทธา จะหาไหน

แทนที่เคย บูชา ด้วยบังจัญ

หรือรูปเทียน ง่าย ๆ ไม่ขูดเกลา.

๑๒๑

ความเหน้อยยาก เป็นการขูด เกลาภิเลส

การพรากเพื่อน ต่างเพศ ที่ร้อนเร่า

เป็นความกล้า สมค่า ที่จะเอา

ขุ่นจบเกล้า บูชา พระชินวร.

๑๒๒

บูชาขึง ตรงที่เรา เอาอย่างพระ

รบนนะ กิเลสมาร ตามท่านสอน

จะเหน้อยยาก เท่าไร ไม่อาทร

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

เผ้าบั่นรอน ไฟกิเลส ให้ซาลง. ๑๑๓
 จัดได้ว่า พยายาม เดินตามคลอง
 ได้ถูกต้อง ตามพุทธ ๖ ประสงค์
 การสละ อย่างนี้ มีค่าขง

ยิ่งกว่าของ บุษบา ๕๐๐ เกวียน. ๑๑๔

เราจึงกล้า กล่าวอ้าง ดั่งข้างต้น
 เป็นกุศล นานสนิท สถิตเสถียร—
 ในสันดาน กว่าบุชา ด้วยรูปเทียน
 ซึ่งจะเปลี่ยน แปลงไว เหมือนไฟนั้น. ๑๑๕

บุชาด้วย ภายใจ ได้ผลกว่า—
 การบุชา ด้วยของ รับรองมัน
 และยังมี พุทธวจน์ ตรีสัยนยัน
 เป็นสำคัญ ในคัมภีร์ ทศรฐา. ๑๑๖

เสร็จไหว้พระ เทยวโกล ปันบายเขา

ดูลาดเลา ชมวิว ของทิวผา
 เป็นของแปลก สำหรับผู้ นานนานมา
 ได้เห็นตา เย็นใจ กำไรแรง. ๑๑๗
 หนาผาน มช่อ คนเขียนขีด
 บ้างก็เบน รอยกวัด ด้วยของแจ่ง
 อดสำหรับจ่า ริกไว้ คล้ายแสดง
 ความคำแหง ที่อดสำหรับ มาสุดโกล. ๑๑๘

พระนามย่อ จ.ป.ร. ก็มีอยู่
เรานับดู เห็นว่า พระองค์ได้
เสด็จมา ๕ ครั้ง ช่างกระไร
จารึกไว้ ชักนำ คนทำตาม.

๑๑๕

โดยเสด็จ ตามอย่าง ข้างกุศล
ยังมีพวก สัปดน ที่หยาบหยาม
เอาช่อดน เขียนทับ บนพระนาม
จนต้องมี บ้ายห้าม จะจับกุม.
ที่บางซ้อ เขียนไว้ คล้ายแสดง
ความร้อนแรง ในใจ ถูกไฟสุ่ม
เหมือนเขียนทำ หาดำรวจ มาควบคุม
ไปชุมนุม กลองสาน^๑ วานจิตเอา.

๑๒๐

๑๒๑

เมื่อเดินเลียบ ตามไหล่ ไปด้วยเห็น
สนุกเหลือ พบทาง ขนยอดเขา
บางขนได้ ถึงยอด เพราะยังเขาวัว
ส่วนตัวเรา ขนได้ พอใกล้เคียง.
เหน้อยพิลึก นึกถึงกฎ ของนิวตัน^๒
เราไม่เคย เชื่อมัน เคยนึกเคียง
มาวันนี้ พิกลนัก ชักจะเอียง
ไปตามเสียง ของท่านศาส-ตราจารย์.

๑๒๒

๑๒๓

๑. กลองสาน ในที่นี้หมายถึง โรงพยาบาลโรคจิต ที่ปากกลองสาน ธนบุรี

๒. หมายถึง Newton ผู้สอนกฎ gravity ว่าด้วยทุก ๆ สิ่งย่อมถูกแรงของโลก ดึงเข้าหาศูนย์กลางของโลก.

คือไฉน ไยชา มาหนักมาก
 เหมือนมีของ ผูกลาก นำสงสาร
 เมื่อยกขา ขนก้าว ราวจะกลาน
 นำหนักขา เพิ่มประมาณ สัก ๑๐๐ ปอนด์.

๑๒๔

เมื่อเดินเดิน ยกไป ได้คล่องๆ
 ไม่เห็นต้อง คอหนา, มาสังหรณ์
 ว่าเอะโลก ตูดไว้ มิให้จร
 ไปสู่ออด สิงขร ดอกกระมัง.

๑๒๕

ยังขึ้นไป ยอดเขา ยิ่งห่างโลก
 ยิ่งต้องใช้ แรงกระชอก จึงสมหวัง
 เมื่อเดินดิน มิเห็นต้อง ใจกำลัง—
 ส่วนที่รัง จากแรงคุด ของโลกเลย.

๑๒๖

ค่อยเข้าใจ ในเรื่อง โลกดิ่งตูด
 ตามที่นิ้ว ค้นพุด ไว้เปิดเผย
 ก่อนหน้านั้น มิเข้าใจ ข้อเปรียบเทียบ
 เพราะไม่เคย นึกคิด อย่างติดพัน.

๑๒๗

ขึ้นไป ใจเต้น อยู่กับก
 ความรู้สึก ในกายา ก็น่าขัน
 ตอนบนเบา เป็นสำคัญ ผิดที่ครัน
 ตอนขานั้น แทบจะกลาย เป็นหินไป.

๑๒๘

จมูกเล่า ก็แคบ เหาหลายๆ
 ต้องใช้ปาก แทนจมูก สุนัขใหญ่

หยุดคิดหนึ่ง แข็งข้อ บินต่อไป
 พอลงใกล้ ยอดเขา เราต้องยอม.
 ปล่อยให้เขา ขึ้นไป ตามใจสมัคร
 เราหยุดพัก เพื่อเป็น การถนอม
 แรงเอาไว้ ฆ่ากลับ สำหรับออม
 กำลังไว้ ไขพร้อม กลัวพลาดเพลง.

๑๒๕

๑๓๐

ขาเดินลง ลุ่มๆ ไป คล้ายไครตัน
 ก้าวขาแทบ ไม่ทัน มันเลยแกว่ง
 เปะปะไป พอไม่ ล้มตะแคง
 รู้สึกว่า ขาแข็ง เสียหมดดี.
 หวนระลึก ถึงนิวตัน อีกชนหนึ่ง
 โลกมันตั้ง จริงจัง แล้วตรงน
 ตูดจนแทบ ล้มคะมำ จำสันค
 คลายวงจ ีประเดี้ยวหนึ่ง ถึงพนดิน.

๑๓๑

๑๓๒

ถึงพนราบ ปลาบปลื้ม อย่างประหลาด
 หมด "อำนาจ นิวตัน" ขวัญเกือบดับ
 มีเหง้ออาบ ต่างน้ำ ยามไหลริน
 คอแห้ง, น้ำ อุ่นสน ไปเป็นกอง.

๑๓๓

อุ่นเอ๋ย เจ้าก็มี ขื่อประหลาด
 มาถึงนี้ รสชาติ ไม่มีสอง
 อยู่กรุงเทพฯ รสดีอ ยกว่าเป็นกอง
 ทงทเจ้า เป็นของ หีบเดียวกัน.
 ข้างน้ำแข็ง ก็เห็น ว่าเย็นเหลือ
 เย็นกว่าเมื่อ อยู่ภารา คุน้ำขัน

๑๓๔

ได้ผสม กับองุ่น บุนนород, วัน—

นรสนั้น เอกอุตม์ เป็นสุดใจ.

๑๓๕

ทำให้เรา อุดไม่ได้ ต้องนึกถึง

เจ้าของข่ง จัดมา เป็นไหนดๆ

คุณสัญญา วันน มีกำไร

เพราะเงินได้ เพิ่มค่ามัน ไม่ทันรู้.

๑๓๖

คือจ่ายทรัพย์ ชื้อหา มาแทน

ถ้ากินที่ ธรรมดา ก็อยู่

ว่าได้รส ของมัน ตามคั่นคุณ

คุณไม่สู้ มีกำไร เท่าใดเลย.

๑๓๗

แต่วันนี้ มันให้ รสแก่เรา

มากหลายเท่า เกินธรรมดา หนาเพื่อนเอ๋ย

มากกว่าเท่า เท่ากับเพิ่ม ขึ้นกว่าเคย

เท่านั้นเท่า, เราเลย ได้ของแพง.

๑๓๘

แต่จ่ายเงิน น้อยๆ เท่าของถูก

มิใช่ปลูก ลัทธิใหม่ ใคร่แถลง

ลัทธินี้ ดีหรือไม่ ไม่ขอแจ้ง

ลองใจแรง มันสมอง ตรองดูเอง.

๑๓๙

มีอะไร ถ้าใช้ เมื่อประสงค์—

จะใช้อย่าง ยั้งยง และตรงเผง

ย่อมให้ผล ชุ่มชื้น อย่างกรั่นแครง

เป็นเลบง เศรษฐกิจ ชนิดดี.

๑๔๐

จากพระฉาย บ่ายหน้า ไปทางเก่า
 ประเดี๋ยวเรา ก็ถึง ชิงวัก

ทางสายใหญ่ ไปจังหวัด สระบุรี
 รถวิ่งเร็ว เร็วตะบิ่ง จนถึงเมือง.

๑๔๑

เมื่อหยุดให้ คุณสัญญา หาซื้อฟลุ้ม
 เดินเล่นริม แควป่าสัก น้ำเขียวเหลือง
 ตกลงสูง เหลือประมาณ พาลจะเปลือง
 แรงงานเรื่อง ขึ้นลง ตรงฝั่งชล.

๑๔๒

เห็นได้ว่า แม่น้ำ ตอนปลายสาย
 ตกลงสูง มากมาย ชักไร่ผล

ขามนำหลาก อันตราย ร้ายเต็มทน
 แต่ฝูงชน ต้องอาศัย ไปตามเพลง.

๑๔๓

ส่วนแม่น้ำ ตอนล่าง ไกลทะเล

ไม่แสรังเส อวดได้ ว่าเหมาะสม
 ตกลงลาด สะดวกตาย ไม่ต้องเกรง

ความมอลเวง เมื่อนำหลาก ไม่ยากเย็น.

๑๔๔

จะปลูกสร้าง โรงร้าน หรือท่าเรือ
 สบายเหลือ ถมไป ใครก็เห็น

เช่นกรุงเทพฯ มั่งคั่ง สองฝั่งเป็น—

ไม่พุดเล่น กรุงทอง ของชาวไทย.

๑๔๕

อันสายชีพ ชาวเรา ก็เช่นกัน

ตอนต้นๆ คู่มัน ออกยิ่งใหญ่

ต้องต่อสู้ ตีรัน เป็นควันไป

กว่าจะได้ ราบรื่น ผืนแทบตาย ๑๔๖
 กระแสมรรค องค์กรแปด ไปนิพพาน
 ก็เปรียบปาน กระแส แม่น้ำหมาข^๑
 ต้นกระแสน บั้นบัวน ล้วนวุ่นวาย
 อันต้นน้ำ เราหมาข บุณฺชน. ๑๔๗
 ต้องโรมรัน พันตุ กับกิเลส
 มีความหลง เป็นเหตุ ให้สับสน
 แล้วต่อสู้ กับกรรม ลำพังตน
 อยู่หันเหียน เวียนวน ในสาคร. ๑๔๘
 กระทั่งเกิด ปัญญา พอพาทัว
 ก็บ้ายหัว ตัดวน; ชลกระจอน
 เพราะต้องวาย ทวนกระแส อย่างแน่นอน
 กว่าจะออก พันบ่อน มฤตยู. ๑๔๙
 ส่วนแม่น้ำ กลางสาย เราหมาขถึง
 องค์กรมรรคซึ่ง เกิดขวกลม สมกันอยู่

๑. ความเหมือน ในที่นี้ พระองค์ทรงสืงไว้ว่า มรรคมีองค์แปด มีความเอียงลาดไป นิพพาน เหมือนแม่น้ำทุกสายพันเอียงไปสู่มหาสมุทร. นี่เป็นความเหมือนอย่างหนึ่ง. อีกอย่างหนึ่ง ซึ่งหมายถึง ในที่นี้ คือต้นน้ำกั้นการ ลำบาก, เหมือน ตอนแรก ๆ ของการประพฤติกิธรรม ตามมรรคแปด. กรันประพฤติ ได้เข้า รูปแล้ว ก็สะดวกสบายเหมือนคอนแม่น้ำใหญ่ไหลทะลัดสะดวกแก่การสัญจรฉะนั้น.

ของผู้ละ บุกชน คลโคตรภู^๑

แล้วก้าวสู่ มรรคผล จนนิพพาน.

๑๕๐

พระนิพพาน จอมสมุทร ก่อที่หมาย

ของแม่น้ำ ทุกสาย ทรงบรรหาร

เป็นที่กว้าง ว่างกิเลส สนิทนาน

ไม่ร้อนร่ำ เพลลลาญ เหมือนต้นทาง.

๑๕๑

เป็นที่หมาย สายชีพ มารวมสุข

เป็นที่สุด แห่งทุกข์ ความเมาสร้าง

ทุกๆสาย กลายกลับ เป็น "สิ่งกลาง"

แม้ว่าต่าง แปลกกัน ชั้นเดิมมา.

๑๕๒

กระแสน้ำ หรือว่า กระแสน้ำ

พอจะนำ เปรียบกัน กระนั้นหนา

น้ำแควนี้ ครั้นไหลถึง สมุททา

ก็เปลี่ยนจาก น้ำท่า เป็นน้ำเค็ม.

๑๕๓

ที่เขี้ยวใส ไร้สิ่ง ปฏิกุศล

สิ่งเน่าร้าย หายสูญ เช่นกับเข็ม

ที่ตกลง ในสมุทร อันสุดเต็ม

เหลือจะเต็ม เลาหา เรื่องราศี.

๑๕๔

๑. โคตรภู แปลว่า ชั่วโคตร, หมายถึงบุคคลผู้กำลังจะจากความเป็นปุถุชน ไปสู่ความเป็นพระอริยเจ้า, ซึ่งการนั้นใช้เวลาเพียงชั่วขณะจิตหนึ่ง.

ขามสัตว์ชีพ เข้าถึง ช่งนิพพาน
ก็เปรียบปาน ความเปลี่ยน ของน้ำนี้
สิ่งโสโครก ถูกขัด ไว้ฝั่งนี้
ฝั่งโลกีย์ เกลือกกลัว อยู่ชั่วกัลป์. ๑๕๕

ชะโงกสะพาน แควบ่าสัก ชักจะหวี
ดูน้ำล้น ลงไป เหมือนในฝัน
ได้เดินเล่น หน้อยหน่ง ช่งดีครัน
ขจรถยนต์ ผายไป ไม่หยุดนาน. ๑๕๖

๑๐ น. กิ่ง ถึงที่ พระพุทธรบาท
ถนนลาด ยางเห็น เป็นสถาน
แปลกกว่าคราว ก่อนมา นำวิจารณ์
ดูเตียนโล่ง ตระการ มีร้านรวง. ๑๕๗

เราเคยมา ครงหน่ง ปี ๑๐
ผิดกันลิบ ในใจ ใหนักห่วง
ว่าการจัด รูปนี้ มีที่ห่วง
ขอเชิญปวง มิตรสหาย ใคร่ครวญดู.
มีบางอย่าง จะคล้าย วัดสามปลื้ม^๑
ไม่ควรลืม ว่าพระพุท— ธงค์อยู่
ในสถาน วิเวก ไม่อิงอู่

๑. คือวัดจักรวรรดิในกรุงเทพฯ. หมายความว่า พระพุทธรบาท สถานศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเคยตั้งอยู่ท่ามกลางเจ็บบงค์ เขือกเขิน จะมากลายเป็นตั้งอยู่ในอ้อมแอ่งแต่เพียง ไม่น่าเลื่อมใส ไม่เขือกเขินใจ.

ด้วยเสียงโลก รกหู รำคาญตา. ๑๕๘

เราเคยหวัง ว่าเข้าไป ไกลพระบาท
ควรได้รับ อำนาจ ทักসা—

มารดลใจ ให้ได้รส พระธรรมมา
เป็นเครื่องอาบ วิญญาณ์ ให้เยือกเย็น. ๑๖๐

ให้คล้ายๆ ไปเฝ้า พระองค์จริง
ชุ่มชื่นใจ อย่างยิ่ง ดึงนึกเห็น
ว่าพระองค์ ทรงประทับ ที่หลักเรือน
พวกเราเป็น ผู้ลอบมอง คอยจ้องดู. ๑๖๑

พอเสด็จ ออกมา จากป่าชัญ
เรานมัส การกราบ รามเรียบอยู่
ความเยือกเย็น ในใจ ไหลพรังพรู
จนเรารู้ สักชน สุดตนตัน. ๑๖๒

พระโปรดเสียง น้อยๆ คือเบาๆ
ทรงคำหนี ผู้เขลา ส่งเสียงลั่น
ในถันที่ ของพระองค์ ต้องเจียบครัน
มิใช่ที่ พวกกัน เล่นเกรียวกราว. ๑๖๓

เรามาเที่ยว คราวหลัง ในครั้งน
ใช้วันมี เทศกาล แด้ออฉาว
ด้วยเสียงเด็ก ชายหญิง หมูใหญ่ยาว
ไต่กัน, รุน หนุ่มสาว กัมปัน. ๑๖๔

แรกขมไป ประศุ ดิดกัญแจ
เกาะซเหล็ก มองแล นกฉงน
แล้วรู้ว่า เจ้าหน้าที ๔ - ๕ คน

ทำหน้าที่ ของตน ชูคุดลอกทอง. ๑๖๕

ตามหน้าที่ มิให้ใคร เข้าไปยุ่ง
เราเลยมุ่ง ไปพัก ด้านหน้าของ—

พระมณฑป มีศาลา สง่ามอง
ลมพัดต้อง สูงสบาย หายเหนื่อยมา. ๑๖๖

ศาลาโล่ง หลังนี้ เย็นคืนนี้
ทั้งอาจจึก แลแล้ว เห็นทิวผา

อันเขียวเหลือง เนืองกัน เป็นขวัญตา
ทั้งมองเห็น มรรคา นำดูครัน. ๑๖๗

ขนิษอดเขา คราวไร เป็นได้นึก

ราวกับฝึก บัญญา คุณำจัน
มองเห็นคน ข้างล่าง ต่างๆกัน
ทั้งสัตว์พรรณ พฤษชา บรรดามี. ๑๖๘

เหมือนตุ๊กตา ก่ายกอง ของธรรมชาติ
ชวนอนาถ แกมสนุก เป็นสุข

ความหลงไหล ตามวิสัย แห่งโลกีย์
ต้องวังรี ไปมา ตัณหากวน. ๑๖๙

บังคับให้ วังวน เทวกันเขือ
ไม่มีเบื่อ คิธมา ก็นำสรวล

พวกเราวัง มาถึงนี้ ก็แต่ล้วน

น่าจะเป็น เพราะมันกวน ด้วยกรรมัง!

๑๗๐

ไอ้เพื่อนสัตว์ สารพัด นานาเหล่า
ต้องเกิดเต่า เจ็บตาย ไม่วายหวัง—
จะเกิดใหม่ เรือขไป ไม่ยอมฟัง
จนกระทั่ง กล้ายปลา ในสาคร.

๑๗๑

ถึงมีบก ก็คล้าย กับไร่บก
จึงต้องตก น้ำไป ไม่หลุดถอน
ทั้งของจริง วิ่งไปเต็น เป็นละคร
อยู่หยิ่งแข็ง ว้าวอน วนไปมา.

๑๗๒

แต่ละคร โรงนี้ ดูยากเหลือ
จะดูได้ ต่อเมื่อ ขนขอดผา
แล้วมองดู ข้างล่าง อย่างปรีชา
จึงเห็นปลา ก้อมนุษย์ คำผุดนง.

๑๗๓

อยู่ในน้ำ ก็อกาม ตามตนหวัง
ไม่คิดหน้า คิดหลัง เฝ้าแต่มุ่ง
จะให้ได้ เขื่อมมา กันหาทุ่ง
ฐระยุง ดกดิน ทุ่งกินวัน.

๑๗๔

ที่บางตัว หัวหน้า ต้องพาฝูง
ต้องชักจูง กันไป ชวนให้ขัน
กลัวลูกหลาน เหล่นเหล่า ที่เขลาครัน

- จะพากัน วอควาย ให้กลุ้มใจ. ๑๗๕
- ดูเป็นพวง พ่วงเข้า ขาวเป็นหาง
ดูแตกต่าง ปลาโทน เป็นไหนๆ
ปลาหมู่นี้ ที่หลีก เข้าป่าไพร
เนื่องจากให้ นึกเบื่อ กับเหยื่อเมือง. ๑๗๖
- กินตัวเดียว นอนตัวเดียว เกี้ยวสันโดษ
ตามเขาโขด ก็มี ห่มสัเหลื่อง
มานะกล้า ไขเวลา ให้ห่มคเปลื่อง
ไปในเรื่อง ถอนตัว ไม่มัวมัน. ๑๗๗
- ใครจะขึ้น จากน้ำ ไปตามบก
มิให้ตก น้ำใหม่ เข้าใฝ่ฝัน
เป็นสัตว์บก แห่งสนิท ผิดพงศัพันธ์
ประสบสันต์ แสนจะเย็น และเป็นเอง. ๑๗๘
- โดยมิต้อง รดน้ำ หรืออยู่น้ำ
ก็เย็นฉ่ำ เรื่อยไป ตัวไหนเก่ง
ก็ลุได้ เร็วไว ไม่ต้องเกรง
ความทุกข์ร้อน อลเวง^๑ จะบ่หา. ๑๗๙
- ดำเนินตาม รอยพระ บาทยุคล

๑. อลเวง ในที่นี้ หมายถึง ความเอิกเกริก ยั๊กเยือก อัดแอ ค้วยสิ่งไม่สบายอารมณ์
ของพระอริยเจ้า.

นับว่าตน มีดี ที่ได้สา—

มารตเห็นรอย พุทธบาท ประจักษ์ตา

แห่งปัญญา ภายใน ไม่คว่ำเอา—

๑๘๐

พระบาทหิน ชันแทน พระบาทจริง^๑

มาเป็นสิ่ง ยึดถือ ไปตามเขา—

ผู้ยังหย่อน อินทรีย์ มีญาณเขี้ยว,

นับว่าเข้า ถึงพระบาท ไม่พลาดเลย.

๑๘๑

ส่วนนอกนั้น จัดเป็นชั้น ผิวเปลือกนอก

ซึ่งจะต้อง ค่อยลอก อย่าหยุดเฉย

กว่าจะถึง พระบาทจริง สิ่งที่เคย—

ไม่เปิดเผย เปิดออก เช่นบอกมา.

๑๘๒

๑๑ น. พอถึง เวลาเพล

ก็พอเห็น มีคน มาตามหา

ไปฉนเพล ที่ร้าน ขายน้าชา

จึงได้พา กันไป ไม่รอนาน.

๑๘๓

คุณพังกา หัวหน้า กองเสบียง

จัดไว้เสียง เราไม่ ฉนอาหาร

ขอแต่น้ำ คอแห้ง พอแรงการ

ได้น้าหวาน แซ่เย็น ดมเล่นพลาจ,

๑๘๔

๑. พระบาทจริง หมายถึง ธรรมะ ที่เป็นองค์กตถาคค.

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

นักร่าง ถึงเรื่อง ที่เปลืองเปล่า
ถ้าไม่ร่วม กับเขา ก็ดูขวาง
เช่นฉันทเพล ถ้าไม่ฉันท ท่านว่าวาง
ตัวไปข้าง อดคิด ที่รำคาญ. ๑๘๕

แต่วันนี้ ล้วนกันเอง ไม่เกรงใคร
ทั้งอยากให้ ท้องว่าง จึงขอทาน
ไม่ต้องฉันท ในใจ ให้เบิกบาน
นึกเขียนสาร ในสมอง คล่องอย่างเคย. ๑๘๖

การฉันทเพล ทุกคราว เราฉันทเล่น
เพราะไม่เห็น มันหิว รู้สึกเฉย
ฉันทแต่เพียง สนุกสนาน ฐานเพื่อนเอ๋ย-
ปากชักชวน มันเลย เป็นคิดไป. ๑๘๗

จนเห็นว่า ถึงเวลา นึกจะฉันท
เป็นเรื่องตาม ใจมัน หากควรไม่
เว้นแต่คราว จำเป็น เห็นน้ำใจ
จึงฉันทให้ เป็นพิธี ไม่ตรงม. ๑๘๘

จนตามใจ ลินปาก มันอยากเรื้อย
ไม่รู้เหนื่อย ปากท้อง ไม่ต้องถาม
มันขัดหด ได้มาก เป็นอยากกาม-
มะคูลตาม ที่เรียก “รสารมณี”. ๑๘๙
เป็นคู่กับ ชิวหา ยตนะ
ไม่รู้จะ เทียงพอ หรือเหมาะสม

ที่ขีดไหน กินไป ชั่งตวง
ในอารมณ์ ทางเดิน ปลิ้นตัวเอง.

๑๕๐

จึงได้รับ ความรู้ แต่ฝ่ายอร่อย
มีแต่ปล่อย ตามไป โจโจงเจง
ปรุงนั่นนี้ พิถีพิถัน กันตามเพลง
มันจึงเก่ง แต่ฝ่ายกิน ลิ่นคนเรา.

๑๕๑

ส่วนฝ่ายตรง กันข้าม ช่มความอยาก
มีค้อยรู้ อะไรมาก จึงยังเขลา
ขาดความรู้ ฝ่ายตรงข้าม แล้วจะเอา
อะไรเล่า เทียบเคียง เรียงกันดู.

๑๕๒

ไม่สร้างสม ทุนรอน ช่อนเอาไว้
แล้วจะเอา อะไร ไปรบสู้
กับข้าศึก ก็อกลีเส ชั่งโถมจู่
เข้าบุกบั่น เรายู่ อดสำห้ตรอง.

๑๕๓

เหตุฉะนั้น จงศึกษา เรื่องกล้าข้าม
ความอยากให้ เลิกล้ม ไปทั้งผอง
ปล่อยให้มัน นิวเล่น เป็นเงินทอง
ใครไม่ลอง ท้ามัน นั้นโง่ตาย.

๑๕๔

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

เสรีการฉันทน์ พากัน กลับไปใหม่
 เจ้าข้างโน ได้สม อารมณ์หมาย
 เขาเสรีการ ดอกทอง ได้พบนาย
 คนเผ้านอน ทอดกาย ระวังไป. ๑๕๕
 ในมลฑล บ้างอ่าน หนังสือพิมพ์
 บ้างนอนริม หลุมพระบาท หาดลาดไม้
 ขอบพระบาท เหมือนหมอน ซ้อนหลายใบ
 บ้างก็ใช้ เป็นทอง พักพิงกาย. ๑๕๖
 ที่บางนอน ไม้ลูก เพื่อนปลุกบอก
 ให้ลุกออก เขาพา กันขยาย
 ที่ให้เรา เข้าหัว ใต้ตายตาย
 ถ้วนทุนนาย เราหนอ ขอขอบใจ. ๑๕๗
 ความอาวี ท่านมี เราอยู่
 ล้วนสุขภาพ ต่อผู้ มากราบไหว
 แต่ให้ดี กวาม นาคิดไว้
 ถ้าย่ำใช้ สถานนี้ เป็นทันนอน. ๑๕๘
 หรือนั่งเล่น กันเช่น กลางสนาม
 จะคุดงาม หรือไม้ ไซ้เราก่อน
 เพียงเตือนกัน ฉันทน์เพื่อนไทย อย่าใจร้อน
 หากคนจร มาจาก ประเทศไกล. ๑๕๙
 เห็นพวกเรา ไม่เกรงหนัก ที่ศักดิ์สิทธิ์
 เขาจะนึก ในจิต เป็นโฉน
 บางที่อาจ ดีเหมา เอาคนไทย

อ่อนวินัย และไม่หนัก รักพระองค์—

๒๐๐

ให้มากพอ แก่นาม พุทธมามกะ

ซึ่งใครๆ ก็จะไม่ประสงค์

ให้ดูหมิ่น เราเล่น เช่นนั้นจง—

ระมัดระวัง ให้คง ควรแก่งาน.

๒๐๑

ให้หนักไว้ เขาก็ ดีกว่าเพลา

ควรจะเอา ระเบียบ วินัยทหาร

เคร่งครัดไว้ อย่าให้ มันหย่อนยาน

สมัยนี้ วิชาการ ต้องเปลี่ยนแปลง.

๒๐๒

ให้แข็งขัน ทันโลก ที่หมุนจี้

อย่าให้มี เลื่อยซา จะแสดง

แก่การก้าว ไปข้างหน้า, ถ้าขัดแย้ง

อาจเป็นแกล้ง ชาติไทย ไม่รู้ตัว.

๒๐๓

สถานที่ สักดิ์สิทธิ์ ชนิดนี้

ควรเป็นที่ กราบไหว้ กันให้ทั่ว

พวกหนึ่งไหว้ พวกหนึ่งใช้ กันเนียนัว

เพื่อเล่นหัว นอนนั่ง อย่างบ้านเรือน.

๒๐๔

พร้อมกันไป ในที่ อย่างนี้แล้ว

คงไม่แกล้ว ต่างชาติ เขาหีบเงิน

ไปติฉิน นินทา ว่าพื้นเพื่อน

โปรดช่วยเตือน พวกเรา ขัดเกล้ากัน.

๒๐๕

ในมณฑป มีรอยบาท ขนาดใหญ่

ถ้าเท้าของ จริ่งไชร้ ก็น่าขัน

คนนอนใน ใต้ดี ผิดที่ครัน

ถ้าเช่นนั้น พระองค์ คงสูงราว.

๒๐๖

สัก ๘ วา อย่างน้อย ไม่สงสัย

ที่รอยใหญ่ งดงาม นั้นตามข่าว

ว่าเป็นเพราะ ปาฏิหารย์ จึงใหญ่ยาว

ไว้ให้ชาว เราระลึก นึกถึงคุณ.

๒๐๗

ที่กว้างใหญ่ ไพศาล กว่าสามโลก

ทรงเป็นผู้ ดับโศก สัตว์ที่หมุน

ไปตามวัฏ— ฏสงสาร ฐานการุณย์

เป็นบ่อบุญ ของสัตว์ บัคมลทิน.

๒๐๘

เพราะเป็นอัจ— ฉริยะ มนุษย์พื้น

ไปกว่าชน ไตๆ ในทุกถิ่น

ควรมีรอย โตกว่าใคร ในแผ่นดิน

โลกทั้งสี่ มีใคร ใหญ่เปรียบปาน?

๒๐๙

เห็นรอยใหญ่ ควรจะได้ รู้สำนึก

ถึงพระคุณ อันพิลึก มหาศาล

เห็นรอยงาม ควรทำตาม พระพoman

ประกอบกร งานดี ที่กายใจ.

๒๑๐

เห็นทองปิด ควรคิด ทำค้ำบัง
เหมือนกับสร้าง อนุสา— วัชย์ไว้

เห็นเขากราบ ควรจะปลุก สรรทธาไป
ในภายใน ดั่งลง และกงทน.

๒๑๑

เห็นเขามา จากไกล ใ้หน้กรู้
ว่าพระองค์ ทรงอยู่ ทุกแห่งหน

เห็นเขาเหนื่อย ฝั่งรู้ ว่าเขาคณ
ผู้ไข้ความ อคทน เป็นรูปเทียน.

๒๑๒

เห็นเขาจุด สักการ จงอ่านออก
ว่ามิใช่ เรื่องหลอก รับน้อมเสีชร

เห็นเทียนลุก ปลุกใจ ให้แนบเนียน
เผาเกล็ดส ราบเตียน หมดเขือไซ.

๒๑๓

เห็นรูปจุด หอมเย็น จงเห็นอรรถ
พระพุทธรัตน์ หอมกว่า เป็นไหนๆ

เห็นเนื้อหิน องค์พระบาท จงคาดไว้
ว่าคงได้ สงบเย็น เห็นปานกัน.

๒๑๔

เห็นเสอเงิน จงรู้ว่า เงินเป็นของ
สำหรับรอง บาทา นำสรวลสันต์

เห็นทองเกลื่อน กล่นไป ใ้รู้ทัน
ว่าทองนั้น ของใช้ ใ้ช่นายคน.

๒๑๕

พุทธสถาน แห่งนี้ มีเครื่องประดับ
 ท่อจันทน์ เป็นศิลป์ไทย ไปทุกหน
 แต่ที่เชิง บันได ไยสัปดน
 สิงโตจีน สองตน มายืนเคียง.

๒๑๖

สะกดตา หมายถึง กระจ่างกัน
 อาจแปรผัน ความหมาย ได้หลายเสียง
 เช่นเป็ตรับ ชาวจีน มาร่วมเรียง
 ตามแบบเขียง สามัคคี ดีเหมือนกัน.

๒๑๗

แต่อาจแปล ว่าไทย เกษไรศิลป์
 ต้องขมจีน มาใช้ ให้นึกขัน
 หรือแปลว่า อิทธิพล ของจีนนั้น
 เคยตั้งมั่น เหนืออวด— นธรรมไทย.

๒๑๘

จนบัดเบา อย่างไร ก็ไม่หมด
 ยังปรากฏ จนทุกวัน นั้นไซ้ไหม
 ถึงหางขาด ขาหัก รักษาไว้

จนแทบไม่ คุ่ออก ว่าสิงโต.

๒๑๙

พวกเรายืน มุงดู ด้วยพิศวง
 เด็กคนหนึ่ง เดินตรง มาคุยโอ้
 แล้วขอสตางค์ อั้งได้ซ้ นายสิงโต
 นางสิงโต ตัวไหน อย่างไรกัน.

๒๒๐

หินเมืองไทย หาได้ ไม่ยากนัก
 เช่นที่สลัก เป็นเจดีย์ มีสี่สรร

เป็นหินสบู่ ตั้งอยู่ กังามครัน
ที่เสานั้น— ไคบน คนชอบดู.

๒๒๑.

ถ้าหากได้ ส้ารวจ ตรวจหามา
สลักให้ ออกหน้า ก็ควรอยู่
จะช่วยให้ ศิลปะไทย ได้เฟื่องฟู
จนพอกู้ เกียรติไทย ให้กั่นคง.

๒๒๒.

ราวเที่ยงตรง ลงจาก พระพุทธบาท
ขึ้นรถไป ตามมาด หมายประสงค์
ประเดี้ยวหนึ่ง ถึงนิคม อุดมมง—
กลนาม ยั้งยง น่าใส่ใจ.

๒๒๓.

เรียก “นิคม สร้างตนเอง” เก่งสมชื่อ
ที่ไทยถือ พุทธศาสน์ อันมุ่งใส
นิยมการ พึ่งตน มาแต่ไร
เป็นหลักใหญ่ ตรีสสอน แต่ก่อนมา.

๒๒๔.

มีโยใคร จะพึ่ง ชังพระเจ้า

แต่พวกเรา ชาวพุทธ ศาสนา
ผู้เชื่อพึ่ง โอวาท พระศาสดา
พึ่งธรรมา ก็พึ่ง ชังตัวเอง.

๒๒๕.

ประกอบกรรม นำมา ชังโลกผล
ตั้งแต่ต้น จนปลาย ได้เหมาะเหม็ง

ทั้งทางโลก ทางธรรม ต่างยำเกรง
ถือเลบง สร้างตัว อยู่ทั่วกัน.

๒๒๖

อัคราที อัคราโน นาโถ แปล
ว่าตัวฟัง ตัวแน่ ถ้าบิณฑัน

เป็นอันไป วนเวียน พาเหียรครัน
ฟังเขานั้น ไม่ “หนึ่ง” เหมือนฟังตัว.

๒๒๓

อันฟังท่าน ฟังได้ แต่บางสิ่ง
เช่นฟังฟัง ผ่านเกล้า เจ้าอยู่หัว
หรือฟังแรง คนใช้ จนควาขวัว
ไซ้จะพัน ฟังตัว ไปเมื่อไร.

๒๒๘

ต้องทำดี จึงจะมี ที่ให้ฟัง
ไม่มีดี นิดหนึ่ง ฟังเขาไหน
ทำดีไป ฟังตัว ของตัวไป
จึงจะได้ ที่ฟัง ช่างถาวร.

๒๒๕

ฟังผู้น ฟังได้ แต่ภายนอก
ท่านเพียงแต่ กล่าวบอก หรือพร้าสอน
ต้องทำจริง เพียรจริง ทุกสิ่งตอน—
นจึงอน ตัวได้ ไม่ตกจม.

๒๓๐

จะตกจน หรือว่า จะตกนรก
 คนต้องยก ตนเอง ให้เหมาะสม
 คนไม่ยก ให้เขายก นั้นพกลม
 จะตกหล่ม ตายเปล่า ไม่เข้าการ.

๒๓๑

จงทำดี เกิดจะมี คนเขายก
 และ จะตก รางวัล ท่านสงสาร
 ธรรมชาติ รักษาคุณ นิมานาน
 ซึ่งเราท่าน ข้อมรู้ อยู่แก่ใจ.
 ท่านผู้ใด ใจขิง จนถึงว่า
 ไม่เวทนา คนดี ห้ามไม่
 กฎธรรมดา มีมา แต่ไรๆ
 เพราะใครๆ ก็ต้องแท้ แก่ความดี.
 ความน่ารัก หนักกว่า ความน่ากลัว
 ดนอมตัว ใ้มาก มีศักดิ์ศรี—
 กว่าการใช้ พลังการ ที่ตนมี
 ในวิธี ทุจริต อันผิดธรรม.

๒๓๒

๒๓๓

๒๓๔

เหตุฉะนั้น พวกเรา ขวานิคม
 วัชระตม แต่ตาม ทังามข้า
 เป็นการช่วย สร้างชาติ กาจกำยำ
 ให้สมน้ำ สมเนอ อย่าเบื่องาน.

๒๓๕

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

พอบ่ายคล้อย หน้อยหน่ง ถึงเขตเมือง

ทลอล่อง ลพบุรี นครทหาร

ความรอบรู้ สันทัด ของรัฐบาล

บ่งให้ท่าน จัดสร้าง อย่างเอาจริง.

๒๓๖

การป้องกัน ท่านว่า ดีกว่าแก้

ถูกต้องแน่ คือไม่ ประมาทยิ่ง

สมัยนี้ มิใช่ สมัยอิง—

ผู้นใด ไฉนนิ่ง หรือไทยเรา.

๒๓๗

อ้งงานบ้าน การเมือง เรื่องวิ้งทำ

มั่งมีงำ จักต้อง ถ้างหลังเขา

เศรษฐกิจ วัฒนธรรม รับจำเอา

จะได้เบา แรงกาย เมื่อปลายมือ.

๒๓๘

ลพบุรี ชนหน่ง ช่งเราจัด

เพื่อป้องกัน เหตุร้าย ทั้งใดถือ

เป็นชนใหญ่ ได้แสดง ให้ระบือ

ว่าไทยคือ นักศิลปะ อย่างระราน.

๒๓๙

สิ่งแรกที่ ผู้ไป จะได้เห็น

เรียกสระแก้ว งามเด่น เป็นสถาน

ที่หย่อนใจ สวยดี มีสะพาน

ไปกลางสระ ตระการ มีสิ่งชวน.

๒๔๐

ให้รักชาติ แบบรัฐ ธรรมนูญ

ได้เกอกุล จิตใจ ไปตามส่วน

งานก่อสร้าง อย่างนี้ ทสมควร
เข้าขบวน ชั้นวิจิตร วิสสุกรรม.

๒๔๑

คุณสัญญา เรียกให้ ลงถ่ายรูป
แดดร้อนวูบ นึกขึ้นมา ก็นำข้าว
รูปคงติด หน้าแปก เป็นแขกดำ
ไม่เคยนำ มาให้รู้ คุณคนเดียว.

๒๔๒

แดดร้อนเหลือ สุดที่ จะเดินชม
มีแต่ลม ไม่มีไม้ ที่ใบเขียว
ไอแดดร้อน ผ่านหน้า มาเป็นเกลียว
นึกเกลียว ทะเลทราย ร้ายเท่าไร.

๒๔๓

คงจะยัง กว่าน ยังมีคน
สัปดน ท่องเที่ยว กันไปได้
ลงเดินเล่น หน้อยหนึ่ง ชักแปลกใจ
ฉวยเป็นไข กวนเขา ไม่เข้าการ.

๒๔๔

ลานซีเมนต์ ใหญ่อ้อม ล้อมสระศรี
ถนนมี ขางลาด เคียงขนาน
เพิ่งสร้างใหม่ คงมีกลิ่น เหม็นไปนาน
ผิดกับลาน ธรรมชาติ มันจัดทำ.

๒๔๕

รอบบริเวณ สระศรี มีอาคาร
คูระห่กาน งามเด่น เป็นที่สำ—
หรับให้เช่า ประกอบการ งานประจำ
มีหลายสำ หลายแผนก แปลกๆตา.

๒๔๖

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

แต่ละหลัง ห่างกัน มีชั้นช่อง
 เฌอนไวส่อง ใฝงาม ตามที่สา-
 มารถจัดให้ ปลอดภัย เมื่อไฟมา
 ท้องนา มัยดี มีกฎเกณฑ์. ๒๔๗

อันร้านค้า เคยเห็น เนืองเป็นแถว
 แต่ทัน ล้วนแล้ว หลังเด่นๆ
 สมคติ ว่าตัว ของตัวเป็น
 ทพงแด ทเรน แก่ตัวเอง. ๒๔๘

ต้องสร้างตัว ปรับตัว รักษาตัว
 รุดหน้าตัว อย่ามัว ทำโจงเจง
 รับฝิดชอบ แก่ตัว อย่ามัวเกรง
 ความเหน้อยยาก อดเวง จักอดตาย. ๒๔๙

คุณเสัญญา แวะหา ร้านปะยาง
 มีสต่างค์ แด่มิสม อารมณ์หมาย
 ยางที่แตก ยับขาด กระจัดกระจาย
 สุดที่จะ ซ่อมให้ ได้รูปวง. ๒๕๐

จะขอใหม่ ไม่มี แม่้มทอง
 ก็ไม่อาจ ได้ของ ที่ประสงค์
 เพราะไม่มี จริงๆ ยังกปปลง
 สักเวชตรง เงิน ก็มีลวง. ๒๕๑

ใครหนอว่า เงินนี้สา รพัดนี้ก
 ยังฝิดถึก มากไป ฝิดใหญ่หลวง
 ยังในถึน กันดาร ไร่ร้านรวง

ค่าของเงิน ตกร่วง แทบหมดเลย.

๒๕๒

ในป่าดง ไผตรี ดีกว่าเงิน

เคยบังเอิญ ทพบมา หนาเพื่อนเอ๋ย

หากผู้ใด สงสัย เพราะไม่เคย

อย่าเพ้อเอ๋ย ข้อกำน วานลองดู.

๒๕๓

เป็นอันว่า ลพบุรี ทพสร้าง

ยังไม่ครบ บางอย่าง ยังขาดอยู่

ค้องหาทาง ช่วยกระเดื่อง ให้เฟื่องฟู

สมเป็นอยู่ เขียวงา รักษากาย.

๒๕๔

ทางตอนน นามประเทือง ว่าเมืองใหม่

ส่วนตอนใน เมืองเก่า เรามุ่งหมาย

จะคูหึ่ง สองเมือง ขอมเปลื้องกาย

ค่ายทหาร พระนารายณ์ อยู่ย่านกลาง.

๒๕๕

มีเนินดิน เขียวสด รู้สึกเหมาะ

ขั้บรถเลาะ เลียบไป ไม่สู้ห่าง

ประเดี้ยวหนึ่ง ถึงเขต รถไฟ, ทาง

รถไฟขวาง หน้ำอยู่ ดูกดี.

๒๕๖

มีโรงแรม เป็นของ ทหารหาญ

ศาลพระกาฬ ใกล้เคียงกัน ชั้นเต็มที

ฝูงลิงบน ต้นไทร ใหญ่น้อยมี

หลายสิบตัว เห็นที่ ไม่ดูเลย.

๒๕๗

กล่าวลงมา รับของ จากมือคน

ไม่รู้กรน หรีตา วางหน้าเฉย
เป็นสัตว์ปราชญ์ ฉลาดทำ ความคุ้นเคย
ได้งอกเงย ลาภผล จนเหลือกิน. ๒๕๘

วางท่าที่ มิให้ คนหวาดกลัว
แต่มิใช่ ปล่อยตัว จนหมดสิ้น
ยังมีท่า นำขาม ยามลงดิน
เป็นนักปลิ้น แกมปราชญ์ ฉลาดพอ. ๒๕๙

เป็นขอทาน แกมโกง โต้ตั้งๆอยู่
เรย่นดู นึกไป ให้หัวร่อ
เลยไม่อยาก ให้อะไร ไม่นึกพอ—
ใจจะต่อ ไมตรี กับพี่ลิง. ๒๖๐

ความไวใจ หาได้ยาก ในโลกนี้
หรือ? ดิ่งนี้ จึงระแวง อยู่บางสิ่ง
สัญชาติญาณ ที่เป็นของ สัตว์จริง ๆ
คือ “ความกริ่ง” ข้อยิ่งแน่ เป็นแท้แท้ชว. ๒๖๑

โลกเราเอ๋ย ถ้ายังเห็น เช่นว่ามา
อย่าอวดว่า สูงส่ง จงเฉลียว
แม้แต่สัตว์ ก็ระแวง ตำแหน่งเดียว
กับที่คน ขับเคี่ยว กันไปมา. ๒๖๒

เพราะมีความ ระแวง แฝงเจืออยู่
มึงจะดี กว่ากู เลยกินท่า
จนฆ่าฟัน กันเลือด เป็นชารา

สุนัขบ้า ดีกว่าลิง ชังกริ่งใจ.

๒๖๓

มนุษย์เรา เอากำเนิด เกิดจากลิง
มีส่วนจริง อยู่บ้าง หรือหาไม่

เราไม่ขอ ชำขาด พรวดพราดไป

แต่ข้อใหญ่ คล้ายกัน นั้นมากมาย.

๒๖๔

ถ้าไร้ความ รู้สึก อันสูงจริง

ที่จะดี กว่าลิง นั้นอย่าหมาย

เมื่อเปรียบเทียบ สุขทุกข์ ในใจกาย

มีแง่หลาย ที่คนอ่อน หย่อนกว่าลิง.

๒๖๕

ฝากตรงข้าม ทางรถไฟ ต่อไปนั้น

คือเมืองเก่า เคยสำคัญ เป็นอย่างยิ่ง

มีซากตึก ชวนให้นึก ถึงความจริง

ว่าทุกสิ่ง อนิจจัง ทั้งวันคืน.

๒๖๖

ซากบ้านเจ้า พระยา วิชาเยนทร์

ยังคุเด็น อีฐกอง อยู่ตกดั้น

แสดงแนว ของฝรั่ง ที่ชั่งบน

ว่าคงยืน เด่นกว่าใคร สมัยเฟื่อง.

๒๖๗

เข้ามาเป็น อาจารย์ ท่านโปรดเลี้ยง

มีชื่อเสียง ทั้งที่ถูก คัดข่มเหง

มีวิชา สามารถ ยกตัวเอง

คนเราเก่ง เพราะวิชา อุตส่าห์เรียน.

๒๖๘

ถึงจะเผือก เพราะชน มันสีขาว
ส่วนคนเรา เผือกได้ ใครก้มเสีย
ก็เนื่องจาก ศึกษา ไม่เอาเกียรติ^๑
ใครพากเพียร เผือกได้ ไม่เว้นตน.

๒๖๙

ฝรั่งเผือก ผิวขาว เปล่าแก่นสาร
เที๋ยพ่นพ่น มีได้ ทุกแห่งหน
คนเราเผือก ไม่ได้ เพียงกายยล-
เป็นสีขาว เผือกคน ไข่เผือกลึง.

๒๗๐

ฝรั่งเป็น ครูเรา ไข่เขาเผือก
ที่ตรงเปลือก อย่าคิด ให้ผิดยิ่ง
มัวเลื่อนแบบ ที่ตรงเปลือก จะ “เผือกลึง”
แล้วจะยิ่ง กว่าไม่เผือก เลือกให้ดี.

๒๗๑

จะเอาอย่าง ฝรั่งบ้าง เลือกข้างเหมาะ
จึงอาจเพาะ สักดา สง่าศรี
วิชาแยบยล เป็นอนุ สาวรีย์
ฝรั่งที่ ไม่เผือก แต่เปลือกตัว.

๒๗๒

สมเด็จพระ นารายณ์ มหาราช
ทรงเป็นปราชญ์ เลอิกได้ ไม่เกลือกกลัว
นำชาติไทย รุดหน้า อย่างน่ากลัว
แต่ไม่มีัว เม่าฝรั่ง เช่นบางคน.

๒๗๓

ในเมืองเก่า เราเข้าไป หน่อยหนึ่ง
อิงกระนั่ง ตอนตลาด ขาดถนน—
ที่ใหญ่กว้าง ทางเดิน แคบเต็มทน
อลวน ระอาใจ ไม่ชวนชม.

๒๗๔

บางคนวะ เข้าไป ในตลาด
ชมราวาส คงเที่ยวหา ชอขนม
ส่วนพวกเรา อยากหา ติมลม
ร้อนระงม ที่ไหนเย็น เพนหาดู.

๒๗๕

รถเลี้ยวเข้า จอดหลังบ้าน วิชาเยนทร์
เลยได้เห็น โกลัซิด นาคีคอยู่
สร้างแข็งแรง ทำแสดง ฝีมือครู
ให้เรารู้ ทั่วกัน เป็นสัญญาณ.

๒๗๖

อันสมัช ๕ ต้นตัว อยามัวหลับ
จะต้องรับ ทุกข์ใหญ่ มหาศาล
มีบางพวก กำลัง ดำเนินงาน
๕ ทรูกราน เอเซีย เป็นเบียบน.
๕ ต้องลืมตา ดูโลก ใ้กว้างๆ
จึงจะสร้าง ชาติไทย ได้เป็นผล

๒๗๗

จงเปลี่ยนแปร แก้วล้ำ อย่าทำงาน
รู้ปรับตน เข้ากับโลก ที่หมุนมา.

๒๗๘

ตอนจากลับ แวะเสวย เทยวสวนสัตว์
ของเพิ่งจัด เมืองเรา ยังไม่สา—

มารดจัดได้ เร็ววัน ทันเวลา
หรือขนหน้า เหมือนเขา เราค่อยทำ.

๒๗๙

อันสวนสัตว์ จัดเพื่อ การศึกษา
หาวิชา เรื่องสัตว์ มีธรรมดา
เพื่อความเพลิน พร้อมกันไป ทั้งได้นำ

คนให้ค่า จุนสัตว์ สมบัติเมือง.

๒๘๐

รู้รักสัตว์ ก็อาจจัด เป็นนักศิลป์

เพราะมีชน น่าดู น่ารู้เรื่อง

ที่ยากๆ ถ้าหาก อาจยกเขื่อง

ให้ฟังเพลง ก็เป็นอุตสาหกรรม.

๒๘๑

ชวนให้คน มาเที่ยว จากถิ่นไกล

ได้ชอขาย และเป็นคาร อุปถัมภ์

ให้บ้านเมือง เรืองรุ่ง ผดุงอำ—

นาจองชาติ วัฒนธรรม พลอยจำเริญ.

๒๘๒

พอผ่านหน้า สวนสัตว์ ก็เห็นเสือ
ประหลาดเหลือ เสือบิน ควรสรรเสริญ

อยู่บนแท่น ไว้ชวน คนผ่านเดิน
ให้เกิดอยาก เพลิดเพลิน เข้าไปดู.

๒๘๓

พอเข้าไป ในสวน ชวนสบาย
ตามต้นไม้ มบาย แขนงติดอยู่
บอกขอม้ ไว้ตาม ตำรับครู
ได้ความรู้ เรื่องไม้ หลายประการ.

๒๘๔

ที่เคยฟัง แต่เขา เล่ากันเล่น
บัดนี้ได้ มาเห็น เป็นแก่นสาร
เท่านั้น พอที่ จะเบิกบาน
เป็นสถาน อวยประโยชน์ ได้โปรดฟัง.
ก็ชวนกัน มาดู เพื่อรู้ความ
ทั้งสมตาม รัฐบาล ท่านจงหวัง
ให้ชาวเรา รอบรู้ ชูกำลัง—
แก่ปัญญา ได้ทั้ง ความสบาย.

๒๘๕

๒๘๖

เจ้าประตุ เราเลี้ยว ไปทางขวา
บ้างแยกไป ตามประสา ที่ตนหมาย
เราพอใจ แวะตรง กรงเสื่อลาย
คุณสัญญา แอบถ่าย “เรากับมัน.”
เล่นอย่างนี้ ที่จะให้ เรากลายเสื่อ
ไม่ยอมเชื่อ นึกมา ก็น่าขัน
อันเสื่อน มันมี ทั้งเล็บฟัน

๒๘๗

และเขยวอน คมกล้า นำหวาดกลัว. ๒๔๘

แต่ถูกคน ลบลา ย ไล่กรงขัง
ต้องลงนั่ง เป็นแมว ทดากัว^๑
เสื่อมากลาย เป็นมิใช่ เสื่อทงตัว
เพราะตามัว มีนเขลา จนเข้ากรง. ๒๔๙

หมดอำนาจ วาสนา นะเสื่อเอ๋ย
ไม่รู้เลย มาแท้ แก่ความหลง
ความเป็นเสื่อ หมดไป ไม่ทะนง
ต้องนั่งลง หมดแหว เป็นแมวเจือ. ๒๕๐

ภิกษุเรา มา “อามิส” เข้าวันใด
จะติด “กรง เหล็กใหญ่” คล้ายกับเสื่อ
หมดลายพระ จะเห็น ดังเช่นเรือ
ทำลายลง ขามเมื่อ ยังกางใบ. ๒๕๑

เสื่อหมดลาย เพราะเหยื่อ, ถึงเสื่อพระ
จะเลิกละ หมดลาย ไซ้สิ่งไหน
เพราะ “เหยื่อ” อัก นั่นเอง เป็นไรไป
ถนอมลาย หลีกเหยื่อ เถอะเสื่อเรา. ๒๕๒

ควรถ่ายรูป กับเสื่อ ที่เสรี
เป็นตัวอย่าง ดีๆ ไว้แก่เขา
คุณสัจญา ไม่กล้า ไปถ่ายเอา

๑. ในที่นี้ หมายถึง ทาฟาง ไซ้การไม่ได้.

รูปของเจ้า เสือที่ เสรีแรง.

๒๕๓

อันบุตรพระ ตถาคต นนกอเสอ
 ชุ่มจับเหยื่อ ก้อมรรคผล อย่างขันแข็ง
 อยู่ในป่า ก้อภาวนา ตั้งท่านแจง
 แยกแขนง เรือกสติ บัญฐานธรรม.

๒๕๔

มีกษา เวทนา และจิตตา
 ทงธัมมา ๔ นี้ เป็นที่สำ-

หรับให้เสอ ชุ่มหมอบ ลอบขยำ
 เอาตัวเนื้อ^๒ มากำ ไว้ในมือ.

๒๕๕

เสอตัวใด เลยละ สติบัญญัติ
 ก็กลายเป็น แมวบ้าน มีเห็นหรือ
 เสอเป็นแมว แล้วข่าว ก็เล่าลือ
 ต้องสิ้นชื่อ เสียงเสอ เพราะเหยอขวน.

๒๕๖

เสอรูปไหนด ถ้าไม่ สำรวมแล้ว
 เป็นไม้แล้ว เจ้าเค้า ให้เขาสรवल
 ถ้าเสอสำ- รวมดี มีของกวน
 ก็ไม่บ้วน บั่นแล้ว ย่อมแล้วกรง.

๒๕๗

๑. นี้เป็นคำย่อ, คำเต็ม คือ กายานุปัสสนาสติบัญญัติฐาน เวทนานุปัสสนาสติบัญญัติฐาน
 จิตตานุปัสสนาสติบัญญัติฐาน และธัมมานุปัสสนาสติบัญญัติฐาน.

๒. เนื้อ คือ มรรคผล และนิพพาน.

แล้ววะไป ^๑ตุสตัว ^๒ชื่อ “สมเสร็จ”
 จมูก ^๓เฟ็ด ^๔ไปได้ ^๕ตั้งมัน ^๖ประสงค
 ดูเหมือน ^๗อาจ ^๘สุดของ ^๙มีช่อง ^{๑๐}ตรง
 โดย ^{๑๑}ส่งลง ^{๑๒}ใน ^{๑๓}ท้อง ^{๑๔}ของมัน ^{๑๕}เลย. ๒๕๘
 หรือ ^{๑๖}อย่างไร ^{๑๗}ถาม ^{๑๘}ใคร ^{๑๙}ให้ ^{๒๐}รู้ ^{๒๑}แน่
 กลับ ^{๒๒}มี ^{๒๓}แต่ ^{๒๔}ย้อน ^{๒๕}ถาม ^{๒๖}ไม่ ^{๒๗}เฉลย
 ทรวด ^{๒๘}ทรง ^{๒๙}มัน ^{๓๐}เหมือน ^{๓๑}ข้าง ^{๓๒}อย่าง ^{๓๓}จะ ^{๓๔}เคย
 มี ^{๓๕}วิวัฒน์ ^{๓๖}เกี่ยว ^{๓๗}เกย ^{๓๘}สาย ^{๓๙}เดียวกัน. ๒๕๙
 แต่ ^{๔๐}ทาง ^{๔๑}หาย ^{๔๒}ไม่มี ^{๔๓}ที่ ^{๔๔}เป็น ^{๔๕}แรด
 ที่ ^{๔๖}ได้ ^{๔๗}แฝด ^{๔๘}กับ ^{๔๙}ข้าง ^{๕๐}อยู่ ^{๕๑}ข้าง ^{๕๒}มัน!
 ตัว ^{๕๓}มัน ^{๕๔}นิ่ม ^{๕๕}หนัง ^{๕๖}อ่อน ^{๕๗}ขน ^{๕๘}เป็น ^{๕๙}มัน
 ขน ^{๖๐}ให้ ^{๖๑}สัน ^{๖๒}นิษ ^{๖๓}ฐาน ^{๖๔}วาง ^{๖๕}ไป ^{๖๖}ข้าง ^{๖๗}วัว. ๓๐๐
 สมัน ^{๖๘}ดำ ^{๖๙}เหมือน ^{๗๐}หมี่ ^{๗๑}มี ^{๗๒}จุด ^{๗๓}พราว
 เหมือน ^{๗๔}กวาง ^{๗๕}ดาว ^{๗๖}ดู ^{๗๗}เกิด ^{๗๘}มี ^{๗๙}ไข ^{๘๐}ขั้ว
 หัว ^{๘๑}เหมือน ^{๘๒}หมู ^{๘๓}ดู ^{๘๔}ซี ^{๘๕}สัตว์ ^{๘๖}หลาย ^{๘๗}ตัว
 มา ^{๘๘}ประ ^{๘๙}สม ^{๙๐}กลม ^{๙๑}กลว ^{๙๒}เป็น ^{๙๓}ตัว ^{๙๔}เดียว. ๓๐๑
 เรียก ^{๙๕}“สมเสร็จ” ^{๙๖}ครบ ^{๙๗}ถ้วน ^{๙๘}ถ้วน ^{๙๙}มี ^{๑๐๐}ให้
 ใคร ^{๑๐๑}ดู ^{๑๐๒}ได้ ^{๑๐๓}, ^{๑๐๔}รู้ ^{๑๐๕}สิ ^{๑๐๖}ก็ ^{๑๐๗}น ^{๑๐๘}ก ^{๑๐๙}เฉล ^{๑๑๐}ยว —
 ถึง ^{๑๑๑}พุทธ ^{๑๑๒}ศา ^{๑๑๓}สน ^{๑๑๔}ที่ ^{๑๑๕}สามารถ ^{๑๑๖}จะ ^{๑๑๗}กลม ^{๑๑๘}เกล ^{๑๑๙}ยว —
 คติ ^{๑๒๐}โลก ^{๑๒๑}ยึด ^{๑๒๒}เหน ^{๑๒๓}ยว ^{๑๒๔}ได้ ^{๑๒๕}หลาย ^{๑๒๖}เพลง : ๓๐๒
 กือ ^{๑๒๗}พุทธ ^{๑๒๘}ศา ^{๑๒๙}สนา ^{๑๓๐}ถ้า ^{๑๓๑}จะ ^{๑๓๒}ดู ^{๑๓๓}เป็น ^{๑๓๔}คอม ^{๑๓๕}มู ^{๑๓๖}นิ ^{๑๓๗}สม^{๑๓๘}.

๑. Communism คือ มติ ที่ให้ทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน ทำร่วมกัน เฉลี่ยกัน เสมอกัน และกกันว่าเป็นศาสนาพระศรีอารย ซึ่งเห็นว่าจะเป็นไปได้ ก็ก่อนมนุษย์เราทุกคน มีความดีมาก ขนาดเป็นอริยบุคคลไปแล้วทุกคน จึงจะมีใจซื่อตรงต่อกัน ไม่เกิดเรื่อง ไม่ต้องใช้อาชญา มีใจกว้างขวางและวางใจกันได้แม้ในสิทธิส่วนตัวทั้งปวง.

ก็ไม่มีคิด คุณได้ กล้ายตรงเผลง
หรือจะคุณ เป็นโซซลิส^๒ ติดตามตั้ง
ก็พอเล็ง คุณได้ ไม่ขัดตา.

๓๐๓

ทั้งเป็นคอน เซอเวต^๓ รับเล็งดู
ก็อหนักอยู่ ในธรรม— เนียมรักษา
ทั้งอาจเป็น ลิเบอร์ล^๔ พร้อมกันมา
ก็ใจกล้า แก่ไข ไม่มีดมัว.

๓๐๔

จะว่าเป็น คิมอแคร์^๕ ก็ว่าได้
ก็อประชา— ธิปไตย มิใช่ชั่ว

-
๒. Socialism ในที่นี้หมายถึง มติใหญ่ๆ ที่จัดให้คนที่แข็งแรงกว่า มั่งมีกว่า มียศกว่า ยอมสละเพื่อแก่คนที่อ่อนแอกว่า จนกว่า ด้อยกว่า ไม่หวังตอบแทน.
๓. Conservatism คือมติที่ให้รักษารัฐธรรมนูญเก่าแก่เคร่งครัด ไม่ยอมแก้ไข แม้เพื่อให้เหมาะสมัย เช่นการรักษาศึกษาบทบางข้อของฝ่ายเถรวาท ทั้งที่เรื่องนั้นไม่มีแล้ว ในสมัยนี้ หรืออยู่ในประเทศที่มีลัทธิธรรมชาติต่างกันเป็นฟ้าแลดิน.
๔. Liberalism คือมติที่คิดแก้ไขให้เหมาะแก่กาลและเทศะ ทั้งโดยตรงและอ้อม เช่น ที่พวกพุทธศาสนาฝ่ายมหายานกระทำอย่างตรงๆ และฝ่ายเถรวาทบางนิกาย กระทำอย่างอ้อมๆ บางอย่าง.
๕. Democrat ประชาธิปไตย หมายถึงสงฆ์ทั้งหมดเป็นใหญ่ ทำอะไรต้องทำด้วยมติของสงฆ์ ใครค้านขึ้นแม้เพียงคนเดียว ก็ล้มเลย (นี่ก็แบ่งสงฆ์ออกเป็นหมู่ย่อยๆ และอยู่กันภายใต้อิทธิพลบางอย่าง ของพระเถระ หัวหน้า มิฉะนั้น จะทำอะไรไม่ได้เลย). ใครจะมาบวชจากสกุลสูงต่ำอย่างไร การศึกษามากน้อยว่ากันอย่างไร แก่อ่อนกว่ากันอย่างไร จะถูกจัดลำดับสำหรับการเคารพ และสิทธิได้รับประโยชน์กันใหม่ ตามลำดับพรรษาที่บวชก่อนหลังและให้ถือว่าเป็นภิกษุมีสังฆาสนมอกันหมด.

ขุมนุมบพระพันธ์ ของ “สิริวิยาส”

หรือคุณเป็น ดิكتเตเตอร์^๖ ก็น้ำกั้ว
เพราะพระองค์ ทรงตัว เหนือวินัย. ๓๐๕

จะว่าเป็น ฟัสซิสม^๗ หรือนาซีสม^๘
เพราะเหตุคิด ถือชาติ ก็พอใจ
หรือจะว่า บุชิโด ซาโมไร^๙
เพราะสอนให้ แกว่นกล้า ทำก็มี. ๓๐๖

๖. Dictatorship หมายถึงเผด็จการ ที่พระองค์ ได้ทรงกระทำเมื่อพระองค์ยังทรงพระชนนีพอยู่. พระองค์ทรงเป็นผู้บัญชาการพระศาสนาอย่างเผด็จการโดยตรง เป็นผู้อยู่เหนือวินัยทุกข้อ ทรงชี้ขาดปัญหาเกี่ยวกับการปกครองทุกอย่าง เพิ่งมาเปลี่ยนให้สงฆ์เป็นใหญ่กันเมื่อเสด็จปรินิพพานเสียแล้ว แต่ถึงกระนั้น ก็ยังมีท่าทีเปิดไว้ให้พระมหาเถระเผด็จการได้ในเรื่องบางอย่าง จึงพอจะกล่าวได้เหมือนกันว่า มีกำเนิดเลือดเนื้อเป็นเผด็จการมาก่อน.

๗. Fascism หรือ Nazism ในที่นี้หมายถึง Nationalism ที่รุนแรงท้าวๆ ไป. ได้แก่มติที่ถือชาติหรือหลงชาติของตัวเองอย่างแรงกล้า. ในวงการพุทธศาสนา เราจะพบบัญญัติไม่ให้ภิกษุไหว้กราบ ไม่ให้กินร่วม เป็นต้น กับบรรพชิตแห่งศาสนาอื่นไม่ให้ยื่นของบริโภคนให้ด้วยมือตน แก่นักบวชบางเหล่า, และห้ามมิให้ทำยอกุศลกุบาสติกา แสงงหาบุญเขตในศาสนาอื่น นอกจากศาสนาของตัวเอง. ถ้านักบวชศาสนาอื่น กลับใจจะมาบวชในศาสนาที่ จักถูก “วัดน้ำใจ” เสียก่อน เป็นเวลา ๔ เดือนเต็ม ด้วยระเบียบวิธีที่เป็นการทรมาน. นี้ก็มีแหว แห่งการถือตัวอยู่ไม่น้อย.

๘. Bushido หรือ Samurai อันเป็นลัทธินักรบของญี่ปุ่น หมายถึงมตินิยมการแก้วนกล้าชนิดที่ไม่คำนึงถึงชีวิต เข้มแข็งและบึกบึน มีซันตี มีสมาธิ เพราะยึดมั่นอยู่ในแนวปรัชญา อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่ทำให้เป็นอย่างนั้น. โดยเฉพาะพุทธศาสนานิกายซุยานะ (เซ็น) ในญี่ปุ่น ย่อมมีส่วนในการให้กำเนิดแก่ปรัชญาของพวกซามูไรอยู่มาก เป็นหลักที่นำไปเป็นสมาธิ ให้เสียสละและเข้มแข็ง ทำนองภควัทธิศา ของฮินดู.

เป็นปานชื่อสม^๙ คิดมา ก็น่าอยู่
 เพราะบางหมู่ มี "ประ ถมจิต" น
 จะว่าเป็น ชื่อสม^{๑๐} ก็อุกดี
 มีวิธี นบไหว ให้ช่วยตัว.

๓๐๗

ว่าจะเป็น เอธอสม^{๑๑} ก็คิดเห็น
 ไม่ไหวเช่น พระเป็นเจ้า กลับเข้าหัว
 จะว่าเป็น คาลลัสม^{๑๒} ก็ไม่มี
 ชื่อชั่ว เป็นอยู่ ของกูมี.

๓๐๘

๘. Pantheism คือมคติที่ถือว่า สิ่งต่างๆ ในโลกทั้งหมด หรือนอกโลกด้วยก็ตาม ใต้ออกมาจากสิ่งเดียวกัน และเป็นอันเดียวกันกับสิ่งนั้นที่เป็นแดนเกิดของตน เช่น ถือว่า พระเป็นเจ้ากับโลกของพระองค์นั้น อันเดียวกัน, หรืออีกทาบับปรวมอีกตาเป็นอันเดียวกันเป็นต้น. พุทธศาสนาเรามีบางพวกถือว่า มี "ประตมจิต" หรือจิตเดิมอันเป็นที่เกิดของสังขตธรรมและอสังขตธรรมทั้งหลาย, บางพวกเรียกจิตเดิมนี้ว่า อาทิพุทธก็มี ตัวเดิมกับตัวที่แยกออกมานั้นเป็นอันเดียวกัน.
๑๐. Theism คือ มคตินี้ถือสิ่ง หรือผู้ที่มีอำนาจคุ้มครอง ชนิดมีอำนาจเหนือสิ่งอื่น แล้ว ก็นบไหวให้ช่วยตน. พุทธศาสนาที่ปฏิบัติกันอยู่นั้น แม้ถือกรรม ก็ยังมีบางพวก และบางแห่งเคารพพระองค์ เช่นเคารพพระเป็นเจ้า พวกนี้ขออำนาจคุ้มครองกันอันผิดวิสัยด้วยการสวดอ้อนวอนหรืออธิษฐาน อันผิดกรรมวิสัย เนื่องจากความจำเป็นบางอย่างบังคับให้ทำ. และยังมีการอ้างพระอินทร์ พระพรหม และเทวดา เลือเมืองเป็นสรณะก็มาก ซึ่งเมื่อขอความคุ้มครองได้จากสิ่งหรือบุคคลเหล่านั้นแล้วจะถือหลักกรรมได้อย่างไร ถ้าหากว่าลักษณะแห่งการนบไหวสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เป็นที่พึงยังมีให้เห็นอยู่แม้แต่ในข้อเพียงใดแล้ว ก็อาจจัดเป็นพวก ธอสมุ ได้บ้างอยู่นั่นเอง.
๑๑. Atheism ไม่เชื่อว่า มีพระเป็นเจ้าเสียเลย ซึ่งเป็นมคติ อันเกิดขาด กังเคิมของพุทธศาสนา.
๑๒. Dualism ถือว่าทุกๆ สิ่ง มีคู่ หรือเป็นของคู่, เช่น มีร้อนมีเย็น, มีสุขมีทุกข์, มีดีมีชั่ว ไม่มีอะไรที่ไม่เป็นคู่.

เป็นโมนิสม^{๑๓} ก็ได้ ถือฝ่ายเดียว
 ไม่ยอมเที้ยว ถือของคู่ ไม่สู้
 หรือเกณฑ์เป็น ไนฮิลลิสม^{๑๔} ก็ถูกดี

เพราะไม่ชี้ “ตัว” อะไร ที่ไหนกัน.
 จะว่าเป็น สปริจวลลิสม^{๑๕} ก็ถูกแท้
 เพราะมุ่งแน่ ทางจิต ไม่บิดผัน
 จะว่าแท้ต ธีเรียลลิสม^{๑๖} ก็ถูกครั้น

สอนสวรรค์ สอนให้รวย ด้วยโลกีย์.
 ฉะนั้นศาส— นานา เข้าได้จับ
 ไม่เคยกระทบ กับใคร ในโลกนี้
 เว้นแต่เขา แกล้งมา อย่างกาลิ
 ซึ่งอาจมี ได้บ้าง ในบางตอน.

๓๐๕

๓๑๐

๓๑๑

๑๓. Monism ถือว่าไม่มีคู่ อะไรล้วนไม่มีคู่ มีแต่ของเดียว, เช่นพูดว่าทั้งหมด มีแต่ทุกข์ เท่านั้น แล้วทุกข์นั้นย่อยลงไป จนเป็นทุกข์ ๐ ไม่มีสุขนอก, ที่พูดเป็นคู่ เช่นสุขทุกข์ คู่กันนั้น เป็นสมมติขึ้นกัน.

๑๔. Nihilism ปฏิเสธว่า ไม่มีอะไรเลยทั้งหมด ไม่มีตัวเราตัวเขาที่เป็นผู้ทำบาปทำบุญ, นามทั้งหลาย เป็นเพียงบัญญัติ ไม่มีตัวจริง.

๑๕. Spiritualism เห็นค่านิจหรือค่านวิญญาณ เป็นของใหญ่ของสำคัญกว่าค่านกายหรือวัตถุ ถัดถัดแก้ไขและแสวงสุขแต่ตามวิธีทางใจ แทนที่จะแสวงหาทางวัตถุ หรือรูปกาย, คนพวกนี้ ถือหลักว่า “กายอยู่ในใจ”.

๑๖. Materialism เห็นค่านรูปหรือวัตถุ เป็นส่วนสำคัญกว่าค่านิจวิญญาณ เช่น พวกที่ถือว่า ถ้ากายสุข ใจก็สุขเอง จะไปไหนเสีย, หาวัดใจไว้ให้มากเถิด, คนพวกนี้ ถือว่า “ใจอยู่ในกาย”.

ด้วยเหตุนี้ พวกเรา อย่าเขลาหลง
รับเรียนให้ เห็นตรง พระองค์สอน

**จะรู้ว่า เป็นอะไร ได้แน่นอน
เมื่อบันรอน กิเลสเย็น เป็นนิพพาน. ๓๑๒**

จากสมเสร็จ ได้ดู สุนัขจิ้งจอก
มีเกียรติทาง กลิ้งกลอก หลายสถาน
จนไม่มี สัตว์ใด จะเปรียบปาน
ในตำนาน รู้อยู่ ทุกผู้คน.

๓๑๓

จะเผยแพร่ สัตว์นี้ ที่ไม่เหมาะ
มีแต่พาะ พาลวิสัย ไม่เป็นผล
นึกไว้แต่ เพียงรักษา เกียรติของตน
อย่าให้ปน เกียรติจิ้งจอก บอกเบาๆ.

๓๑๔

นอกจากนี้ มีสัตว์ อีกหลายอย่าง
เดินดูพราง ฟังคน พวกหนึ่งเขา
คุยเฮฮา ห่ามมาก จากพวกเรา
กำลังเข้า กันตั้งๆ ชั่งเปรียบเทียบ
ว่ามาเร็ว ดูช่าง อย่างเขาพูด
จมูกคูด กินน้ำ จำจริงเหว
ถึงไม่ก้ม สูดได้ สบายเลย

๓๑๕

เท่าไรก็เลย แกวงกวด หัดขามัน.
ทางหนึ่งว่า มาคูดึง วิ่งหยองแหียง
กินมันแดง ออกจ้ำ ดูน่าขัน

๓๑๖

ขุมนุมนบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

แน่! ยักคว หลัวตา แสยะพัน
 มันเกยวณัน หรืออย่างไร ชายตาตุ. ๓๑๗
 มาเร็ว ๆ ดูหม เป็นสมต
 อ้ายดำบต ยนสองขา นำดูอยู่
 สัตว์รักเมีย ยอมเสีย ชีวิตดู
 ตามเขารู หมเท่านั้น รักกันจริง. ๓๑๘
 มาเร็ว ๆ ดูน ชห่มขาว
 คำทักกล่าว “ดำเหมือนหม” นผดียง
 “ขาวเหมือนหม” ก็พูดได้ ใครค้านดิง
 บอกให้วัง มาดูหม ตัวนเทียว. ๓๑๙

ในสวนสัตว์ เฮฮา นำขบขัน
 ถ้าเป็นวัน ทม คนมาเทียว
 กันมาก ๆ คงสนุก กวานเจียว
 เราคนเดียว เหลลจะจำ นำมาแจง. ๓๒๐
 มีโคเถื่อน หน้าขาว รวกับทา
 มีหมูป่า ขนหลัง มันตั้งแข็ง
 นกอมู แข็งขา มันแสดง
 ว่าแข็งแกร่ง มิใช่สัตว์ ในเมืองเรา. ๓๒๑
 นกกระทง ชาวประมง มีสวิง
 นกยุง หยง ทสง่า แต่วาเขลา
 นกกระเรียน เลียนเสียงข้าง หรือข้างเอา—
 เขียงนก, เขา เรียกโกญจ— นาทกัน. ๓๒๒

๑. ข้างร้อง เรียกว่ามัน โทญจนาท, โทญจนาท แปลว่า เสียงร้องของนกกระเรียน. แล้วเสียงมันก็เลียน คล้ายกันด้วย.

นกพะแลม มิ่งโก คล้ายกันมาก
 แต่ว่าปาก มันจุ่ม จนดูขุ่น
 นกเหล่านี้ ล้วนแต่ ตัวของมัน
 โดทั้งหมดนี้ ควรไปดู ทุกผู้คน.

๓๒๓

กลางสวนนี้ มีนกน้อย นานาชนิด
 บ้างวิจิตร บ้างแปลก ในสีขน
 มีนกฮูก หน้าตา ก็น่าขล
 หรือจะว่า น่าพิกล ก็ถูกที.

๓๒๔

นกหลายอย่าง ทิ้ง ไม่เคยเห็น
 ก็ได้มา ดูเล่น ในวันนี้
 ในกรงราว ยาวยัด แต่เป็นที่
 กั้นเป็นห้อง พอดี เป็นช่องไป.

๓๒๕

บ้างกินเนื้อ กินปลา เป็นอาหาร
 บ้างก็กิน ข้าวสาร กินใบไม้
 กินเมล็ด พันธุ์ผักกาด กระทั่งทราย
 ทั้งผล, ผล, กล้วยกล้วย มีให้กิน.

๓๒๖

บ้างนอนนิ่ง บ้างกระโดด โดดเด่นอยู่
 บ้างเดินพริ้ว บ้างซึมเซา เช่นเข้าศีล
 บ้างพลอดกัน ออกจ้อ บ้างอดัน
 บ้างก็บิน มาไป อยู่ในกรง.

๓๒๗

แต่ทุกตัว ข้อมกระหาย จะไกร้ออก
 มาจากคอก กรงนั้น มันประสงคื
 จะบินอย่าง เสรี มีน้ำพง
 เป็นที่พา ฝูงลง เล่นสบาย.

๓๒๘

โธ่อกเอ๋ย เคยคิด กันบ้างไหม
 ว่ามนุษย์ น้อยใหญ่ มากเหลือหลาย
 ก็ติดกรง เหมือนกับเจ้า ทั้งเพราฉาย
 หรือเทียบบ้าย เป็นคำ ติดรำไป.

๓๒๙

ทั้งกรงไม้ กรงเหล็ก และกรงทอง
 ล้วนเป็นของ เขาหา มาสวมใส่
 ให้ตัวเอง แล้วไม่อยาก จะจากไกล
 เหตุไฉน เจ้าจึงอยาก จะจากมัน.

๓๓๐

พวกเทวดา เก่งกว่า มนุษย์นัก
 ก็ยิ่งรัก กรงทอง ของสวรรค์
 ถึงพวกพรหม สูงสุด ก็ดูจกััน
 สัมครมัน อยู่ว่ง “กรงอึดตา.”

๓๓๑

เจ้าอยากเก่ง กว่าคน กระนั้นหรือ
 อยากมีชื่อ ช่างน่ารัก เป็นนักหนา
 ขออวยพร ให้สมหวัง ตั้งสัตยา—
 ธิษฐานว่า ด้วยอำนาจ ความจริงใจ.

๓๓๒

ที่เราเอง ก็ไม่ชอบ จะอยู่กรง
เป็นความจริง ดั่งลง อย่าสงสัย
อำนาจความ จริงนี้ เจ้าจงได้
ออกจากกรง เร็วไว เถิดนกเอ๋ย.

๓๓๓

อันเพื่อนรัก ที่สมัคร จะจากกรง
หาได้ยาก ยิ่งยง ช่างนอนเฉย
อย่างเกรงใจ ก็ไม่ตอบ อะไรเลย
บ้างก็เขี่ย เหยะให้ ได้รำคาญ.

๓๓๔

แต่เพื่อนรัก ที่จัก ลากเข้าไป
ในกรงใหญ่ หาได้ แทบทุกสถาน
เราจึงนึก โมทนา สาธุการ
ความคิดอ่าน ของเจ้า จงเข้าใจ.

๓๓๕

จากสวนสัตว์ เกือบโมงสาม ตามเวลา
รออยู่หน้า โรงมหรสพใหญ่
ล้วนแต่เป็น ของทหาร ทิ้งนั้นไป
จัดแบบใหม่ อย่างศาลา เถลิงกรุง.

๓๓๖

น้ำแข็งหมด ของขาย ก็ไม่เห็น
เต็มน้ำเย็น ให้ท้อง ไม่ต้องยุ่ง
พวกหลายมือ ซอหา ก็นั่งนั่ง
พวกมือเดียว^๑ กระทั่งรุ่ง ไม่หิวเลย.

๓๓๗

๑. พวกหลายมือ หมายถึง พวกขมรวาวส พวกมือเดียว คือ พระ
ฉันทนเคี้ยว. คือเอกาสนิกังคะ

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ที่แรกกะว่าจะไป เขาพระงาม
แต่ได้ความ คนไปมา เขาเฉลย
ถนนไม่ดี มีมาก ไม่ชดเชย
อาจ่างแตก ลงเอย ณกลางทาง.

๓๓๘

เลยตกลง ขับตรง มาทางเก่า
เพ้อกลับเข้า กรุงเทพฯ ไม่อังกษาง
ไม่มีที่ แวะไหน ขับไปพลาง
ความร้อนสร้าง เย็นสบาย ได้ด้ากลม.

๓๓๙

เร็วตะบิง หิงมา บ้างตาทันท์
เพราะนานนัก คอดก อยู่หงกหงม
ถือกลับไป ทนไม่ไหว ในอารมณ์
วิงวามๆ มีลม ไม่อยากดู
ดีแต่ไม่ เป็นคนขับ กะเขาบ้าง
จะได้นอน ข้างทาง กันทั้งหมู่
ให้กษม สารถี ทถึงครู
ควรที่ผู้ นั่งไป ขอบใจแก
หยุดลงเดิน ยึดขา ๔-๕ ครั้ง
จนกระทั่ง ถึงกรุง ก็คำแท้
๑ ทุ่มเศษ พอสบาย ไม่เชื่อนแซ
ขอจบแต่ เพียงนี้ นิราศเรา.

๓๔๐

๓๔๑

๓๔๒

จบนิราศ ขอประกาศ น้ำใจจริง
 สุดจะนิ่ง ทนได้ ขอบใจเขา
 บรรดาผู้ เอื้อเฟื้อ เหลือจะเอา
 คำใดเข้า มาวัด จัดเป็นกลอน.

๓๔๓

คำของคิม ของกิน สิ้นไปมาก
 ขอมล่ำบาก สุดจะเขียน เป็นอักษร
 สิ้นน้ำมัน ประมาณสี่ สิบแกลลอน
 ความสีกหรือ โยกกลอน ของรถยนต์.

๓๔๔

ทั้งหมดนี้ เป็นพลี แก่ความรัก
 เราประจักษ์ แก่ใจ ไซ้หวังผล
 เป็นวัตถุ แทนตอบ, ขอบคุณจน
 กว่าตัวตน จะเลิกหลุด วิมุติเอย.

๓๔๕

สวัสดิ์!

“สิริวิยาส”

๒๑ มิถุนายน ๒๔๘๔

ชุมเห็ดท่า!

ฉันทเดินเดี่ยว เที้ยวเล่น เช่นเมฆน้อย
ที่เล่นลอย ล่วงละหนาน หุบเหวผา
ไค้สับทิว ไม้ดอก ริมธารา
ชุมเห็ดท่า เหลืองระยับ "ทิวทับไชย"^๑
ริมละหนาน ลมเจือย พฤษชาชะงอก
ช่อกระชอก เล่นลม อยู่ไหวไหว
ปลั่งสีทอง ล่องลาย เป็นสายไกล
ดั่งดาวใน ทางช้าง กลางราตรี
เป็นทางเหลือง ลางหาย สุดสายเนตร
ขนานเขต โคงของ นทีศรี
เหลืองตาครึ่ง หนึ่งเห็น ดั่งหมันมี
กระชกกระชั ร่ำร้าย เพราะลมพา

๑. ดอกเหลืองสะพรั่งเป็นทิวไปตามริมท่า เหมือนกองทัพแห่งกาสดาวหัตถ์อันชำนาญทะเล-
มารทั้งหลาย.

กลิ่นไอลึๆ กล้ายช่วย ระบายเต็ม
ดูกลิ่นเป็น ประกายพราว ราวहरรา
กวักพบ ก็ได้ แต่ปรีดา
ในกลางหมู่ บุษบา : ลืมประพันธ์.

ฉันแลแล จนลืม, แต่ได้ถินิด
“เอ๊ะ! นี่ผลิต ผลอะไร มอบให้ฉัน!”
เพราะบ่อยครั้ง เมื่อฉันนั่ง สงบวัน
ที่ใจนั้น ว่างโปร่ง อารมณ์ดี
มันไหลลงขึ้น ที่ตาใน ให้ฉันเห็น
สิ่งซึ่งเป็น “พรแห่ง วิเวก^๑” นี้
แล้วใจฉัน ตันเต็ม ด้วยปรีดี
ชมมาลี ตาใน ไม่เบื่อเอช.

“สิริയാส”

เลียนอย่าง Daffodills ของ W. Wordsworth.

๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๔

๑. “พรแห่งวิเวก” หมายถึงความ สะอาด สว่าง สงบ บางชนิดอันเกิดในชั้นอุคคหนิมิตร์
ซึ่งนำไปสู่ความรู้สึกสงบเย็นบ้างไม่มากนักน้อย,

เวลาท่านมี นาทีเดียวดอก!

เวลาท่านมี	นาทีเดียวดอก
You have only	just a minute,
กำหนดมีบอก	หกสิบเซกันต์
Only sixty	seconds in it,
ตัวทับกับท่าน	อย่าหาอุปลาตมัน
Forced upon you	can't refuse it,
อย่ามัวกันนั้น	เลื่อนนี้โน่นไป.
Did'nt seek it	didn't choose it.
เกิดขึ้นกับท่าน	งานซึ่งต้องทำ
It is up to	you to use it.
เป็นต้องหมองคล้ำ	ถ้าท่านทำไก่อ
You must suffer	if you lose it.
นุงถุงยุ่งยาก	หากท่านทำ "ไซว์"
Give an account	if you abuse it.
เทศน์มีไก่อ	ท่านนาทีเดียว
You have only	just a minute.
หกสิบเซกันต์	เร่งขยันอย่าพลาด
Only sixty	seconds in it.
ถึงนึกผิดคาด	ไม่น่าแต่เหลียว
Just a tiny	little minute,
แต่สุขเอกอุตม์	ห่อนสุดสิ้นเที่ยว
But ETERNITY	in heres in it.
ค่าจริงจริงเจียว	โนมันนั้นเฮย.

Original from "Dhamma-bold" Upasaka
translated by "I.P."
Poetized by "Sirivyasa."

ถมัยโน้น – เมื่อยังเที่ยวหาอดีต

โดย “สิริวิลาส”

สมัยโน้นนานมาแล้ว เมื่อข้าพเจ้าสาละวณเที่ยวเสาะแสวงหาอดีต ข้าพเจ้าหาได้มาหลาย“ตัว” เป็นลำดับๆ. แต่เมื่อคบกันนานเข้า ก็ได้ทราบว่ามันเป็นพิษ ทำเอาข้าพเจ้าลำบากทุกตัว. ตัวไหนที่ว่าชั้นสูงชั้นดี หรือ “ชั้นแท้จริง” มากเพียงใด มันยิ่ง “ร้าย” อย่างเร็นลับจับยากเพียงนั้น, คือ ทำให้ติดค้างอยู่ โดยรู้สึกว่ามันติด. ข้าพเจ้าหาโอกาสสอบสวนหนักๆ เข้า ก็พบว่า ตัวเองโง่เอง สมน้ำหน้าแล้ว. ทุกๆ สิ่งมันไม่เป็นอดีตไปได้เลย! แม้ที่สุดแค่สิ่งที่บัญญัตินามกันว่า พระนิพพาน นั้นก็เป็นอดีตไปได้ไม่ เราได้หลงจับเอาพระนิพพานหรือธรรมประเภทที่เป็นอสังขธรรมเป็นศิวอิตถาคตัวสุดท้าย, นั่นก็เป็นความโง่ครั้งสุดท้าย. ทั้งความคิดอันนี้เสียก็หายโง่เป็นครั้งสุดท้ายอีกเหมือนกัน. เราอยากจะมีอิตถากันมากเกินไป หลงไปจับอนัตตามาเป็นอิตถาเอาเอง มันก็เป็นอิตถาให้เราจริงเหมือนกัน, แต่แล้วก็เป็นที่เพียงชั่วเวลาที่เราหลงไปตั้งให้มันเข้าอย่างเสลาๆ เท่านั้น พอหายหลง มันก็ปรากฏเป็นอนัตตาคามธรรมชาติ หรือคามสภาพธรรมคาเติมของมัน : จึงสมน้ำหน้าแล้ว.

แต่นั้นมา ข้าพเจ้าไม่กล้าพอที่จะให้ตัวเองเป็นอิตถา หรือไปเที่ยวอุทริมีอิตถาทันทีนั้น ในนั้นในอีกต่อไป. เลยรู้สึกสบายดี. ครั้นนี้ก็อยากจะ “ขยายใจ” ให้เพื่อนๆ กันทราบไว้ป้องกันตัวบ้าง ก็เลยเขียนส่งมายังหนังสือพิมพ์พุทธศาสนา, ถ้าเพื่อนคนใด “โดนอิตถากัก” เอาอีก แล้วจะหาว่าข้าพเจ้าไม่บอกนั้น คงไม่ยุติธรรมแน่. เมื่อข้าพเจ้าถูกอิตถา “กัก” เอาจน “เซ็ด” นั้น ข้าพเจ้าได้บันทึกความจำไว้ ตามอำนาจอารมณ์รุนแรงที่รู้สึก “เซ็ด”. ฉะนั้น ถ้าโน้นบันทึกนี้ มีถ้อยคำรุนแรงถึงกับดูเป็นบ้าหลังหรือโสกโศกไปบ้างแล้ว ก็ขอได้โปรดให้อภัย โดยถือเสียว่าเป็นเรื่องนมนานมาแล้ว และนั่นแหละเป็นเหมือนระดับเครื่องวัดความรู้สึก “เซ็ด” ของข้าพเจ้าว่ามีมากหรือน้อยเพียงใด เทอญ.

ต่อไปนี้เป็นสำเนาบันทึกที่กล่าวนั้น :

สมัยหนึ่ง

เมื่อเราเที่ยวหา “อัครา”

ไอน้ำหัว	ตัวอัครา	ฉันจะบ้า	เที่ยวหาแก
หาไม่ได้	กลัวจะแย	ต้องทนแสร	หาร่ำไป
เที่ยววิ่งหา	ขรัวใหญ่ ๆ	ฉันบปไหว	แล้วอนตาม
“หลวงพ่อกับ	โปรดทราบความ	ผมทงกาม	หาอัครา
คือตัวตน	ทีเป็นสา—	ระมิต่า	นำฟงฟง
ขอได้โปรด	บอกความจริง	อย่าประเวง	ผมเลยครับ.”

สมัยสอง

เมื่อเราได้รับ “อัครา”

ฉันผ่านขรัว	เป็นตบ ๆ!	อัครานับ	เกือบสับตัว
รับเอามา	ล้วยน้ำกล้ว	หังน้ำหัว	: มันจะกัดกัน!
มันตะคอก	กัันน้ำขัน	ดูเบนควัน	แย่งกันบอก
“อายนนเบน	อัคราหลอก	ตัวขาดอก	อัคราจริง.”
ตัวหนงแยง :	“อายหมอนัน ลิง	ซาตสิง	อย่าเชอมัน
ข้าแหละ ตัว	อัครา, มัน—	คงแท้ท่าน	อย่าสงสัย”
ข้างอัครตัว	แยงข้าให้ :	“มันเหลวไหล	หังสองตัว
อัคราปลอม	นาย! ไสหัว	อัยชาติขัว	ไปเสียเถิด
กระผมแหละ	คือกำเนิด	อัครา เกิด	หังเนอตัว
ตั้งทองแท้	ไม่เกลือกกล้ว	ด้วยชาติขัว	สักนึกเดียว.”
ตัวทสี่	แยงเสียงเขี้ยว	“โดยแม่เที่ยว	มันหลอกนาย.”
ตัวต่อมา	แยงวุ่นวาย	ล้มละลาย	กันเป็นลำดับ

กระทั่งตัว	สุดท้ายขับ	คว่อนดับ	ไปทุกตัว
ร้องประกาศ	ว่า “อย่ากลัว	นั่นแหละตัว	‘อัครตา’ ละ
ผมจะบอก	กระผมนะ	มีแต่จะ	เที่ยงถาวร
อยู่มาได้	หลายพุทธันดร	ถูกรู้ห่อน	แปรปรวนไป
ไม่ต้องอา—	ศัยอะไร	ตั้งอยู่ได้	ด้วยตนเอง
ถึงจะมี	นักปราชญ์เก่ง	มาพิศเพ่ง	พิจารณา
ก็จะพบ	แต่ความถา —	วรสืบมา	และต่อไป
เพราะไม่มี	สิ่งใด ๆ	อาจผลักไส	หรือแต่งปรุง
ทั้งตัวข้า	ก็ไม่ยุ่ง	ไม่มาดมุง	สิ่งใดหมด
สงบอยู่	ไรเจตน์ จด	ต่ออนาคต	หรืออดีต
มีอยู่ได้	ไรชอบขีด	อันเกาะกิด	แม้สักทาง
แสนปลอดโปร่ง	ตั้งความว่าง	และเย็นอย่าง	ไม่เปรียบเทียบได้
ไม่ต้องเกิด	จากสิ่งใด	หรือเมื่อไหร่	ก็มีอยู่
ไม่มีการดับ	ไม่มีการอยู่	แต่คงอยู่	ทุกครุยาม
เมื่อผู้ใด	โจงดงาม	ประพฤติกตาม	พระองค์สอน
จะเข้าถึง	ผมแน่นอน	สิ้นทุกขร้อน	และสุขเย็นเหลือ.”

สมัยตาม

เมื่อเราหลงคิด “อัครตา”

ฉันลองดู	ก็เกิดเชื่อ	ทั้งตัวเนื้อ	สละให้มัน
สุขใหม่ ๆ	ประหลาดครัน	ประดังกัน	เกิดขึ้นมา
ฉันดีใจ	จนเป็นบ้า	บ้าเมือหา!	บ้าเมือได้!
ในโลกนี้	ไม่มีใคร	สุขมากไป	กว่าเราแล้ว

พวกโจ่งๆ	เหมือนหลักแจว	เทศน์แจ้วๆ	ว่าไม่มีอัคตา
เป็นพวกหลง	ไม่มีท่า	แล้วยังพา	คนอื่นหลง
กล่าวคำคู่	พระพุทธรองค์	ที่ใต้ทรง	สอนให้หา!
ยามนฉัน	เหมือนคนบ้า	เพิ่งได้มา	พบนมเนย
ถ้าแขกขอ	เป็นลูกเขย	เพียงให้เนย	ก็ยอมรับ.
ฉันมีศษย์	เป็นดับๆ	ล้วนแต่จับ	ได้ตัวอัคตา
เขายกให้ฉัน	เป็นหัวหน้า	“จอมอัคตา”	เป็นจำโจลง.

สมัยสี่

เมื่อเราโกย “อัคตา” ทั้ง

นานต่อมา	ฉันเปิดโปง	อัคตาโกง	ออกได้เอง
ก็ยิ่งนาน	ยิ่งต้องแบ่ง—	ตัว, เขย่ง	แบกอัคตา.
เมื่อแรกได้	กำลังบ้า	จึงไม่รู้ว่า	แบกอะไรไว้
ครั้นความบ้า	ซาลงไป	เอ๊ะ! อะไร	ซ้คอเราอยู่
รู้สึกหนัก	เหลียวขงนดู	เห็นหัวหู	“อ้ายหมอนั่นเอง!”
ตอนแรกๆ	ใจเฟื่องเล็ง	ว่าตัวเก่ง	พบของแปลก
ใจตื่นเต้น	ตอนแรกๆ	ทั้งต้องแบก	ก็ไม่รู้สึก
ตัวอย่างมี	ที่น่ารัก	คนกินปลาหมึก	แห้งเผาไฟ
เคี้ยวอะห่อย	น้ำลายไหล	ครั้นกินไป	ตั้งค้อนตัว
ความอะห่อย	ค่อยสลัว	พอหมดตัว	แหลม! คางเมื่อย!
ปลาอะไร	เหมือนขเลอย	แสนจะเหนอย	ที่เคยวมัง!
เช่นเดียวกัน,	ฉันจึง	ฉันตะลึง	ไปเป็นครู
พอนึกได้	ใช้ทำครู	มันไม่ทันรู้	ฉันสลัดแรง
ตัวอัคตา	“กลิ้งเหมือนแดง	นอนแฉ่งแฉ่ง	อยู่ข้างกระได.”

ตะโกนศิษย์	มาไวๆ	แล้วบอกให้	เหลียวหลังดู
อัครตาที่	ขคอออยู่	ดูให้รู้	สับต้อออกเสีย.
ยิ่งกว่าไข	ให้หย่าเมีย	ดูจวังเจย	กันไปหมด
แย่งขันว่า	“ไม่เห็นกต —	คอ; อย่าปด	ชี้อาจารย์
ผมกำลัง	มีสุขสานต์	ยิ่งกว่าผ่าน	เมืองทเวดา.”
ฉันท้อออก	เกือบหมดท่า	แต่นึกได้ว่า	เพราะเราเอง
จะต่ำเขา	ก้นกเกรง	เลยเพิ่งถึง	หาวิธี
เผ่าพร้าสอน	แจกแจงซ	เป็นบ่ๆ	ทนทำไป
โกยอัครตา	ทั้งหมดได้	จึงโล่งใจ,	เข็ดจนตาย!”

สมัยทำ

เมื่อเราหมด “อัครตา”

ฟุ้งเกิด	เพื่อนทั้งหลาย	จงชวนขวย	วิจารณ์ดู
บรมสุข	นั้นม้อยู่	ต่อเมื่อหมุ่	อัครตาหมด.
อัครตาตัว —	สุดท้าย ขค —	ตัว หัวหด	แฝงอย่างลับ!
มือเป็นเหน็บ —	อย่างแรง จับ	ไฟกระชับ	ก็ไม่รู้สึก
เช่นเดียวกัน	มันอยู่ลึก	จนเรานึก	ว่าไม่ใช่อัครตา
พระนิพพาน	นั้นจะมา	ปรากฏตา	ในภายใน
คือดวงตา	แห่งจิตใจ	ที่แจ่มใส	ไม่หลงม —
ว่านิพพาน	นั่นคือบรม —	อัครตา สม	ควรได้เป็น.
ขอเราท่าน	จงมองเห็น	ความโง่เป็น	อันสุดท้าย

คือความอยาก จะคงให้ มี“ตัว”ไว้ สักตัวเสมอ!

เมื่อครั้งแรก	แบก “กระเชอ”	ซ่งเต็มเอ่อ	ด้วยหินหนัก
คือ “รูปจันทร์	สำคัญรัก	ครนรุจัก	ก่ทงมัน
แต่หยับเอา	“เวทนาจันทร์”	จนแบกคั้น	ไว้แทนที่
ต่อมาเห็น	เป็นอายอัปรีย์	ทงเสยท	อายเวทนา
แต่ก็ยึด	ตัว “สัญญา”	จนแบกร่า	ไว้แทนกัน
หรือมายด	“สังขารจันทร์”	“วิญญาณจันทร์”	เป็นลำดับ
เมื่อภายใน	ไพล่มาจับ	ภายนอกนับ	จนเป็นตัวตน
คือทานและศีล	บุญกุศล	กระทั่งมรรคผล	เปลี่ยนกันมา
ในที่สุด	ก็เข้าคว่ำ	หน้าบานร่า	“แบกนิพพาน”!

โอ้! คิดมา	นำสงสาร	หยับนิพพาน	ผิดตัวไป
โดยเหตุที่	“ความพอใจ	ในรสใหม่	เมื่อจิตจะวาง—
ธรรมทุกสิ่ง	ในเบื้องล่าง	“ได้หมดทุกอย่าง”	นั้นก็สุขเหลือ.
ยังไม่พินแท้	มีพินเผื่อ	จึงตัดใจเชื่อ	ว่าแล้ว “อิตตา”.
“นิพพานตัวอย่าง”	ให้ลวงหน้า	เลยหลงคว่ำ	พาเที่ยววอดคน.
คิดดูเถิด	ใจสับประदन	ไม่อยากพิน	ไปจากอิตตา
ใครว่าอะไร	มันก็ไม่ว่า	ขอแต่ได้บ้ำ	ตามอยากจะเรียก
อยากบุญญัตติ	ให้คนสำเหนียก	มันขอให้เรียก	ว่า “ตัวตน”
มันขอมืออยู่	ให้คนคิดคั้น	ให้คนได้คั้น	ตัวนเอง
พิสุจน์ให้	ได้ทุกเพลง	เขาว่าเก่ง	ยังยึดเต็มที.

เจ้าแม่เอ๋ย พอกันที อ้ายอัครตาน มัน “อัครลูกตา”!
 โขยทั้งทะเล ให้อัปลาบ้า กิน สมน้ำหน้า มันก็ไม่กิน!
 ลอยแพ้นพ่าน ตามวาริน มีคนเก็บกิน โลกก็ยังมี “อัครตา”!

บทประพันธ์

มีดปลาดี โขยทะเล อัครตา จบ.
 อัครตาดี โขยทะเล อัครตา
 อัครตาดี โขยทะเล อัครตา
 อัครตาดี โขยทะเล อัครตา

๒๓ มกราคม ๒๔๘๒

บทประพันธ์

อัครตาดี โขยทะเล อัครตา
 อัครตาดี โขยทะเล อัครตา
 อัครตาดี โขยทะเล อัครตา
 อัครตาดี โขยทะเล อัครตา

บทประพันธ์

อัครตาดี โขยทะเล อัครตา
 อัครตาดี โขยทะเล อัครตา
 อัครตาดี โขยทะเล อัครตา
 อัครตาดี โขยทะเล อัครตา

พระพุทธรูปปางกนิษฐกษ

สิ่งที่ชนะเลิศ

สพพทานิ ฌมมทานิ ชินาติ
สพพรสิ ฌมมโรโส ชินาติ
สพพรตี ฌมมรตี ชินาติ
ตณฺหกุขโย สพพทุกฺขิ ชินาติ
ธ. พุ.

ธรรมทาน ฌนทาน ทั้งปวงแล้
รสธรรมะ ฌนณะเน่ ชิงฺรสหลาย
ความรักธรรม ลีรัก ทัมากมาย
คณฺหาวาย ฌนะทุกฺขิ ทุทุกอย่างเอย.
“สิริวิยาส”

การแพ้การชนะ

ขยิ เวริ ปสวติ
ทุกฺขิ เสติ ปราชิตो
อุปฺสนฺโต สฺขิ เสติ
หิตฺวา ขยปราชยิ
ธ. พุ.

ผู้ชนะ ย่อมถูก ผู้เอาชนะ
ผู้พ่ายแพ้ นอนอนาค ฤทัยดอน
ผู้สงบ นอนสุข ไม่ทุกร้อน
เพราะเลิกดอนเสียทั้งแพ้ แลชนะ
“สิริวิยาส”

เรื่องของตน

อตฺตนา ว กติ ปาปิ
อตฺตนา สํกิลิฺสฺสติ
อตฺตนา อกติ ปาปิ
อตฺตนา วิสุชฺฉติ
ธ. พุ.

ทำชั่ว ด้วยตน มีคมนที่ อดเวง
ต้องเสรำ หมองเอง ไกรเล่า แบ่งเบา
เมื่อไม่ ทำชั่ว ด้วยตัว ของเรา
ไม่ต้อง พังเขา ก็ผอง ใสเอง.
“สิริวิยาส”

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ภาค ๓

ประเภทโคลง

มีเรื่อง :-

หัวใจพุทธศาสนา
เสียงจากป่าช้า
โลกนิติภายิต
ความนึกชั่วชดะ
“ชุกจอมปลวก”
“เนื้อหน้าบึง”
กาถารรวมบทคำโคลง..

พระพุทธภาษิต

สพฺพปาปสฺส อกรรม
สจิตฺตปริโยทปนํ

กุสลสฺสุปฺตมฺปทา

เอตํ พุทฺธานสาสนํ

(ธ. ข. ๒๕/๓๘)

การไม่ทำบาปทุก ๆ อย่าง,
การทำจิตของตนให้แผ้ว,

การทำกุศลให้ถึงพร้อม,
๓ อย่างนี้เป็นพุทธศาสนา.

(พุทธทาส แปล)

Abstain from doing evil, ceaselessly
do good, keep the heart clean. This is
the exhortation of the Buddhas.

(ธรรมปาละ แปล)

มวฺลนาปอชํกอปฺรแทํ!
เสริมตํกุสลางม
จิตฺตณ ฝักทุกขาม
พุทฺธสาสนํ ชงสงชอม

นิกกิตตาม
จุงพรอม!
ใหฝองแพ้ว
เยียงนทุกพระองค!

(“สิริวิยาต” ประพันธ์)

เสียงจากป่าช้า

โดย

“สิริวิลาส”

เรื่องนำ

(โคลงคันฉุวิกรมมาลี)^๑

สายฉนี้	เย็นย่ำใกล้	ลับแสง
กัศสก ^๒	จุงโคฉนั้น	สู่เหย้า
แสงสุรย์	ระเรอแดง	คายท่ง
นกด	โผผกเข้า	เขตรัง
บัดดล	ความคำเข้า	จำคาม
มดมาก	ฉั้นทรักยั้ง	อยู่เร้น
สัตว์คำ	กล่ากลาตาม	แต่ชอบ
ฉ้านอย	นงสยบเหล่น ^๓	บำสูง

๑. พยางค์สุดท้ายบท ยังมีสัมพันธ์กับพยางค์ที่ห้าของบาทที่สองแห่งบทต่อไป, อ่านเน้น ให้สัมพันธ์กัน จึงเป็นโคลงคันฉุวิกรมมาลีเกี่ยวพันกันไป.

๒. อ่าน กัศ-สก, = ชวนา.

๓. เหล่น = เล่น; ในที่นี้ต้องการโท.

บ้าน ^๒ เบน ^๒ ป่าช้า	เยือกเย็น
โลก ^๒ ว่า มี ^๒ แค่ ^๒ จง	จิต ^๒ เศร้า
ส่วน ^๒ หมู ^๒ ฤๅ ^๒ กษ ^๒ เห็น	เป็น ^๒ สุข
คุ ^๒ ฆ่า ^๒ จึง ^๒ พล ^๒ อย ^๒ เต ^๒ ้า	ต ^๒ ต ^๒ มา

ห่าง ^๒ ๆ ต่าง ^๒ นั่ง ^๒ น ^๒ ้อม	จิต ^๒ ปลง
ทุก ^๒ คำ ^๒ ทุก ^๒ คน ^๒ คร ^๒ า	ใคร ^๒ ร ^๒ ู้
ข ^๒ ้าน ^๒ ้อย ^๒ ไ ^๒ บ ^๒ ปล ^๒ ง ^๒ ลง	เพ ^๒ ระ ^๒ เด ^๒ ็ก
แม ^๒ ก ^๒ ระ ^๒ น ^๒ น ^๒ ก ^๒ ิ ^๒ สุ ^๒	ฝ ^๒ ก ^๒ ทำ

บา ^๒ โน ^๒ น ^๒ แ ^๒ ล ^๒ ว ^๒ บา ^๒ น	เหล ^๒ อ ^๒ หล ^๒ าย
เคย ^๒ เห ^๒ ย ^๒ ว ^๒ ท ^๒ น ^๒ ตรา ^๒ ก ^๒ คร ^๒ า	มา ^๒ ก ^๒ แ ^๒ ล ^๒ ว ^๒
กระ ^๒ ท ^๒ ัง ^๒ คา ^๒ บ ^๒ น ^๒ ผ ^๒ าย	สุ ^๒ บ ^๒ า ^๒ น ^๒ น ^๒ อ
ต่าง ^๒ น ^๒ ง ^๒ ว ^๒ าง ^๒ จิต ^๒ แ ^๒ ว ^๒	ผ ^๒ ่อง ^๒ พ ^๒ ัง

บ ^๒ ัด ^๒ เด ^๒ ย ^๒ ว ^๒ คุ ^๒ ฆ่า ^๒ เคล ^๒ ม	ผ ^๒ ื่อ ^๒ ย ^๒ ไป
ตา ^๒ ห ^๒ ล ^๒ ับ ^๒ แ ^๒ ค ^๒ ่ ^๒ ห ^๒ ุ ^๒ ย ^๒ ัง	ค ^๒ ัน ^๒ แ ^๒ ้
บา ^๒ พ ^๒ ุด ^๒ เส ^๒ ียง ^๒ แจ ^๒ ่ม ^๒ ไ ^๒ ส	ค ^๒ ้อ ^๒ ย ^๒ ค ^๒ ้อ ^๒ ย
ห ^๒ ัว ^๒ เย ^๒ าะ ^๒ เย ^๒ าะ ^๒ เย ^๒ ย ^๒ แ ^๒ ล ^๒	ข ^๒ อด ^๒ ค ^๒ ม

ใจ ^๒ ค ^๒ ว ^๒ าม ^๒ ห ^๒ ย ^๒ าม ^๒ เห ^๒ ย ^๒ ย ^๒ ค ^๒ ผู้	ใ ^๒ หล ^๒ หล ^๒ ง
ต ^๒ ก ^๒ โล ^๒ ก ^๒ ต ^๒ ัง ^๒ ต ^๒ ก ^๒ ค ^๒ ม	ว ^๒ าย ^๒ บ ^๒ ัว ^๒ น
ส ^๒ ำ ^๒ ค ^๒ ัญ ^๒ ว ^๒ ่า ^๒ ค ^๒ ว ^๒ ย ^๒ ง	จ ^๒ ิง ^๒ ห ^๒ ย ^๒ ง
ต ^๒ ก ^๒ บ ^๒ ่อ ^๒ ต ^๒ ัว ^๒ เ ^๒ อง ^๒ ถ ^๒ ัว ^๒ น	แ ^๒ ด ^๒ ต ^๒ ัง

ข้าง ^๑ จ้าง ^๒ จ้อ	คม ^๓ จำ
มา ^๔ เพื่อ สู้ ^๕ กัน ^๖ ฟัง	คิด ^๗ แก้
ล้ม ^๘ บ้าง ที่ ^๙ ไม่ ^{๑๐} สำ-	คัญ ^{๑๑} ดอก
เอา ^{๑๒} แต่ ใจ ^{๑๓} ความ ^{๑๔} แท้	ก็ ^{๑๕} พอ :

เสียงที่^{๑๖}ข้า^{๑๗}ไถ^{๑๘}ยิน

" ^{๑๙} บึง ^{๒๐} ชา! ^{๒๑} ลา ^{๒๒} โลก ^{๒๓} แล้ว	ลง ^{๒๔} หลุม
ดิน ^{๒๕} สู ^{๒๖} ดิน ^{๒๗} น้ำ ^{๒๘} ก็	สู ^{๒๙} น้ำ
ศึก ^{๓๐} ด ^{๓๑} ช ^{๓๒} ศ ^{๓๓} หม ^{๓๔} ด ^{๓๕} เร ^{๓๖} ง ^{๓๗} ก ^{๓๘} ม	เม ^{๓๙} ย ^{๔๐} ศ ^{๔๑} สัก ^{๔๒} ค ^{๔๓} เ ^{๔๔} ง
เหอ! ^{๔๕} เอ ^{๔๖} !! ร ^{๔๗} ัก ^{๔๘} ย ^{๔๙} ศ ^{๕๐} ก ^{๕๑} ำ	ก ^{๕๒} ว ^{๕๓} า ^{๕๔} ช ^{๕๕} ร ^{๕๖} ร ^{๕๗} ม! ^{๕๘}

^{๕๙} พ ^{๖๐} ู ^{๖๑} ม ^{๖๒} ฟ ^{๖๓} าย! ^{๖๔} ม ^{๖๕} ล ^{๖๖} า ^{๖๗} ย ^{๖๘} ช ^{๖๙} ี ^{๗๐} ฟ ^{๗๑} แล้ว	จ ^{๗๒} บ ^{๗๓} ก ^{๗๔} ัน
ต ^{๗๕} า ^{๗๖} ย ^{๗๗} อ ^{๗๘} ู ^{๗๙} ก ^{๘๐} เ ^{๘๑} า, ^{๘๒} เ ^{๘๓} บ ^{๘๔} น ^{๘๕} จ ^{๘๖} ำ	อ ^{๘๗} ย ^{๘๘} ู่ ^{๘๙} เ ^{๙๐} ห ^{๙๑} ย ^{๙๒} ำ
ล ^{๙๓} าก ^{๙๔} ท ^{๙๕} ร ^{๙๖} ั ^{๙๗} ษ ^{๙๘} ์ ^{๙๙} น ^{๑๐๐} ับ ^{๑๐๑} แต่ ^{๑๐๒} ว ^{๑๐๓} ัน	เ ^{๑๐๔} บ ^{๑๐๕} เ ^{๑๐๖} น ^{๑๐๗}
เหอ! ^{๑๐๘} เอ ^{๑๐๙} !! ร ^{๑๑๐} ัก ^{๑๑๑} ท ^{๑๑๒} ร ^{๑๑๓} ั ^{๑๑๔} ษ ^{๑๑๕} ์ ^{๑๑๖} ก ^{๑๑๗} ำ ^{๑๑๘}	ก ^{๑๑๙} ว ^{๑๒๐} า ^{๑๒๑} ช ^{๑๒๒} ร ^{๑๒๓} ร ^{๑๒๔} ม! ^{๑๒๕}

^{๑๒๖} ห ^{๑๒๗} ร ^{๑๒๘} า ^{๑๒๙} ห ^{๑๓๐} ร ^{๑๓๑} ู! ^{๑๓๒} จ ^{๑๓๓} ู ^{๑๓๔} เ ^{๑๓๕} ็บ ^{๑๓๖} แล้ว	จ ^{๑๓๗} ู ^{๑๓๘} ต ^{๑๓๙} าย
พ ^{๑๔๐} อง ^{๑๔๑} อ ^{๑๔๒} ัด ^{๑๔๓} น ^{๑๔๔} ้ำ ^{๑๔๕} ห ^{๑๔๖} น ^{๑๔๗} อง ^{๑๔๘} ห ^{๑๔๙} น ^{๑๕๐} ำ	เ ^{๑๕๑} น ^{๑๕๒} ำ ^{๑๕๓} ค ^{๑๕๔} ล ^{๑๕๕} ิ่ง
อ ^{๑๕๖} ย ^{๑๕๗} ไ ^{๑๕๘} หน ^{๑๕๙} ? ค ^{๑๖๐} ู่ ^{๑๖๑} โ ^{๑๖๒} ม ^{๑๖๓} จ ^{๑๖๔} าย	ไ ^{๑๖๕} ย ^{๑๖๖} ม ^{๑๖๗} ิ ^{๑๖๘} ก ^{๑๖๙} ? ^{๑๗๐}
เหอ! ^{๑๗๑} เอ ^{๑๗๒} !! ^{๑๗๓} ห ^{๑๗๔} ล ^{๑๗๕} ง ^{๑๗๖} ร ^{๑๗๗} ู ^{๑๗๘} บ ^{๑๗๙} ก ^{๑๘๐} ิ่ง	เ ^{๑๘๑} ก ^{๑๘๒} ี ^{๑๘๓} ย ^{๑๘๔} ด ^{๑๘๕} ร ^{๑๘๖} ร ^{๑๘๗} ม! ^{๑๘๘}

อ้อแอ้! แขน็บแล้ว
เร็ว! ช่วย เอาเหล้าทำ
ขมบาล ช่วยแก้บัณู—
เหอ! เฮ้อ!! ต้มเหล้า อ่าง

มลายพันธ์
สอดจ้าง
ซีกลับ
อวดธรรม!

เข้าบ่อน! เป็นบ่อน! กุ้ง
ไปด้ว ฯลฯ ไยมิข่า—
อวายเทพ เพื่อเทพกลับ
เหอ! เฮ้อ!! เห็น บ่อน แก้ว

หน้ทับ ใจตาย
สลัดแล้ว
พเคราะห์ลูก เมื่บเล้า
กว่าธรรม!

เฮฮา! ลาโลกแล้ว
เมื่บ, แม่. น้ำตาหน้า
เพลิตเพลิตน เพล็ดได้เพียง
เหอ! เฮ้อ!! ว่าข่าบ้ำ

กริบเสียง
เนตรหน้า
แก้วิก แก่ฮอด
บอกธรรม!

๑. กลับบพเคราะห์ลูกเมื่บที่อยู่ข้างหลัง ที่ยากจนเคือคร้อน ให้กลับบว่ารวยอยู่เย็นเป็นสุข.

จริงยี่ : ท่านบ๊อบอก	ธรรมกัน
เพราะเหตุ ที่ธรรมนำ	โลกแล้
ห่างทุกข์ สบสุขทัน	ใจอยาก
เป็นสุข ช่งเที่ยงแท้	จุงเห็น!

ธรรม! ธรรม!! ธรรม เท่านั้น	ที่สมาน
โลกนี้ โลกหน้าเข็น	ขังนำ
ใครคบ เสพ ^๑ ธรรมฐาน	คู่ ^๒ พ
ตนสุข เมื่ชลูกข้า	สุขตาม!

โลกนี้ : ธรรมไปให้	ลิมตัว
หูเบิก ตาเบิกขาม	อยากรู้
รัก โกรธ โฉด เกลี่ยค กลัว	ไปเฉียด ใจแล
นั้น เพราะเห็นและสู้	ถูกธรรม

โลกหน้า : ถ้าเชื่อ, ให้	เชื่อเถิด ว่าสุข
ตั้งเหล็ก ดิดแม่มัน	เท่านั้น
จิตเลิศ สุกพเลิศ	โดยเฉพาะ
อิชโลกดี โลกหน้าสบน;	อย่า จา!

๑. คบเสพ เป็นสำนวนบาลี หมายความว่า ประพฤติธรรมเป็นอาจิน.

โลกนี้ แล้วโลกโน้น
ก็ทราบว่ **สังสา-**
ใคร่พ่น จังคิดใจ
รู้ถูก ทุกข์สท่อน

เที่ยวไป ฯลฯ เที่ยวไป
รวัญญ์ ร้อน
ปรมัตถ์
หลุดหลง :

ความอยาก! เป็นเหตุให้
ไม่อยาก ทุกข์ก็ปลง
ความอยาก นั้นมีสาม
อยากได้ **อยากเป็น** **แม้**

เกิดความ ทุกข์น้อย
ปลิดแฉ่
ประเภท
อยากสูญ!

อุปาทาน! เป็นเรื่องให้
ก็ยึด นั้นนั่นทุน
ทุกสิ่ง ไซ่ตน, กราก-
เกิดชอบ เกิดข้ง ชั้น

หลงอยาก^๑ :
ทอก รัน
เขยียด
กรวดทราย!

๑. หมายถึงทิวอุปาทาน ยึดมั่นเพราะทิวฐิ และอวิชอุปาทาน ยึดมั่นเพราะอวิชชา, แล้วเกิดความหลงไหลติดแน่นอยู่ในสิ่งนั้น ๆ ที่ตนรัก เป็นต้น.

กายเนา! โพล่ยึดให้
 หลงรัก ชิ่งชู้ชาย
 รูปเสียง เสาะเปโรปรน
 เบาหนัก ก็เข้าสู่

เป็นตน ชันมา
 รักชู้
 กายเนา!
 เพ้อมัน!!

อารมณ์, ความคิด, ทั้ง
 มิใช่ ตัวตน อัน
 เป็นเท็จ สิ่งเป็นไป
 เขาก็ หลงยึดไว้

ดวงใจ ที่คิด
 ยึดได้
 ตามเหตุ ที่มี
 ว่าตน!

นามรูป,^๑ เขายึดให้
 ผลลัพธ์ คือทุกข์ทน
 เพราะ กวาระ ที่มี
 ใจถูกกด เขียบแปล้

เป็นตัว ชันแล้ว
 หนักแท้
 มุ่นหมก
 สุดปลง.

มีหน้า ลูกเมีย ทั้ง
 ของท่วง พวงตน, พะวง
 เพิ่มท่วง "พวงตน" มอง
 ตนยึด ทั้งพวง, ต้าน

เงินทอง ฯลฯ
 ทุกด้าน
 ใหญ่, ยึด
 ต่อมา

๑. นามรูป คือใจกับกาย ของปวงสัตว์.

อุปาทาน การขีดไว้

เกิดจาก อวิชา

คือความ 'ไม่รู้, หรือ

มันจึง วางมิได้,

เหลื่อมมือ

ครอบให้

รู้ผิด

อุส่าห์ค้น.

อวิชา เป็นเปลือกหุ้ม

“ของเที่ยง” มันปิดกัน

“ของลวง” กลับขชายคาย

ไอ้ โลก! ยิ่งเพียบแปล้

ที่ปลาด

มิดแท้

ดินหมด

สุขไหน?

มัจฉา ทิฏฐิ นั้น

ตกคำ ตกเข้าไป

ยังตก ยังไม่นึก

ตกบ่อทิฏฐิ ผู้-

บ่อลึก

ไม่รู้

ว่าตก

ตก, เพลิน!

กามคุณ คือห้วงน้ำ

เวียนว่าย ไต่หยอกเอ็น

ต่างตัว ต่างคำพูด

เรื่องบก^๑ บ่เคยรู้

ปลา : มนุษย์

อิมชู้

โผว่าย

ว่ามี!

๑. บก คือขณะที่กวางจิกเป็นอิสระจากกามทุกอย่างและทุกทาง.

สัมผัส กำหนดขึ้น
 อารมณ์^๑ พบอินทรีย์
 ทำงาน เทียงตรงหลัก
 แต่โลก หลงว่า "แก้ว"

เช่นนี้ แล้วจักให้
 ทุกข์หนัก เผาจนลาม
 โลกเอ๋ย โลกลูกเปลื้อง
 ไยมิทิ้ง ยอดแก้ว^๒

"เครื่องจักร" ในกาย :
 เข้าแล้ว
 ต่างหาก
 ก้าวม.

เย็นเยือก โคนฤ
 ผากแล้ว
 นนาห่อ
 สกคัมน์?

สะอื้นกัน!

....

แทน ตูซึก
 ตัวสั้น ห้วนไหวงัน
 แต่อุตสำห้ สกค ออก
 รวมอรรถ อันลึกแด้

คันตก ใจแล
 กแกแท้
 ใจนิก
 เล้ามา

-
๑. อารมณ์ คือสิ่งที่เราจะเห็น จะฟัง-คม-สัมผัส-และรู้สึก, อินทรีย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ, เรียกอีกอย่างหนึ่งเป็นคู่กันว่า อายตนะภายนอกภายใน.
๒. ยอดแก้ว ได้แก่แก้วสามดวง : พระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์, ซึ่งเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า แก้วสามดวง หรือเพชรสามเม็ด.

ตู่ข้า หวังว่าผู้
จักอาจ แก้อรรถา—
จึ่งเขียน ส่งมายัง
ใครจัก อาจช่วยชี้;

สดับฟัง (บางผู้)
ชือรรัตน
“พุทธศาสนา”^๑ แด
ช่วยเทอญ!

“สิริวิยาส”

๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๐

๑. “พุทธศาสนา” คือหนังสือพิมพ์พุทธศาสนา ของคณะธรรมทาน ไซยา.

โลกনীติภาษิตบางบท

คุณิ สลลหุคิ โลก
คโต วุฑฒานโมวาโท

คโต จปลชาติโก
ปมาโท พุทธศาสน.

สำลี เมาแมนแท้
คนหลอก กลับเบาโรค
เติกคตอ ยิงเมา, ทุด!
ผู้ประมาท ในธรรม, ษัน—

โลกสมมุติ
กว่านั้น
เมากว่า อิกนา
สุดสิ้นเมาเกิน.

ปาสาณฉตติ ครุกิ
คโต วุฑฒานโมวาโท

คโต เทวานาจิภขณิ
คโต พุทธสส วาจนิ

ฉัตรินิน ว่าหนักแล้ว
คำเทพ ท่านสำแดง
โอวาท พุทธาแรง
ส่วนพระพุทธรหณิ ก้า

ยังระแวง
หนักล้ำ
หนักกว่า
เกียรติน้ำหนักเกิน.

อสขุฌายมลา มนุตา
มลล วัฒนเสส โกสขช

อนุฐานมลา ชรา
ปมาโท รกขโต มลล

สาธยาย ชิงหยุคแล้ว
คนบ่หมั่น เรือนกิม
คราญคร้าน กร้ามลลวิ
มลประมาท จักรอรว

มนต์ทวิ — มลนา
มล กลวิ
วรรณหมั่น
แห่งผู้รักตน.

อิตถินนจ ธนั รูป
ภิกขุณนจ ธนั สล

ปรีสานั วิชชา ธนั
ราชุนนจ ธนั พล

จามรูป เป็นทรัพย์ต้น —
ชาญเวท เป็นทรัพย์สูงค
สลวัตร เป็นทรัพย์จริง
หมูปล เป็นทรัพย์ไท

ทุนหญิง
บุรุษได้
ของภิก — มุนา
ท่านท้าวจอมชน.

ความนึกชั่วขณะ

ต้นขอ!

ลอย ลอย! ผล้อยจากต้น
กระทั่ง ยอดขอ, ข้า
มีเกียรติ คงมีต้น^๑
ไฟเกิด ให้โลกแล้ว

ขอ, บน บนอีก ฯลฯ
ปักเป้า!^๑
จึงชอบ :
ล่อตน!

เหตุนั้น ท่านพรา^๒
ว่าอย่า หลงไหล วน
สรรเสริญ เปรียบเหล่าหวาน
ขมิแต่ รุ^๓รสหวาน

ฉานฉาน
ว่าขบ^๔
แมเล็ก
ถูกพอ!

“สิริയാส”

ผู้ขบถ!

สะดุ้ง ทุกครั้งกราบ
ขบถต่อ “อนันตฐานิก”
ทุกครั้ง กราบเวลา
ก็ขอขบ ถอพระผู้

ปฏิมา :
นี้รู้!
จะหลับก็ดี
“อนันตกาลิก”!

“สิริയാส”

๑. ปักเป้า = คนเมาขอ, ๒. มีเกียรติไว้เป็นโอกาสทำประโยชน์ อย่าเมาเกียรติ

ชุดจอมปลวก

ปฤศนาโคลงทวย

เป็นปัญหาเกี่ยวกับมรรคผลนิพพานโดยตรง, มีอยู่ใน พระไตรปิฎก ส.๑๒ น.๒๘๒
คัดเอามาแต่ตัวปัญหาและแปลเป็นโคลงโดย "ศิริวิยาส"

มี จอมปลวก หนึ่งนั้น	อัจจรรย	(๑. จอมปลวก)
ขามคำ บังหวนควัน	อัดไว้	(๒. กลางคินมิต)
กลางวัน ลูกโพลง ครัน	รุ่งโรจน์ แแรงแด	(๓. กลางวันโพลง)
พราหมณ์ บอกศิษย์ตนให้	ชุดสั้นอย่าเขลา.	(๔. พราหมณ์)
		(๕. ศิษย์)
		(๖. เหล็กมีคม)
เอา เหล็กคม ชุดสั้น	หาไป	(๗. การชุกหา)
บ่เนิ่น นานเท่าใด	พบไม้	(๘. ไม้ล้มสลัก)
เป็น ลูกสลัก. ไย	มาอยู่ นนอ	
ศิษย์บอกอาจารย์ให้	ทราบด้วยจิตฉงน.	
พลาจอาจารย์ กล่าวถ้อย	สาธก	
ว่าพบอะไร ชุงยก	ชนไว้	
แล้วชุดต่อไป ตก	ถึงที สุดแด	
ได้ก้อย่าง บอกให้	เพื่อนรู้ตักัน.	

ศิษย์ทำตามท่าน ด้วย	เคารพ	
ขุดต่อ ไปก็พบ	อึ้งน้อย	(๔. ทัวอึ้ง)
ยกแล้ว ขุดประสบ	ต่อรถ—ยาแล	
มี แพร่ง สองแพร่ง ข้อย	อกอั้นตันเหลือ.	(๑๐. ถนนสองแพร่ง)
ยกแล้ว ขุดต่อ, ได้	ผ้ากรอง เบี่ยงแล	(๑๑. ผ้ากรองเบี่ยง)
ขุดต่อ พบเต้ามอง	นำสะดุ้ง	(๑๒. เต้า)
ต่อมา พบเขียง รอง—	เนอสับ	(๑๓. เขียงรองสับ)
ยกออก ขุดต่อกิ่ง	พบชันเนอ กอง	(๑๔. ชันเนอ)
ยกชันเนอแล้วขุด	ต่อไป	
พบพญานาคใหญ่ ไย	อยู่นั้น	(๑๕. พญานาค)
ทงเสียมจอบ วิ่งไว	บ่หยุด	
บอกท่านอาจารย์ ช	ดูให้มาเห็น	
จึงท่านอาจารย์ ห้าม :	“สุเมธเอ๋ย ^๑	
สุปล่อย พญานาคเฉย	อยู่นั้น	
อย่าไปกระทบ กระทั่งเลย	จนอบ น้อมแล	
นอบน้อม อย่าดอรัน	นะเจ้าเราสอน.”	

....

....

....

ขอเชิญ ท่านชมข้อ	ปฤศนา
เรียงอย่าง ทางท่านขวา	ระบุมไว้
สืบทำอย่าง วางหลั่นมา	จนสุด
ได้แก่อะไร, ได้	โปรดชื้อรรดแถลง.

๑. สุเมธ เป็นชื่อของศิษย์ ผู้นั้น.

คำไขความเรื่องชุดจอมปลวก

(คำตอบโดยเฉพาะมีอยู่ ในบาลี คำไขความเป็นของ "สิริวิยาส")

๑

จอมปลวก นั้นได้แก่

เป็นประมวถ แห่งธรรม, มาย—
สุข, ทุกข์, เหตุ, ผล, ภาย—
นำชุต คือนำกัน

ร่างกาย

มากล้น

ในเพียบ พร้อมแล

คิดให้ถนัดเห็น.

๒

ขามคำ ควนอัครกฐัม

คือ วิทก วิจารณ จัก

“พรงัน จักบริบรัต

กายผาก กังวลแปล

กลัซซัค

หนักแท้ :

ประกอบกิจ อะไรพ่อ?”

ปลิกได้ฤาไหว.

๓

กลางวัน โทลงลุกขึ้น

คือ ต่างคน ต่างไป

กอบปรกจิ ต่างๆ ใน

บ่ หยุค บ่ หย่อนเต็น

เป็นไฟ

ขะม๊กเขม้น

หน้าที่

ทักได้ตักเอา.

๔

พราหมณ์, เปรียบด้วยพระผู้	พุทธองค์
สอนสั่ง สาวก จง	เขี่ยกัน
หาธรรม เครื่องปลดปล่อย	จากทุกข์
กว่าจิต จักมอง พัน	พบแผ้วพูนสถานดี

๕

สุเมธ ศิษย์ ไต่แก้	สาวก
ผู้ซึ่ง พากเพียร ยก	จิตพัน—
จากโสมสงสาร ตก	ลึกอยู่
มีหน้า ^๑ ที่ คัดกัน	เรียกผู้เสขสงฆ์, ^๒

๖

เหล็กคม ควรเทียบด้วย	ปัญญา
เจาะสกัด แท่งทิวผา	ผ่านได้
เป็นทั้งเครื่องมือ, อา—	วูรก็ ไต่ได้
รู้เก็บ รู้ใช้ให้—	เหมาะแล้วลูประสงค์

๗

การขุด นั้นได้แก้	วิริยา— รั้งเอย
หมั่นสดับ หมั่นศึกษา	หมั่นเพน
หมั่นประพฤติ หมั่นพิจารณา	ถ้วนทบ ละเอียคเที่ยว
ไม่หวั่น ไม่ตื่นเต้น	แต่ต้องมัจฉิม.

๑. ต้องการเอกก็เขียน นำ.

๒. เสขะ คือผู้ที่ยังต้องศึกษาเพื่อให้ลู่รหัด.

๘

<p>ล้มสลัก นั้นเทียบด้วย สลักจิต ทิตตริงตรา อยู่ใน เหล่าโลกียา— บรรพต ตรึงโลก แม่</p>	<p>อวิชา แน่นแท้ รมณ์ซับ ซาบเอย คุกน้อๆไทว.</p>
---	--

๙

<p>ตัวอึ่ง ถูกเกาะเข้า ยิงยั่ว ยิงพองตัว ยอมตาย ไปยอมกลัว เปรียบตั้งความโกรธ, ฐู—</p>	<p>ขุนมัว เบ่งสู้ ทาหลับ ฐูแล สึกแล้วสลตแรง.</p>
---	---

๑๐

<p>ทางสอง แพร่ง ไต่แก้ ยึดโลกหรือธรรม ยัง— บวชหรือ อยู่เรือน? พะวัง รับ, บัด, หรือ หนี ฐู?</p>	<p>ความล้ง เลแล ไปรู้ พะว่าวุ่น ใจเอย อีเหลื่อลั่นเลยเหลว.</p>
--	---

๑๑

<p>ผ้ากรองแบ้ง เปรียบด้วย คือเครื่อง กั้นจิต จร รัก, โกรธ, ่งวุงุ่น, รอน ฟุ้งซ่าน, สงสัย, ฐู</p>	<p>นิวรรณ จาก “ฐู” ราญจิต อบกล้วมัวเสมอ.</p>
--	---

๑๒

เต้า คือ ความยืดยิ้น^๑
คือ รูป เวทนา สัญญา
สังขาร วิญญาณ อัน
เต็มหนัก ท่วมเต็มคล้าย

เบญจจันทร์
สืบไว้
สัจยัค
เต้าแท้แลชั้น...

๑๓

เขียงรองสับเนื้อ เปรียบ
รัก โศก เกลียด กลัว หมุน
จิตสัตว์ จักเป็นจุน
เหตุเหยื่อ ยวนยั่วเข้า

กามคุณ ห้าแล
มั่วเกล้า
ยับแหลก แล้วพิ
หุคยั้งยอมเ็น.

๑๔

ขันเนอ นั้นได้แก่
เรียกนันทิราศ นำ
รูป เสียง กลิ่น รส สัม—
หลงคิด กระทั่งเข้า

ความกำ หนัดนอ
สัตว์เกล้า—
ผัสส์ล็ก เหลือแล
เขตเมือมฤคยู.

๑๕

พญานาค คือท่านผู้
เพราะเหตุ ท่านหมคอา—
จึงเป็น ยอดสัตว์นา—
ประหนึ่ง เพชรน้ำแก้ว

ชีณา สพแล
สวะแล้ว
นาเหล่า
กระทบไท้ไฉนควร.

๑. เมื่อต้องการโท เขียนหมั้น.

ดูซ้ำ ขยายอรรถข้อ
๑๕ อย่าง ทางบ้านขวา
เพื่อผู้ เปรื่องปรีชา
หากนึก. จึ่งนึกคล้าย

ปฤศนา
ระบู้ไว้
ฟังเล่น หลากแล
เด็กเพ้อละเมอฝัน.

‘สิริวิยาส’

๓ มี.ค. ๘๑

เนื้อหาบึง

ปฤศนาโคลงทนาย

เป็นปัญหาเกี่ยวกับความหลงและความฉลาดของหมู่สัตว์, ในพระไตรปิฎก ส. ๑๒ น. ๒๓๘
ตัดเอามาแต่ปัญหา และแปลเป็นโคลงโดย "สิริวิลาส"

มี บึงใหญ่ หนึ่งนั้น	อัครรย์	๑. บึงใหญ่?
เป็นที่ เนอพากัน	ตมหน้า	๒. ผู้งเนื้อที่ตมหน้า?
มี บุรุษ หนึ่ง อาธรรม์	กิดฆ่า เนอแล	๓. บุรุษผู้กิดฆ่า?
โดย บัดทางปลอด, ช้า	สกิดให้เนอเห.	๔. บัดทางปลอด?
เขา เปิดทางร้าย ให้	เนอหวน ลงแล	๕. เปิดทางร้าย?
เนอหนุ่ม จัดไว้ชวน	แม่เนอ	๖. เนอล่อทัวผู้?
นางเนอ จัดไว้ชวน	เนอหนุ่ม	๗. เนอล่อทัวเมีย?
เขามา ห่อนกุลเกอ	เกอบสนฝูงสมัน.	๘. เนอวอควาย?
เกิดมี บุรุษผู้	หวังดี	๙. บุรุษผู้เมตตา?
หวังสวัสดิ บัดทางกล	จิตเกอ	๑๐. บัดทางร้าย?
เปิดทาง ปลอด ไพร	แก้สัตว์	๑๑. เปิดทางปลอด?
เนอชง หลอก ล่อเนอ	ขจิตสันห่อนเห็น	๑๒. กำจิกเนอล่อหมค?

บัตตล ฝุงเนอปลอด
เพ็ญสวัสดี พอกพุนการ
กระทั่ง ลูกเหลนหลาน
กิดเกิด! ปฤศนาเกอ

ถัยพาน
สืบเชอ
มสุข.
แก้งคตธรรม.

๑๓. ฝุงเนอเป็นสุข?

ขอเชิญ ท่านขบข้อ
เรียงอย่าง ทางค้ำขวา
สืบสามอย่าง วางหลันมา
ได้แก่อะไร? ได้-

ปฤศนา
ระบุไว้
จนสุด
โปรดซื้อรถแดง.
สืบสามอย่างเหล่านี้
ได้แก่อะไรเอ่ย?

คำไขความเรื่อง “เนื้อหน้าบึง”

(คำตอบโดยเฉพา มีอยู่ในบาลี, คำไขความเป็นของ “สิริวิยาส”)

๑

บึงใหญ่ นั้นได้แก่

ที่ซึ่ง ทุกสัตว์หม่น
คุดคิม หมกจมรูน
คุดคัง ผูปลาท้อง

กามคุณ ห้าแล
จิตจ้อง
แรงมาก
ติดน้ำธรรมดา.

๒

เนื้อผู้ ลงคิมน้ำ

ความใคร่ ในกามรุต
กัณหะ ระหายสุด
เวียนวัง ลงสู่ทำ

คือมนุษย์
รุกหน้า
ถอนใต้
คิมได้ คิมเอา.

๓

บุรุษผู้มั่งร่ำ

คือสภาพ แห่งความพาด
คุณธรรม ที่สุทธานันท์
รังแต่ จะคอยง้าง

เรียกมาร
พวกล้าง—
สว่างจิต
เงื่อนให้หาอบาย.

๑. ถ้าต้องการโท เขียนถ้า.

๔

ปิดทางปลอด เปรียบด้วย	กลบทาง ชอบแล
เห็นชอบ, ทริชอบ, ฯลฯ วาง	จิตแผ้ว ^๑
อันเรียกว่า อัญญา—	คิกมรรค
ทางตั้ง สู่เมืองแก้ว	เกียรติกิจอง อ ม ต เมือง.

๕

เปิดทางร้าย เปรียบด้วย	เผยทาง ผิดแล
เห็นผิด, ทริผิด, ฯลฯ วาง	จิตเศร้า
เรียกว่า อนัญญา—	คิกมรรค
ทางตั้ง สู่คอกเล้า	มีคคือคือออบาย.

๖

เนื้อนุ่ม มีไว้ล่อ	เนื้อนาง
ได้แก่ ความรัก ปาง	บอกใบ้ ^๒
อำนาจ ความเพลิน วาง	จิตผิด เสมอแล
ยิ่งรัก ก็ยิ่งไซ้	แต่ยิ่งเพลินเหลือ.

๗

นางเนื้อ ล่อ เนื้อนุ่ม	คิดนาง
ได้แก่ อวิชชา วาง	ท่อนไม้
ทั้งท่อน ที่ตา ปาง	ป้องเฟ่ง ^๓
ท่อนนี้ก ว่าสิ่งร้าย	ท่อนรู้เขยหรือ?

๑. จิตแผ้ว : สัมมาสมาธิ.

๒. ความรักอย่างบอกใบ้ ไม่ดื่มหลิมคาอาปาก.

๓. เมื่อเฟ่งแต่ละได้ ย่อมไม่มองเห็นภัย แม้ที่เป็นอันตรายต่อชีวิต.

๘

เนื่อวอดวาย	เปรียบด้วย	โลกงง งามแล
หลงรัก หลงไหล หลง—		ละโมภม้วย
เวียนว้าย ในวิภูตง—		สารจักร
แห่งเกิด แห่งตายด้วย		จิตได้ไหลหลง.

๙

เกิดมี บรูษรุ	หวังดี
คือพระ ศากยมุนี	พุทธเจ้า
ทอดองค์ ไถ่ถอนชี—	วิตสัตัว
ก่อนแต่ จะเสด็จเข้า	เขตข้างวิสังขาร.

๑๐

ปิดทางร้าย	เปรียบด้วย	ซึ้งคิด
คือมิจจาจริต ทิฏ—		ฐิร้าย
ให้หมุ่ สัตว์พินิจ		เห็นโทษ เองแล
รู้รักตัว รุ้ย้าย		ออกข้างทางเกษม.

๑๑

เปิดทางสวัสดิ์	เปรียบได้	แก่ทาง ถูกแล
สุจริต ทิฏฐิวาง		ชอบไว้
ไม่ตั้ง ไม่หย่อน ปาง		ครองชีพ
ยิ่งสุข ยิ่งรุ้ย้าย		ย่างเข้าเขตญาณ.

๑๒

กำจัด ^๕ เนื้อ ^๕ ล่อ ^๕ สิ้น	ทรงหมาย
บุบผชาติ ^๑ แห่งมารสลาย	แหลกแล้ง
“กะลาครอบ” ^๒ แห่งโลกกระจาย	จางออก
จักขุ สัตว์แจ่มแจ้ง	เลือกได้ฝ่ายสูง.

๑๓

ฝูงเนื้อ ^๕ เป็นสุข ^๕ สิ้น	ภักขัย
หมดโลก หมดหลงไหล	หมดร้อน
สามารถ อยู่เหนือวิสัย	อามิษ ^๓ โลกแล
สละหลุด หยุตถูกก่อน	คือเข้ากรงตาย

คุชั ขยายอรรถข้อ	ปุตศนา
๑๓ อย่าง ทางค้ำเขว	ระบุนไว้
เพื่อผู้ เบื้องปรีชา	นั่งเล่น หลากแล
ทวนึก จุ่งนึกกล้า	เต็กเพื่อละเมอฝัน.

“สิริวิยาส”

๑๖ กรกฎาคม ๒๕๒

๑. ในหลักธรรม เรียกคอกไม้แห่งมาร ย่อมหมายถึง รูป เสียง กลิ่น รส และสัมผัสประเภทที่ชวนใจ. แหลกแล้ง หมายถึงถูกเหยียบย่ำหมด และหยุตตกลงในดวงใจอีกต่อไป.

๒. กะลาครอบ - อวิชชา, สัตว์ถูกรอบไว้ ไต่กะลา จึงบอกอยู่เอง.

๓. อามิษ - เหยื่อ.

คาถาธรรมบทคำโคลง

ประพันธ์โดย “สิริवास”

๑

มโนปุพฺพชฺฌมา ชมฺมา	มโนเสฏฺฐา มโนมยา
มนสา เจ ปทฺฐฐเณ	ภาสติ วา กโรติ วา
ตโต นี ทฺถุชฌเนวติ	จกัถว วหโต ปทํ ฯ

สิ่งทั้งปวงมีใจเป็นผู้นำให้ทำ มีใจเป็นหัวหน้าบังคับ มีใจเป็นผู้สร้างขึ้น ถ้าคนเรามีใจชั่ว จะพูดก็ตาม จะทำก็ตาม เพราะฉะนั้นเป็นเหตุ ความทุกข์จึงเกิดขึ้นตามเขาเหมือนล้อตามเท้าวัว ที่ลากเกี่ยวไป.

สรรพสิ่ง มีจิตแล้	จงนำ
จิตประเสริฐ จิตกระทำ	เกิดได้
ผู้ใด หากจิตระยำ	แล้วกล่าว ทำฤ
ดุจล้อ เบียดล้อไ้	แต่นั้นทุกข์ตาม.

๒

มโนปุพฺพพฺพคฺมา ธมฺมา
มนสา เจ ปสนฺนเนน
คโต นํ สุขมเนวติ

มโนเสฏฺฐฐา มโนมยา
ภาสติ วา กโรติ วา
ฉายาว อนุปายินี ฯ

สิ่งทั้งปวงมีใจเป็นผู้ทำให้ทำ มีใจเป็นหัวหน้าบังคับ มีใจเป็นผู้สร้างขึ้น. ถ้าคนเรามีใจดี จะพูดก็ตามจะทำก็ตาม เพราะฉะนั้นเป็นเหตุ ความสุขจักติดตามเราเสมือนเงาตามคน.

สรรพสิ่ง มีจิตแล้ว
จิตประเสริฐ จิตกระทำ
ผู้ใด หากจิตอำ—
ดุจเงา ติดตนใกล้

จูงนำ
เกิดได้
ไพเราะแล้ว ทำฤ
แต่นั้นสุขตาม.

๓

อกุโกลฺลิตฺติ มํ อวชิ มํ
เย จ ตํ อุปนยฺหนติ

อชินิ มํ อหาสี เม
เวรี เตสํ น สมฺมตฺติ ฯ

“มันได้ค่าเรา มันได้ศีเรา มันได้ชนะเรา มันได้ลักของๆเราไป”—พวกใดเข้าไปผูกเจ็บไว้
ในใจทั้งนี้ ความจงล้างจงผลาญของพวกนั้น ไม่อาจสงบลงได้เลย.

“มันดี มันค่า ทั้ง
มันลอบ นำทรัพย์โดย
พวกใด ครุ่นเคียดทวิ
เวรแห่ง พวกนั้นสิ้น

มันมี ชัยแล
ปลอกปลิ้น—
จิตผูก ฉะนั้นขอ
สงบใจน.

๔

อกุโกลณี มี อวธิ มี	อชนี มี อหาลี เม
เย จ คี นุปนยุนติ	เวรี เตสุปสมุมติ ฯ

“มันได้ค่าเรา มันได้คิเรา มันได้ชนะเรา มันได้ลักของๆเราไป” - พวกใดไม่เข้าไปผูกเจ็บ
ไว้ในใจดังนี้ ความจงล้างของผลาญของพวกนั้นย่อมสงบได้.

“มันตี มันค่าทั้ง	มันมี ชัยแล
มันลอบ นำทรัพย์โดย	ปลอกปลิ้น”-
พวกใด ไปผูกกลี	โทษจิต ละนั้นอ
เวรแห่ง พวกนั้นสิ้น	สงบลง.

๕

น หิ เวเรน เวนา	สมมุนต์ธ กุทาน์
อเวเรน จ สมมุนติ	เอส ฐโม สนนตโน ฯ

ในโลกนี้ ตั้งแต่ไหนแต่ไรมา เวรทั้งหลายย่อมไม่ระงับได้ด้วยเวรเลย, แต่ว่ามันย่อมระงับ
ไปได้ด้วยความไม่จองเวร, กติกรรมนี้เป็นของเก่าไม่รู้จักตาย.

เวรใด ในโลกนี้	นานา เวนา
ห่อนสงบ เพราะผูกเวร	ชัคเขอ
หากสงบ ก็เพราะสา-	มารตสละ เวนอ
ธรรมนี้ มีสืบเชื้อ	แต่บรรพ์.

๖

ปเร จ น วิชานนฺติ
 เย จ ตตฺถ วิชานนฺติ

มยเมตฺถ ยมาม เส
 ตโต สมมฺนฺติ เมธกาฯ

พวกนั้นไม่หยิ่งรู้ดีกว่า "พวกเราจะพากันจับหายก็เพราะเรื่องทะเลาะกันนี่เอง."
 ส่วนพวกใดหยิ่งรู้ความซนนี้ การวิวาทย่อมระงับไป เพราะอาศัยชนพวกนั้น.

พวกอัน ดันคาดแท้
 ห่อนทราบ ว่าจักวาย
 พวกใด หากปรีชา
 ข้อพิพาท พึงพวกนี้

เปล่านา
 เพราะอัน
 รู้ลึก
 หลบไป.

๗

สุกานุปสฺสึ วิหฺรณฺติ
 โภชนมฺหิ อมตฺตณฺณํ
 ตํ เว ปสฺหคํ มาโร

อินฺทริเยสุ อสํวตฺติ
 กุสํตํ หีนวิริยํ
 วาโต รุกฺขํว พุพฺพลํฯ

ผู้ซึ่งทิดใจคู่กับความหลงโหลวว่างมอยู่เสมอ ไม่สำรวจอินทรีย์เสียเลย ไม่รู้
 ประมาณในการบริโภคเกินจากรัน ไร้วิริยภาพ. - มารยอมย้ายเข้าแหลกกลาญ เหมือนลมพาย
 ย้ายต้นไม้อ่อนแอหักยับเยิน ฉะนั้น

มารมุง ย้ายผู้
 ปล่อยจิต, เสพตะกลาม
 แสนเกยจ, เกลี่ยคการตาม
 มารจตุ เจก ลมรัง

หลงงาม
 ไปยัง
 กอปกิจ
 รุกข์ล้มล้มโคกรม.

ฉ

อสุภานุปลสั วิทรนคั
โกชนมหิ จ มตตลณั
คั เว นปฺสทหิ มาโร

อินทริเยสุ สุตฺต
สทฺธิ อารทฺธวิริยั
วาโต เสถว ปพฺพคัฯ

ผู้ซึ่งไม่ติดใจด้วยความหลงใหลว่างาม มีความสำรวมเป็นอย่างดีในอินทรีย์ทั้งหลาย รู้ประมาณในการบริโภค มีสติธา ปรากรเพียร, -มารยอมย่ำยีเขาไม่ได้ กุศลไม่อาจย่ำยีภูเขาศิลาแห่งทิบ ฉะนั้น.

มารห่อน ยี่ฆ่าผู้
กุมจิต, เสพด้วยความ
เชื่องคูก, ปลุกเพียรตาม
มารหลัก เช่นผาตั้ง

ถ่มงาม
หยั่งรัง
กอปรกิจ
ทิบแท้ลมระอา.

ช

อนิกุกสาโว กาสาวั
อเปโต ทมสจฺเจน

โย วตฺถิ ปริทฺhesสติ
น โส กาสาวมรทฺธิฯ

เขาอยากจะนุ่งห่มผ้ากาสาวพัศตร์ แต่เขายังมีกิเลสเครื่องยึดมจิตแน่นคั่งน้ำฝาคปรวคจากการบังคับตัวเองและตัจจะ, เขาคู่นั้นยังไม่มีคาควรกการนุ่งผ้ากาสาวพัศตร์.

กิเลส เปรียบคั่งน้ำ ฝาดยา
จับจิต ผู้ใดยัง ห่อนรู้
ทมจิต ปราศ, ทังวา— จาสัตย์
จักทรง กสาวพัศตร์ ฮือ ใ้กวร.

๑๐

โย จ วนตกสาวสุส
อุเปโต ทมสจฺเจน

สีเลสฺ สุสมาหิโต
ส เว กาสาวมรหติฯ

ผู้ใดกล่าวอกกิลสเครื่องย้อมจิตคุณน้ำฝาดออกเสียได้ ทั้งมันอยู่ด้วยดีในสีตทั้งหลาย ประกอบด้วยการบังคับตนเองและสัจจะ ผู้นั้นแหละควรแก่การนุ่งผ้ากาสาวพัสตร์.

กิลส เปรียบดั่งน้ำ	ฝาดยา
สำรอก เกลื่อนกลายคั้น	ออกแล้ว
สลมมัน มีสัจยา	ทมจิต
จักสอด กสาวพัสตร์แล้ว	ย่อมควร.

๑๑

อสาเร สารมตโน
เต สาริ นาริศจฺฉนฺติ

สาเร จาสารทสฺสิน
มิจฺฉาสงกปฺปโกจฺราฯ

พวกใดไปเห็นสิ่งไม่มีสาระว่ามีสาระ และกลับเห็นสิ่งมีสาระว่าไม่มีสาระ, ชนพวกนั้นจะไม่ประสพสิ่งอันมีสาระ มีแต่ความใฝ่ฝันคิดเสมอไปโดยทำเดี๋ยว.

ไร้สาระ เห็นว่าแก้ว	แก่นสาร
มีแก่นสาระ กลับ	ว่าบ้า
พวกนี้ ห่อนพบพาน	สาระสิ่ง หน้อยเลข
มีแต่ จักไขว่คว้า	คว้าเหลว.

๑๒

สารณฺจ สารโศ ฌตฺวา อสารณฺจ อสารโศ
เต สารี อธิคฺจนฺติ สมนฺมาสงฺกปฺปโศจรา ฯ

พวกใดรู้จักสิ่งที่มีสาระ โดยความเป็นสิ่งมีสาระ รู้จักสิ่งไม่มีสาระ โดยความเป็น
สิ่งไม่มีสาระ พวกนั้นย่อมได้ประสบสิ่งอันเป็นสาระ มีความไฝ่ฝันถูกตรงเสมอไปโดยส่วนเดียว.

รู้สาระ รู้ว่าไร	แก่นสาร
มีแก่นสาระ รู้	ว่าแก้ว
พวกนี้ ต้องพบพาน	สาระสิ่ง แน่เทียว
ฝันใฝ่ ไปก็เลื่อนแคล้ว	กลาดผล.

๑๓

ยถา อคาริ ทุจฺจนฺนํ วุญฺฐิ สมนฺตวิชฺฌติ
เอวํ อภาวิตํ จิตฺตํ ราโศ สมนฺตวิชฺฌติ ฯ

เปรียบเทียบเหมือนเรือนที่มุงไม้ดี ฝนย่อมรั่วรดฉนั้นโต จิตที่เจ้าของไม่ได้อบรมให้ดี
ราก็ย่อมรั่วรดเหมือนกัน ฉะนั้น.

หลังคา มุงชั้วแล้ว	ฉิบหาย
ฝนย่อมรั่ว รดพรู	สุขัน
เสมือนจิต อันหยาบคาย	การบ่ม
ราก็ จักรั่วน	รวสุม.

๑๔

ยดา อการ์ สุธณัน
เอวี สุภาวดี จิตต์

วุฒิน สมติวิษณติ
ราโค น สมติวิษณติ ฯ

เปรียบเหมือนเรือนที่มุงอย่างดี ฝนย่อมร่วรดไม่ได้ฉันท, จิตที่เจ้าของอบรมเป็นอย่างดีแล้ว
ราคะย่อมร่วรดไม่ได้เหมือนกัน ฉะนั้น.

หลังคา มุงสนิทแล้ว
ฝนมิอาจ รดเอา
เหมือนจิต ที่แยกกาย
ราคะ ฤร่า^ขจริน

สบาย
และชน^ข
การบ่ม
ร่ว^ขสม.

๑๕

อิธ โสจติ เปจ โสจติ
โส โสจติ โส วิหณญติ

ปาปการี อุกยตุต โสจต
ทิสฺวา กมมกิลิฏฺฐมตุตโน ฯ

เขาโสกลในโลกนี้ ละโลกนี้ไปแล้วก็ยังโสกล คนทำชั่วย่อมโสกลในโลกทั้งสอง,
เขาเศร้าโสกล เขาเดือดร้อน เพราะเห็นกรรมอันแปลกไปของตนเอง.

เป็นโสกล ตายแล้วโสกล
ชนชั่ว มั่วโสกล รุม
สุขโสกล เดือดร้อนเฝ้า
เพราะพบ แต่ของเพื่อน

สุขเฝ้า
หอนเข็มน^ข
ทุกโลก
เปราะตะตน.

๑๖

อิธ โมทธิ เปจจ โมทธิ	กตปุณฺญ อุภยตฺถ โมทธิ
โส โมทธิ โส ปโมทธิ	ทิสฺวา กมฺมวิสุทฺธิมตฺตโน.

เขาเจริญอยู่ในโลกนี้ ละโลกนี้ไปแล้วก็ยังเจริญ,
เขาเจริญ เขาปราโมท ก็เพราะพบเห็นแต่กรรมอันบริสุทธิ์ของตนเอง.

โลกนี้ เจริญขึ้น	เหลือหลาย
ไปสู่ ปรโลก ยัง	ยิ่งแจ้ว
บุญบ่ม เบิกบานสบาย	ทุกโลก
เพราะพบ แต่สิ่งแล้ว	ผ่องธรรม.

๑๗

อิธ ตปฺปติ เปจจ ตปฺปติ	ปาปการี อุภยตฺถ ตปฺปติ
ปาป เม กตฺตติ ตปฺปติ	ภิชฺชโย ตปฺปติ ทุกฺคตฺติ คโต.

เขาร้อนแร่วอยู่ในโลกนี้ ละโลกนี้ไปแล้วก็ยังร้อนเรา, ชาตินี้เดือดร้อนอยู่ด้วยความร้อนใจ
ว่า “เราทำได้ทำปไว้”, ครั้นไปสู่ทุกคติแล้ว ยังเดือดร้อนไปกว่านั้นอีก.

เป็นร้อน ตายยิ่งร้อน	ใจหาย
สองโลก โสกร้อนไป	เดือดเจ้า
ร้อนอยู่ ว่า “บาปหลาย	กูประกอบ”
สู้รกร แล้วยิ่งเศร้า	โสกแสน.

๑๘

อิธ นนทติ เปจจ นนทติ	กตปุณฺณิ อุกยตถ นนทติ
ปุณฺณิ เม กตนฺติ นนทติ	ภิชฺชโย นนทติ สุกฺติ กโธ.

เขาเพลินใจในโลกรนี้ ตะโลกรนี้ไปแล้วก็ยังเพลินใจ. ซาคินเพลินใจอยู่ด้วยความดีใจว่า
“เราได้ทำบุญไว้.” ครั้นไปสู่สุคติแล้ว ยังเพลินใจยิ่งไปกว่านั้นอีก.

เพลินธรรม ตายแล้วยิ่ง	เพลินขยาย
สองโลก กนมีบุญ	สนุกสิ้น
เพลินอยู่ว่า “บุญหลาย	กูประกอบ”
สุคติ แล้วยิ่งพัน	สุดเพลิน.

๑๙

พหุมาปี เจ สหิตฺ ภาสมานิ	น ตกฺกโร โหติ นโร ปมตฺโต
โคโปว กาวิ ฅณฺญํ ปเรสํ	น ภากวา สามณฺญสฺส โหติ.

แม้เราจะพูดคำที่เป็นธรรมมีประโยชน์ได้มาก ๆ แต่เป็นคนมัวเมาไม่ประพฤติตามนั้น. เขาก็ไม่
มีส่วนที่มรสของความเป็นสมณะ เช่นเดียวกับคนเลี้ยงโคของคนอื่น (ซึ่งไม่มีส่วนจะได้ดื่ม
โอชารสอันเกิดจากโคที่เขาเลี้ยงนั้น) ฉะนั้น.

กุยธรรม ใดเพราะพร้อม	เหลือหลาย
แต่กลับ ประมาทการ—	ประพฤติไว้
ร้อจัก ได้ดมคาย	ธรรมรส
เช่นเด็กเลี้ยงโค ไร่	ดื่มนม.

๒๐

อปฺปมฺปิ เจ สหิตํ ภาสमानิ	ชมฺมสฺส โหติ อนุชมฺมจารี
วาคญฺ จ โทสญฺจ ปฺหาย โมหํ	สมฺมปฺปชาโน สุวิมุตฺตจิตฺโต
อนฺุปาทียานิ อิท วา หุริ วา	ส ภากวา สามณฺณสฺส โหติ.

แม้เขาจะพูดคำที่เป็นธรรมมีประโยชน์ ได้แต่เพียงเล็กน้อย แต่เขาประพฤติตามธรรมนั้นได้
ละวาระ โทสะ โมหะได้ รอบรู้ มีจิตหลุดพ้นแล้ว ไม่มีคัมมันตะอะไรในโลกนี้ หรือโลกไหน.

เขานั้นแหละมีส่วนที่มรตแห่งความเป็นสมณะ.

กุชฺชธรรม ได้เล็กน้อย	แต่ประพฤติ
รอนกิลส จิตฺเตน	รอบรู้
จิตฺตลลิต เพราะไม่ยึด	สักสิ่ง
เขานั่นแหละ ก็อยู่	ดีมธรรม.

๒๑

อปฺปมาโท อมคํ ปทํ	ปฺมาโท มจฺจุโน ปทํ
อปฺปมตฺตนา น มียนฺติ	เย ปมตฺตนา ยถา มตฺตา.

ไม่ประมาท เป็นทางไปสู่ความไม่ตาย, ประมาท เป็นทางของความตาย. พวกที่
ไม่ประมาท ไม่มีวันตาย, พวกที่ประมาท ก็คือตายอยู่แล้ว.

ไม่ประมาท ทางตั้งแท้	ไปนิพพาน
ประมาท คือทางตาย	เร่งขี้,
ไม่ประมาท ไม่มีการ	ตายดอก
พวกประมาท ตายตั้ง	แต่เป็น.

๒๒

อุฏฐานวโต สติมโต
สญฺญตสฺส จ ฌมฺมชฺวีโน

สุจิกมฺมสฺส นิสฺมมการิโน
อปฺปมตฺตสฺส ยโส ภิวฑฺฒติ.

สำหรับผู้ที่มีความพากเพียร มีสติ มีภาระงานสะอาด ใคร่กรวดญก่อนแล้วจึงทำเสมอ สำรวมดี
เป็นอยู่ตามคลองธรรม ไม่ประมาท ยศยอมเจริญแก่เขาทุกเมื่อ.

มีเพียร มีสติทั้ง
คิดก่อนทำ สำรวม
ครองตน ไม่ประมาท
ยศใหญ่ จักช้องชาน

กรรมสะอาด
ทุกด้าน
รู้หนีจ
สู่ตน.

๒๓

อุฏฐานนปฺปมาเทน
ทึปํ กยิราถ เมธาวิ

สญฺญเมน ทเมน จ
ยํ โอโฆ นากิกรฺติ.

ปราชญ์สร้างเกาะที่น้ำท่วมไม่ถึงได้ ด้วยความเพียร ความไม่ประมาท ความสำรวมตน
และความบังคับตน.

วิริยะ อ้ประมาท ทั้ง ความสำ— รวมแล
ความข่ม บังคับตน สัน
พึงเป็น เครื่องมือทำ หมู่เกาะ
น้ำจัก ไม่บดบ ระบาดถึง.

๒๔

ปมาทมนุญฺญชนฺติ
 อปฺปมาทญจ เมธาวิ

พาลา ทุมฺเมธิโน ชนา
 ธนํ เสฏฺฐิวั รกฺขติ.

พวกคนเขลาปัญญาทราม รังแต่จะประกอบความประมาทอยู่เสมอ. ส่วนนักปราชญ์ระมัดระวัง
 ในความไม่ประมาท เหมือนมนุษย์รักษาทรัพย์อันประเสริฐ ก็ปานกัน.

รังแต่ ประมาทรัน
 คือพวก ผู้พาลเขลา
 พวกผู้ ปัญญาเรื่อง
 คุดั่ง รักทรัพย์สร้อย

เนื่องเนื่อง
 จลดน้อย
 รักไม้ ประมาทแล
 ประเสริฐสาร.

๒๕

มา ปมาทมนุญฺญชน
 อปฺปมคฺโต หิ ฉายนฺโต

มา กามรติสนฺตวิ
 ปปฺโปติ วิปลํ สุขํ.

อย่ามัวประกอบตนในความประมาทเลย, อย่ามัวเมาติดชมในความกำหนดทิศทางเลย.
 เพราะเมื่อไม่ประมาท สงบจิตอยู่ได้ ย่อมจะสุขถึงสุขอันสูงกว่า.

อย่ามัว ลุ่มหลงให้
 เลิกมัว มัวจวมกาม
 เพียรเพ่ง ไปในฉาน
 จิตสุข จักเคลื่อนเข้า

เนิ่นนาน
 รติเร้า
 หน้อยเถิด
 เขตสูง.

๒๖

ปรมาที อปฺปรมาเทน
 ปรณฺวาปาสาทมารุชฺช
 ปพฺพตฺถุโจว ภูมฺมฏฺเจ

ยทา นฺทุติ ปรณฺฑิตโต
 อโสโก โสกีนี ปชํ
 ธีโร พาเล อเวกฺขติ.

ยามใด คนฉลาดละความประมาทเสียได้ด้วยความไม่ประมาท ยามนั้นชื่อว่าขึ้นสู่ยอดปราสาท
 แห่งปัญญา เป็นคนไม่โศก มองลงมาเห็นหมู่คนเขลาที่กำลังโศก กุศลทั้งคนอื่นบนยอดเขา
 มองลงมาที่พื้นดิน ฉะนั้น.

ยามใด ละประมาทด้วย	ไม่หลง
กือนั้น ขึ้นปราสาท	โศกแล้ง
เห็นชัด หมู่คนคง	จมปลัก
ตั้งอยู่ ยอดเขาแล้ง	มองดิน.

๒๗

อปฺปมตฺโต ปมตฺเตสุ
 อพฺลสฺสํว สีสฺสโส

สุตฺเตสุ พหุชาโคร
 หิตฺวา ยาติ สุเมธโส.

เมื่อคนอื่นพากันประมาท เขาไม่ประมาท. เมื่อคนอื่นพากันหลับ เขาคืนอยู่อย่างแจ่มใส.
 เขานั้นแหละมีปัญญานัก จักขึ้นหน้าพวกคนเขลาเลยไปลิบ เหมือนม้าแข่งฝีเท้าเร็ว วิ่งขึ้นหน้า
 ม้าจะจอก ฉะนั้น.

โลกเมา เมาเถิด, ไม่	ขอมเมา
โลกหลับ หลับเถอะตน	ตื่นแท้
ขอไปก่อน ก้าวเอา	ห่างลิบ
ม้าวิ่ง ทั้งม้าแปล้	เปรียบปาน.

๒๘

อุปมาเทน มขวา
อุปมาที ปัสสันติ

เทวานํ เสฏฺฐิตํ คโต
ปมาโท ครหิตो สทา.

ท้าวหมัขวานอาศัยความไม่ประมาท จึงขึ้นสู่ฐานะเป็นจอมเทพในสรวงสวรรค์, ฉะนั้น ผู้รู้จึงพากันสรรเสริญความไม่ประมาท, และติเตียนความประมาทกันทุกเมื่อ.

อินทร์ท่าน เทอดท่านด้วย อ้ประมาท ธรรมแด
จึงจู้ ขนเป็นจอม เทพถ้วน
เป็นธรรม ที่ปวงปราชญ์ เปรมยก
ตรงข้าม ความประมาท ถ้วน ท่านฉิน.

๒๙

อุปปมาทรโต ภิกขุ
สญฺโฆชนํ อณฺุ ฤถิ

ปมาเท ภยทสฺสึ วา
ทหิ อคฺคิวั คจฺฉติ.

ภิกษุ ผู้ชอบใจในความไม่ประมาท เห็นภัยในความประมาทอยู่ทุกเมื่อ เธอยอมเสาศักดิ์โยชน์น้อยใหญ่ของเธอได้ คึงไฟไหม้ป่า ลามไป ฉะนั้น.

สมณะ ผู้ชอบใจ
คือท่าน เห็นโทษใน
รุดหน้า คึงไฟลกาจ
สังโยชน์ ใหญ่่น้อยไหม้

อ้ประมาท ธรรมนอ
ประมาทได้
ลามป่า
บ่ รอ.

๓๐

อปฺปมาทรโต ภิกฺขุ ปมาเท ภยทสฺสึ วา
อกฺขโผ ปริหานาย นินฺพพานสฺ เสงฺ สนฺตฺติเก.

ภิกษุ ผู้ชอบใจในความไม่ประมาท เห็นภัยในความประมาทอยู่ทุกเมื่อ เธอ นั้น
ไม่อยู่ในวิสัยที่จะตกต่ำ แต่เป็นผู้อยู่ใกล้นิพพานโดยแท้.

สมณะ ผู้ชอบใช้	อประมาท ธรรมนอ
ถือท่าน เห็นโทษใน	ประมาทนั้น
ไม่พอ เพื่อจักพลาด	พลัดเสื่อม
ถือท่าน อยู่ใกล้ขึ้น	นิพพาน.

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ภาค ๔

ประเภทกาพย์

มีเรื่อง :—

ธรรมทานของเรา.

ฉันทำงานมากเหลือทน.

ธรรมและอธรรม.

บทอธิษฐานของพุทธบริษัท.

ธรรมทานของพวกเขา

ฉบับ ๑๖

ธรรมทาน ใช้การ อวดดี ดีไม่ค่อยมี	ขันอวด ก็หมด อดเอง
ธรรมทาน การกล่าว ตามเพลง ใช้พูดโจงเงง	ที่แท้ ก็การ หว่านธรรม
ธรรมทาน คอการ ชูหน้า ในพุทธศาสน์สำ-	หรับเรา เหล่าพุทธ มามกา
“ธรรมทาน” พวกเขา เอาภา- ระสอนศาสนา	เป็นทาน อันเอก อวยไป
ธรรมทาน ของเรา เหล่าไทย ยังไม่ทันสมัย	แท้นัก นะท่าน วานตรอง
ธรรมทาน ล้าทาน ทั่งผอง เพื่อนเอ๋ยควรมอง	ญูขุน ฯลฯ ฝรั่ง ลังกา
ธรรมทาน เขาวาง กว้างกว่า ทันสมัยกว่า	ทั้งแปล ทั้งแต่ง ทั้งกวี ฯ
ธรรมทาน ใหม่สด รสดี ก็เพราะพิสุจน์ชั	ถูกหลัก สมเกณฑ์ เด่นจริง
ธรรมทาน “ปริมาณ!” ไม่ยิ่ง “คุณภาพ!” สיים	น่ากรัง น่านัก ฝึกฝน

ธรรมทาน งานครู, รู้กัน
 ว่าโลกทุกวันนี้ ยิ่งบ่วย ยิ่งทรม ส่วนใจ
 ธรรมทาน ควรได้ ศาสตรสมัย—
 ใหม่เป็นทาสใช้ เป็นกระสาย เป็นสื่อ มีอรอง
 ธรรมทาน จิ่งคม สมปอง
 สมจิตมิตรผอง ผู้ศก ษาแผน บัจจุบัน
 ธรรมทาน ต้องต้าน ทานหัน
 วิทยาศาสตร์อัน ยะยัว ยัวหนุ่ม กลุ่มกาม
 ธรรมทาน เมื่อชาน สูงตาม
 ใหม่สดดงาม จิ่งต้าน ทานหัน มั่นหนอ
 “ธรรมทาน!” พวกเรา อย่ารอ
 อย่าต้องใครง้อ ไกรจ้าง! จิ่งขาน ทานธรรม
 ธรรมทาน เรามี ก็คำ
 พุดให้เป็นล้ำ เป็นแสง ส่องซึ่ง ถึงใจ
 ธรรมทาน ทัด ต้องใจ
 ขยายอรรถออกให้ เป็นเรื่อง ของคน | จริงๆ
 ธรรมทาน ปานอ้อย อ้อยอิ่ง
 ตรี ตรี พรัง พรัง หรือเรื่อง อ่านจำ คำรา
 ธรรมทาน ปานนั้น ท่านว่า
 “เป็นเรื่องฟากฟ้า ไซ้เรื่อง ของฉัน ขันเอย!”

โดย “สิริวิยาส”

ในนามคณะเผยแพร่พุทธศาสนาทั่วไป

ฉันทำงานมากเหลือทน !

ฉบับ ๑๖

ฉันทำงานมากเหลือทน

แต่สุขใจจน

จักโลดจักเต้นแผ่นผยอง.

ทงนเพราะจิตคิดปอง

เพียงว่าเราครอง

ช้พอยู่เพื่อยู่ตามธรรม

ตามเหตุตามปัจจัยนำ

อันเป็นตามกรรม

สมล้ำไว้เองเพรงกาล.

หากตายเหมือนได้หยุดงาน

หลับหนึ่งรัตติกาล

พักผ่อนหย่อนใจไว้ที.

รุ่งชนจ้งงานขมิ

ขมันทันที

สืบต่องานค้างปางบรรพ์.

วันใหม่คือเกิดใหม่นั้น —

แหละข้างตรงกัน

: เกิดวัน, ตายคืน, กล่น วัฏฏ-

สงสารถือการประหัญ

นานาวิกติ

เพื่อได้สิ่งชอบปลอมใจ.

ใครหวังสุขสานต์ปานใด

นั่นแล้วแต่ใคร

มองเห็นสุขได้ด้วยตน.

ส่วนฉันนั้นหมายไม่วั้น -

ไปกว่า ว่าตน	เกิดมาเพียงเพื่อทำงาน
ตามเหตุคือบังจายการ	
เพื่อตน และท่าน	รู้โลกชนะโลกโสภณสูง
ธรรมชาติสร้างให้สมบูรณ์	
กาย ใจ จำรุง	ขอบใจธรรมชาติเหลือหลาย!
แม้สร้างเพื่อ เกิด แก่ ตาย	
แต่ก็ สร้างให้	ฉันได้โอกาสแข่งขัน
พันฝ่าหน้ำที่ทุกอัน	
รุดหน้าตะบัน	เพื่อถึงที่สุดก่อนใคร.
เมื่อเพื่อนพากันหลับไหล	
ฉันขยันใหญ่	คู่แข่งไม่ได้คิดตามหลัง.
หน้าท้าวตติคัง	
เปรียบเทียบกัฉง	หนสนยังทับถมตน
กินหน้าปานว่าวังวน	
เมื่อไรจักพ้น	พบถิ่นอิสระสุขสานต์.
จากนี้ถึงถิ่นพพาน	
เราต้องผ่านด่าน	กิจการของชีพนเเอง
กฎนี้แน่กว่าตาเต็ง	
ถึงใครจะเก่ง	ก็หลกหลกนไม่ไหว.
เหตุนี้การกิจชนิดใด	
อันจักเป็นไป	เพื่อประโยชน์ตนท่านก็ตาม

จรับพันฝ่าพยายาม

ทำให้งดงาม

หนธรรมชาติเปลืองเปลืองไป

กระทั่งความขี้ดแ่งใจ

ในสรรพสิ่งไซ้

จักเบ้อจักหน้ายวายลง

ปัญญาพาให้เห็นตรง

หมดโลก โกรธ หลง

ก็หยุดดวงวังสังสาร.

เร็วเถิดเพื่อนเราอย่าช้า

งานใดสบหน้า

รับพันรับฝ่าอย่าทิ้ง

งานมากตายเร็วก็จริง

แต่นั้นก็ถึง

ไปเพื่อแก้หยุดคุณกัน!

“สิริวิลาส”

๑๓ กุมภาพันธ์ ๘๑

ธรรม และ อธรรม

พระราชนิพนธ์บางตอน

ของ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า พระมงกุฎเกล้าฯ

เรื่องนี้ เป็นข้อความบางตอนในพระราชนิพนธ์ ของ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า พระมหาธีรราช, ซึ่งทรง พระนิพนธ์ไว้เป็นกาพย์กลอนเรื่อง จากข้อความในธรรมมา- ธรรมะชาดก. ในที่นี้ได้คัดลอกเอาเฉพาะส่วนที่เป็น ธรรมภาษิต ส่วนท้องเรื่องเรียงเสียใหม่เป็นคำร้อยแก้ว พอเชื่อมความคิดต่อกันได้, แต่ก็มีใจความตามแนวเดิม,

โดย “สิริวิลาส”

ธรรมะเทวบุตร ทรงเกรียงไกรล้วน มีลีลาศส่อความบริสุทธิ์และกล้าหาญ
ประทับบนรถทอง ประพาสรอบโลก เวียนมาสู่ชมพูทวีปโดยเบื้องขวา ประทาน
โอวาทแก่ประชาชาวโลก ทุกชั้นวรรณะซึ่งพากันมาเฝ้าเรียงราย ว่า :—

ดูก่อน นิกรชน	อกุศล บถกรรม
ทั้งสืบ ประการจำ	และละเว้น อย่าเห็นดี
การฆ่า ประดาสัตว์	ดู ประโยชน์ บ่พึงมี
อันว่า ดวงชีวิต	เป็นสิ่งที่ ควรถนอม
ถือเอา ช่างทรัพย์สิน	อันเจ้าของ มิยินยอม
เขานั้น เสียดาข้อม	จิตตะขง เป็นหนักหนา

การล่วง ประเวณี
ของชาย ผู้อนา-

กล่าวปด และลดเลี้ยว
ข่อมจะ เป็นสิ่งชวาน

ส่อเสียด เพราะเกลียดชัง
เสื่อมยศ และลดไม-

พูดหยาบ กระทบคน
เจรจา กับเขาร้าย

พูดจา ที่เพื่อเจ้อ
ทำตน ให้เป็นที่

มุ่งใจ และใส่ทรัพ-
ทำให้ ผู้อนพา

อึกความ พยาบาท
ก่อเวร มีรูวาย

เชอผิด และเห็นผิด
เสรำหมอง มีฝ่องผา

ละสิ่ง อกุศล
เหมาะข้ง ทั้งหญิงชาย

จงมุ่ง บำเพ็ญมา-
บำรุง บิดามาร-

ณ บุตรี และภรรยา
มกะกิจ บั บังควร

พจนา มีรูสงวน
นระช้ง เป็นพันไป

บั มิข้ง ประโยชน์ใด
ตรีระหว่าง คณาสลาข

ก็ต้องทน ช้งหยาบคาย
ถูว่าเขา จะตอบดี

วจะสา ระบุ มี
นรชน เขานินทา

ชะด้วยโล กะเจตนา
กันตำหนิ มีรูหาย

มนะมุ่ง จำนงร้าย
ถู จะพัน ช้งเวรา

สีจะนิจ จะเสื่อมพา
สุกระรัน ถุดีสะบาย

สีกะมด จะพึงหมาย
สุจริต ณ ไตรทวาร

ตุ ปิตุ บัฏฐานการ
ครให้ เสวยสุข

ใครทำ จะหนีไชรั	ก็จะได้ นิราศทุกซ์
เนานาน สราญสุข	และจะได้ กระไลสวรรค์
ยศใหญ่ จะมาถึง	กิติหิง จะตามทัน
เป็นนิจ จะนิรัน-	ดระย่อม จะहरษา.

ฝ่ายอธรรมะเทวบุตรทรงเครื่องคำล้วน มีลีลาสมหิทธิก้ำย่ำส่อความเหียม
โทศ ประทับบนรถไม้ค่างง ประพาสรอบโลก เวียนมาสู่ขุมภูทวีปโดยเบื่องซ้าย
ประทานโอวาทแก่ประชาชนาโลกที่กำลังพากันระย้อยู่โดยทั่วไป ว่า—

ดูรา ประชาธาษฎร์	นระชาติ นิกรชน
จงนึก ถึงฐานตน	ว่าตกต่ำ อยู่เพียงใด
ไม่สู้ อมรแมน	ฤ ว่าแม่น บีสางได้
ฝูงสัตว์ ณ กลางไพร	ก็ยิ่งเก่ง กว่าฝูงคน
ทั้งนี้ เพราะซ้ชลาด	บมีอจ จะช่วยตน
ต่างมัว แต่กลัวชน	จะตำหนิ และนินทา
ผู้ใฝ่ ชั่งอำนาจ	ก็ต้อองอจ และหาญกล้า
ใครขวาง ณ มรรคา	ก็ต้อองปอง ประหารพลัน
อยากมี ชั่งทรัพย์สิ่ง	จะมานั่ง อยู่เฉยจะนั้น
เมื่อใด จะได้ทัน	มนะมุ่ง และปรารถนา
กำลัง อยู่กับใคร	สิก็ใช้ กำลังคร่ำ
ใครอ่อน ก็ประ-	ชิตะแน่ มิสงสัย

สตรี ผู้ มีโฉม
ควรถือ ว่ามีไว้

ใครเขลา ก็เอาเปรียบ
ตวงล่อ บ่ต้องเปลือง

เมื่อเห็น ชั่งโอกาส
ส่อเสียด และใส่ความ

ใครหวัง ฤกษ์กว่า
เขานั้น สิ้นแจ้ง

พูดเล่น ไม่เป็นสา—
กระทบ กระเทียบเขา

ใครจน จะทนยาก
กิดปอง ชั่งของดี

ใครทำ ให้เจ็บใจ
ไว้หา โอกาสทำ

คำสอน ของอาจารย์
จะนั่ง ไยดีไซ

บิดา และมารดา
เลี้ยงไว้ ทำไมดู

ศุกลัก ขณาไซรั
เป็นสมบัติ ณ กลางเมือง

และมูสา ประดิษฐเรื่อง,
ธนะหา กำไรงาม

ผู้ฉลาด พยายาม
และประโยชน์ ณ คนถึง

ก็จงดำ ให้เสียงอึง
จะขยาย และเกรงเรา

ระสำหรับ จะแก้เหงา
ก็สนุก สนานดี

และลำบาก อยู่ไยมี
ณ ผู้อื่น อันเก็บงำ

สิก็ควร จะจดจำ
ทฤษะบ้าง เพื่อสาใจ

ก็บุราณ เกินสมัย
จงประพฤติ ตามจิตตุ

ก็ชรา หนักหนาอยู่
นับจะเปลือง มิควรการ

เขาให้ กำเนิดเรา	ก็มีใจ เช่นให้ท่าน
กฏธรรม— ะดาท่าน	ว่าเป็นของ ไม่อัสจรรย
มามัว แต่กลัวบาป	ก็จะอยู่ ทำไมกัน
อยากสุข สนุกนั้น—	ที่ก็ต้อง ดำริแสวง
ใครมี กำลังอ่อน	ก็ต้องแพ้ ผู้มีแรง
ใครเคอะ— สำแดง	ก็จะสม อารมณ์ปอง.

ธรรมะเทวะบุตรกับอะธรรมะเทวะบุตร ประทับรถมาพบกันเข้ากลางเวหา,
จึงธรรมะเทวะบุตรร้องกล่าวโดยสุภาพอ่อนหวาน ว่า :—

“ดูก่อนอธรรมผู้มหาศาล	เราขอให้ท่าน
	หลีกทางให้เราเดินไป.”
อธรรมตอบว่า “ฉันใด	เราจะหลีกให้,
	เราก็ไม่หย่อนศักดิ์ศรี.”
ธรรมะจึงว่า “เรานี้	สิทธิย่อมมี
	ที่ควรจะได้ทางจร.
เพราะว่าเราชวนชนนิก	ให้จิตสุนทร
	บำเพ็ญกุศลจรรยา.
เราทำให้ชนนานา	ได้มียศฐา—
	นะเลิศประเสริฐทุกสถาน
สมณะอีกพราหมณาจารย์	สรรเสริญทุกวาร
	เพราะเราเียงธรรมมา

อีกทั้งมนุษย์เทวา

อธรรมตอบว่า “ขาน

ไม่เคยยอมให้แก่ใคร

ธรรมะว่า “เราเกิดก่อน

ตัวเราเก่ากว่าแก่กว่า

อธรรมว่า “คำอ่อนวอน

ไม่ทำให้เราเ็นไชร้

มาเกิดรบกันวันน

ธรรมะว่า “เออตามใจ

มีทั้งกำลังวังชา

ทั่วทิศบรรพภาคฐ

อธรรมยิ้มแย้มเฉลยไป

น้อมจิตบูชา

ทุกเมื่อเพราะรักความดี.”

รพลมากมี

ไม่ต้องประหวั่นพร่นใจ

วันนีเอน

จักยอมให้ทางท่านจร.”

ในโลกอัมพร

อธรรมเธอเกิดตามมา

ใหญ่ยิ่งยศลา

ผู้น้อยควรให้ทางจร.”

หรือพจนากร

อ้างเหตุสมควรใด ๆ

ยอมหลักทางให้

เพื่อธรรมเทพจรดี

ใครชนะควรมี

สิทธิได้ทางเดินไป.”

อันเราเ็นไชร้

ประกอบด้วยสรรพคุณา

เกียรติยศหา

ผู้ใดเสมอไปมี

อธรรมเธอน

จักเอาข้านะอย่างไร?”

“ว่าธรรมคาไชร้

เขาย่อมเอาหลักดีทอง

ขุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

เอาทองคำเหล็กเป็นของ

แม่เร้าฆ่าท่านมรณา

ว่าแล้วก้อนพลก้ำำ

ไม่สามารถลอง

เพราะเหตุว่าผิดกรรมตา

เหล็กก็จะนำ

นิยมประคุดทองคำ!”

ตรูเข้ากระทำ

ประยुท ฅกลางอัมพร.

ทั้ฝ่ายอธรรมเข้ารบ อย่างเหี้ยมโหด ฝ่ายธรรม รบด้วยความเป็น
และสลดใจในการล้างผลาญ คิดใคร่จะยอมแพ้แก่อธรรม. แต่ด้วยอำนาจกุศล
ความขำระจักมีแก่ธรรมเสมอ, อธรรมเทพบุตรจึงตกธต ขมำลงมาชำแผ่นดิน
ก็สูบติดไว้แน่น ธรรมะเทพบุตร จึงลงจากรถ ฟ้าคพื้นอธรรมจนตาย แล้วจึง
ขุดหลุมลึกฝังไว้ใต้แผ่นดิน พलगโถวาทแก่ประชาชน ผู้มาช้องสาธุการว่า :—

ดูรา ประชากรายฎร์
แห่งการ สงครามัน

ธรรมะ และอธรรม—
อันผล จะทิ้งให้

อธรรม ข้อมนำสู่
ธรรมะ จะนำพลัน

เสพธรรม— ะส่งให้
แม่เสพ อะธรรมทา

ในกาล อนาคต
ข้มธรรม— ะทำลาย

ท่านอาจเห็น คติดี
อย่าระแวง และสงสัย

มะทั้งสอง สิ่งนี้ไชรั
บ่มีมี เสมอกัน

นิราบาย เป็นแม่มั่นมัน
ให้ถึงสุ คตินา

ถึงเจริญ ทุกทิวา
ให้พินาศ และฉิบหาย

ก็จะมี ผู้มุ่งหมาย
และประทุษ มนุษโลก

เชอถ้อ กำล้งแสน
หวังครอบ ประดาโลก

สัจญญา มีตรามัน
ละทิ้ง ธรรมะสัน

หญิงชาย และทารก
ถูกราญ ประหารเห็น

ฝ่ายพวก อธรรมเทียม
ทำการ ประหารอย่าง

ฝ่ายพวก ที่รักธรรม
ก็คง มียอมให้

จักชวน กันรวบรวม
รวมทรัพย์ สหรับพร้ง

ชวนกัน ประจัญต่อ
เข้มแข็ง กำแกงมี

ลงท่าย ฝ่ายธรรมะ
อธรรม ะคงต้อง

อันว่า มนุษโลก
อธรรม ะราญรอน
ภายหลัง ข้างฝ่ายธรรม
เพราะธรรม ะข้อมรค์

และจะขึ้น เป็นหัวใจ
และเป็นใหญ่ ในแดนดิน

ก็จะเรียก กระจายขึ้น
เพราะอ้างคำ ว่า “จำเป็น”

ก็จะตก ที่ลำเค็ญ
บ่มีมี อะไรขวาง

ก็จะเริ่ม จะริทาง
ที่มนุษย์ นิเคยใช้

ถึงจะคิด ระอาใจ
พวกอธรรม ได้สมหวัง

พลกาจ กำล้งขลัง
เป็นสัมพัน ะไมตรี

พวกอธรรม ะเสน
สุจริต ะธรรมสนอง

จะชำนะ ตั้งใจปอง
ปะราชัย เป็นแน่นอน

ยังโชคดี ไม่ย่อหย่อน
ก็ชำนะ แต่ชั่วพัก
จะชำนะ ประสทธิศักดิ์
ผู้ประพลติ ณะคลองธรรม

อันคำ เราทำนายน
จงมุ่ง ถนอมธรรม

ถึงแม้ อธรรมข่ม
ลงท้าย เมื่อหมดยุค

ถือธรรม ะถ่องใส
ถือธรรม ะเที่ยงนาน

ชนทั้งหลาย จงจดจำ
เถิดจะได้ เจริญสุข

จงอารมณ์ ให้มีทุกข์
ก็จะได้ เกษมसानต์

จึงจะได้ เป็นสุขสราญ
ก็จะได้ ไปสู่สวรรค์ ฯ

ครั้นเสร็จ ธรรมเทศนาแล้วก็ประพาสไปรอบทวีปชมพู ในท่ามกลางเสียง
สาธุการของนิกรชน และทิพบุบผา ซึ่งสิริเทพกัญญา ไปรยลงมาเคลื่อนกล่น
อยู่ทั่วไป. ขอจบเรื่องนึ่งด้วยพระราชสัตยาธิษฐาน ของพระบาทสมเด็จพระ
พระมหาธีรราชเจ้า ผู้ทรงพระนิพนธ์กาพย์เรื่องนี้ ว่า :-

น หิ ธรรมโม อธรรมโม จ
อธรรมโม นิรันถ์ เนติ

อุโก สมวิภาคิโน
ธรรมโม ปาเปติ สุกติ

“ธรรมกับอธรรม ให้ผลหาเสมอกันไม่; อธรรมย่อมจก้นำชน
ไปสู่รุ่ง, แต่ธรรมย่อมจกนำชนให้ข้ามพินบาไปสู่สุคติ.” — ด้วยอำนาจ
สัจจวาจาภายใน ขอบความสุขสิริสวัสดิ์พัฒนามงคล อริวิบุลผล จงบังเกิดมี
แต่ท่านผู้ท้ออ่านเรื่องนึ่ง จงทุกเมื่อเทอญ.

บทอธิษฐานของพุทธบริษัท

(เพื่อเปรียบเทียบกับของศาสนาอื่น)

แปล และประพันธ์เป็นกาพย์

โดย “สิริवास”

บทที่ ๑

อิมินา ปุณฺณมมเม
อุปชฌายา กุณฺตุตฺตรา
อาจริยูปการา จ
มาตาปิตา จ ญาติกา
สุริ โย จนุทิมมา ราชา
คุณฺวณฺตา นรปปี จ
พฺรหมมารา จ อินฺทา จ
โลกปาลา จ เทวตา
ยโม มิตฺตา มนุสฺสา จ

ด้วยบุญนี้ อุตฺสให้
อุปัชฌาย์^๑ ผู้เลิศคุณ
และอาจารย์ ผู้เกื้อหนุน
ทั้งพ่อแม่ แลปวงญาติ
สุริย์จันทร์^๒ แลราชา
ผู้ทรงคุณ หรือสูงชาติ
พรหมมาร และอินทราช
ทั้งทวยเทพ และโลกบาล
ยมราช มนุษย์มิตร

๑. อุปัชฌาย์คำนี้ ของเดิมหมายถึงผู้สอนศิลปศาสตร์และวิชาชีพทั้งปวง. ในวรรณคดี สันสกฤตโบราณ ผู้สอนวิชาคนตรี เช่นการรู้จักคิดเป็นต้นให้แก่ศิษย์ ก็เรียกว่า เป็นอุปัชฌาย์. ส่วนอาจารย์นั้น โดยทั่วไปหมายถึงผู้สอนหนังสือ หรือฝึกมรรยาท.
๒. สุริย์จันทร์ ในที่นี้ หมายถึงสิ่งที่มีคุณ แม้ไม่มีชีวิต พุทธบริษัทถือว่าเป็นสิ่งที่ควรนึกถึงอย่างสิ่งที่มีชีวิต และควรได้รับความชอบคุณและหวังดี โดยจิตใจด้วยกัน.

มขรตตดา เวกาบี จ

สพเพ สตตดา สฺจ โหนตุ

ปฺญณานิ ปกตานิ เม

สฺขํ จ ติวริํ เกนตุ

จิปฺปิ ปาเปถ โวมตฺ

ผู้เป็นกลาง^๑ ผู้จงผลาญ

ขอให้ เป็นสุขสานต์

ทุกท้วน้า อย่าทุกข์ทน

บุญผอง ที่ข้าทำ

จงช่วยอำ นวยศุภผล

ให้สุข สามอย่างล้น

ให้ลุลึง นิพพาน^๒ พลัน^๓

บทที่ ๒

เขเกจิ ขุททกา ปาณา

มหนตาบี มยา หตา

เขจาเนเก ปมาเทน

กาชวาจามเนเหว

ปฺญณํ เม อนฺโมทนตุ

กณฺหนตุ ผลนฺตฺตมํ

เวรา โน เจ ปมฺญจนฺตุ

สพฺพโทสํ ขมนฺตุ เม

สัตว์เล็ก ทั้งหลายใด

ทั้งสัตว์ใหญ่ เราทำหัน

มิไฉนน้อย เพราะผลอผลัน

ทางกายา วาจาจิต

จงอนุโม ทนากุศล

ถือเอาผล อันอกุชย์

ถ้าเวรมี จงเปลืองปลิด

อดโทษข้า อย่าผูกไว้^๔

๑. มนุษย์ผู้เป็นกลาง - ผู้ไม่รักไม่ชัง. มิตร = ผู้รัก. ผู้จงผลาญ = ผู้ชัง.
๒. การแสดงความหวังดี หรือการอำนวยการให้ ได้สิ่งที่ดีที่สุดในแบบของพุทธบริษัทนั้น คือความหวังให้ได้นิพพานเป็นที่สุด ตามแบบนี้ ซึ่งควรถือว่าเป็นลักษณะเฉพาะของพุทธบริษัทจริงๆ.
๓. ถ้าว่าเพียงเท่านั้น ไม่ว่าจะต่อไปอีก ให้เปลี่ยนนิพพานพลัน เป็น นิพพานเทอญ.
๔. ถ้าจะว่าเพียงเท่านั้น ไม่ว่าจะต่อไปอีก ให้เปลี่ยน อย่าผูกไว้ เป็น ท้วน้าเทอญ.

บทที่ ๓

ยักิลฺลิจิ กุสฺลํ กมฺมํ	กุศลกรรม อย่างใดหนึ่ง
กตฺตทาพฺโพ กิริยํ มม	เป็นกิจซึ่ง ควรฝึกฝน
กาเยน วาจาเมสนา	ด้วยกาย วาจาใจ
ติทฺตเส สุกฺตํ กตฺติ	เราทำแล้ว เพื่อสู่สวรรค์
เย สตฺตทา สลฺลฺลฺโย โอตฺติ	สัตว์ใด มีปัญญา
เย จ สตฺตทา อสลฺลฺลฺโย	หรือหาไม่ เป็นอสัญญ์ ^๑
กตฺติ ปุญฺญผลํ มยฺหิ	ผลบุญ ข้าทำนั้น
สพฺเพ ภาคี ภาวนตุ เต	ทุกๆ สัตว์ จงมีส่วน
เย ตํ กตฺติ สุวิทฺตํ	สัตว์ใครรู้ ก็เป็นอัน
ทินฺนํ ปุญฺญผลํ มยา	ว่าข้าให้ แล้วตามควร
เย จ ตตฺต น ชานนฺติ	สัตว์ใด มิรู้ถ้วน
เทวา ฅนฺตฺวา นิเวทฺยํ	เทพเจ้า ช่วยเล่าขาน
สพฺเพ โลกมฺหิ เย สตฺตทา	ปวงสัตว์ ในโลกีย์
ชีวนฺตอาหารเหตุกา	ที่เป็นอยู่ ด้วยอาหาร
มนฺุญฺญํ โภชนํ สพฺเพ	จงได้ โภชน์สำราญ
ถภนฺตุ มม เจตฺสา	ตามเจตนา ข้าอาณัติ ^๒

๑. อสัจญ์สัตว์ หมายถึงพรหมประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ประสงค์จะมีจิตที่ทำการคิดนึกได้ เพราะเห็นว่า จิตนี้เอง เป็นที่ตั้งของความทุกข์, ไม่มีจิต ก็ไม่มีทุกข์.
 ๒. ถ้าจะว่าเพียงเท่านั้น ไม่ว่าจะต่อไปอีก ให้เปลี่ยน ข้าอาณัติ เป็นของข้าเทพ.

บทที่ ๔

อิมินา ปุณฺณกมฺเมน

อิมินา อุกฺกิสฺเสน จ

จิปฺปาหิ สุลเภ เจว

ตณฺหุปาทานเจทฺถ

เข สนฺตานํ ทิณฺหา ธมฺมา

ขาว นิพฺพานโต มม

นสฺสฺสนฺตุ สพฺพทา เขว

ยตฺถ ชาโต ภเว ภเว

อุชฺชิตฺตํ สติ ปญฺญา

สฺสฺสฺสฺสฺส วิริยมฺภินา

มารา ลกฺขณฺตุ โนกาสิ

กาตุญฺจ วิริเยสุ เม

ด้วยบุญนี้ ที่เราทำ

และอุทิศ ให้ปวงสัตว์

เราพลันได้ ซึ่งการตัด

ขาดคัณหา อุปาทาน^๑

สิ่งชั่ว ในดวงใจ

กว่าเราจะ ถึงนิพพาน

มลายสิ้น จากสันดาน

ทุกๆภพ ที่เราเกิด

มีจิตตรง แลสติ

ทั้งปัญญา อันประเสริฐ

พร้อมทั้ง ความเพียรเลิศ

เป็นเครื่องขุด กิเลสหาย

โอกาส อย่าพึงมี

แก่หมู่มาร ที่มุ่งหมาย

เพื่อจะ ประทุษร้าย

ทำลายล้าง ความเพียรจอม^๒

๑. การตัดคัณหาอุปาทานนั้น หมายถึงตัดกิเลสทั้งหมดโดยสิ้นเชิง.

๒. มารในที่นี้ หมายถึงสิ่งที่ทำลายความเพียรในทางดีงามของสัตว์.

พุทธชาติปวโร นาโถ
 ธมโม นาโถ วรุตตโม
 นาโถ ปจเจกพุทธโร จ
 สงฺโฆ นาโถตฺตโร มมี
 เตโสตฺตมานุภาเวน
 มาโรกาสิ ลกฺขณฺตุ มา
 ทสฺปฺญญานุภาเวน
 มาโรกาสิ ลกฺขณฺตุ มา

พระพุทฺธผู้ บวรนาถ
 พระธรรมที่ พิงอุดม
 พระบิ๊จเจ กพุทฺธ^๑ สม—
 ทบพระสงฆ์ ที่พึงผยอง
 ด้วยอา นุภาพนั้น
 ขอหม่อมมาร อย่าได้ช้อง
 เดชบุญ ทั้งสิบ^๒ บ็อง
 อย่าเปิดโอ กาสแก่่มาร (เทอญ).

-
๑. พระบิ๊จเจกพุทฺธนั้น หมายถึงพระพุทฺธเจ้าอีกประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ทำการสั่งสอนสัตว์ แต่ผิดจากพระอรหันต์ทั่วไป ตรงที่พระพุทฺธเจ้าเหล่านี้ใคร่รู้เองได้.
๒. บุญทั้ง ๑๐ คือ ทาน ศีล ภาวนา การถ่อมตน การช่วยเหลือผู้อื่น การให้ส่วนบุญ การรับอนุโมทนาส่วนบุญที่เขาให้การฟังธรรม การบอกกรรมแก่ผู้อื่น และการทำความเห็นให้ถูกต้อง.

ชุมนุมบทประพันธ์ ของ “สิริวิลาส”

ภาค ๕
ประเภทฉันท

มีเรื่อง :-

บทสวดพระพุทธองค์ผู้หลุดพ้น
พุทธนิคมประณีธาน.

พระพุทธสดุดี
พระพุทธองค์ — ผู้หลุดพ้น!
“สิริยาส” ประพันธ์

เสฐ์ทุกุลวิทีพิศณันท์ ๑๙

๐ ๐ ๐ . . ๐ . . ๐ . . . ๐ ๐ ๐ . ๐ ๐ . ๐

เครื่องหมาย องค์ชินะพุทธ์ พิศุทธิ์ อริยญาณ คือ ดอกประทุมมาลัย พิมล.
ท่านผู้ กุ่มคณะเรา และเหล่า นิกิรชน! ผู้มี พระเนตรกล ประทุม!
ผู้ชี้ ช่องชนะมาร! ประทาน ธรรมกุ่ม กุ่มบาป! แนะบุญกุ่ม บรวง!
ยามคั้น ทาอมตะธรรม ระกำ กลม ปาง ปีมซีฟ จะจากร่าง พระทน—

Thy Symbol is the Lotus pure
Our Master thou! the Lotus-Eyed!
Our Leader, Guardian and Our Guide!
In search of Truths thou didst endure

ทุกข์ยาก เหลือจะประมาณ ประหาร ททยลัน ธรรมคา มนุษย์คั้น มิไหว
พิมพา ทาระประจักษ์ พระรัก ประคุจนัยน์, บัลลังก์ และโกไทย, พระทั้ง;
โอรส เฟ็งจะประสบ พระหลบ ประคุตั้ง— จองจำ, และสำศตงศ์, พระบัต,
หลักหนี แน่วพระทัย จะไกร วิมุติคัต จากโซ่ และตรวนมัด ณะใจ,

Starvation, suff'ring, pov'rt'y, pain;
Thy sweet Yasodhara and the throne,
Thy new-born babe and all thy own
Thou didst renounce, -to break the Chain-

ซึ่งล่ามชีพ, และกระทำ กระหน่ำ ทหะให้ ขึ้นแล้ว ตะแล้วคล้าย จะลาญ;
 เป็นนัก โทษหุยะแรง และแห่ง สุนินพลาณ เหตุความ ทะยานร่าณ ระรณ,
 สายชีพ แห่ง ชน ชีพ ก็ รับ ตะ จร ทด สู้ทุกข์ ทะเลวน มีว่าง,
 ลุกล้ม, ล้มและกัซ้า มิหน้า กมล สร้าง นี้เป็น “ระบิลกลาง” ณะชีพ!

That fetters Life and make us all
 Such prisoners of Desire-dream;
 In suff'ring floweth thus the stream
 Of human life from fall to fall!

เพื่อพบ อิศรผล และพัน ทกรบีบ จากวัง พระหลีกรีบ ละครไล
 โอ้! องค์ อิศรมุขย์! แคะซุก “วชิระ” ให้ แก่ผู้ ประสงค์ใคร่ จะพบ
 ยามกั้น หาคมทภาพ พระทราบ ชีวระบบ นานา ประการครบ ประมวล
 แห่งปวง ชีตประวัติ ถนัด ภาวะขบวน เพรงกาลประการถ้วน พระทราบ

In quest of Freedom thou didst go
 O Liberator thou of Man!
 And seeking thou didst find the Plan
 Of cosmic Life in th' long ago!

ทุกท่าน ต้องชนะการ ทะยาน กมลหยาบ ท้อยตัด ขจัดบาป ประลัย
 จึงเขา จักประลุทาง กระจ่าง บุรพณัย กุจตั้ง พระองค์ได้ เสด็จ
 “ตัวตน” – ทิฏฐวิภล เกาะตน และกะเท้ทัง ท้องตัด และบัตเซ็ค เสมอ
 โดยตัด ต้นกระบิไฟ ณะไพโร ส ณ ท หน้อ ก็อิน ทริย์^๑ เพื่อ ณะโลก

And all must conquer craving who
 Like thee will find the Ancient Way,
 The ego maya-self must slay
 And the forest-fires of senses cut thro!

๑. ไฟป่าแห่งอินทรีย์, อินทรีย์ คือ การตัดอารมณ์ทาง ตา หู จมูก ลิ้น กาย.

โอ้! องค์ อวยสขพัสส์^๒ ขจัก ส ก ล โศก ของสัตว์ วิบัติโลก และเข็ญ!
 โอ้! เอก องค์ปิยะมิตร สนิท ททยเป็น แก่นกและ เนื้อเห็น ถนัต!
 เห็นภาพ องคมุเนนทร์ ก็เห็น สุวณิทัศน์ ทวยชน ประจักษ์ชัด กะใจ—
 คือเห็น ขีพสุขุม ผสม วิบุ ล ไส— ธีภาพ^๓ เพราะชาวใน นิพพาน.

O thou a Prophet of th' Poor!
 A Lover of the bird and beast!
 In thee may all the nations meet,
 And Life and Freedom new secure!

“สิริवास” ประพันธ์

ตามแนวแห่ง “Buddha, the Liberator

by T. L. Vaswani”

๒. ทำฝนแห่งความสุข.

๓. ไสรีภาพ = เสรีภาพ (สัน. ไสวริน).

พุทธนิคมประณีธาน

มาณวกฉันท์ ๘

○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○

○ ○ ○ ○

ปวงคณะเรา
บุญนิธิสร้าง
“พุทธนิคม”
คุณ ส ม บัคิ
มุ่งমনะฝึก
โมห่มนะแล้ว
สร้าง พ ล ญาณ
พริ้งกะทะระกุล

เหล่ายุวชน
ห่างทุรกรรม
“สม พ จ นาม
(พระ) รัตนตรัย
ศึกษนกิจ
แล้วจะสมาน
รานอุปสรรค
พุน พ ล เอา

มุ่งมนะชวน
บาป บ มิทำ
เหตุก็เพราะความ
เพื่ออดิสัย
เพื่อจะสฤษฏ์
ธรรมะประสาน
เพื่อจะประจักษ์
เยี่ยงคณะเขา

ชวายและกระทำ
บ่มเหตุภัย
แน่วมนะใน
สุชะ ะระการ
วิท ย สุาน
แก้ชีพเรา
เกียรติคุณแพรา
ผู้สุข ศานตี

การวตรง
เพื่อมนะมัน
การวยิ่ง
เพื่อประลुสุข
การวหนัก
เพื่อจะประคอง
การวการ

องค พระพุทธ
ชั้นชนะการ
ตั้ง ณ พระธรรม
ทุกขณะ, กง
รักคณะสงฆ์
ปองมนะเป็น
มาร ตร ชนค

ผู้บริสุทธิ์
ทุกขประหาร
ซึ่งอุประถัมภ์
เย็นมนะยง
ซึ่งจะธำรง
เยี่ยง, ก ล เห็น
เกิดสรวีปก

เหตุชนะมาร
เยี่ยงกะพระองค์
โลกะ ประจง
ยิ่ง ช ล เย็น
ศาสนเพ็ญ
ซึ่งสวนิทักัน
คุ้มภัยพิบัติ

พุทธนิคมประดิธาน

๒๕๑

เป็นบุรพา—	จาริยชัค	แนว ฌ มนัส	สนองคุณะแน
การวครุ	ผู้สุประสิทธิ์	สรรพสุวิทย์	เต็ม วุฒิแท้
รักคณะครู	รู้คุณะแล้ว	วิท ยะแปด	เหตุครูพูน
แนวมนะหนัก	รักสภชาติ	ยังชีวาत्म	ศาสนนุกูล
รักชะกระษัตริย์	รัฐสุธรรมณูญ	มอบมนะทูน	เทอศฐิตินาน
แนวมนะเห็น	เป็นทุชะเที่ยง	หากจะละเดี่ยว	ธรรมะวิธาน
บัตติตสอน	ทอนบุรพกาล	โทษจะพะพาน	เหลืออดเนา
คือคนเขลา	เยาว์พละ, ยล	พรรณะจะหม่น	เยี่ยง กล กา
กลางคณะยูง	ฝูง ช น พา	กันครหา	ให้ค้นเห็น
ชื่อก็จะชั่ว	ตัวก็จะทุกซ์	พ้อก็จะชุก	แม้อก็จะเชื้อ
ทรัพย์จะสลาย	สหายก็จะเร้น	เหตุ ^๑ เพราะเห็น	ว่าคนุทราม
เสื่อมกะตระกูล	สูญกิตีศัพท์	โลกก็มีนับ	ว่า “ชน” ตาม
ธรรมะประเภท	เหตุนิรความ	สมบุรณตาม	ธรรมะวิธี
ชาติก็จะอ่อน	หย่อน พล ภาพ	ใครก็กระหนาบ	ดู บ มีตี
ศาสนจะสูญ	พุนภะจะมี	ทุกชะกระดี	เหลือจะประมาณ
“พุทธนิคม”	บ่มคณะมา	ค้ำยมนะสา—	มักคิสมาน
เพื่อประลุ่มิ่ง	ตั้งประดิธาน	คือประลุศานคี	สุขอุตมงค์
ขอคณะเรา	เอามนะรู้	ธรรมะกระทำ	วัตถุประสงค์
ของคณะตน	สนมณะตรง	ธรรมะประจง	จวบอวสาน-ชีพแล

“สิริวิยาส”

ประพันธ์สำหรับนักเรียน ร.ร. พุทธนิคม สวค

๕ สิงหาคม ๘๐

WORLD OF KNOWLEDGE

1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29	30	31	32
33	34	35	36
37	38	39	40
41	42	43	44
45	46	47	48
49	50	51	52
53	54	55	56
57	58	59	60
61	62	63	64
65	66	67	68
69	70	71	72
73	74	75	76
77	78	79	80
81	82	83	84
85	86	87	88
89	90	91	92
93	94	95	96
97	98	99	100

WORLD OF KNOWLEDGE

www.worldofknowledge.com

105

www.worldofknowledge.com